۳۰۹

بعون صانع بیچون و فضل خلاق بیچون

ذکر شہادت سید الشہداء واقعات ہائلہ و مصائب اہل بیت مصطفیٰ جگر سوز اہل عزا معروف

کربلائے معلیٰ

از ملک الشعرا و ناظم بلیغ دبیر الدولہ دبیر الملک منشی سید مظفر علیخان بہادر ثابت جنگ متخلص اسیر

در مطبع نامی منشی نولکشور واقع کانپور لباس طبع پوشید

[illegible] باہتمام بھگوان دیال ایجنٹ اشاعت بار [illegible]

اطلاع - اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لیے موجود ہے فہرست مطول ہر ایک شائق کو چھاپہ خانہ سے مل سکتی ہے جسکے معائنہ و ملاحظہ سے بنا تعین اصلی حالات کتب کے معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزان ہے اس کتاب کے ٹائٹل پیج کے تین صفحہ سادہ میں بضمین بعض کتب متفرقات دینیہ درج کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے اوس فن کی اور بھی کتب موجودہ کارخانہ سے قدر دانوں کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو

کتب متفرقات دینیہ

روضۃ الشہدا - تصنیف ملا حسین واعظ -

رسالہ جبر و تفویض - از ملا محمد باقر مجلسی مذہب امامیہ

رسالہ وظائف - ادعیہ ماثورہ بروایات صحیح المذہب جسمیں مفصل دعائیں ہیں بنا بر مذہب امامیہ -

۱- پنجسورہ -

۲- دعائے ماثورہ -

۳- اعمال عاشورہ -

حیات القلوب - نوادر کتب معتبرہ مذہب امامیہ سے ہے بہت سندی مصنفہ قدوۃ العلما ملا محمد باقر مجلسی تین جلد -

۱- جلد - میں احوال انبیا کا باسناد روات از آدم علیہ السلام تا حضرت عیسیٰ علیہ السلام بہت شرح و بسط کے ساتھ ہے

۲- جلد خاص احوال ماہرات پیغمبر آخر الزمان حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم میں بیان معجزات و غزوات

۳- جلد - بیان امامت و اثبات امامت ائمہ اثنا عشر صلوات اللہ علیہم بہ براہین نص قرآنی و احادیث مروہ روہ جہانی -

بعد محمد ہندی - فقہ اثنا عشریہ مصنفہ مترجمہ جانکلی -

تحفۃ العوام مسائل فقہ مصنفہ حاجی حسن علی

حلیۃ العرائس - مراسم عورات اور ادائے حقوق مصنفہ مولوی مراد علی -

خلاصۃ المصائب منقول از نسخہ مطبوعہ سلطانی فرہنگ اہتمام سے چھپا

دوازدہ مجلس مسمی بہ ریاض الاز ہار فی احوال سید الابرار مولفہ مولوی وجیہ الدین محمد رضوی -

اسرار کربلا - حالات معرکہ کربلا سے معلی مولفہ منشی محمد ظہیر الدین بلگرامی -

ہدایۃ الکونین - الی شہادۃ الحسین مولفہ ابو الحسن مولوی محمد معین الدین مشہدی -

دو مجلس منظوم - معرکہ شہادت کربلا المرتضیٰ مشتمل بر دو مجلس -

بعون صانع بیچون و مکان فضل خلاق زمین و زمان

ذکر شہادت سید الشہداء واقعات صحیحہ مصائب اہل بیت مصطفیٰ جگر سوز اہل عزا معروف

کربلائے معلیٰ

از ملک الشعراء ناظم منتظم تدبیر الدولہ مدبر الملک منشی سید محمد علیخان بہادر و بہادر جنگ متخلص [illegible]

در مطبع نامی منشی نولکشور واقع کانپور بطبع رسید

بسم الله الرحمن الرحیم

عروس ذات باری اگه یکتاست — بنی زیور علی ملبوس زیباست
ز ملبوسش همه ملبوس تاری — ز زیور جمله زیور کم عیاری
بدین زیور بدین ملبوس زیبا — بزیبائی عروس حجله آرا
اگر هر هفت پوشی اولیا نیز — سروسامان زینت او صیانید
غلط گفتم چنین ماه پیکر — ندارد حاجت ملبوس و زیور
مگر در خاطر پاکش در آید — که زیب جامه و زیور فزاید
شود جامه ز رنگینی مرصع — شود زیور ز لعل و در مرصع
ز بهر شاه کی پوشد شب و روز — بناز بی‌نیازی جلوه افروز

مسی از دود آه غم نصیبان — حنائی تازه از خون غریبان
بکف شانه دل صد چاک ایوب — مصفا آئینه از چشم یعقوب
پریشان سوز جان نوح بر دوش — سرشک چشم آدم گوهر گوش
گهی از حجله بیرون کرد اگر پا — نظرها خیره شد وقت تماشا
کسی از دیدهٔ دل هم اگر دید — نگه در نیم ره ترسید و گردید
بهر ذره از آن خورشید نور است — بهر سنگی نشان از برق طور است
نشانش نکهت پیراهن گل — سراغش پیچ و تاب زلف سنبل
بشبنم قطره از ساغر اوست — ورق هر برگ گل از دفتر اوست
به دشمن دشمن و با دوست یکرنگ — به صلح آئینه و شمشیر در جنگ
فروغ مهر هر جا فاش باشد — چه بیند کور چون خفاش باشد
همه آفاق نقش صنعت اوست — همه عالم گواه قدرت اوست
بذکرش جمع چون شب زنده داران — ز انجم تا سحر تسبیح گردان
ز حفظش کشت ایمن از تگرگ است — زبان شکر منعم برگ برگ است
ز حکم اوست جمع چار اضداد — بیک جا خاک و آب آتش و باد
عیان از روز و شب نیرنگ صنعت — نباشد خود بخود این نور و ظلمت

سفیدی از سیاهی گشت پیدا ‌ ‌ ‌ سیاهی از سپیدی شد هویدا
برای بندگان حکم عبادت ‌ ‌ ‌ بحق شان بود وجه سعادت
که هر کس را جبین در سجده ماند ‌ ‌ ‌ به عیش جاودان او را رساند
چه حاجت ورنه او را با نماز ست ‌ ‌ ‌ ز هر مصنوع صانع بی نیاز ست
صلاح بندگان گردید منظور ‌ ‌ ‌ فرستاد انبیا از بهر جمهور
همه هادی همه خضر طریقت ‌ ‌ ‌ همه آئینهٔ نور حقیقت
میان جمله صدر آرای اعظم ‌ ‌ ‌ جناب مصطفی فخر دو عالم

در نعت سید المرسلین خاتم النبیین محمد مصطفی محبوب خدا صلی الله علیه و آله وسلم

زهی نوری ز نور رب ذوالمن ‌ ‌ ‌ چراغی از چراغی گشت روشن
سراجی دل به قندیل تن او ‌ ‌ ‌ فتیله تار جان خون روغن او
ضیایش کرد چون کلفت زدائی ‌ ‌ ‌ سیاهی رفت و آمد روشنائی
بهر جا نور در جمهور باشد ‌ ‌ ‌ ظهورش پرتوی زان نور باشد
ازان نور ست نور مهر اعظم ‌ ‌ ‌ ازان روشن همه ذرات عالم
جدا نوری ازان روشن جبین شد ‌ ‌ ‌ قلم شد لوح شد عرش برین شد
کواکب بر فلک شد گاه آن نور ‌ ‌ ‌ گهی تابید برق آسا سر طور

بچشم قدسیان آن شمع نورست — که نور پاک و بینش از ظهورست
شریعت نخل طور موسی اوست — نبوت خضر راه دعوی اوست
کسی کو راه در بزم یقین یافت — ز نور آن چراغ راه دین یافت
ز خلق اوست خلق هفت افلاک — گواه صدق این دعویست لولاک
گلی بشگفت در بستان آفاق — که شد بلبل به عشقش جان آفاق
دو وصف از قدرت خالق بهم شد — حدوثش رنگ بوی او قدم شد
طفیل او جهان گردید پیدا — زمین و آسمان گردید پیدا
گل و لاله مه و خورشید تابان — ملائک حور و غلمان جن و انسان
وجود جمله از فیض وجودش — شهود عالمی شد از شهودش
به آفاقست فیض او نمودار — زمین از بارشش ابرست گلزار
ز ما بلبل و او گل بگلشن — جهان پروانه او شمع روشن
همین ورد زبان هر گیاه است — که احمد خاص محبوب اله است
مطیع حکم او از کوه تا کاه — ز ماهی تابع فرمانش تا ماه
ز شرعش انتظام هفت کشور — شفیع المذنبین در روز محشر
بآفاقست اعجازش نمایان — یکی از معجزات اوست قرآن

نبی شد مورد تنزیل گردید
امین رب از و جبریل گردید

هدایت خلق را آن مقتدا کرد
سزاوار عنایات خدا کرد

چنان کار رسالت کرد کامل
نباتات و جمادات اند قائل

ز اعجاز لبش گویا حجر شد
طلب کرد و روان از جا شجر شد

قمر گردید ز انگشتش دو پاره
به گردون رجعت مهر آشکاره

سپاهی سیر شد از آب جامی
جهان آسود از خوان طعامی

صلاح کار عالم در نظر داشت
پس از خود او وصیا خویش بگذاشت

در منقبت شیر خدا علی مرتضی اسد الله الغالب علیه الصلوة والسلام

که می گوید علی همنام رب نیست
نصیری گر خدا گوید عجب نیست

همین اسم شریف است اسم اعظم
صفات رب بذات اوست قیام

چو علم و لطف و عین ایزد جلی کرد
بجمع عین و لام و یا علی کرد

که علم اوست علم رب اکبر
بود لطفش چو لطف خاص داور

چو عین مقدم پاکش نبودی
جهان از نیستی چون رخ نمودی

ز عین اوست ثابت نزد جمهور
که عین رب بود آن چشمهٔ نور

ز حرف لام واضح پیش اعلام
قوی و مطمئن شد قلب اسلام

ز حرف یا بنامی ده عقول ست — همین یا پیشوای ده عقول ست
علی مشکل‌گشای هر دو عالم — علی حاجت روای هر دو عالم
علی مسند نشین خاص احمدؐ — لب حق امین خاص احمدؐ
علیؑ دست اله و شیر یزدان — علیؑ تیغ خدا در روز میدان
علیؑ معجز نما همچون حبیب — علیؑ خاص خدا همچون پیمبرؐ
علیؑ باب ست و احمد کشور علم — علیؑ راس ست و احمد پیکر علم
علیؑ باشد شفیع روز محشر — علیؑ باشد قسیم حوض کوثر
نبی فرمود چون شه خلق مشتاق — که قول او ست قول رب آفاق
نشد واقف کسی از رب اکرم — بگر من یا علی افضل ز عالم
مر انشناخت کس هرگز بامکان — بگر رب جهان یا شاه مردان
نگشت آگه کسی از ذات حیدرؑ — بگر من یا خدای هفت کشور
ظهور نورش از نور خدائی — صفات او صفات مصطفائی
به هجرت بود زیب فرای بستر — شب معراج همراه پیمبرؐ
گواهی داد و مرا از اوج رفعت — توئی حقا سزاوار امامت
ز قفقش شده رها از شیر سلمانؓ — گدا از خاتم او شد سلیمان

خرقه‌اش گیر که ترک حرص و هوس / نشد در خوان دنیا پنجه آلود
چنین صاحب تقی کی در جهان کیست / به صاع جو قناعت کرد و زیست
در یکتای عرفان را خزینه / همه اسرار ربانی به سینه
چنان در منزلت اعلی علیؑ شد / که فخر هر نبی و هر ولی شد
شجاعی کز حسامش شد مسلمان / چه قوم جن چه خیل نوع انسان
بود ایش فاتح خیبر که باشد / و ایش قاتل اژدر که باشد
ز زور بازوی آن شیر افگن / خدائی و نبوت گشت روشن
چه حق خالق عالم ادا کرد / که صرف عمر در راه خدا کرد
دو عالم پیرو ان اجتهادش / شریعت جوهر تیغ جهادش
خدا را شیر و داماد رسول است / ز طالع زوجه پاکش بتول است
زهی رفعت زهی اقبال آن شاه / ز نسلش یازده معصوم ذی جاه
سزاوار سراپای شریعت / بعالم صدر آرای شریعت

در بیان اسامی دوازده امام علیهم السلام و اعتقادات حقه

امام اولین آن شاه ابرار / که وصفش بیش ازین گردید اظهار
جناب حیدر کرار نامی / علی ابن ابی طالب گرامی

دوم هادی امام جن و انسان | حسن خضر طریق دین و ایمان
چو حسن خلق مشهور زمانه | بجود و همت و رفعت یگانه
سوم رهبر براه حق حسین است | امام و آفتاب مشرقین است
فدا او سر که در راه خدا کرد | خدااش مالک روز جزا کرد
امام چارمین کو تاج دین است | جناب پاک زین العابدین است
عبادت را ز زهدش اعتباری | امامت را ز ذاتش افتخاری
امام پنجمین باقر حق آگاه | مؤید چون نبی من جانب الله
کف خاکی جهان در کوی حضرتش | شگاف خامه کن باب قصرش
ششم جعفر امام هر دو عالم | بعالم نازش حوا و آدم
اگر آن نیر اعظم نبودی | فروغی در همه عالم نبودی
امام هفتمین موسی کاظم | امیر المؤمنین موسی کاظم
کلیمی طور ایمان آستانش | کلام الله نازان بر زبانش
امام هشتمین شاه خراسان | رضا سلطان عالم چون سلیمان
گلی از روضهٔ او هشت جنت | هدی از وصف او پنج آیت
نهم خضر ره دین عرش درگاه | تقی متقی من جانب الله

وقارے تازہ زد مجد و علا را بہارے نو ریاض اتقیا را
دہم شمع شبستان امامت نقی سرو خرامانِ امامت
ملایک قمریان سرو قدش ہمہ پروانہائے شمع خدش
عدو تا یازدہ آمد بکن گوش شہنشاہِ عطا پاش و خطا پوش
جناب عسکری مختار بارے بدست قدرتش سرکار بارے
زہی شاہی کہ جنت کشورِ او گروہ قدسیان در عسکرِ او
امامِ آخرین مہدی ہادی چراغِ راہ دین مہدی ہادی
جہان از ذات پاک اوست قائم عیان از ابر نور مہر دائم
فیوضِ اوست در آفاق جاری بہ جودش کلیدِ گنج بارے
زبانِ من خدا را شکر و منت ز اسمائے ائمہ یافت لذت
کنم اکنون بیانِ اعتقادات بگیر از من نشانِ اعتقادات
کہ رب پاک واحد ہست عادل شریک او را نہ ہمتا و مقابل
خلافِ منفعت کارے نسازد بغیر مصلحت کارے نسازد
بعالم مرسلانش جملہ برحق مبرا از خطا معصوم مطلق
محمد خاتم آنہا یگانہ پیمبر نیست بعدش در زمانہ

همه اعجاز صاحب تاج برحق — کلام الله حق معراج برحق
امام اثنا عشر بعد پیمبر — قریشی بعد یکدیگر برابر
مبرا از خطا و سهو و ذلت — نه در آبای شان کفر و ضلالت
زبان شان زبان حق تعالی — بیان شان بیان حق تعالی
شفیع خلق در روز قیامت — قسیم کوثر و تسنیم و جنت
جحیم و جنت و روز جزا حق — جزا حق پرسش رب حق سزا حق
صراط حشر و میزان قیامت — نکیرین و فشار کنج تربت
همه حق دان میاور شبهه در دل — اگر داری سر ایمان کامل
عبادت کن خدا را تا توانی — چه باشد اعتبار زندگانی

در بیان بی ثباتی و مذمت دنیای ناپایدار

بدنیا لعنت و بر کار دنیا — زبون گفتار و کج رفتار دنیا
برای کافران گلزار جنت — برای مومنان زندان محنت
کسی را اندرین عالم بقا نیست — درین دنیای فانی جز فنا نیست
مکن تکیه برین گر حق پرستی — عدم اول عدم آخر به هستی
عجب مهمانسرای حسرت اندوز — که شب آمد مسافر رفت در روز

نه تنها از شه کابل شهی رفت — که هر کس رفت با دست تهی رفت
دم چند اهل محفل را قرار است — چراغ صبح را کی اعتبار است
فنا از صبح تا شام است هستی — که خورشید لب بام است هستی
کسی را کی رهائی از هلاک است — که پیدا هر که شد از خاک خاک است
نه تخت و خانه ماند نی زر و مال — بود یکسان چه ادبار و چه اقبال
کسانی که فراهم کرده اند — که بی مرگ هم همراه ماند
اگر گنج گدا در قصر شاه است — نماند هیچ گور آرامگاه است
نه زر ماند نه زن ماند نه فرزند — شود جسم گلی با خاک پیوند
کجا تخت و کجا چتر و کجا تاج — شهنشاهان تهیدستند و محتاج
بهر مشتاق خود دنیا دغا کرد — وفا کی با کسی این بی وفا کرد
سفر در پیش هر دم با خبر باش — مهیا باش و با زاد سفر باش
مسافر را فقط شب در میان است — جرس گوید که راه کاروان است
مشو از قصر و ایوان در جهان شاد — که قصر تن بود خود سست بنیاد
مشو مغرور بگشا چشم عبرت — مکین زیر زمین بر پا عمارت
روان هر سرو و هر گل رایگان است — بهار این چمن رنگ خزان است

قیام گل درین گلزار معلوم / بیکدم مثل شبنم ہست معدوم
گلے کو شد شگفته در گلستان / چو گلچین برد اجل او را بدامان
جہان لبریز از آوازۂ مرگ / کشاده روز و شب دروازۂ مرگ
خوشا مردے که از دنیا ستیزد / ازین فرتوت مردم کش گریزد
ازو قطع امید منفعت کن / چو داری عقل فکر عاقبت کن
حذر از مکر دنیاے بد انجام / خداوندا نجاتم ده ازین دام
اسیر بینوا در بند ننگ ست / ز دست تنگ در قید فرنگ ست
بشوق کربلا ہر روز بیتاب / دلش سوزان بر آتش ہمچو سیماب
روان سوے حرم از دیر گردان / الہی خاتمه بالخیر گردان

در بیان سبب تالیف کتاب و در ضمن آن ذکر واجد علیشاہ نواب محمد کلب علیخان بہادر

چو ویران سبزه زار لکھنو شد / خزان تازه بہار لکھنو شد
بہر جا بود گل انبوه خار ست / چو دار افتاده سرو جویبار است
بہر جا بود جاری نہر آبے / نماند آنجا نشانے جز سرابے
کجا بلبل که ہمچون باغ زاغ است / بہر جا غلغل فریاد و داغ است
صداے ناله جاے خنده گل / پریشانی بجاے زلف سنبل

مقام غنچهٔ دل لبریز حسرت بجای چشم نرگس چشم حیرت
ز شبنم گرفشان جوی شرارست اگر از بوی گل پرسی غبارست
مکان ویران مکین آواره دشت الهی اینچه دور آسمان گشت
بسی بیدل که از غم ناصبورم ز شهر لکهنو در رامپورم
چه پرسی قصهٔ اندوه جانکاه که قالب در سفر دل در وطن آه
بود نواب این کشور سلامت که دارد بر غریبان چشم رحمت
ز فیض او نیم محتاج روزی که میدارد خیال دلفروزی
جهان افروز سلطان ابن سلطان بهادر نامور کلب علیخان
به جود و همت و شوکت یگانه صد و سی سال باشد در زمانه
غرض این بار چون ترک وطن شد درین شهر اتفاق آمدن شد
بدین معنی ز چندی بود رایم که حال کربلا موزون نمایم
درین ایام فرصت گشت حاصل نهادم بهر او خویشتن دل
نوشتم در دو ماه این نامه نغز فکندم پوست آوردم بکف مغز
بری از ثقل و دقت این کتابست فقط زین نظم مقصودم ثوابست
به اردو گرچه گفتم مثنوی ها نمودم طرز و ایجاد نوی ها

ریاض المسلمین دارد یکی نام — رقم در روی اصول دین اسلام
معارج با فضائل نام دیگر — باعجاز المسر روح پرور
سوم در وصف سلطان درة التاج — دل آرا چون گلستان درة التاج
بحسب حکم سلطان فلک جاه — دل من جان من اعنی علی شاه
چو یادش در دل غم پرور آید — همین بی ساخته از لب بر آید
الهی تا جهان باشد تو باشی — بجا تا آسمان باشد تو باشی
امید از ناظرین دارم من زار — که چون خوانند و گردد چشم خونبار
مراهم از برای شاه مظلوم — ندارند از دعاے خیر محروم

مناجات بدرگاه باری تعالے

خداوندا سخن را تازگی بخش — بهر کشور بلند آوازگی بخش
عنایت کن ز لطف خویش در وی — که از هر دل بر آید آه سردی
چکد از دیده خون زو گل تراود — فغان بر لب سد بلبل تراود
بپرورنگی که در اندوه و افسوس — شود در گلشن فردوس طاوس
کتاب من چنان یابد رواجی — که در هر بزم غم گردد سراجی
تو آگاهی ز قصد و همت من — تو میدانی ضمیر و نیت من

برای آن نمودم صرف اوقات — کہ یابم چشمۂ حیوان بظلمات

نویسم انچہ زو یابم براتے — شود روز جزا وجہ نجاتے

نخواہم از کسے داد سخن من — کہ خواہم مزد آن از پنجتن من

عزاداران کہ در مجلس بخوانند — بمن ہم حصۂ مزدی رسانند

چکد اشکے کہ از چشم حبیبے — ز اجر او مرا باشد نصیبے

دعا سازند در ہنگام زاری — مصنف یابد از غم رستگاری

باین تقریب گردم در قیامت — شریک زمرۂ اہل مصیبت

عزاداران کہ در محشر آیند — باوج عزت از عالم بر آیند

مرا ہم ہمرہ آن جمع مغفور — شود حاصل ضیا ظلمت شود دور

شود از لوث عصیان دامنم پاک — طفیل سبط شاہنشاہ لولاک

سزاوار جہان کی روسیاہی — مگر از قہر تو خواہد پناہی

براہ نیل مقصد گم مگردان — کسے محتاج این مردم مگردان

دل من طبع من سادہ بدنیا — بجاہ افتادن آمادہ بدنیا

تو از ایام طفلی تا بہ پیری — کرم کردی نمودی دستگیری

بہر کاری اعانت در جہان کن — نمودی انچہ تا ایندم عیان کن

ضعیف و زار و زر باشد نه زورم — ز چاه راه آنگه کن که گورم
ز فرزندان من آزار کن دور — شفا یابد بود هر کس که رنجور
بعز و جاه و با اقبال باشند — سلامت تا صد و سی سال باشند
شود سامان دلخواهم میسر — رسیم بر روضهٔ سبط پیمبر

در مدح نور دیدهٔ محمد مصطفی لخت جگر علی مرتضی جناب سید الشهدا علیه السلام

اگر محبوب رب مشرقین است — حسین است و حسین است و حسین است
علی مرتضی را نور دین است — خدا را در دو عالم برگزیده
بایوان خلافت لاجوابی — بدیوان امامت انتخابی
ز علم مرتضی رخت تن او — ز خلق مصطفی پیراهن او
بلند از نقش پای او زمین شد — فلک از شکر وی در عرش برین شد
نهنگ بحر تکبیر عبادت — پلنگ بیشهٔ روز شجاعت
نشان لشکرش تجلی طور — طناب خیمه‌اش از گیسوی حور
خداوندش بسر تاج شفاعت — که گردید شافع روز قیامت
کمالاتش همه ابین من الامس — کراماتش همه اظهر من الشمس
بطفلی بین علوی شوکت شان — که شد روح القدس گهواره جنبان

ورا ایام رضاعت منتفی بود — براه روزه ترک شیر فرمود
بروز عید تا پوشد شود شاد — خدا ایش حلهٔ جنت فرستاد
برایش گشت حسب حکم داور — دو نیمه از پر جبریل گوهر
زهی راکب که جان و دل نثارش — پیمبر اشتر و گیسو مهارش
بطفلی انچه با حق وعده فرمود — همان کرد و بران هم ملک افزود
چو قربان کرد جان با خویش و فرزند — خدا را خوش نبی را کرد خرسند
به اندوه و بلا از شکر دم زد — براه مرضی باری قدم زد
دمی غافل نشد از شکر داور — زبان از تشنگی خشک و لبش تر
بتن زخمی که از جوش محن بود — بشکر خالق عالم دهن بود
چه منصب یافت از صبر کیا و کرد — که ربع ربع ایوب آرزو کرد
بها در کرد جان قربان امت — نثار جان پاکش جان امت
فدا گردید فرزندان فدا کرد — چه پاس امت خیر الوری کرد
چو بسپر آن شه صفدر نگشتی — همه روز محشر بسر نگشتی
بسینه قاتل و بر حلق خنجر — سر او در سجود رب اکبر
بعبرت ذبح دریا و خدا شد — شهادت ختم بر شاه هدا شد

چراغ مرده چون دین شد ز صرصر — ز نور آن مسیحا گشت انور
چه داد شرع سبط مصطفی داد — خدائی و نبوت را جلا داد
نه رخت او اگر بر باد رفتی — نماندی دین جهان گر باد رفتی

در رفع شبهه بعض مشککین بد اعتقاد و جواب اوّل

گمان دارند بعضی دشمن فهم — اسیر دام صد تشکیک صد وهم
که با وصف حصول غیب دانی — وقوف و علم اسرار نهانی
چرا سبط نبی در کربلا رفت — بپای خود بکام اژدها رفت
چرا اهل حرم با خویشتن برد — ز دار الامن در بیت الحزن برد
جواب این سوال بی سر و پا — بود بر صاحب دانش هویدا
که حال پیشوایان طریقت — نباشد مثل حال جمله امت
ره قرب خدا آنرا که بیش است — بلایش از همه آفاق بیش است
در آفت صبر مقبول اله است — نبی بر صدق این دعوی گواه است
قیاس شان بود بر خویش بیجا — که قطره قطره و دریاست دریا
نگردد قطره با دریا برابر — بود تکلیف شان تکلیف دیگر
مغیلان لاله در صحرا نباشد — گهر هر قطره در دریا نباشد

نباشد گر یکی شتاب چون برق — ز ذره تا به خورشید است بس فرق

ز راه مصطفی مگذر خدا را — نمی‌بینی ابتلای انبیا را

کسانی را که علم غیب دادند — چرا در دام آفتها فتادند

ز انجام امور آگاه بودند — چرا در صدمه جانکاه بودند

عواقب جمله را در نظر بود — که رد بلا از خود نفرمود

ز نمرودش آب یا آتش شود تیز — ز آفت اهل حق را نیست پرهیز

نگوئی در بند که در چاه ماند — شریک حال خلق الله ماند

گریز از ابتلا کی دلپذیر است — خلاف مرضی رب قدیر است

به آفت صبر کردن بهر سنت است — که پستی زینهٔ بام بلند است

پیمبر که بود از غیب آگاه — حذر کردی ز آفتهای جانکاه

نرفتی راه پر خار مصائب — چرا گشتی گرفتار مصائب

بری گشتی ز ربط مردم بد — که آخر این شرر در خرمن آید

تکلف بود چون آن شاه ابرار — سعیش قومی از اعوان و انصار

خطوط کوفیان آمد بکثرت — طلب کردند مردم بهر بیعت

نوشته از اشقیا هر یک جدا خط — به سوگند خدا و مصطفی خط

گذشت امر از چون ز حد زیادہ	سوے کوفہ ہوا آخر ارادہ
نہ رفتی گر برون از کنج عزلت	بظاہر کے شدے اتمام حجت

جواب ثانی شبہہ مذکور

جواب ثانی این شبہہ اینست	متوجہ شد ارباب یقین ہست
کہ حضرت را نبود از جنگ چارہ	سلامت کردہ بود از وی کنارہ
بہر جانب ز دست جور اشرار	مقام امن او را بود دشوار
عداوت حاکم مردود میداشت	ز رفتن در سفر کے سود میداشت
یزید روسیہ جیسے ستمگر	تلاشش کردہ بود اوّل مقرر
کہ در مکہ بہر جا دست یابند	براہ کشتنش از سر شتابند
نہ شرم از خلق نہ خوف از خدا بود	نظر بر قتل سبط مصطفیٰ بود
سفر چون کرد واقف گشت خلقت	مکرر بر زبان آورد حضرت
مقامم گرچہ بیت اللہ دانند	چو بکشندم بتیغ ظلم میرسند
پناہ از بہر این یاران خونخوار	سیہ باطن سیہ طالع سیہکار
اگر پنہان شوم در خانۂ مور	کشندم از کمین لیکن بزور
ز تیغ و تیر و نیزہ کینہ بازند	تنم را خانۂ زنبور سازند

گران لشکری مقرر کرد غدار — هم از آل امیه سی جفاکار
که ریزند آن سیه کاران فاجر — بروز حج بکعبه خون طاهر
شنود اندیشه از قوم نامرد — به عمره زان بدل احرام حج کرد
ز فوت حج بسی اندوهگین شد — روان سوی عراق آن شاه دین شد
بشام آنکس که حاکم پیشتر بود — محیط چشمهٔ این بدگهر بود
ز بس بر مصلحت مبنی نظر داشت — ز خون آل پیغمبر خطر داشت
در اندم شه نه قصد آن طرف کرد — ابا فرزند سلطان نجف کرد
طلب کردند اهل کوفه اکثر — که گمراهیم بخواهیم رهبر
چو او را حال عالم آینه بود — پذیرا التماس شان نفرمود
چو دید اکنون نباشد چاره کار — کمر بر مرگ محکم بست ناچار
بخواری کشته گردیدن گران بود — جهاد راه حق بهتر از آن بود
ز روباهان هزبر بیشهٔ جنگ — گوارا چون کند بر خویشتن ننگ
پدر آنرا که خیبر گیر باشد — چرا چون آهوان نخجیر باشد
سکون و جنبش جمله بجا بود — که کار او همه کار خدا بود

جواب ثالث شبهه مذکور

جواب ثالث از من گوش کن تیز | چو داری بهره از عقل و تمیز

ز روی مصلحت چون حق تعالی | علوی دین خواهد بدنیا

فرستد انبیا و اوصیا را | دهد تکلیف ارباب صفا را

بسوی شورش و طغیان آفات | براه سخت خارستان آفات

روند اندر خطرگاه صعوبت | نیندیشند از راه صعوبت

جناب نوح را مبعوث فرمود | تن تنها بچندین الف مردود

موکل گشت بر موسی و هارون | برای دعوت فرعون ملعون

به احمد گشت حکم رب عزت | کند در مکه تبلیغ رسالت

کسی را از بلا محفوظ دارد | ز بیج و ابتلا محفوظ دارد

کسی را مبتلا دارد در بلاها | که گردد باعث راحت بعقبی

بسا از شر بیداد ایمن خفتند | قضا را ایشتر لبیک گفتند

امان گردید کمتر را میسر | شهید راه حق گشتند اکثر

اگر بینید بچشم غور انسان | بحال حضرت شاه شهیدان

ز سر پروانه آن شاه زمن کرد | فدای دین جد خویشتن کرد

به صلح فاسق از بیداد دستی | ز افعال قبیحش چشم بستی

درین آفاق در اندک زمانی / نماندی از اصول دین نشانی
شرائع جمله میگردید پنهان / شدی پوشیده بالکل شرع ایمان
چه اعدا سعی در اخفا نمودند / همیشه در پی تخریب بودند
قلیلی هم که باقی بود از دین / نهان گردیدی از کفر بلا تحسین
نمودی باز امر و نهی ممکن / قبایح می شدی جمله محاسن
وقوع قتل آن شاه معظم / بنای قصر ایمان کرد محکم
چنان حق را بعالم کرد اظهار / که خلق از خواب غفلت گشت بیدار
عیان شد زشتی اعمال اعدا / بعالم فاش گشت افعال اعدا
همه از مردم ذی علم و جاهل / شدند آگه ز فرق حق و باطل
حق آمد همچو گل عنبرفشان شد / بهار کفر پامال خزان شد
چو شد زین واقعه عالم خبردار / خروج چند کس شد مثل مختار
تبه گردید آخر حال اعدا / بزودی گشت استیصال اعدا
نگون شد گردن آل امیه / جهان خندید بر آل امیه
بنی عباس آمد زوالی / زوالی هست بعد هر کمالی
چو شائع گشت آثار ائمه / جهان شد پر ز انوار ائمه

بهر جا عالمانِ دینِ اسلام — بعالم رونقِ آئینِ اسلام
کتب شائع مسائل جمله ازبر — چه زیبِ دینِ حق الله اکبر
محبان را که این دولت نصیب است — همه از کوششِ شاهِ غریب است
چه والا ذات شاهِ دین پناه است — چو حق پرسی بنای لا اله است
سرِ عالم بپای شاهِ والا — جهان جانِ فدای شاهِ والا

جواب الیٰ شبهۂ کور

جواب چارمی هم با تو گویم — سخن دارم بسی کم با تو گویم
که شد هرگاه عصمت بر تو ثابت — زروی نص امامت بر تو ثابت
که پاک اند این ائمه رکنِ ایمان — سراپا از خطا و سهو و نسیان
امامِ دین نیابت شد از نبی کم — امامت با رسالت هست توأم
نمی زیبد سخنهای پریشان — بهر کاری ترا در حقِ ایشان
نهادن بر امورِ شان سرانگشت — بلی بیهوده با دستِ درشت
سزا نبود خطا این اعتراض است — همانا بر خدا این اعتراض است
ائمه کی ز خود کردار کردند — بفرمانِ خدا هر کار کردند
کلینی کرد منقول این روایت — که مروی با صفا و پاک طینت

حضور حضرت صادق بیان کرد
نباشد عرض مخلص خالی از درد

فدای تو شود این جان مشتاق
بود ذات شما مرجع به آفاق

جهانی را است حاجت با امامان
مگر در عمر کم این نیکنامان

بگید یگر قضا نزدیک نزدیک
اجلهای شما نزدیک نزدیک

لب معجز نما بکشود حضرت
چنین با او بیان فرمود حضرت

که دارد هر یکی از ما صحیفه
منوّر چون ید بیضا صحیفه

دران کردارهای مدة العمر
نوشته کارهای مدة العمر

عمل سازد بران آن نیک کردار
بکردار و بگفتار و برفتار

بآخر کارها را چون رساند
قضا نزدیک گردیدست داند

بنزد او رسد محبوب غفّار
ز مرگ او کند او را خبردار

نماید نو بهار باغ رضوان
مقام و منزلش در قرب یزدان

چو سلطان شهیدان حسب دستور
عمل فرمود بر تحریر منشور

نیامد آخر و آمد پیمبر
به نزد او بحکم رب اکبر

خبر داد از شهادت کرد مأمور
جهاد در راه حق او کرد منظور

همه کارش بفرمان خدا بود
شهادت هم بحکم کبریا بود

همه کردند استدعای امداد — اجازت از پی یاری خدا داد
مگر در کربلا وقتی رسیدند — که سر از جسم او اعدا بریدند
ندا آمد بقبر پاک باشند — عزادارش بروی خاک باشند
همیشه در غم او گریه باید — بدنیا باز تا رجعت نماید
دران هنگام در یاری بکوشند — بیاری و مددگاری بکوشند
بدنیا روز رجعت باز آید — طلب خون خود از اعدا نماید
خجل اعدا شوند از کردهٔ خویش — ذلیل از کینهٔ در پردهٔ خویش
بلب قفل و بدل داغ فراوان — عرق آلوده و سر در گریبان
سزا یابند مقهوران مردود — در آتش صورت فرعون و نمرود
همین اندر صحیفه بود مرقوم — که تعمیلش نمود آن شاه مظلوم
عمل فرمود تا اندر جهان زیست — هنوز الا امور چند باقیست
چو آخر عمر ختم المرسلین شد — نزول حضرت روح الامین شد
بدستش نامه چون بدر الدجی بود — ده و دو مهر دروی از طلا بود
که مهر خویش گیرد هر امامے — کند روشن ز شمع مهر نامے
بزیر مهر تحریرے که خوانند — بجود تعمیل آنرا فرض دانند

عمل سازد بران در مدة العمر — نماید همچنان در مدة العمر

سخن بسیار دارد این روایت — همین کافیست گر داری بصیرت

در بیان منت محبت اهلبیت و ثواب گریه بماتم جناب سید الشهدا علیه السلام

کسی سازد اگر صد سال طاعت — گذارد عمر در زهد و عبادت

کند بر خود گوارا محنت راه — رود صد ره بحج کعبة الله

نماز و روزه باشد عادت او — بامر خیر صرف همت او

براه حق کند صد بنده آزاد — وظائف تا سحر تا شام اوراد

به ختم مصحف باری کشد رنج — بحتاجان دهد هر روز صد گنج

کمر بندد جهاد کافران را — نهد بر کف ز جرات نقد جان را

چو حب پنجتن در دل ندارد — براه دین الم را گذارد

نباشد هیچ نفع از طاعت او را — بود برباد سعی و محنت او را

عبث جهدش بود باطل تگ و دو — بغیر خضر گمراه است رهرو

خصوصا دامن شاه شهیدان — گذارد هر که باشد نامسلمان

اگر خواهی که یابی رستگاری — بیاد کربلا کن اشک جاری

بود هر اشک چون نایاب گوهر — شود این دولت از طالع میسر

چنین گوہر بدامن ہر کہ یافت | بفردوس برین قصر گہر یافت
زابن قولویہ آمد روایت | کہ ابن خارجہ کرد این حکایت
کہ روزی پیش صادق رفتہ بودم | زشاہ کربلا ذکرے نمودم
نمود آن شاہ ذیشان گریہ بسیار | فشاندند از اشک دریا چشم حضار
پس آن شاہ امم سر کرد بالا | چنین فرمود خاص حق تعالی
حسین ابن علی شاہ شہیدان | بوقت قتل خود در روز میدان
ہمیفرمود و میکرد اشک جاری | منم مقتول تیغ قوم ناری
نسازد مومنے وقتے مرا یاد | کہ نماید بماتم آہ و فریاد
زچشمش اشک خون البتہ ریزد | زمجلس از گناہان پاک خیزد
دگر فرمود شاہ کربلائی | منم مذبوح تیغ بیوفائی
دغا کردند اہل کوفہ بامن | محب بودند گردیدند دشمن
کند قبر مرا ہر کس زیارت | باہل خود کند خوشحال عترت
زابن بابویہ اینست منقول | کہ میگوید ابو عمار مقبول
شدم از صدق روزے پیش صادق | مرا فرمود آن شاہ مشارق
ابو عمار شعرے چند برخوان | بذکر ماتم شاہ شہیدان

نمودم پیش حضرت خواندن آغاز / بسی بگریست آن شاه سرافراز
نمود ارشاد بر خوان بی تکلف / بکن ذکر شهیدان بی تکلف
بآن طرزیکه خوانی با دل ریش / بماتم شعر خود در خانهٔ خویش
ادا کردن همان انداز خواندن / بسی در گریه آمد کرد شیون
صدای گریه‌های اهل عصمت / نوای ناله‌های اهل عفت
پذیرفت از پی‌اش ده بلندی / بجان بیقرار از دردمندی
چو فارغ گشتم آن دیباچه فرمود / امام خلق خضر راه فرمود
که شعرے هرکه خواند در غم شاه / از او گریند اهل بزم پنجاه
بر او واجب نماید رب عزت / ز فضل خویشتن گلزار جنت
وزان پس کرد ده ده در عدد کم / باخر گفت پنج آن شاه عالم
که هر کس پنج کس در گریه آرد / جنان از بهر خود واجب شمارد
اگر وقتی نیاید گریه اصلا / بگرداند بگریه خویشتن را
شود واجب بر او هم باغ جنت / خوشا قدر عزاداران حضرت
بقدر فرخ اشکی چو از چشم تر آید / بمقدار پر پشه بر آید
ز عصیان پاک گردد ماتم اندیش / چو آن طفلی که زاد از مادر خویش

اگر باشد گناه صاحب غم — به مقدار کف دریای اعظم
همه عفو است از الطاف داور — بپاس خاطر سبط پیمبر

در بیان ثواب گریه بر امام مظلوم و حکایات گریه کنندگان

ثواب گریه در تقریب ماتم — که باشد از پی شاه معظم
خدای دو جهان بهتر شناسد — پیمبر داند و حیدر شناسد
مفید آن شیخ رکن دین و ملت — نمود از حضرت صادق روایت
که شاه کربلا شاه شهیدان — بود دایم حضور رب سبحان
بلشکرگاه خود باشد نگاهش — سوی جای ورود و بارگاهش
شهیدانیکه مدفونند با او — سعیدانی که مدفونند با او
بسوی شان نگاه رحمت اوست — حضور او همه جمعیت اوست
بخوبی زایران را می شناسد — همه آبای شان را می شناسد
زنام زایر و آباست آگاه — زقدرش انچه در عقبی ست آگاه
ز زوارست او را نسبتی چند — چو اشفاق پدر در حق فرزند
خوشا آنکس که گرید در غم او — کند آه و بکا در ماتم او
بحق او دعا خود می نماید — برحمت التجا خود می نماید

هم از احمد صفا خواهد برایش	ز حیدر اعتلا خواهد برایش
برو گرید کند هر کس که آهی	نماند ذمه‌اش جرم و گناهی

روایت در ثواب گریه

ثواب گریه بر شاه شهیدان	نیاید در قیاس و وهم انسان
چو کنه حضرت باریست مشکل	که دریابد کسی از فهم کامل
اگر داند ثواب گریه دیندار	ز غم شادی کند بسیار بسیار
شود از رنج افزون شادمانی	گزین رحمت عیش جاودانی
ببزم غم سرشک ای چشم تر ریز	بدامان امید خود گهر ریز
اگر در سر هوای باغ خلدست	همین گوهر بهای باغ خلدست
رقم نقلست از مرد خوش انجام	حسینی بود او سید علی نام
که من بودم مجاور در خراسان	میان روضه سلطان قریشان
رضا هشتم امام هر دو عالم	حبیب رب شهنشاه معظم
چو آمد روز عاشوره در آنجا	ز فیض یاد او بنا شد محضر آنجا
عزیزی خواند با حال پریشان	کتاب مقتل شاه شهیدان
باین مضمون زبانش شد چو گویا	که اشکی گر پی فرزند زهرا

به مقدار پر پشه بر اید — به بحر گوی آزادی ز تیار
شود زایل اگر باشد بمقدار — کف دریا گناهان گنهگار
دران محفل که مرد جاهلی بود — ز نافهمی ره انکار پیمود
که دوریست از قیاس از خرد هم — گران جنبش بهاییش اینقدر کم
نگاهش هر کسی هر چند در دکرد — مگر انکار محض آن بیخرد کرد
ز محفل خاست شد در خانه خویش — چو شب خوابید در کاشانه خویش
بخواب آمد نظر صحرای محشر — هجوم مردم و غوغای محشر
صراط حشر و میزان عدالت — فروزان دوزخ و وا باب جنت
به تن رعشه پریشان حال مردم — گشاده نامه اعمال مردم
ز گرمی تشنگی شد بسکه غالب — دل او آب را گردید طالب
بسوی راست چون مضطر نظر کرد — درخشان چشمه کوثر نظر کرد
لب چشمه دو مرد او دید دیگر — سفید رخت بدن سر گرم تنویر
ز نور چهره شان صحن محشر — سراپا نور سرتا پا منور
دران کثرت دران جمع کده — بپرسید از کسی زیشان نشان ده
بگفت او حضرت خاتون محشر — جناب حیدر صفدر پیمبر

بلب آورد از حیرت سبب چیست — سیه پوش اند آیا ماتم کیست

بگفت او اے ملیحه اے از خرد دور — نمیدانی که امروزست عاشور

سیه پوش اند این اشخاص دل ریش — بتقریب عزاے دلبر خویش

پس او نزدیک زهرا رفت بیتاب — صدا زد فی سبیل الله دم آب

جناب فاطمه آزرده گردید — بسوی او بچشم صد غضب دید

صدا زد دور شو داری تو انکار — ز اجر گریه بر سلطان ابرار

حسین من نبی را نور دیده — غریب کربلا محنت کشیده

تنش لرزید و شد از خواب بیدار — پشیمان گشت تا شب زانکار

به پیش مردم آمد عذر اندیش — که گشتم منفعل از کرده خویش

بیان خواب کرد آن نیک کردار — چه چشم او دلش گردید بیدار

حسین آن فدیه رب کریم است — بقرآن آیه ذبح عظیم است

دگر جا کاف ها یا عین صاد است — ازان هم سرگذشت شه مراد است

چه آفت ها بر آن مظلوم بگذشت — کزان هم کعبه جای تعزیت گشت

ز این قول به آمد روایت — زراره مے نماید این حکایت

مرا در نیم جعفر شد گزاره — امام پاک فرمودی زراره

عجب حالیست حال شه غم انگیز | که دل از درد و اندوه ست لبریز
درین غم ماند صرف گریه گردون | چهل صبح از فلک شد بارش خون
چهل روز آفتاب صبحگاهی | برو بگریست از روی سیاهی
ز سرخی تا چهل روز این زمین هم | همانا ماند صرف گریه غم
بهر جا بود کوهی پاره گردید | زهم از کثرت اندوه پاشید
بدریاها عجب جوش و خروش است | همانا روز و شب جوش و خروش است
دل هر حور و هر غلمان غم اندوز | ملایک صرف گریه تا چهل روز
زنان هاشمی بگشاده گیسو | نمالیدند روغن بر رخ و مو
همانا شانه از گیسو جدا ماند | حنا نا آشنای دست و پا ماند
نیامد تا میان شهر یا ز شام | سر ابن زیاد زشت انجام
زماتم بود غوغا در مدینه | قیامت ماند برپا در مدینه
ازان پس باز فرمود آن شه پاک | که زین العابدین مجروح و غمناک
بیاد شاه چندان گریه میکرد | با حوال پریشان گریه میکرد
که مردم از صدای ناله او | ز آواز درای ناله او
بحال زار بودند اشک ریزان | شریک درد از تسکین گریزان

جهنم گرم می گردید هر بار | که سوزد خلق را از گرمی نار
ولیکن گشت تسکین نار هالک | بفرمان خدا از دست مالک
نشد از هر سان روزی چو این گا | جهنم دفعةً زد جوشش بسیار
ز سدره حضرت جبریل آمد | ز حکم حق بصد تعجیل آمد
ز شهپر چار سا نقشش آمد و کرد | بآتش داد تسکین شعله رد کرد
نبودی بر زمین گر حجت حق | شدی لیکن زمین نابود مطلق
بشاد کربلا چشمی که گرید | بسبط مصطفی چشمی که گرید
نبی محبوب پیش حق تعالی است | ز زهرا هم خوب پیش حق تعالی است
شود هر کس که بر مظلوم گریان | بزهرا و نبی کرده است احسان
ادا کرد است حق آل اطهار | پیمبر خویش خدا او را مددگار
شود محشور ماتمدار حضرت | باهل بیت در روز قیامت

در بیان وفات پدر یزید و تخت نشینی یزید علیه اللعن و نامه نوشتن بولید حاکم مدینه برای گرفتن بیعت و انکار حضرت

مشو غافل که دنیا پر فسون است | پری هر کس که پندارد جنون است
بظاهر صورت محبوب پر فن | بباطن قاتل و سفاک و رهزن
نگاه التفاتش خنجر تیز | تبسم قند الا زهر آمیز

کند بیجان بدام زلف پیچان — کشد در مجلس چاه زنخدان
رضامند از فنای عاشق خویش — وفا با کس نسازد این جفا کیش
همیشه گر چه می‌بینند مردم — کز آئینش جهان آن شد بیان گم
ز غفلت دیده عبرت نگر بند — بمهرش مبتلا دیوانه چند
یکی اعضای او فرسوده بر خاک — دگر دارد ز نخوت سر بر افلاک
یکی از تابعانش حاکم شام — که تا جان کس است تابد ز دو دام
چو هنگام وفاتش گشت نزدیک — شد از ملک بقا سوی کریمیک
یزید روسیه فرزند خود را — ز عیش فاسقین پسند خود را
طلب کرد و قریب خود نشانید — بر ویش از نصیحت خانه دانید
که کردم سرنگون گردنکشان را — مطیع خود تمام اهل جهان را
بلاد و شهر و کشور بیش از بیش — در آوردم همه در قبضه خویش
مهیا ساختم با پایداری — همه سامان ملک و شهریاری
ز هر کس بر توام ترسم ولیکن — اگر سازی علاجش هست ممکن
یکی عبدالله آن ابن عمر دان — جدا از تو نخواهد شد گران
اگر با او مدارا پیش گیری — بظل التفات خویش گیری

دگر عبدالله آن ابن زبیر است
بدان از خویشتن او را که بهتر است

مدارا گر کنی مصلحت دشوار
نخواهد شد موافق با تو زنهار

عدوی تست باید دست هرگاه
براندازد ستون دولت و جاه

تو فکر دفع او در ابتدا کن
چو یابی بند بند او جدا کن

سوم ابن علی فرزند زهرا
که خون اوست خون شاه بطحا

شوند او را در شهر کوفه طالب
بسوی خویش دارم ظن غالب

مگر یاری طلب اصلا ندارند
بوقت ابتلا تنها گذارند

بسبط مصطفی چون دست یابی
مشو زنهار در فکر خرابی

چو او کشته شود از بیعت تو
نماند حفظ ملک و دولت تو

بگفت این حرف راهی از جهان شد
خلیفه پیشوای فاسقان شد

یزید روسیه بنشست غدار
نشین در جای احمد شان مختار

ولید عتبه را از بغض و کینه
فرستاد آن ستمگر در مدینه

بحکم او که اول از خطا کرد
بفرزند جناب مصطفی کرد

بنزد شاه والا کس فرستاد
که ما را حاکم ناکس فرستاد

که از تو بیعت او را ستانم
ندارم دست بیعت تا ستانم

ولید بن عتبه حاکم مدینه

ترا باید که نزدم حاضر آئی — قبول بیعت حاکم نمائی
امام هر دو عالم برد تشریف — شهنشاه معظم برد تشریف
نمود ارشاد بیعت نیست ممکن — بدست حاکمان تیره باطن
تو میدانی که ما اعلام دینیم — نشانهای رهِ صدق و یقینیم
عطا فرمود حق ما را امامت — کرامت کرد حق ما را کرامت
دلِ ما بحرِ علم رب باریست — زبان ما بحق و صدق جاریست
ز جدِ ما بگوش ما رسیده است — همه عالم ز پیغمبر شنیده است
خلافت کان مقام احترام است — براولادِ ابوسفیان حرام است
چنین فرمود چون ختم رسالت — ز ما هرگز مدار امید بیعت
ولید آن وقت کاتب را طلب کرد — رقم انکار سلطان عرب کرد
چو نامه خواند ملعون حاکم شام — بجوشش آمد لعین افزون اندام
جواب نامه کو تربین فرستاد — که زین مضمون بجسمم آتش افتاد
رقم من آنچه میسازم بیان کن — سر ابن علی نزدم روان کن
ولید این نامه خواند و شد پریشان — بمروان کرد فاش این از نهان
بشکر گفت تا کی این تغافل — به تنهائی طلب کن بی تامل

اگر بیعت نماید زین چہ بہتر | وگرنہ از تن او کن جدا سر
ز گفتار لعین رنجید حاکم | کہ امرے میکنی تعلیم ظالم
کہ در دنیا شوم رسوا و بدنام | بعقبیٰ داخل دوزخ بد انجام
مگر او را طلب کردن ضرور است | بنافرمانی حاکم فتور است
پکے سبط احمد را طلب کرد | جگر بند محمد را طلب کرد
بخویشان عزیزان شاہ ذیشان | پے ہمراہ بودن داد فرمان
جوانان اسلحہ بر خویش بستند | بجرات آستین ہا بر شکستند
روان شد ہمرہ شاہ حجازی | دلاور حضرت عباس غازی
بر شاہ ہدے بودند سی کس | رفیق و اقربا بودند سی کس
چنین فرمود حضرت با برادر | تو با این سرفروشان باش بر در
صداے من بگوشی ہر گاہ ہمتا | درآ در جاے خلوت بی تحاشا
چو داخل شد بمجلس شاہ ذیشان | بمجلس پیش حاکم بود مروان
بحضرت کرد حاکم ذکر بیعت | نمود ارشاد آن شاہ ولایت
ترا مد نظر باشد مقرر | ببیعت این قدر باشد مقرر
کہ سازم بیعت ظاہر نہ پنہان | شود این امر بر ہر دم نمایان

بگفت او یست گفتی ہست ظاہر ہمین دارم ہمین دارم بخاطر
بنود ارشاد شہ بس کن توقف کہ در تعجیل مے باشد تأسف
من و تو ہر دو رای خویش بینیم بہر جانب کہ حق باشد گزینیم
شود طی صبح مجلس انقدر چیست سزاوار خلافت در جہان کیست
ولید این امر منظور نظر کرد برخصت قصد شاہ بحر و بر کرد
بحاکم گفت مروان بداندیش شوی آخر خجل از کردۂ خویش
بفردا امر بیعت را مینداز نیابی دست بر ابن علی باز
بقا بودی تو ہست انوقت دشمن اگر بیعت نسازد گردنش زن
ازین گفتار حضرت بر آشفت بہ مروان لعین بیحیا گفت
ترا مقدور باشد اے زنا زاد کہ برمن دست اندازی زبیداد
تو و این ہر دو این قدرت ندارند کہ برایذاے من ہمت گمارند
بحاکم گفت پس آن شاہ ذیشان چرا پا مے نہی بیرون ز ایمان
مرا زیباست در امت امامت کہ جد من بود ختم رسالت
گذرگاہ ملایک خانۂ من بود روح الامین پروانۂ من
بود در خانۂ من تا قیامت ہمہ آغاز و انجام امامت

یزید روسیه مردیست میخوار — بفسق و معصیت دایم گرفتار
بخون ناحق مطلق هست عاصی — علانیه گرفتار معاصی
با و بیعت کنم من هست دشوار — مکن با من چنین گفتار زنهار
بگفت اینحرف و آن سلطان خوبان — بدولت خانه آمد با رفیقان
بحاکم گفت مروان سیه بخت — شکار آمد بدست و رفت از دست
بلب آورد حاکم اینچه گوئی — یزید آدمی را چرا نگوئی
من و خون گل گلزار زهرا — چه امرست این معاذ الله منها
دعا کیشان کنند از سلطنت پیش — بگیرم خون او بر گردن خویش
کنم گر اختیار این شقاوت — چگویم با محمد در قیامت
بظاهر گفت مروان خوب کردی — نمودی پاس ایمان خوب کردی
بباطن شد نهایت بر لعین شاق — که شد سالم بجانه شاه آفاق
که مروان دشمن اسلام و دین بود — لعین ابن لعین ابن لعین بود

در بیان اراده سفر جناب سید الشهدا از مدینه و رخصت شدن از ضریح جناب محمد مصطفی صلعم و فاطمه زهرا

حریصان را جهان دل می رباید — همه تلخست و شیرین می نماید
خدا آگاه زیر آسمان کیست — حق از باطل شناسد در جهان کیست

تمنای شکوه و حرص و دولت — کند غافل ز فردای قیامت
بجز حرص مال و دولت طالب جاه — در افتد دیده و دانسته در چاه
حق آل محمد بود روشن — نه کوری بست چشم فهم دشمن
جهان چون دید پر از فتنه و شر — برآمد از وطن سبط پیمبر
چو تنگ آمد ز بغض اهل کینه — روان شد سوی مکه از مدینه
بقبر مصطفی اشد بهر رخصت — امام رهنما شد بهر رخصت
بسوی مرقد پرنور آمد — کلیم الله فراز طور آمد
نماز چند رکعت خواند حضرت — میان روضه ختم رسالت
تضرع پیش رب کبریا کرد — بسی زاری بدرگاه خدا کرد
که آگاهی ز حال من الهی — که عاجز را چه پیش آمد تباهی
براه زهد و طاعت ره نوردم — بنیکی امر و نهی از زشت کردم
جهانی را بره ایمان نمودم — در دینداری تقوی گشودم
تجاوز در گمان من نیامد — بجز حق در بیان من نیامد
بحق صاحب این قبر یارب — عطا کن در بلا با صبر یارب
رضای تو بهر کاری که باشد — نجات من بکرداری که باشد

برای من ہمان تجویز فرما — براہت ہر بلا سہل است اینہا
قریب صبح سر بر مرقد پاک — نہاد و خفت سبط شاہ لولاک
جناب مصطفی را دید در خواب — حبیب کبریا را دید در خواب
ملایک حلقہ زن در دور آن شاہ — کہ بود از انتہای شان حق آگاہ
نزدیک جد خود رفت حضرت — کہ یا خیر الوری ختم رسالت
منم فرزند زہرا ابن حیدر — منم شبیر شبر را برادر
تو فرمودی مرا تفویض امت — نشانیدی تو بر صدر امامت
ستمگاران مرا یاری نکردند — دغا کردند غمخواری نکردند
نہ بستند اصلاح حرمت من — کمر بستند بہر ذلت من
کنون از ستمگاری نیست راہے — پناہے دہ پناہی دہ پناہے
سرش بر سینہ چسپانید احمد — جبین و سینہ اش بوسید احمد
نمود ارشاد ای جان و دل من — چراغ شرع و شمع محفل من
ترا در کربلا رفتن ضرور است — ہمین خرسندی رب غفور است
گروہے فاسق و فاجر ز امت — کہ میدارند امید شفاعت
ترا سازند با خویش و بیگانہ — شہید راہ حق بے آب و دانہ

روان گردد بحلق خشک خنجر | کنی رفع عطش از آب کوثر
لعینان را کجا باشد سلامت | خدا محروم دارد از شفاعت
بدنیا و بعقبی زشت حال اند | بکونین اشقیا خسران مآل اند
ترا پیش خدا باشد منازل | رسی بر اوج قرب رب عادل
بیا در خلق مشتاق اند یکسر | بدیدارت پدر مادر برادر
بجد خویش گفت آن شاه عالم | که یا شاه دو عالم فخر آدم
دل من سیر شد از زندگانی | ندارم حاجت دنیای فانی
مرا هم در مزار خویش جا ده | نجات از دست این اهل جفا ده
نبی فرمود ای نور دو دیده | سوار کشتی طوفان رسیده
ترا زین راه اصلا نیست چاره | زبرگشتن بدنیا نیست چاره
مراتب در حضور رب عزت | بود موقوف بر امر شهادت
کلید دوزخ و جنت که یابی | همه گنجینه قدرت که یابی
طریق خاص تحصیلش همین است | شهادت زینه رفعت بدین است
بگفت اینحرف و احمد کرد رخصت | زخواب خوش نظر وا کرد حضرت
شب دیگر بقبر فاطمه رفت | بچشم تر بقبر فاطمه رفت

بهر قد گشت چسپان ابن حیدر نمازے خواند و شد رخصت ز مادر
ندا آمد که قسمت با این سر تو بدر دست گریبان مادر تو
بهر جانب روی در دشت غربت من موی پریشان در مصیبت
من غمدیده همراه تو باشم شریک درد جانکاه تو باشم
بهر منزل که باشد زینب من جهان لرزد ز شور یارب من
پس از رخصت ز مادر شاه ابرار سوے قبر حسن آمد گهربار
برادر را وداع آخری کرد نگه سوے سپهر چنبری کرد
بخانه آمد و قصد سفر ساخت بسامان سفر مظلوم پرداخت

در بیان رخصت حضرت از محمد حنفیه و ام سلمه و نوشتن وصیت نامه

دریغا شاه مسکن میگذارد گل شاداب گلشن میگذارد
زر از کان میرود لعل بدخشان دُر از دریا قمر از برج میزان
مه کنعان ز کنعان میکند کوچ عجب شیر از نیستان میکند کوچ
مدینه پر غم و اندوهگین است که روز هجرت احمد همین است
هجوم مردم نالان بهر جا ز شور و احسینا حشر برپا
زنان و کودکان در آه و زاری همه یکجا بهم در سوگواری

یکی گریان یکی از درد نالان — پریشان صورت و موی پریشان
یکی گوید که روز مرگ زهراست — مقام آه مریم اشک حواست
یکی گوید که حیدر میرود آه — یکی گوید پیمبر میرود آه
ز فریاد یتیمان ست محشر — عزیزان و قریبان خاک بر سر
محمد نام حضرت را برادر — بخدمت آمد و شد عرض گستر
تو فخر خاندان مصطفائی — تو امت را امام و پیشوائی
تو می بینی و من کردم نظاره — ز دست دشمنانت نیست چاره
بمکه رو در انجا کن اقامت — نه بینی گر در ان جا هم سلامت
چو ایمن از خطر انجا نگردی — ترا باید که صحرا نوردی
سوی شهر یمن از مکه رو آر — که آنجا دوستان هستند بسیار
نویسی خط از انجا سوی احباب — شود تا جنگ بهر جنگ اسباب
نمود ارشاد حضرت ای برادر — مرا امنی نخواهد شد میسر
گزینم جا اگر در روزن مور — کنند اهل شقاوت زنده در گور
مرا در راه حق بهتر جهاد است — شهادت زینت بام مراد است
بود جا گر چه بر شمشیر تیزم — بگر از بیعت حاکم گریزم

محمد زین سخن گردید گریان — نمود ارشاد با او شاہِ ذیشان

بہ مکہ میروم از خوفِ دشمن — عزیزان و محبان ہمرہِ من

تو در یثرب بمان جاسوسِ من باش — خبردار از لعینان در وطن باش

بمان مستفسرِ حال و سوانح — بمن بنویس احوال و سوانح

طلب زان بعد قرطاس و قلم کرد — وصیت نامۂ حضرت رقم کرد

عجب نامہ پُر از درد و غم اندوز — بایں مضمونِ جانکاہ و جگرسوز

شہادت میدہد سبطِ پیمبر — حسینِ خستہ جان مخلوقِ داور

کہ ذاتش لاشریک و یگانہ — ہویدا کرد افلاک و زمانہ

محمد بندہ و مرسل بہ تمجید — بحق و راستی مبعوث گردید

جہنم حق گلستانِ جنان حق — قیامت حق کہ شکے نیست مطلق

خدائے پاک میراند ہمہ را — بہ محشر زندہ گرداند ہمہ را

نکردم من ز خود ترکِ سلامت — ولیکن از پئے اصلاحِ امت

نمایم سوئے نیکی رہنمائی — ز زشتی و بدی دارم جدائی

بکردار احمد و حیدر برفتار — قبولِ من قبولِ ربِ دادار

کند ہرکہ در دنیا مرا رد — ز من صبر و ز حق پاداشِ مرتد

نباشد شک درین اصلا یقین است
که ایزد بهترین حاکمین است

توکل کردم و همتا زگستم
بسوی اوست روی باز گشتم

مرا هر کس که ایذائی رساند
عوض روزی ازو عادل ستاند

نوشت این نامه مهر و بران زد
بعجلت داد در دست محمد

مهیای سفر شد شاه ذیجاه
زنان و اقربا گشتند همراه

که آمد ام سلمه هم نزدیک
سکونت از ضرورت جا تحریک

بگفت آن زوجه خاص پیمبر
که ای فرزند حیدر جان مادر

تو عزم مکه داری با عزیزان
بداغ خود مرا غمگین مگردان

شنیدم من ز جد تو مکرر
که گردد سبط من مذبوح خنجر

بدشت کربلا محروم از آب
شود مجروح با انصار و اصحاب

نمود ارشاد شاه دین که مادر
چه سازم چون چنین باشد مقرر

سفر از عالم فانی ضرورست
عمل بر حکم ربانی ضرورست

خبر دارم ز روز قتل و قاتل
مقام دفن منقوش است در دل

بحال زنان خویش آگهم
نیم غافل ز نام کشتگان هم

بسوی کربلا شاه ولایت
بانگشت مبارک کرد اشارت

زمین ها پست گردیدند هر جا | زمین کربلا گردید بالا
بجا در سید سجاده بنمود | محل دفن و لشکرگاه بنمود
مقام قتل هر یک یار و یاور | محل دفن هر خویش و برادر
نمود ارشاد بعد کشتن من | کنند اهل حرم را قید دشمن
زنان و طفل در اعدا گرفتار | بگردانند عریان سر ببازار
چو این گفتا سلطان زمان کرد | عفیفه اشک بارید و فغان کرد
کشید آهی و گفت ای جان مادر | مرا داده ست جد تو پیغمبر
کف خاکی ازین پر نور مدفن | بشیشه ضبط او را کرده ام من
پدر خود آن شه دلریش برداشت | کف خاکی ز قبر خویش برداشت
بمادر داد و گفت این خاک را هم | بشیشه ضبط کن باشند باهم
چو خون گردد بشیشه هر دو این خاک | بدان شد قتل ابن شاه لولاک
ازین گفتار حضرت شد قیامت | ز شور اهل عصمت شد قیامت

در بیان آمدن حضرت از مدینه به مکه و فرستادن مسلم به کوفه

ز زین العابدین گردید منقول | ازان شاه مبین گردید منقول
که چون حضرت برون شد از مدینه | ز غم دست جهانی بود و سینه

ز خویشان جمله را فرمود رخصت — وداعی گفت با اهل قرابت
به محمل خواهران را بنشانید — به هودج دختران را بنشانید
ز اصحاب و ز اهل بیت ذیجاه — بقدر بیست و یک بودند همراه
جناب قاسم فرزند شبر — علی اصغر علی اکبر دلاور
ابوبکر و عمر بودند و عثمان — دگر عباس ابن شاه مردان
چو عبد الله مسلم غیرت ماه — حسن رنجور و چشم دل الی الله
بخواند آیات قرآن و شکر کرد — گذر بر سان ز جور قوم نامرد
همه گفتند با آن شاه ذیجاه — که بی راهه بیرون شریف یا شاه
بگفت آن شه چه حاصل از کم و کاست — مرا از سیاست رفتن به ره راست
ز صادق این روایت گشته معلوم — چو بیرون شد ز یثرب شاه مظلوم
به ره برخورد فوجی از ملایک — براه اتقیا و شاه سالک
مسلح نیزها در دست اسوار — سواران صبا دم برق رفتار
پس تسلیم کردند اینچنین عرض — که ما را هست شرکت در غزا فرض
همیشه یاور جد تو بودیم — اعانت در غزاها کرده بودیم
کنون هم حسب حکم رب قادر — بخدمت آمده هستیم حاضر

اگر فرمائی بازو کشائیم | که اعدای ترا غارت نمائیم
نمود ارشاد حضرت چیست حاجت | که در راهم ز اعدا در حفاظت
مگر در وعده گاه من بیائید | اقامت بر مزار من نمائید
پس از فوج ملائک لشکر جن | مسلمان کلمه گو چون زعفر جن
رسید و گفت با آن شاه ذیجاه | که ای نور خدا جان ید الله
بجا آرم نمائی هر چه فرمان | هلاک دشمنان کاریست آسان
همین ساعت شوند این جمله بی‌سر | کنم با خاک اعدا را برابر
بغیر آنکه تکلیفی نمائی | بمیدان دست بازوی کشائی
شود این فرقه کفار فی النار | اسیر جمله بلا فی النار فی النار
نمود ارشاد فرزند پیمبر | که قدرت از شما دارم فزونتر
جهان و صد جهان در قبضه من | زمین و آسمان در قبضه من
مگر خواهم کنم اتمام حجت | برین قوم گرفتار ضلالت
بلا بر فرق و دوش خویش گیرم | رضای حق تعالی پیش گیرم
نترسم از بلا در راه سبحان | سر من صورت یحیی است قربان
براه امتحان گرم جهادم | بود سرداری عقبی مرادم

مقرر گشت از من دشت پیکار
مقام امتحان قوم اشرار

مزارم شد معین جای رحمت
ز من باشد شفاعت در قیامت

شما در کربلا آیید حاضر
بعاشورا که هست آن روز آخر

لعینان از خدا خوفی ندارند
سرم بُرّند و بر نیزه گذارند

گرفتار بلا آل پیمبر
سوار اشتران با دیدهٔ تر

شوند از ظلم اعدای ستمگار
برهنه سر ببازار و بدربار

ز ره آن فوج بر گردید مجبور
حسین آمد به مکه از ره دور

بروز جمعه و ثالث ز شعبان
بشهر مکه آمد شاه ذیشان

برای عمره مردم جمع بودند
شرف حاصل ز تسلیمش نمودند

همی گشتند مردم گاه بیگاه
شرفیاب از حضور شاه ذیجاه

بشهر کوفه مشهور این خبر شد
که مکه سبط احمد را مقر شد

سلیمان نام از قوم خزاعی
که بود از جمله اشخاص داعی

بهم گشتند مردم در سرایش
برای چاره جوئی حسب رایش

که حاکم شد یزید زشت انجام
ستمگار و جفاکار و مے آشام

حسین ابن علی آمد بمکه
امام متقی آمد بمکه

چه باید کرد ما را ای سلیمان   بگو با من خدا را ای سلیمان
سلیمان گفت اگر باشید محکم   به پیمان و برادر رب عالم
بجان و مال در تبعیت او   بعهد صدق و یقین در نصرت او
رقم نامه بآن سرور نمائید   طلب او را باین کشور نمائید
وگر باشد به تبعیت تامل   بیاری و مددگاری تساهل
ضد بیعت نیست کار آدمیت   میفتد از ید او را در هلاکت
همه گفتند اگر سازد منور   حسینؑ از نور خود این شهر و کشور
به بیعت دست از رغبت کشائیم   بخدمت جانفشانیها نمائیم
برغبت پس کتابتها نوشتند   بشاه یثرب و بطحا نوشتند
همه اعیان و سرداران کوفه   تهیدستان و زرداران کوفه
که یا سبط رسول الله شبیر   شه از حال ما آگاه شبیر
ز دست حاکم غدار تنگیم   به اهل ظلم آماده بجنگیم
بیا تا جان در آید در تن ما   ز بیعت پاک گردد مسکن ما
بیا مشکلکشاسے ما نداریم   امامے پیشواسے ما نداریم
بغیر از زندگی مشتاق بیعت   بجان و مال حاضر در اطاعت

بما حاکم که نعمان بشیر است | ذلیلست و ضعیف است حقیرست
نه در جمعه گهی شرکت نمائیم | نه روز عید همراهش آئیم
تو گر آئی پذیرد رونقی حق | کنیم او را با اهل شام ملحق
رقم در خط چو کردند این مقاصد | فرستادند همدست قاصد
یکی را نام عبدالله بن وال | دگر عبدالله و مسمع بدنبال
که این نامه به تعجیلی که واشند | حضور سبط پیغمبر رسانند
ز ماه روزه تاریخ دهم بود | که آمد خط به پیش خاص معبود
ز بعد آن هجوم نامه ها شد | رقم از هر طرف خطی جدا شد
روانه گشت قاصد بعد قاصد | طلب مقصود و تحریر مقاصد
شبی آمد صد و پنجاه نامه | بروزی میرسد صد از ره نامه
بهم گشتند پیش شاه ابرار | ده و دو الف مکتوبات اشرار
بآخر شاه هم خطی رقم کرد | ز مقصود و تفویض قلم کرد
که تحریر شما بسیار آمد | مکاتیب شما هر بار آمد
ثقاتی آن سعید و گاه هانی | سوی کوفه بتاکید روانی
نوشتید التجاسی مانده ایم | بیا شاها اماسی مانده ایم

[illegible]

[illegible]

لهذا حسب استدعای مردم ‌‌ ‌ توثیق کتابهای مردم

رسول خود سوی شان میفرستم ‌ ‌ ‌ که مسلم را بفرمان میفرستم

محل اعتماد من همین ست ‌ ‌ ‌ که ابن عم و از من جانشین ست

اگر تحریر او آید بنامم ‌ ‌ ‌ که منظور شما شد احترامم

بجان و مال شد منظور شرکت ‌ ‌ ‌ کمر بستند محکم در اطاعت

بصدق دل گرائید بر حق ‌ ‌ ‌ معرا گشته اید از زیغ مطلق

سوی کوفه چو خواهد رب عزت ‌ ‌ ‌ توقف نیست می آیم بعجلت

وفای وعده از من در رسیدن ‌ ‌ ‌ رفاقت از شما در حق گزیدن

در بیان آمدن حضرت مسلم بکوفه و خبر رسیدن بیزید ملعون فرستادن ابن زیاد را

سفر باشد مبارک بر انسان ‌ ‌ ‌ ظفر یابد اگر باشد پریشان

مگر رنج سفر هم بیشمار ست ‌ ‌ ‌ درین وادی بهر جا خار زار ست

سفر دارد دو رنگی مثل دنیا ‌ ‌ ‌ که در وی راحت ست هم ایذا

اگر خوش طالع و خوش اعتقاد ست ‌ ‌ ‌ محیط و کشتی و باد مراد ست

دگر بد اعتقاد و بد سرشت ست ‌ ‌ ‌ با تش نار چون اهل کنشت ست

خوشا احوال آن مرد مسافر ‌ ‌ ‌ که یابد منزل مقصود آخر

شود فارغ ز رنج راه دنیا — براحت تا ابد باشد بعقبا
چنین باشد خبر از اهل اخبار — پس چون کوفیان کردند اصرار
امام پاک مسلم را طلب کرد — که در عقل و فراست بود او فرد
بعلم و فضل و دانائی و جرأت — وحید دهر ابن عم حضرت
نشانید و بفهمانید او را — بجای خویش گردانید او را
که اهل کوفه گر رغبت نمایند — بقصد خویش در بیعت درآیند
برو در کوفه و بنویس با من — کنم قصد سفر از مکه تا من
مگر این ماجرا باشد بکتمان — نگردد فاش بر کس از نهان
پس او را با تلطف کرد رخصت — به کوفه بی تکلف کرد رخصت
ز همراهان آن خورشید ایمان — عماره بود و قیس و عبدرحمان
دو رهبر از گروه قیس همراه — گرفت و شد نگاه او بر الله
کمر آن سید عالی گهر بست — بقطع منزل عقبی کمر بست
قضا را در بیابان راه شد گم — ز دور چرخ گردان راه شد گم
چو مرغ آشیان گم کرده هر سو — همی گردند در صحرا تکاپو
ز گم کردن ره تو سخت سرگشت — بیابان گرد با د آواره در دشت

عطش غالب شد از نایابی آب | ز فرط تشنگی گشتند بیتاب
ز خشکی گشته شان در تباهی | زبان اندر دهان چون ریگ ماهی
نشد چون قطرهٔ آبی میسر | گذشتند از جهان آن هر دو رهبر
چنان مسلم به محنت گرم گردید | که خود را بر سر آبی رسانید
از آنجا خط سوی حضرت رقم کرد | ز حال وادی غربت رقم کرد
که مردند از عطش در راه رهبر | هر آن فالیست بد یا ابن حیدر
سفر بهتر بحق خود ندانم | اگر باشد مناسب باز مانم
بدست قیس این مکتوب را داد | حضور سید عالی فرستاد
جوابش از امام طاهر آمد | مگر جبنی ترا در خاطر آمد
بخواند و آن خیال از دل بدر رفت | مصمم گشت قصد پیشتر رفت
بجای دید در راه آن خردمند | که مردی تیر سوی آهو افگند
هدف شد بر زمین افتاد آهو | شد آهوی عدم آباد آهو
ترا دید از لبش گر خواست فی الحین | زدو قسم گشته خواهد گشت دشمن
مگر در دل هراسی گشت پیدا | تفکر از جبینش شد هویدا
بشهر کوفه چون گردید داخل | شدش در خانهٔ مختار منزل

قدومش مردم کوفه شنیدند | ببال شادمانی ها پریدند
بخدمت فوج فوج از طیب خاطر | صباح و شام میگشتند حاضر
برایشان خواند مسلم نامهٔ شاه | ز مضمونش همه گشتند آگاه
ببیعت آمدند از طوع و رغبت | ز مردم هیژده الف اهل بیعت
چو مسلم این همه سامان بهم کرد | بسوی شاه مکتوبی رقم کرد
که هست اولی نیز داین فدائی | توجه گر بدین جانب نمائی
بصبح و شام میکردند جمهور | تردد بر در مسلم بدستور
خبر چون مشتهر شد رفته رفته | بحاکم هم خبر شد رفته رفته
بفرمان یزید نا مسلمان | بشهر کوفه حاکم بود نعمان
بدل اندیشه از جمع امم کرد | بمسجد آمد و مردم بهم کرد
بمنبر رفت و گفت ای جمع مردم | چرا گردید راه راست را گم
بترسید از فساد و فتنه و شر | که گردد باعث خواری مقرر
اگر دارید قصد ترک بیعت | بود انجام قتل و نهب و غارت
مرا قتل و عقوبت نیست منظور | مگر در سرکشی البته مجبور
بود تا در کف دستم قبضهٔ تیغ | بجنگم گر شوند هم صد دریغ

کسی در کارزار من نباشد کسی باشد که یار من نباشد
یزید آمد ز منبر بعد این پند بگفت ابن ربیعه آشتی چند
ازین گفتن که گردید از تو ناشی چه می‌آید بدست تا نباشی
کجا کافی به تنبیه حریف است که این گفتار گفتا ضعیف است
بگفت او زان ضعیفی هست آسان که گردم غالب و باشم بعصیان
یعنی بود عبدالله مسلم نوشت از سستی نعمان بحاکم
یزید و سیه را کرد آگاه که مسلم نائب ابن ید الله
بکوفه آمد و کردست بیعت با و از مردم کوفه جماعت
چو خواهی کوفه از آن تو باشد بزیر حکم و فرمان تو باشد
باینجانب بکند مردی ز تو رخت که باشد مثل تو در کار تو سخت
بسستی کار از نعمان چه آید که وابسته تساهل می‌نماید
عمر فرزند سعد و دیگران هم چنین نامه چنین مکتوب باهم
نوشتند و فرستادند در شام یزید زشت را کردند اعلام
غلامی بود سرجون نام رومی سیه قسمت سیه طالع ز شومی
که بود از حاکمی پیشینه آزاد بغفران یزید آمد ز نا زاد

یزید او را ستود و مرحمت کرد
بآنت احوال با او مشورت کرد

درآمد در سخن سرجون ناصب
که نزد من چنین باشد مناسب

بخوان ابن زیاد بے حیا را
که دارد دشمن او آل عبا را

رود در کوفه و مسکن گزیند
ازو البته این آتش نشیند

یزید روسیه رو درشت گفت
نشد این راے مرغوب طبیعت

دگر شد حرف زن سرجون ثانی
تو راے والد خود را چه دانی

یزید روسیه گفت او ذهین بود
بهر یک باب راے او چنین بود

برآورد از بغل سرجون کتابے
سپے ابن زیاد پر شقاوت

رقم در خط البته چون شگوفه
سواے بصره سرداری کوفه

یزید روسیه چون خواند منشور
بگفت او را بده فرمان بدستور

سوی ابن زیاد آن فتنه گر هم
خطے بنوشت با صد ظلم توام

که در کوفه فسادی گشت پیدا
بناے فتنه و شر شد هویدا

شنیدم نا شناسا خوش انجام
بسوے کوفه آمد مسلمش نام

بگردش حامیے پروانه چون شمع
براے جنگ لشکر ساخته جمع

بکوفه رو بصد حیله بصد فن
بگیر او را روان کن بند بستن

ز قتلش تیغ را یا غرق خون کن | ز کوفه یا مسافر را برون کن
بمسلم ابن عروه داد نامه | رسانیده او بآن جلاد نامه
نه نامه نامه بیداد عنوان | نه نامه محضر خون شهیدان
پس او عثمان که بود او را برادر | میان بصره کرده او را مسخر
روان شد روز دیگر خود بکوفه | بشب آمد ستمگر خود بکوفه

در بیان نامه نوشتن جناب سید الشهدا باهل بصره و اجتماع هم بنی سلیمان و آمادگی باعانت

سعیدی را بسر تاج سعادت | پلیدی را به بر رخت شقاوت
یکی در بند حب مال دنیا | یکی سرگرم در تحصیل عقبا
یکی از وحشت حق اشکریزان | یکی بیخوف از رحمت گریزان
یکی از جان و دل قربان احمد | یکی لب تشنه خون محمد
یکی از عجز خاک پای سبطین | یکی آماده بر ایذای سبطین
بهر اقلیم هم بدخواه هم دوست | که دشمن فزون در شهر کم دوست
چنین فرمود سید ابن طاوس | که عالم بود سید ابن طاوس
رقم چون آن امام خاص معبود | جواب خط اهل کوفه فرمود
سوی اشراف بصره هم فرستاد | خطوط خویش حضرت بهر امداد

چو منذر ابن جارود دلاور — یزید آن ابن مسعود معشر
سلیمان نام امیر ابن اسیری — ز همت هر گدا را دستگیری
نوشت و خط بنام شان روان کرد — رقم در نامه آن شاه زمان کرد
شما را فرض باشد نصرت من — شما را فرض باشد بیعت من
که من خضر طریق مصطفایم — چراغ دودمان مرتضایم
خوشا شخصی که سازد یاری من — خدا راضی ست در غمخواری من
چو مکتوب امام خاص معبود — رسید و خواند آن را ابن مسعود
قبایل را بجای کرد با هم — طلب آورد با قوم فراهم
که نزدیک شما در عقل و تدبیر — چه باشد پایه ام سازند تدبیر
علو اندر نسب آیا ست یا نیست — ترفع در حسب آیا ست یا نیست
همه گفتند داری استقامت — بعقل و دانش و فهم و فراست
شرف داری و صاحب اعتباری — توی پشت ما را استواری
بهر کاری که آید پیش ما را — نباشد غیر تو خیر اندیش ما را
چو بشنید اینچنین گفتار ایشان — بایشان گفت آن مرد خدا دان
شما را بهر کاری کرده ام جمع — برای مشورت آورده ام جمع

که در دل آنچه گردیدت گویم — مددگاری بامر خیر جویم
همه گفتند کن قصد خود اظهار — که ما را از اطاعت نیست انکار
بلب آورد و از ظلم نگذشت — یزید فتنه گر مسند نشین گشت
ندارد بهره از بردباری — ز دانش خالی و از علم عاری
جهان واقف ز بدکرداری او — بعالم مشتهر میخوارگی او
باو زیبا ریاست نیست زنهار — سزاوار خلافت نیست زنهار
حسین ابن علی فرزند حیدر — جلیل و عالم و علم پیمبر
محیط علم و دریای فضایل — کریم و میزبان او در اسائل
کمالاتش عیان از قاف تا قاف — علی درجات و احمد با انصاف
نسب ظاهر حسب مشهور آفاق — بزهد و طاعت و علم و عمل طاق
نبوت سیرت سدره ذات عالی — رسالت سیرت مخزن ز ذات عالی
رفیع القدر کامل ابن احمد — خلافت سیرت قابل ابن احمد
کند از بیعت او هر که انکار — شود در خواری عقبی گرفتار
تقاعد در اعانت عین کفر است — تساهل در اطاعت عین کفر است
پس آل حنظله اول کمر بست — براه آمد بروی خیر دل بست

بحرب و ضرب اقرار مدد ساخت | اطاعت حلقهٔ گوش خرد ساخت
هم ابنای یتیم اقرار کردند | رضای خویش را اظهار کردند
شدند از راستی گویا بنی سعد | عجیب این سخن خواهیم شد بعد
نوشت این جمله رود از ابن مسعود | بشاه بحر و بر مقبول معبود
که گشتند اهل حق سوی تو مائل | شدند از صدق دل اینجا قبایل
که آری اینطرف تشریف هرگاه | نثار شاه گردد هر هواخواه
همه آماده و حاضر به بیعت | کسی انیست انکار از اطاعت
چو سوی شاه آمد نامهٔ او | شگفت از گرمی هنگامهٔ او
بحق او دعا فرمود حضرت | که باشی روز بیم ایمن ز دهشت
ترا بخشد رهائی رب داور | ز رنج تشنگی در روز محشر
به بصره بود آماده همه قوم | بجان مشتاق و دلداده همه قوم
نشد کاری مگر از فلک کس رست | بتقدیر خدا روزی که او خواست
که از بصره روان گردید لشکر | برای نصرت سبط پیمبر
خبر آمد که شد در کربلا حشر | ز قتل سبط پیغمبر بپا حشر

در بیان کشیدن ابن زیاد قاصد حضرت را بدار

چه آفتهاست در دور زمانه ‌ ‌ ‌ پریشان خلقی از جور زمانه
شبانه تو بتو نیرنگ سازی ‌ ‌ ‌ خدنگ اندازی و شمشیربازی
یکی از فتنه‌های حشر سامان ‌ ‌ ‌ بود این رخنه و تخریب ایمان
که خط شاه را داد ابن منذر ‌ ‌ ‌ عبیدالله را چون گشت منظر
چو از مضمون خط او را خبر شد ‌ ‌ ‌ لعین آماده صد شور و شر شد
نمود او قاصدش را گرفتار ‌ ‌ ‌ کشید از ظلم بی تقصیر بر دار
بمنبر رفت و آتشناک گردید ‌ ‌ ‌ بر اهل بصره ظالم کرد تهدید
که هر کس سر کشد سر بتنش نیست ‌ ‌ ‌ مرا باکی بقتل و کشتنش نیست
بمکر و حیله هم مکار پرداخت ‌ ‌ ‌ بمال و جاه و دولت عهدها ساخت
پس این انتظام آن نو منظر ‌ ‌ ‌ روان شد سوی کوفه روز دیگر
چو آن آتش که یک کشور بسوزد ‌ ‌ ‌ بدیگر کشور آید رخ فروزد

در بیان آمدن عبیدالله ابن زیاد بکوفه و تهدید کردن آن لعین با اهل کوفه

حذر اندر آل نیای بد اسلوب ‌ ‌ ‌ گذشتی تا نماید خویش اخوب
دل هر نوجوان را می فریبید ‌ ‌ ‌ بمکر اهل جهان را می فریبید
عجب مکار آب زیر کاه است ‌ ‌ ‌ بحق مهروان حسنش چو ماه است

بهر جا گرچه صد جور و جفا کرد / به کوفه ختم این رسم وفا کرد
که بودند اهل کوفه گام فرسا / براه انتظار شاه والا
بشب ابن زیاد آمد بکوفه / لعین ابلیس زاد آمد بکوفه
دهان و روی خود پوشیده از مکر / نهان از دیده‌ها گردیده از مکر
گمان کردند مردم شاه آمد / جگربند رسول الله آمد
باستقبال از هر سو دویدند / بخدمت از ره شادی رسیدند
بلب این حرف خاطر شاد و خرم / که ای فرزند احمد خیر مقدم
ازین گفتار آن ناپاک ملعون / بدل رنجیده و از غم شد جگر خون
صدا آنجا لعینان ابن عمر زد / بآن جمع فراهم بانگ زد
نه این ابن علی عالی نژاد است / عبیدالله فرزند زیاد است
شدند از حرف او مایوس دم دم / بزانو دست از افسوس مردم
پراگنده شدند از دور کافر / هراسان از جفا و جور کافر
ستمگر شد در دار الاماره / [illegible] کوفه [illegible] کناره
شبیه آمد ببام قصر نعمان / گروه از حکم حاکم [illegible]
صدا زد میدهم سوگند یا شاه / [illegible] با من [illegible]

کلید قصر من خود می سپارم | که یارا سے طرف گشتن ندارم
شنید ابن زیاد و بانگ برزد | که بکشا در قدم مگذار از حد
صدای آن شقی نعمان چو بشناخت | بروی خصم او دروازه واساخت
پراگنده شدند از خوف هم دم | حذر او لے ز زهر مار و کژدم
سحرگاهان منادی داد آواز | بهم گشتند مردم گشت دربار
برآمد آن لعین و کرد تهدید | بصد سختی به مردم ساخت تاکید
مرا کرده ست والی حاکم شام | دهم تا کار این کشور سر انجام
مطیعان را نوازش تا نمایم | در گنجینه بر آنها کشایم
کند هر کس که کار دشمنانه | دهم مالش به تیغ و تازیانه
رئیسان قبائل را طلب کرد | بایشان گفتگو آن بی ادب کرد
که بوی سرکشی هر جا که یابید | پی اظهار سوی ما شتابید
نهان هر کس که خواهد کرد اهمال | به نهب و قتل خواهد گشت پامال
ز تهدید لعین فتنه سامان | شدند اشخاص کوفه پریشان
مسلم چون ازین معنی خبر شد | که کوفه هر طرف پر شور و شر شد
قدم از جایگاه خود برون زد | به بیت هانی ابن عروه آمد

در بیان بیوفائی اهل کوفه از حضرت مسلم و طلب کردن ابن زیاد هانی میزبان مسلم را

بغربت کس مباد آواره یارب | بشهر دیگران بیچاره یارب
چه داند کس که روزش بگذرد چون | چه آید شب بلا بر جان محزون
کسی پروای غمهایش ندارد | سر امروز و فردایش ندارد
خصوصاً در دیار فتنه و شر | که کس آنکس نپرسد همچو محشر
چو مسلم دید حال اهل کوفه | همه باطل مقال اهل کوفه
که در ظاهر همه عهد و مواثیق | بباطن دورتر از راه توفیق
به نزدش دخل مردم بود پنهان | رسیدندی باو پنهان محبان
مشرف اندرو خدمت هر که میشد | نهان داخل به بیعت هر که میشد
بر و تاکید کردی بهر اخفا | که بر هر دم نگردد راز افشا
روایت کرده اند اهل سیرت | ده و دو الف کس آمد به بیعت [۱۲۰۰۰]
چنین هم راویان ظاهر نمودند | که بست و پنج الف آن مرد بودند
براعدا خواست مسلم تیغ رانی | مگر مانع ز عجلت گشت هانی
بعالم ابن اعثم نامور بود | که از بصره بحاکم همسفر بود
شریک اسمش شریک اهل ایمان | شکست کافران میخواست پنهان

ابن اعثم ... ۳

بشهر کوفه شد مهمان هانی | که تب کرد از قضای ناگهانی
بمسلم گفت آن فرخ وفاکیش | که بودش از سعادت خیراندیش
همی دارم ملاقاتی بحاکم | علیلم من بود آگاه ظالم
به پیش من مقرر خواهد آمد | عیادت را ستمگر خواهد آمد
تو پنهان شو درین خانه بیکجا | چو آید گردنش زن بیمحابا
نشان باشد همین آندم بشتاب | که من سازم طلب از خادمی آب
غرض آمد عبیدالله زانی | بپرسش بهر او و دست بانی
ادا گردید چون رسم عیادت | طلب کرد آب او از اهل خدمت
برآید خواست مسلم تیغ در دست | ببرد او را سر از دست زبردست
قضا را کرد هانی عذر در پیش | نخواهم کشته شد خون خانه خویش
چنین هم گفت او را حرف دلجو | که مانع شد زنی از خانهٔ او
سخن آنست در معنی دل آویز | که مسلم بود از غدر پرهیز
خیال آمد که در جرأت کمی نیست | مگر از غدر کشتن شرع نیست
عبیدالله را هم شد توهم | برون از خانه رفت آن ننگ عالم
مقرر کرد جاسوسان چالاک | که هر سو جستجو سازند بیباک

بهر جا مسکن مسلم که دانند | خبر فی الفور پیش او رسانند
شنیدند آشنا بهر فرسی و باغی | نشد دریافت از مسلم سراغی
لعین معقل غلام آن ستم کیش | که بود از اهل مکر و مکر اندیش
سپرد و شش صد و سه الف درهم | باو تعلیم کرد آن زشت اظلم
که نزد دوستان آل اطهار | برو از حیله سازی و کن اظهار
که این زر نذر کردم تا از این زر | شوند احباب بر اعدا مظفر
دم هیجا بصرف خویش آرند | کشند اشرار را باکی ندارند
بغمخواران مسلم کن رسائی | بکیشان طرح ربط و آشنائی
تجسس کن برو در هر مکانی | از و شاید بدست آید نشانی
پس آن مکار در مسجد درآمد | سوی کعبه عدوی حیدر آمد
بجا سوی سوی هر کس نظر کرد | گذشت از خیر مفسد قصد شر کرد
بمسلم آنکه ابن عوسجه بود | نگاه او فتاد و دست فرسود
که هر دم ذکر شکر دیناهم | زر از اهل دین امنیت محرم
سوی ابن علی شاه ولایت | بهر دم میکند ترغیب بیعت
شنید این حرف و آن مکار بدبخت | بر ابن عوسجه نزدیک بنشست

چو فارغ از نماز آن نامور شد — چنین گویا باو این حیلہ گر شد
کہ من مردے ز اہل شہر شامم — محب آل اطہار و غلامم
نہان دارم محبت در دل خویش — ہمیشہ مدح خوان منزل خویش
شنیدم مردے از ارباب ایمان — باین شہر آمدست ہست پنہان
ہمی گیرد ز مردم بیعت آن مرد — برائے سبط پیغمبر جوان مرد
مگر از دہشت اعدا است پنہان — نہان گنجیست در صحرائے ویران
بنذر آوردہ ام سہ الف درہم — برائے آنکہ نزد او رسانم
ہمی سازد مرا کس رہنمائی — کہ تا گردد نصیب من رسائی
بگیر این مال و رہ بنمائے للہ — مشرف تا شوم از بیعت شاہ
بگفت این قصہ بسیار بگریست — ز راہ مکر آن مکار بگریست
بنوعی ساخت مفسد حیلہ سازی — کہ ابن عوسجہ زو خورد بازی
بگفت از دیدن تو شاد گشتم — ز قید رنج و غم آزاد گشتم
کہ تو از دوستان اہل بیتی — محب خاندان اہل بیتی
مگر از خوف اعدا در تالم — نمی خواہم شوند آگاہ مردم
بگفت آن حیلہ گر کن دور وحشت — بگیر از من بصد تعجیل بیعت

نباشد زندگی را اعتباری بیست آید زبیعت افتخاری
نشد واقف ز مکر آن پاک طینت گرفت از حیله گر دیدار بیعت
چو آن مفسد بسی سوگندها خورد بنزد مسلم او را عاقبت برد
بمخ مالید او از مکر غازه سپرد آن مال بیعت کرد تازه
بآن خانه لعین هر روز میرفت شراری بود چون بسوز میرفت
ز حال دوستان گردید آگاه ز اسرار نهان گردید آگاه
زهر حال نهان آن زشت بنیاد عبید الله ملعون را خبر داد
تو هم داشت در دل بس گرانی ز حاکم بود او را بس گرانی
بپنجم او شرفت آن یگانه که او را بود بیماری بهانه
عبید الله ز وی کرد گریه چرا هانی نمی آید بسوی
باو گردند ظاهر بعض حضار که او از چند ایام است بیمار
ستمگر گفت گردید ست بهتر شنیدم من نشست آنجا به در
کسی را پیش هانی او فرستاد که آرندش بعزت خرم و شاد
یکی حسان که ابن خارجه بود محمد ابن اشعث نیز خود بود
عمر نامی سوم شخصی ز حجاج که بیدل بود آن ابن حجاج

بآنها گفت با صد مهربانی ز اشراف عرب مردیست هانی
نمیخواهم باو از خویش کلفت چو آید مرتفع گردد کدورت
پس آن بازیگران داغ بازی بصد مکر و فریب حیله سازی
درآوردند هانی را بمحفل بره میداشت هانی خوف در دل
تسلی گرچه بسیدادند آنها نمیگردید تسکین قلب او را
لعین چون دید او را کرد شدت که آخر خود فتاده در هلاکت
عتابش کرد و گفت ای فتنه پرداز در صد فتنه و شر کرده باز
که مسلم را بخانه داده جا سلاح و فوج بسیاری مهیا
ابا هر گه ازین کردار او کرد بمجلس معقل آمد روبرو کرد
نمایان گشت هانی را که افسوس دغا کردید ظالم هیچ و جاسوس
نه باقی ماند دیگر جای انکار بگفت خدا فرموده انها
که مسلم را نیاوردم بمسکن خود آمد او شبی در خانهٔ من
امانی خواست از من روز بیرون کنم در وقت شب از خانه بیرون
اگر رخصت شود اکنون ایکم کنم از خانه بیرون باز آیم
ستمگر گفت رخصت نیست تنها بیرون وی آر مسلم را بدر یا

جوابش داد هانی شرم دارم — که مهمان را بدست تو سپارم
بسی از جانب حاکم شد اصرار — مگر هر بار هانی کرد انکار
ز مجلس تا کسان ابن عمرو خاست — پی اصلاح اسما نیز برخاست
بحاکم هر دو کس گفتند بگذار — که ما او را کنیم از خواب بیدار
ز مجلس جانبی بردند و گفتند — ره تفهیم بسپردند و گفتند
که ای هانی مده خود را بکشتن — بنادانی مده خود را بکشتن
میفکن در بلا اطفال خود را — بغارت خانه و اموال خود را
یزید و مسلم و این زشت طینت — بهم دارند خویشی و قرابت
شود آخر بمسلم آشتی گر — چرا گیری بلا بیسود بر سر
بآنها گفت هانی گر ببندم — مگر این ننگ بهر خود پسندم
که مهمانرا دهم در دست دشمن — چه غم گر نیز دارم پاسبان من
نباشد گر کسی هم یاور من — جدا از تن شود گر این سر من
کسم بر دل نهاد خود قسم یاد — نسازم میهمان تفویض جلاد
شنید ابن زیاد او را طلب کرد — بسختی گفتگو آن بی ادب کرد
بگو مسلم کجا است ای بد احوال — ترا گردن زنم ای زشت افعال

بلب آورد هانی ای بداندیش / بدر کن این خیال از خاطر خویش
گوارا چون کنند اقوام این ننگ / شود بالا مقر آتش جنگ
ستمگر گفت مرگ خویش مپسند / بترسانی مرا زین گفتگو چند
بدست خویش چوبی داشت مرتد / بروی و بینی هانی بسی زد
که جوی خون ز پیشانی روان شد / بخون تر رو و ریش ناتوان شد
چو دست خویش بر شمشیر بگذاشت / لعین سوی غلامان بانگ برداشت
گرفتند و سر و رویش شکستند / فکندند و در محبس ببستند
دران مجلس چو حسان بد انجال / بگفت این غدر تا کی ای بد افعال
امان دادیم و آوردیم همراه / تو کردی این شقاوت با امان خواه
لعین دشنام داد و بانگ بر زد / نشست او و خیانت دستی بسر زد
محمد ابن اشعث گفت ملعون / کرامی این بود زین بیش افزون
چنین زادهٔ حجاج بشنید / که هانی کشته بی تقصیر گردید
گروه خویش را گرد او فراهم / شجاعان عرب گشتند باهم
روان شد جانب دار الاماره / که لشکر بود و شد تنگنا ره
احاطه کرد گفت ای اهل عدوان / چرا کشتید هانی را بدستان

عبید الله ازین انبوه ترسید ‌ ‌ بقاضی گفت مشکل کار گردید
شریحش نام بود و نامداری ‌ ‌ کلامش داشت در قوم اعتباری
بگفتا رو باین مجمع خبر ده ‌ ‌ گواهی پیش این ارباب شهر ده
که هانی زنده است و تندرست است ‌ ‌ بگو آنچه میگویم درست است
برآمد بر عروج بام قاضی ‌ ‌ صدا زد لیک بی هنگام قاضی
چرا این شور و شر زنده ست هانی ‌ ‌ سلامت در لباس زندگانی
چو مردم گفتهٔ قاضی شنیدند ‌ ‌ پراگنده شدند و آرمیدند
عبید الله در مسجد درآمد ‌ ‌ به اتباع و سر منبر برآمد
بیا همراه او مردم ز اشراف ‌ ‌ مطیعانش بیا از قوم اجلاف
زبعد وعظ ترسانید ظالم ‌ ‌ به بخشش ام گردانید ظالم
خبر آمد خروجی کرد مسلم ‌ ‌ کنون سوی تو رو آورد مسلم
عبید الله ظالم مضطرب شد ‌ ‌ که حالش از تردد منقلب شد
روان شد جانب دار الاماره ‌ ‌ روان شد جانب دار الاماره
به بند و بست خود پرداخت از خوف ‌ ‌ به عجلت بند درها ساخت از خوف

در بیان مقید کردن حاکم هانی را و آمدن مسلم بخانه مسماة طوعه و تلاش کردن جاسوسان مسلم را

عجب دنیای فانی پر فریب است | که در ویرانه سالی هنگزیب است

فریب بیوفائی در سرشت است | نماید خوب و خود را فرشت است

وفا هرگز نخواهد کرد با کس | نباشد محکمی در عهد ناکس

روایت کرد عبدالله حازم | که من بودم شریک هم حاکم

سخنهای عجیب آن زید بسیار | بزندان کرد مختی را گرفتار

رساندم به مسلم این خبر را | عیان کردم باو این شور و شر را

مددگاران مسلم جمع بودند | همه پروانه گرد شمع بودند

مرا فرمود مسلم کن ندائی | باهل کوفه هر جا یه صدائی

برون آئید وقت نام و ننگ است | عیان گردید مسلم روز جنگ است

بدیگر چند کس هم امر فرمود | ندا کردند آمد روز موعود

شدند از هر طرف مردم فراهم | هزاران صف بصف هم فراهم

بر آمد مسلم و سامان بهم کرد | پی هر قوم ترتیب علم کرد

پر از مردم مسجد و بازار شد | جهان از یاد رود انصار شد

سپاه کم نشین جماعت کار شد تنگ | به پیشش ماند بخش مردم فرهنگ

به بیرون یادلان آن سیل | که بودش رفتن شان گشت مشکل

لعین محصور شد در مردم جنگ
فگندند اهل حرات بر سرش سنگ

غرض ابن زیاد و مادر او
که مادر بود منجبا در بر او

کثیرے را فرستادند بیرون
که تا سازد جماعت را ز ملعون

پس او ابن اشعث را فرستاد
مددگار زنا زادے زنا زاد

که قوم کنده را یکجا نماید
بتقریب امان آیت کشاید

پس او چار کس دیگر فرستاد
سپے اشعو استم بر در فرستاد

حجار و شمر ملعون شبث و قعقاع
برون رفتند در امید اقطاع

علم بهر پا نمود شبث حرامی
که هر کس زیر او آمد ز عامی

بخوف و وعده این گشته ایمان
همی کرد اهل کشور را پشیمان

گروهے را شقم آورد غدار
ز ره برگشت آخر خیل بسیار

گروهے بیشمار از صبح تا عصر
ز پشت قصر داخل گشت در قصر

چه ملعون کثرت اتباع خود دید
دلش شد مطمئن بیخوف گردید

نشانے داد بهر شبث شبیب
گروهے کرد بیرون بهر ترهیب

زنا زاده پے اشراف از بام
سوے مردم ندا کردند تا شام

گروهے بر عیال خود بترسید
از آن جانب باینجانب آمید

۴
حجار و شمر
شبث و قعقاع

که اینک میرسد افواج از شام
کشد اهل بغاوت را بصمصام

ستمها یا دعا کم می نماید
که یابد امن پیشش هر که آید

درآید دولت و اموال کف در
عطاها را کند بر وی مضاعف

سر از تن ورنه طفلان آرباید
زنان بر شامیان قسمت نماید

ازین گفتار ترسیدند مردم
پریشان جمله گردیدند مردم

شدند از عهد مسلم زشت انجام
به مسلم سی نفر ماندند تا شام

نماز شام چون مسلم ادا کرد
فقط ده کس بمسجد اقتدا کرد

چو از مسجد برآمد بود تنها
همه رفتند یاران و احبا

دغا کردند با او بیوفایان
همه بیگانه گشتند آشنایان

نه یاری نه شفیقی ماند همراه
بغربت تکیه بر تائید الله

پریشان حال و سرگردان بیازار
به حیرت از دغای قوم اشرار

که یارب آنچه آفت بر سر آمد
بباب خانه طوعه در آمد

کنیز اشعث ابن قیس او بود
که او را مالکش آزاد بنمود

به تزویج اسد آمد نکوکار
که بود او خشنی مشهور امصار

ازو شد طفل تا تنها پدیدار
بجا لیش کار گشتی ها پیدا

بلالش نام بود و زشت کردار | دغا پیشه عدوی آل اطهار
قیامی داشت طوعه بر در خویش | براه انتظار شوهر خویش
باو فرمود مسلم گر توانی | مرا آبی بده از مهربانی
بفور آورد طوعه شربت آب | قدح نوشید و تسکین یافت دو تاب
در انجا اندکی چون مکث فرمود | بلب آورد طوعه زین چه مقصود
بجای خود برو ای بندهٔ رب | مناسب نیست تاخیر درین شب
با مسلم مخاطب شد که مادر | غریبم من ندارم یار و یاور
مرا امشب بخانه ده پناهی | نه بینی تا دگر روز سیاهی
پناهت تا دهد در روز محشر | جناب شافع محشر پیمبر
بگفت آن زن مرا از خود کن اعلام | چه نامست آخر ای نیکو نام
کشید آهی ز دل فرمود مسلم | تباه از دست ظلم قوم ظالم
دغا کردند با من اهل کوفه | شدند از دوست دشمن اهل کوفه
طلب کردند غمخواری نکردند | باین غربت مددگاری نکردند
چو طوعه نام او بشنید و بشناخت | میان خانهٔ خود مهمان ساخت
بحجره میهمان را کرد مسکن | لبان یاد حق ز قلب سخن

میان حجرهٔ خویش او جایش / بگسترد از کرم فرشی برایش
برای او طعامی کرد حاضر / ز آب سرد جامی کرد حاضر
طعامی داد و اثمار جنان یافت / ز جامی آب انهار جنان یافت
پسر چون آمد و رفت نکو فال / بحجره دید شد مستفسر حال
از او این حال پنهان کرد طوعه / نهان چون راز سلطان کرد طوعه
مگر چون شد مصر آن زشت بنیاد / حقیقت گفت و سوگند خدا داد
باین سو مشکل و تشویش خاطر / بآن سو فکر قتل آن مسافر
چو آگه شد عبید الله ظالم / که آواره شدند اصحاب مسلم
بمسجد آن عدوی حق تعالی / رخ آورد و به منبر رفت بالا
کجا مسجد کجا خنزیر مویی / کجا منبر کجا بوزینه خویی
منادی رفت در کوفه ندا کرد / بلند از حکم او هر سو صدا کرد
که خلقی سوی مسجد جمع آید / هر آن کز لشکرش بود پس نیاید
بیکدم گشت مسجد پر ز مردم / عبید الله شد گرم تکلم
که مسلم با خلیفه شد مخالف / کنون در خویش چون گردید خائف
شود در خانهٔ هر کس که پیدا / کشم غارت کنم اموال او را

مقید هر که او را پیش آرد ز من امید صد انعام دارد
سوی دروازه‌ها لشکر فرستاد برای قید مسلم آن زنازاد
حصین ابن نمیر زشت خو را مقرر کرد ظالم جستجو را
تفحص تا کند خانه بخانه میانه کوچه‌ها در هر کرانه
شود هر سو روان چون ریگ در دشت بهر کو گرد باد آسا کند گشت
سحر چون گشت پیدا آن جفاکیش بنزم آمد بیار و یار خویش
همه اعیان کوفه حاضر آنجا دغاکیشان به غمخواری مهیا
نوازش کرد اشعث را ز حد بیش نشانیدش قریب مسند خویش

در بیان خبر کردن زن طوعه حاکم را از حال حضرت مسلم و شهادت آن بزرگوار

بعالم هر کجا شوری بپا شد ز شرانگیزی اهل دغا شد
حذر از مردم افساد پیشه دوا شد اشقیا از نفس ریشه
بحسب حال بی‌بنیاد خوشدل ز حسن عاقبت گردیده غافل
نه خوف از حق نه تشویش ز محشر خدای شان زر و دولت پیمبر
خیال دین کجا در جوش مستی بجای حق پرستی زر پرستی
بکیش آنکه غافل ز آل است قسم خوردن بکذب کس حلال است

حریصانی که بهر مال کوشند | بیک خرمهره صد ایمان فروشند
همان فرزند بی ایمان طوعه | که واقف بود از مهمان طوعه
بدام حرص دنیا شد گرفتار | بباب قصر آمد زشت کردار
خبر کردند و در مجلس طلب شد | بگشت عاقبت مستحق غضب شد
بحاکم قصهٔ مسلم بیان کرد | ستمگر لشکری فورا روان کرد
دران فرزند اشعث سر فوج | بپیچ و تاب ظالم صورت موج
رخ صرصر بسوی شمع روشن | خزان سرگرم در تاراج گلشن
برای قتل تنها لشکری رفت | پی تخریب خرمن صرصری رفت
به حجره بود مسلم صرف طاعت | ز راهِ صدق مصروف عبادت
که ناگه بعد ذکر رب سبحان | بگوشش آمد صدای پای اسپان
نماز او چو عمرش یافت تتمیم | قضا بعد سلام آمد بتسلیم
مصلا کرد ته شمشیر برداشت | که از غدر جفاکاران خبر داشت
برون آمد ز خانه تیغ در دست | بقصد او ستمگاران بد مست
نه تیغ آئینه از جوش صفا بود | که پیدا اندران شکل قضا بود
جفاکاران همه دورش گرفتند | میان حلقهٔ جورش گرفتند

بر آنها حمله آورد آن دلاور | چو شیر نر بر و بازان خود سر
مقابل هر که آمد رفت در نار | نه سر بر تن نه جان در جسم اشرار
اجل بر زور بازویش ثنا گفت | زبان تیغ غازی مرحبا گفت
چنان قوت که مرد پرافگندی | ز زور دست بر بام بلندی
چنان رعشه بجسم لشکر افتاد | که لشکر بر سر یکدیگر افتاد
بگشت آن شیر دل در حمله چند | اجل بیخ از سپاه ظلم برکند
ز آب تیغ او طوفان چنان شد | چو قوم نوح خلقی رایگان شد
باخر شد هجوم قوم مرتد | سیه دل ابن عمران ضربتی زد
که زان ضربت بنای دین خود کند | دو دندان و لب بالا بیفکند
مگر چون حمله کردی آن دلاور | بمی استاد مردی در برابر
چو عاجز شد سپاه زشت انجام | از آنها اکثری رفتند بر بام
ورا جور و جفا گردید مفتوح | ز سنگ و چوب میکردند مجروح
باین شورش هم از زور خداداد | بدو تیغ او بسی را می فرستاد
چو دید آن ابن اشعث تیغ بازی | خبر سید از جهاد و جنگ غازی
بگفت ای مسلم فرخنده فرجام | زهی این زور دست و ضرب صمصام

نگر تاب همه لشکر نیاری — چرا خود را به کشتن می سپاری
امان دادیم موقوف این دغا کن — بیا کم رو کنون همراه ما کن
درامن ست بر دوست کشاده — ندارد او تقبل تو اراده
نمود ارشاد مسلم ای جفا کیش — چه کردند اهل این کشور ازین پیش
نباشد کوفیان را اعتمادی — درین طوفان کجا باد مرادی
مگر از کثرت کشتن به پیکار — ز پیکار و جراحتهای بسیار
ز خشکی لب و تشنه دهانی — ز ضعف جسم و فرط ناتوانی
ز کف طاقت تن افگار بگذاشت — مجاهد پشت بر دیوار بگذاشت
باو گفت ابن اشعث بار دیگر — امان من میدهم تو بیکسی شر
بناچاری قبول آن نامور کرد — سپر جنگ و جدل از سر بدر کرد
مگر از ابن طاوس است منقول — امان او را نشد زنهار مقبول
که سید السنت کذب آن لعینان — طریق عهد و بد عهدی گزینان
ببازو طاقت پیکار ماند — بآن اعدای دین گر هم عنا ما
لعینی از عقب نیزه به پشت — به پشت پاک در شد چار انگشت
بر او افتاد آن مقبول باری — ز همه سو شد هجوم فوج ناری

نمودند اهل طغیان دستگیرش ... گر شد بی تیغ دست دلپذیرش
سوار اشتری کردند اعدا ... بدل خوف فنا ورزند اعدا
کشید آهی اشک از دیده بارید ... بیاد ذکر حق مشغول گردید
عبید الله بن عباس نادان ... بگفت اکنون چرائی اشک ریزان
به مقصودی بزرگی دل نهادی ... بیاد اینچنین آفت فتادی
نمود ارشاد مسلم گریه من ... نباشد بهر خود ای فهم دشمن
مرا این گریه بر حال حسین است ... دلم نالان بر احوال حسین است
که از مکر لعینان دغاکیش ... ز غدر بیوفایان جفاکیش
جدا از روضهٔ ختم رسالت ... باین جانب نهادو پای همت
ندانم چه طوفان خواهد آمد ... چه آفتها به مهمان خواهد آمد
بسوی ابن اشعث کرد پس رو ... نمود ارشاد ای بدعهد بدخو
بقول تو نباشد اعتمادم ... بایام مرگ سید الم فتادم
ولیکن با تو دارم التماسی ... طلب بلیغ تو آرم التماسی
که کن از جانب من کس روانه ... بسوی حضرت شاه زمانه
که مکر اشقیا گردید ظاهر ... دروغ وعده ها گردید ظاهر

اسیر ظلم اعدا این غریب است ‌‌ زمان قتل مهمان بس قریب است

تو باشی گر به ره از راه برگرد ‌‌ باین جانب میا للّه برگرد

تعهد ابن اشعث کرد لیکن ‌‌ وفا کی باشد از بدعهد ممکن

غرض آن کافر بدعهد ظالم ‌‌ ز دین غافل مطیع حکم حاکم

بباب قصر مسلم را چو آورد ‌‌ بایوان رفت و حاکم را خبر کرد

بگوشش حال واقع چون رسانید ‌‌ برآشفت آن لعین آزرده گردید

که جز پیکار کردن من نگفتم ‌‌ بتو حرف امان دادن نگفتم

بباب قصر مسلم بود خسته ‌‌ بدورش اکثر اعیان نشسته

بدو چون تشنگی گردید غالب ‌‌ از ایشان آب را گردید طالب

بزخمی از غضب ابن عمر گفت ‌‌ ز بی رحمی لعین بد سیر گفت

نخواهی یافت هرگز قطره آب ‌‌ بیاشامی حمیم نار و زرداب

مجاهد گفت ای در نار جایت ‌‌ نشیند با در لو در عزایت

بدوزخ در نصیب تو حمیم است ‌‌ خلود دشمنان اندر جحیم است

عطش سنجی بآن زخمی چنان ا ‌‌ که بهر دلو آرکیسه ناتوان ا

عمر ابن حریث آن حال چون دید ‌‌ بخادم کرد اشارت ساخت تنگید

که جام آب زود از زود آرد ‌ ‌ ‌ بدست زخمی تشنه سپارد
چو آمد آب و سویش میل فرمود ‌ ‌ ‌ زخون آن آب در پیمانه آلود
دگر آب آمد و حالش همان شد ‌ ‌ ‌ بخون آلوده گشت و رایگان شد
جرعی بار سوم هم ماند ناکام ‌ ‌ ‌ که دندان مبارک ریخت در جام
سخنور شد مقدر گشت گویا ‌ ‌ ‌ نیاشامم دگر از آب دنیا
عبیدالله همان ساعت طلب کرد ‌ ‌ ‌ به مجلس رفت شیرانه جوانمرد
ز روبه شیر در صحرا چه ترسد ‌ ‌ ‌ ز فرعون لعین موسی چه ترسد
نه کرد او را سلام آن شیردل ‌ ‌ ‌ که با ناکس ز اهلبیت چه حاصل
بگفتا خادمی در جرم عامش ‌ ‌ ‌ چه فهمیدی نکردی چون سلامش
بگفت ار کشته خواهد کرد قاتل ‌ ‌ ‌ سلامش چون نمایم چیست حاصل
نگشتم کشته چون از دست غدار ‌ ‌ ‌ سلام البته خواهم کرد بسیار
لعین گفت از سلام تو چه سود است ‌ ‌ ‌ بگفتم بیشک که فتنه از تو برپاست
بگفت اهلبیت پاک از ظلم دشمن ‌ ‌ ‌ که کشته بدتر از تو بهتر از من
ستمگر از جوابش خشمگین شد ‌ ‌ ‌ ز راه گمرهی گویا چنین شد
خروجی بر امام خویش کردی ‌ ‌ ‌ دل اهل خلافت ریش کردی

مگر در اهل ایمان از تو گشتند
مسلمانان پریشان از تو گشتند

چه بدعت ساختی در دین اسلام
نفاق انداختی در دین اسلام

نبی را بیگنه مردود خدا گفت
بحق آل احمد ناسزا گفت

چو ابلیس از او مسلم با دل ریش
دروغ است انچه گفتی ای خطاکیش

یزید بدسرشت این فتنه انگیخت
به بدعت آبروی دین حق ریخت

نشسته مهر سلیمان دیو مانند
بدین مصطفی صد رخنه افگند

تویی ای ظالم ناکس زنازاد
عجب از تو نباشد بغی و افساد

تویی کان نطفه خوار کثیف است
پدر فرزند مولای ثقیف است

شهادت را که میدانم سعادت
مرا باشد تمنای شهادت

ز دست بدترین خلق عالم
شوم هم کشته هست اکبر اعظم

باین شهر آمدم بهر هدایت
عبدالله گفتم با یقین آمدست

طلب کردند مرا جمعی ز اهل اسلام
پذیرد دیگر را ایشان تا سرانجام

دهم احکام با قرآن موافق
شما کم امر باشد سنت مطابق

سخن گفت حق شد آشکارا
ندانست اهل مکتب هرگز شما را

نمود آن شاه و مسلم ای منافق
خلافت را بجز ما کیست لایق

سپس رو گفت آن لایق نه زیست
نمود ارشاد مسلم او پلید است

کجا می خواره را زیبد خلافت
سیه کار و سزا او را امامت

شنید و گرد ملعون بدزبانی
بزور ملک و کبر حکمرانی

بحق حضرت سبطین و حیدر
بحق عترت و آل پیمبر

بسی ناپاک ظالم تا شمرا گفت
خدا را فی الحقیقه چون دو شنفت

بآخر گفت مسلم نیک دانم
که از دست تو خواهد رفت جانم

یکی از حاضران او دو اجازت
بآن تا آخری سازم وصیت

بپس گفت آنچه خواهی کن بیان زود
مجاهد رو بابن سعد شد زود

ابا کرد او ز پاس و خوف حاکم
مگر او را اجازت داد ظالم

جدا از جمع اهل ضلالت
مجاهد گفت دارم سه وصیت

یکی اینست دارم قرض خویش
ده و هفتصد درهم نه زان بیش

بقیمت درع و تیغ من جدا کن
سبکدوشی شود آن را ادا کن

دگر از تن کنند چون روح پرواز
بتجهیزم به تکفینم بپرداز

سوم بنویس سوی ابن عمم
که مسلم شد بغربت کشته غم

نمودند اهل کوفه بیوفائی
تو هرگز جانب کوفه نیائی

عبید الله وصیت ها چو بشنید | چنین گویا با بن سعد گردید
مرا لاشش نباشد هیچ در کار | همان کن آنچه گفتست آن دل افگار
نیم در دفن جسمش نیز مانع | دلم بر قتل او زو گشت قانع
حسین البته گر قصدم نماید | بقید کشتن و غارت در آید
لعین پس بکر حمران را طلب کرد | بر او تاکید آن مردود رب کرد
که مسلم را ببر بر بام ایوان | سر او کن جدا از تیغ بران
کند از تن چو مرغ روح پرواز | تن او را بزیر قصر انداز
نمود ارشاد مسلم ای تو نازاد | عجب نبود ز تو این ظلم و بیداد
اگر بودے ترا در نطفه حلت | میان ما و تو بودے قرابت
ز حکم آن لعین برخاست جلاد | بحال خسته غربت کرد فریاد
باوج بام ایوان برد او را | بدار مرگ مهمان برد او را
بذکر حق تعالی بود مسلم | بحمد و نعت گویا بود مسلم
ثنا ے رب اکبر بر زبانش | درود بر پیمبر بر زبانش
بدرگاه خدا هردم مناجات | برب کبریا هردم مناجات
که یارب تنگ بر اهل وفا گیر | قصاص من ز قوم بیوفا گیر

بکیر ابن حمران

پس آن جلاد بی ایمان جفا کرد — که سر از جسم پاک او جدا کرد
تن و سر را بخاک از بام انداخت — ستمگر رخنه در اسلام انداخت
بنزد حاکم آمد لیک لرزان — بپرسید او چرا هستی پریشان
بگفت او چون سر مسلم بریدم — شبیه مرد هیبتناک دیدم
که انگشتان بدندان میگزیدی — بسوی من بچشم قهر دیدی
بطرز دیگر آمد این روایت — چنین کردست اوی این حکایت
که پیش از قتل مسلم دید این حال — ز هیبت خشک شد دست بد افعال
بحاکم چون رسید این حال نامرد — حضور خویش آن ملعون طلب کرد
شنید احوال و آمد در تبسم — بگفت از بزدلی شد هوش تو گم
نمودی چون خلاف عادت این کار — خیالی شد بچشم تو نمودار
ستمگر قاتل دیگر فرستاد — سگ ناپاک را آن خر فرستاد
چو او آماده سید او گردید — جمال حضرت خیر الوری دید
ز دهشت زهره مردود شد آب — بمرد و در جهنم رفت بیتاب
ز بعد او عبید الله حرامی — روانه کرد مرد زشت شامی
که ظالم نقد دین خویش در باخت — بکار کشتن مظلوم پرداخت

در بیان شهادت هانی فرستادن ابن زیاد ملعون سرهای مسلم و هانی را جانب شام

دل من نازک این گونه آلام | ز هیبت چون نخیزد مو بر اندام
ندارد گوش من تاب سماعت | چرا یارب نمی آید قیامت
دلم خواهد که گریه چشم چندان | که گردد جمله عالم غرق طوفان
نشان از مردم و عالم نماند | در آنجا کوه و جودم هم نماند
به چشم قاتل مسلم گر آید | بهم چندان دل تیرم بر آید
گرفتارش نمایم در عذابی | کریمم از خدا عادل خطابی
ستم اینست ورای این ستم نیست | ز مسلم حال هانی نیز کم نیست
عبیدالله ملعون جفاکیش | برو نفرین ز عالم بیش از بیش
جفا کرد و ستم کرد و غضب کرد | حضور خویش هانی را طلب کرد
چو هانی روبرو آمد بر آشفت | غلام خویش را آن بیحیا گفت
سر این را برون از جسم تامم | بکش بهر رضای حاکم شام
زبانش کاش سنگینی بریده | که بی خوف از خدا شد شوخ دیده
رضای بنده را کرد آن بد الوا | مقدم بر رضای رب داد
محمد اشعث و دیگر کسان هم | شفاعت خواه او گشتند آن دم

مگر سعی کسی سودی نبخشید | بخشم آمد لعین آزرده گردید
غلامش بخطا را برد بیرون | جهانی را بحال او جگر خون
بهانی ضربتی زد آن سیه دل | مگر کاری نشد از ضرب حاصل
لب هانی و این گفتار جانکاه | که عود هر کسی باشد الی الله
الهی بارضای تست کارم | عطا کن در بلا صبر و قرارم
رسان دربارگاه قرب خویش | بده جایم بظل رحمت خویش
غلام آن لعین ضرب دیگر | که حاصل شد بحق آن خاص داور
لعینان ذلت عقبی خریدند | سعیدوشان بمنزل رسیدند
خوشا حال شهیدان خوش انجام | همیشه در جنان در عیش و آرام
برای قاتلان لعنت بدنیا | عذاب آخرت در دار عقبا
سر هانی و مسلم جانب شام | روانه کرد و بیرون شد ز اسلام
مفصل حال و با تفصیل روداد | بنامه کرد تحریر و فرستاد
چو این نامه یزید روسیه دید | بسر با هم نوز افگنده خندید
زشادی و فرح بالید بر خویش | بآئین تفریح آفرین بر جفا کیش
ستمگر غافل از آه جگرها | که میباید ز دشتی آه و چشمها

جواب نامهٔ ملعون بنازش — بصد لطف و دو صد مهر و نوازش
نوشت و کرد در مکتوب تحریر — شنیدم بر سر راه ست شبیر
روانه جانب ملک عراق ست — ورود او بحسب اتفاق ست
بسعی و جهد ضبط راه ها کن — بقصد قتل سامان و غا کن
چنان کن تا مسافر بر نگردد — نگردد تا تنش بی سر نگردد
نزدم حال او هر روز بنویس — نوید فتح جان افروز بنویس
بقتلش کوششی بیرون حد کن — نمودم من یکی انشا تو صد کن
اگر گردد ز ره برکنده این خار — شگفته ملک من گردد چو گلزار
پی بودند اعدا دشمن دین — بر اعدای امام پاک نفرین
خروج مسلم آمد نزد مردم — سه شنبه از مه ذی حجه هشتم
نهم زان ماه شد او را شهادت — که شد سوی جنان با صد سعادت

در بیان سفر کردن جناب سید الشهدا بسوی کوفه شهادت عبدالله بن یقطر قاصد حضرت

بیا خامه رقم کن حال جانکاه — من و تو هر دو گریم در غم شاه
تو کن چون ابر نیسان اشکباری — ز چشم من شود صد بحر جاری
از آن نیسان شود صد فیض حاصل — ازین دریا رسد کشتی بساحل

حسین ابن علیؑ مقبول سرمد — جگربند علیؑ دلبند احمدؐ
ندید از دست اعدا چون سلامت — بمرگ آماده شد ماه امامت
دریغا آه آه از دور گردون — جهانی گشت تا حق تشنهٔ خون
بعمره حج بدل کرد و سفر کرد — که خوف از اشقیای بدگهر کرد
یزید روسیه ملعون بدانجام — مقرر کرده بود انبوهی از شام
که در مکه بآن سید ستیزند — میان کعبه خون او بریزند
بعالم این خبر چون عام گردید — حزین هر صاحب اسلام گردید
که یثرب شد تهی از ابن احمدؐ — وطن آواره شد سبط محمدؐ
خزان آمد بتاراج گلستان — ز گلشن شد روان سرو خرامان
زمانه تیره و تاریک بالکل — که شد شمع مزار مصطفیٰ گل
زراره ابن صالح میکند ذکر — که کردم در مآل این سفر فکر
گرفتم [illegible] شاه [illegible] — سوی افلاک سر بر [illegible]
نظر کردم در افلاک [illegible] — نزول قدسیان بی انتها شد
ملایک آن قدر گشته نازل — که از اصحاب و اقربا عادل
شدند از [illegible] نصرت گر [illegible] — بآن لشکر که شد آنجا فراهم

کنیم با دشمنانِ خویشتن جنگ | که بگریزند گمراهان بفرسنگ
شوند اعدای من در نیم ساعت | چو قوم نوح و قوم هود غارت
لعینان در دمی تغییر گردند | همه سگ طینتان خنزیر گردند
مگر دارم بدل شوقِ شهادت | بود در آب و گل وقفِ شهادت
دل و جانم فدای حق تعالی ست | رضای من رضای حق تعالی است
بسا از خیرخواهانِ شهِ دین | بسا از دوربینان حق آیین
بحضرت مانع این عزم گشتند | خطرناک از خیالِ رزم گشتند
مگر گفتار کس سودی نبخشید | سر از عزم سفر حضرت نه پیچید
چو آمد فوج شه در ثعلبیه | چو مشرق گشت از نور ثعلبیه
بشیر غالب از ره پیش آمد | بنزدیکِ امامِ خویش آمد
ازو پرسید حضرت حالِ کوفه | که گردانی بگو احوالِ کوفه
نمود او عرض حالِ شان چگویم | چگویم حال و قالِ شان چگویم
دلِ آنها بسوی خادمان ست | باولادِ امیه تیغ شان ست
نمود ارشاد شه مقبول اسم | خدای پاک سازد هرچه خواهد
خبر دادند در کوفه بحاکم | فساد انگیز جاسوسان ظالم

که قصد شاه دین سوی عراق است — ز یثرب دو رجب اتفاق است
بقصد جنگ حضرت آن ستمگر — روانه کرد لشکر بعد لشکر
ز انبوه سپاه آن سیه دل — زمین پر شد ز منزل تا بمنزل
بمنزل چون رسید آن شاه مظلوم — که نامش قادسیه هست مرقوم
شنید آنست حال قتل مسلم — نه در خاطر خیال قتل مسلم
باهل کوفه مکتوبی رقم کرد — پس حمد خدا زیب قلم کرد
که آمد نامۂ مسلم بسویم — که از مضمون آن بشگفت رویم
کمر بستند اگر بر نصرت دین — بود یارب بخیر انجام آمین
چو فارغ گشت از تحریر خامه — به عبدالله یقطر داد نامه
روان شد قاصد و در ره گرفتند — ستم پیشگان ناگه گرفتند
نداد او خط بآنها ساخت صد چاک — نکرد اصلا خطر از قوم سفاک
ستمگاران از و گشتند دلریش — ببارش نا امیدند بر خویش
نیامد خط بکف گشتند ناچار — مگر کردند قاصد را گرفتار
حصین او را بحفظ چند ظالم — بکوفه کرد راهی پیش حاکم
غضب ابن زیاد بیحیا کرد — که او صد پاره آن خط را چرا کرد

بگفت او تا ازان وقت نگردی
خیانت در امانت نیست مردی

زیاده در غضب شد گفت غدار
ترا اکنون نباشد چاره کار

سوای آنکه زاینها سازی آگاه
که بودند اندران خط قصه کوتاه

وگرنه با تو گویم امر دیگر
سر محفل برآ بالای منبر

حسین و مرتضی را ناسزا گو
علی و مصطفی را ناسزا گو

چنین هرگز نباشد رستگاری
ز دستم کشته خواهی شد بخواری

بگفت آن نامور اینسان نگویم
مگر راه دگر البته پویم

برآمد بر سر منبر وفادار
ثنای حق تعالی کرد بسیار

بنعت مصطفی پرداخت مومن
بمدح مرتضی پرداخت مومن

ز شبر و شبیر دم زد
براه دین حق مومن قدم زد

پس آنگه بر زیاد بی حیا کرد
بسی نفرین براولاد زنا کرد

براولاد امیه کرد نفرین
براحفاد امیه کرد نفرین

بگفت آمد قریب کوفه شبیر
بکفر اسلام عریان کرد شمشیر

خوشا آنکس که گردد یاور او
فدا سازد سر خود بهر او

بسی شاد او اگر نیکو سرشت است
کز اینجا در بهشت آنجا بهشت است

ازین گفتار حاکم در غضب شد — شهید راه حق مقبول رب شد
روایت کرده اند ارباب اخبار — که فرزند مطیع نیک کردار
بآنحضرت قریب آب برخورد — ره منع سفر بسیار بسپرد
مگر آن خضر صحرای شهادت — روان شد در تمنای شهادت

شریک شدن زهیر قین آشنای راه حضرت

بعالم هر که توفیقش رفیق است — خدا خود همره و خضر طریق است
گوارا کرد رهرو در سفر رنج — خدا بخشید در ویرانه اش گنج
چنین اهل خبر کردند اظهار — روان در دشت بود آن شاه دارا
بهر منزل که شاه بحر و بر بود — زهیر قین با او همسفر بود
مگر همراهیانش جمله در راه — زدندی خیمه دور از خیمهٔ شاه
که شامل در رفیقانش نباشند — بهر جا همرفیقانش نباشند
از آنها هست نقل از فزاری — بخیمه چاشت میخوردیم روزی
که آمد قاصد سلطان ابرار — بنزدیک زهیر قین پدیدار
صدا از وی گشت تقدیر گویا — طلب کرد است فرزند پیمبر
همه در حیرت افتادیم خاموش — زهیر قین بسی بیگانه از هوش

زنش گفت این نباشد جای تقصیر — که ابن حیدر روز نهر است شبیر
طلب سازد امام مالک کل — درین رفتن ترا باشد تامل
زن او گفت و طالع یاوری کرد — خضر توفیق گشت و رهبری کرد
ز جای خویش رفت و باز آمد — گران خاطر شد و ممتاز آمد
درخشان چهره از شادی چو کوکب — جبین چون گل شگفته خنده بر لب
بجوی خشک آب رفته آمد — تو پنداری شباب رفته آمد
ازانجا کند خیمه کرد برپا — قریب خیمه های شاه والا
طلاقی داد با زوجه بفرمود — که رو در اهل بابش آنجا به مقصود
من از دام هوا و حرص رستم — کمر بر یاری شبیر بستم
اگر سرمایه صدق و یقین جست — بزیر پای این سلطان دین ست
زنش گریان شد و گفت ای نکوکار — یقینم شد که شد بخت تو بیدار
مگر خواهم که تو در روز محشر — مرا هم یاد کن نزد پیمبر
مرخص شد ز زوجه نیک کردار — بیاران و رفیقان کرد گفتار
دهد در راه حق سر هر که خواهد — رود در جای دیگر هر که خواهد
مرا روزی نصیحت کرد سلمان — کنار آب در جنگ لئیمان

شود روزیکه جنگ کربلا پیش | فدای شاه دین سازم سر خویش
زهی تقدیر آن دیندار ممتاز | که آخر از شهادت شد سرافراز

رسیدن خبر شهادت مسلم بحضرت علیه السلام

خوشا آمد دو دیندار و خوش اطوار | که باشد خیر خواه آل اطهار
ز عبدالله و منذر شد روایت | که ما را گشت چون از حج فراغت
بصد عجلت روان گشتیم در راه | رسانیدیم خود را تا بآن شاه
بدان سرعت که ابر آید بگلشن | بدان سرعت که مهر آید بروزن
بدان عجلت که باد صبحگاهان | رسد در خدمت گل در گلستان
براه کوفه مردی گشت پیدا | ز ره برگشت چون او دید ما را
رسیدیم و با و گفتار کردیم | ز حال کوفه استفسار کردیم
نمود اظهار آن مرد مسافر | که خود گشتم بچشم خویش ناظر
بجنت مسلم و هانی رسیدند | تن شان کو بکو اعدا کشیدند
عبید الله سفاک بد انجام | فرستادست سرها جانب شام
نمودند اهل کوفه بیوفائی | باول الفت و آخر جدائی
بگفتم این خبر با شاه ذیشان | شنید و شد شه مظلوم گریان

دلش در سینه چون ماهی طپان شد | مگر در شکر باری تر زبان شد
پی شان مغفرت آن مقتدا خواست | قوی دل کرد و رحمت از خدا خواست
خبر شد چون بفرزندان مسلم ع | که رفت از ظلم اعدا جان مسلم
پس ماتم بخود با عهد کردند | نگردد تا عوض هرگز نگردند
بلند از خیمه های شاه عالم | شد آواز فغان و شور ماتم
بیک سو زوجه مسلم بزاری | دگر سو دخترش در بیقراری
سرشک زینب و کلثوم در جوش | زمین سر زدن گشتند بیهوش
امام آمد بخیمه داد تسکین | نمود آن بیکسانرا صبر تلقین
ز الطاف و کرم آن شاه ابرار | نوازش بر یتیمان کرد بسیار
چو آمد موکب شه در زباله | مقرر داد داغ نو چو لاله
خبر آمد به فوج شاه ذیجاه | که عبدالله یقطر شد شهید آه
مقرر داد در غربت دگر داغ | رسید از دست اعدای لئیم داغ
سرشک از چشم بارید و دعا کرد | بسی زاری ز خالق التجا کرد
بحال دوستانم رحم داور | بمن کن جمع ایشانرا بمحشر

ملاقات کردن حر با لشکر و سید را گذشتن و گفتگوی با یکدیگر

کسی کو دوربینی پیشه دارد | ز انجام امور اندیشه دارد
مهمی را که باشد خود کند سر | ندارد بار خود بر دوش دیگر
در آن منزل امام هر دو عالم | نمود اصحاب و یاران را فراهم
رفیقان و عزیزان جمع گشتند | همه صاحب تمیزان جمع گشتند
فراهم صورت انجم بیک برج | گهرهای ثمین گویا بیک درج
نمود ارشاد آن شاه یگانه | کنون برگشته شد از من زمانه
همه رخ تافتند از یاری من | ابا کردند از غمخواری من
کجا رونق بیا زار محمد | خزان آمد بگلزار محمد
نه مسلم ماند در عالم نه هانی | ز جور اشقیا گشتند فانی
به عبد الله یقطر هم وغا شد | که بیکس کشته تیغ جفا شد
وفاداری که با من یار گردد | قتیل خنجر اغیار گردد
بقتل من شدند آماده ظالم | علم تیغ ایسته شد به ماتم
ز من خواهند بیدینان مطلق | عوض از کشتگان بدر و خندق
مگر کاری نه از یاری گر من | مخالف راست مطلب از سر من
درین طوفان مرا باشد خدا پیش | بلای خود نخواهم بهر کس

بمن باشد بجا هر کس که خواهد | شود از من جدا هر کس که خواهد
قیامت زاستماع این خبر شد | زمین و آسمان زیر و زبر شد
کسانی را که حرص مال و زر بود | متاع در جهان مطمح نظر بود
خزان دیدند چون آن تیره بختان | جدا گشتند چون برگ درختان
جدا از خدمت آن شاه گشتند | پریشان ذره‌های راه گشتند
خداجویان شریک حال ماندند | حضورش باستقلال ماندند
دلیران را کجا پروای سر بود | رضای حق تعالی در نظر بود
که تا تیغ ست جوهر هست قایم | شجاع مهر با جرأت دایم
دو سه منزل دگر چون قطع گردید | کنار آب آن خورشید تابید
باصحاب و غلامان حکم شه شد | به جمله نیک نامان حکم شه شد
که اینجا آب بردارند چون ابر | شود در تشنگی تا دل نه بی صبر
دگر چون قطع در راه سفر گشت | زمقراض قضا دامن دست
کسی زان جمع گفت الله اکبر | سبب پرسید از وی سبط پیغمبر
بگفت اشجار خرما در نگاه اند | دگر گفت این نشانهای سپاه اند
چو شه را شد یقین فوج حایل | سوی کوهی در آنجا گشت مایل

امان فی تا از آن انبوه باشد / سپه را پشت سوی کوه باشد
رسیده اهل دین نزدیک کهسار / حر آمد با هزار اسوار خونخوار
که از شدت گرما پریشان / ز فرط تشنگی لبها بدندان
ز سوز دل عرق بر رخ هویدا / ز آتش آب چون گردید پیدا
بیان از گروه اشقیا رخانه / زبان در هر دهن گویا زبانه
حضور شاه ذیشان صف کشیدند / باین سو هم رفیقان صف کشیدند
بحکم شه شد آنجا خیمه بر پا / توقف کرد این شاه بطحا
ز بس اینست هر جا درفشان ست / سخاوت حصه این خاندان ست
بسیرابی شان شه داد فرمان / که هر باید هر جا اینسان
بحکم شه کریمان آب دادند / که با اسپان ایشان آب دادند
همه یاران حر سیراب گشتند / همه اسپ شتر سیراب گشتند
چو شد وقت نماز ظهر اول / بحکم حضرت سلطان عادل
بلب آورد و را انبوه مخلوق / اذان ظهر حجاج ابن مسروق
بگوش آمد چو آواز اقامت / بر آمد از خیام پاک حضرت
سر اهل مبارک پاک و زیبا / روا بر دوش نعلین در پا

روایہ دوش ظلِّ رحمت رب | بپا نعلین تاجِ فرق کوکب
میانِ هردو لشکر جاے والا | بجا آورد حمد حق تعالی
پس نعتِ نبی فرمود ارشاد | سفر از خود پسندم من نیفتاد
بیا پے نامہ ها گردید هر قوم | بسوگند خدا گر دید هر قوم
کہ زود آ رهنماے نیست ما را | امامے پیشوای نیست ما را
کنون هستید اگر بر عهد محکم | دلم از عهد تو سازید خرم
وگر برگشته اید از عهد و پیمان | نباشد پاس قول و خوف یزدان
بعجلت ها چرا انباز گردم | بسوے موطن خود باز گردم
ندادند آن ستمکیشان جوابے | نیامد هیچ از ایشان جوابے
اشارت کرد حر را شاهِ ذیشان | نمازِ خود به فوج خویشتن خوان
نمود او عرض این کے میتوانم | ترا سبطِ رسول الله دانم
امام هردو عالم پیشوائی | شهنشاه معظم پیشوائی
نماز ظهر با فرزند حیدر | ادا کردند با هم هردو لشکر
دو صف از پیروان حضرت معصوم | به لشکر میمنه هم میسره بود
نماز عصر هم با هم ادا شد | چو فارغ از نماز آن ستمدا شد

بایشان گفت حق من عیانست — گواه حق زمین و آسمانست
بترسید از خدا حق را شناسید — ز قتل آل پیغمبر هراسید
خلافت اهل بطلان را نزیبد — امامت باده خواران را نزیبد
بپرهیزید از اهل جهالت — حذر سازید از کفر و ضلالت
نشاید روسیه افتاد چندین — پرستیدن نشاید آتش و زند
دگر بد عهد و در قصه نبردید — نوشتید آنچه آن را محو کردید
مرا هم کار با اهل غنا نیست — امید یاری دین از شما نیست
کنم دامن رها از خار کینه — شوم راجع نشینم در مدینه
همه گفتند ناواقف ز کاریم — خبر از نامه و قاصد نداریم
بعقبه حکم سلطان عرب و — فگند آن نامه را حسین طلب کرد
همه آن منکران انکار کردند — لب مصطفی اظهار کردند
که ما فرمانبر ابن زیادیم — بحکمش ما درین جا ایستادیم
نه هرگز از تعرض باز مانیم — ترا در پیشگاه او رسانیم
بقوم بیوفا فرمود حضرت — گوارا نیست هرگز این ذلت
بحکم خسرو فرخنده القاب — سوار مرکبان گشتند اصحاب

به پشت اشتران بستند چون بار — سوار دوش احمد گشت اسوار
فراز طور چون موسی بر آمد — بگردون صورت عیسی بر آمد
همه فوج مخالف ستاده شد — بسوی حر خطاب تیز شد
چه میخواهی نگون بادا سر تو — نشیند در عزایت مادر تو
دل حر از تف غیرت بر آشفت — ادب مانع بگفتش همچنین گفت
گرفتی دیگری گر نام مادر — جوابش دادمی با این جسارت
بحق دختر ختم رسالت — چه گویم غیر تعظیم و کرامت
اگر گویم جوابی لب بدوزد — زبانم در دهن چون شعله سوزد
به یثرب بود روی شاه ابرار — بسوی کوفه او میکرد اصرار
بآخر گفت حر با شاه ذیشان — برای جنگ ما را نیست فرمان
سوی کوفه نرانی گر تگاور — برو سوی وطن از راه دیگر
بحاکم من نویسم آنچه باید — که شاید صورتی دیگر بر آید
شوم از دام گمراهی رها من — نگردم مبتلای این بلا من
شود آنوقت آن شاه ملک خو — زراه قادسیه سوی چپ رو
روانه یک طرف شاه دو عالم — باشد از دو جانب فوج اظلم

حر آمد گفت آهسته بحضرت — که همراه من اند اهل شقاوت
اگر نوبت بجنگ آید بپیشکر — بغربت گشته خواهی شد مقرر
ترا سوگند رب زینها حذر کن — هوای جنگ شان از سر بدر کن
نمود ارشاد از مرگم چه باکست — شهیدان را تمنای هلاکست
شهادت در ره حق دین پرستیست — بلندی در رضای حق زپستیست
نه از خود من با عدا میکنم جنگ — بامر حق تعالی میکنم جنگ
چو حر بشنید زینسان کلمهٔ حق — نماند امید و شد در فوج ملحق
غرض طی گشت منزل هر کشاکش — گهی افسرده گه روشن شد آتش
سحر چون اختران ایثار کردند — سفر اصحاب صدق آثار کردند
بروی اسپ شه را خواب بربود — چو چشم از خواب شه بیدار فرمود
کلام یاس با حمد خداوند — علی اکبر که شه را بود فرزند
بپرسید از پدر آخر چه حالست — که بر لبهای اقدس این مقالست
نمود ارشاد شه دیدم بر و یا — که مردی بر رخ من بود گویا
کنند این مردمان طی قطع هم راه — اجل لیکن با یشان است همراه
شدم واقف سخن هر گو من بود — خطاب مرد گویا سوی من بود

بگفت آن شاهزاده نیست پروا / که ما هم از حق و حق هست از ما

بجز احسان خدا با کس نباشد / که دنیا جز کف خاکی نباشد

شه والا نجف او دعا کرد / ثنای او به تسلیم و رضا کرد

گذشت آن شاه چون از منزل بطن / بقطع ره برون از منزل بطن

بطن عقبه نام منزل ۱۲

بیده اصحاب خود را کرد آگاه / که این است شوم کشته در بین راه

همه گفتند این چه باشد اسباب / بگو از شاه حضرت دیده ام خواب

سگان چند تر دیدم سپیدند / تن اعضای من از هم دریدند

سگ ابلق در آنها بود ملعون / که بر من حمله کرد از جمله افزون

بگفت اینحال چون سلطان عالم / ز جوش گریه برپا گشت ماتم

بیان ورود حضرت بارض کربلا و برپا کردن خیمه در آنجا

ز حال غیب حضرت را خبر بود / که سبط و نایب خیر البشر بود

ز درگاه خدا بود آنچه فرمان / بجا آورد سلطان شهیدان

ز تیغ ظلم اگر بی سر نگشتی / بحشر شافع محشر نگشتی

شرف بر اذیت بود موقوف / شفاعت بر شهادت بود موقوف

ز زین العابدین آمد روایت / که در راه سفر همراه حضرت

بسی از حال یحیی یاد میکرد   ز ظلم و جور اعدا یاد میکرد
که تحفه پیش زن گو بود بدکار   سر او را فرستادند کفار
چنین میگفت و طی میکرد منزل   قدم در راه و سوی کربلا دل
همین از ذکر یحیی بود اشارت   که نسل اوست ما را هم شهادت
بمنزل ماند تا آن شاه ذیجاه   سپاه شام و کوفه ماند همراه
چو رو میکرد حضرت سوی دیگر   همی گردید سد راه لشکر
چنان ماندند گرد آن بو الفضولان   که خضر راه تنگ آید ز غولان
بارض کربلا آخر رسیدند   به صد کرب و بلا آخر رسیدند
در آنجا هست حضرت گشت ساکن   قدم برداشتن شد غیر ممکن
بدل رهوار گردو شد بحال   تصور کرد آن شاه خوش اقبال
بپای اسپ نعل آهنین است   ز مقناطیس شاید این زمین است
نمود ارشاد نام این زمین چیست   چه میگویند این را مالکش کیست
همه گفتند دارد کربلا نام   بود هم ماریه هم نینوا نام
شنید و اشک حسرت ریخت از چشم   چه خون دل بغربت ریخت از چشم
بگفت این موضع کرب و بلاهاست   مقام محنت و رنج و عناهاست

بلا آرد بسرهای سعیدان — شود آلوده خون شهیدان
بیا ما زند اینجا خیمه من — که تا روز جزا اینست مسکن
غریبان را همین جای بلاست — زیارتگاه خلق این جای پاکست
همین جا خلقی آید از ره دور — شود شهری درین ویرانه معمور

دربیان فتح ستادن ابن زیاد لشکر به باعث سعد برای قتل فرزند حیدر کرار علیه السلام

درین عالم که از زخم بلاست — فلک از ماه نو تیغیست در دست
خصوصاً بهر خاصان الٰهی — بود افزون درین دنیا تباهی
تقرب هر که دارد با خدا بیش — بدام آفت است او مبتلا بیش
امام دین بخاصان خاص بود — بلا بیش از بزرگان بیشتر بود
روایت کرده اند ارباب ماتم — که تاریخ دوم بود از محرم
بقولی روز هشتم بود آن روز — که در دشت بلا شد رونق افروز
ز هجرت بود آن شصت و یکم سال — که آمد از وطن شاه خوش اقبال
بگل آمد و دشت ویران بوستان شد — زمین از فیض مقدم آسمان شد
به ذره ذره دعوی انا المشرق — لب هر برگ و آواز انا البرق
چنان شد کثرت افواج بدخواه — که چون باب امان مسدود شد راه

ره رفتن بهر جا گشت چون بند | امام رهنما با خویش و پیوند

خیام خود دران صحرا بپا کرد | مقام آنجا ز جور اشقیا کرد

بساحل خیمه سبط پیمبر | لب کوثر بنای قصر گوهر

لب دریا هوای جانفزا بود | برای تشنگان معجز نما بود

هوای سرد و دریا در روانی | دم عیسی و آب زندگانی

لعین ابن زیاد زشت کردار | چو شد از آمد حضرت خبردار

طلب کرد ابن سعد بیپیر را | امیری ری نمود آن بدگهر را

جهان افتاد ضرب حرص دنیا | که رو گردان شد آن کافر ز عقبی

بحرص دولت دنیا زنازاد | بدوزخ دیده و دانسته افتاد

بجمع جا الفت سوار نامرد | ز کوفه رو بدشت کربلا کرد

مگر اصحاب شبل آن فوج شر بود | که هردم کعبه او را در نظر بود

شنود آن مرد و در مسجد آمد | بمنبر شد بمردم گفت منعم

که فرزندان بوسفیان کریم اند | همه ارباب اموال و نعیم اند

نوازشها بیاران مینماید | کرم بر دوستداران مینماید

مراد او است قربان حاکم شام | کنم با خیرخواهان بدل و انعام

پرستند هر که او را یا بدان زر | کشند سر هر که پامالست آن سم
فرود آمد ز منبر بذل کرد | ز زر مملو لئیمان را سپر کرد
بپای خویش بیدینان اشرار | درافتادند در آتش نگونسار
شقی تر شمر در افواج کین بود | لعین ابن لعین ابن لعین بود
بیندیشید با جمع کثیره | روان گردید با فوج کثیره
پس او شیث با لشکر گران شد | روانه ابن شعث بعد از آن کرد
فرستاد آن لعین لشکر به لشکر | برای قتل فرزندان حیدر
بصحرا سی هزار اسوار شد جمع | بقولی بعض ازین بسیار شد جمع
باین جانب امام اصحاب خود را | سپاه خویش را احباب خود را
فراهم کرد و خطبه خواند و فرمود | که می‌بینید کاین کفار مردود
شدند از حق سراسر برکنار | کمر بستند بر باطل جفاکار
مرا نبود امید کامرانی | بیا لب گشت جام زندگانی
مقام محنت و درد است دنیا | که دارد تیغ کین در دست دنیا
بیا یوسف‌نشان خفتند در خاک | لباس هستی شان گشت چون چاک
خوشا آنکس که ترسد از قیامت | نهد بر فرق خود تاج شهادت

حضورِ مصطفیٰ گردد مکرم / بدرگاه خدا گردد معظم

مرا ختم رسالت داد فرمان / که سر بازم براه ربِ سبحان

سر بازی زنم برمال دنیا / بدست آرم عروج ملک عقبیٰ

کسی کو هست محکم در رفاقت / بسبحان گردد خریدار شهادت

بحشر رتبهٔ او هست بالا / که سر بازد براهِ حق تعالیٰ

زهیر قین شد بیتاب و برخاست / بیان فرمود یاری از خدا خواست

که یا شاه زمانه فخر عالم / منم در یاری تو هست محکم

اگر صد بود در دنیای فانی / برای من حیات جاودانی

نمی کردم ز سربازی تأمل / براهِ تو که هستی مالکِ کل

بدستِ من اگر دامان پاکست / مرا از کشته گردیدن چه باکست

اگر تا چرخ باشد از طلا تل / بود کم پیشم از یکدانهٔ خردل

مرا از دامنت دولت خدا داد / نخواهم دولت مردود شداد

امام من توئی ای من فدایت / من و صد عالم جان خاکپایت

هلال آن ابن نافع نیک اختر / ستاده گفت با سبط پیمبر

چه تو از جفا کیشان چه برداشت / ز دست بدعت ایشان چه برداشت

زاصحاب منافق در بلا بود — ز دنیا تا بعقبی میل فرمود
علی شاه معظم والد تو — امام هر دو عالم والد تو
ز دست ناکسان گشت و باطل — ز دست قاسطان کفر در دل
کشید اندوه و اصل شد بجنت — ز دنیا رفت و آخر شد بجنت
تو گشتی مبتلای رنج اندوه — بدست این گروه نکبت اندوه
کند هر کس که خلع بیعت تو — کشد سر از خط تبعیت تو
ضرر با خویشتن تا دان رساند — بروز حشر رستن کی تواند
حسن و و امان تو یا سبط احمد — بجان قربان تو یا سبط احمد
عدوی دشمن تو دوست با دوست — سر از مهر و ولای تو رگ و پوست
بجا آرم مساعی آنچه فرمان — کنم تعمیل حکم تو بصد جان
مرا از خدمت تو هست امید — بلا کم بد خواهم شد ز خورشید
چو شد ختم کلامش پیش مولا — بپا و وفا بر خاکست ازجا
کرم ساز هم شکر احسان ارا — کرم مثل تو اما دے داد ما را
نکو نی سپای تو گردن ارشه — بدامان تو دست من همیشه
اگر اعضای تن پاره گردد — تن من خاک و خاک آواره گردد

انگردم دست بردار از اعانت | که از جدّ تو می خواهم شفاعت
کسانند آنها که ضایع آل او را | گذارند از دغا دنبال او را
پس از مردن گرفتار عذاب اند | دم محشر سزاوار عقاب اند
جدائی از تو ای مولای بهبر | فراق ست از خدا و از پیمبر
عجب ورزیست این جز شهادت | که کوثر موج زن آباب جنت
کسی کو فدیهٔ سرور نباشد | از و بدبخت تر دیگر نباشد
بدینسان دیگران هم پیش حضرت | سخن گفتند از حسن عقیدت
امام پاک ایشان را دعا کرد | نگاهِ یاس سوے اقربا کرد
بدرگاه الهی دست برداشت | بهنگام تباهی دست برداشت
که یارب این ستمگاران بیباک | که یارب این جفاکاران سفاک
تلف کردند حقِ آلِ اطهار | کشیدند از عداوت تیغ کفار
مسلط کن بر ایشان حقرسی را | کز ایشان زنده نگذارد کسی را
تعدی مے نمایند اہل بدعت | تو یاری ده تو یاور شو بنصرت
شدند اہل شقاوت طالب زر | خداجویان کم اند الله اکبر

آمدن اولاد اسد باعانت حضرت بمعیت حبیب ابن مظاہر
و جنگ کردن کافران و تاب نیاوردن آنها

بشر راهست لازم حسن تدبیر | که تدبیرست شرط آیند و تقدیر
ز هر امید دل بر کنده باید | رضای حق رضای بنده باید
زند البته از خود دست و پایی | رساند رهنما آخر بجایی
کند بهر خدا هر کس که محنت | دهد او را خدا البته اجرت
شهیدان بسر راه دین که دادند | همیشه در ریاض خلد شادند
حبیب ابن مظاهر خاص باری | چو دید آن ازدحام فوج ناری
بآن سو آمدست لشکر | باین سو چند شیران دلاور
بحضرت عرض کرد آن شیر معبود | چو یابم اذن سازم فکر مقصود
ز اولاد اسد اینجا گروهیست | که مستحکم با بیابان همچو کوهیست
قوی بازو دلاور مرد میدان | شکار پنجهٔ صد شیر نیستان
کنم دعوت بیارم سوی حضرت | گر این قلت بدل گردد بکثرت
بدو میخواست کی فرزند حیدر | بپاس خاطرش فرمود بهتر
چو رخصت یافت در هنگام شب رفت | سوی آن قوم از بهر طلب رفت
به پند و وعظ و تفهیم و نصیحت | نمود آن قوم را مایل بحضرت
نود کس صاحب جرات از ایشان | روان گشتند سوی شاه ذیشان

بگرمی برق و در شور و شغب میغ — مسلح از خدنگ و نیزه و تیغ

با بن سعد جاسوسی خبر کرد — که تدبیر نبرد آن بدگهر کرد

معین کرد ظالم چارصد کس — گرفتار مظالم چارصد کس

که سرکرده در آن فوج لعین بود — سیه رو ازرق شامی مردود

بشب آن قوم می آمد که ناگاه — گرفتند از سیه بختی سر راه

میان راه با آن قوم شد جنگ — بتاریکی شب تا بوم شد جنگ

زبس شد از دو جانب ریزش خون — شفق گون شد زمین مانند گردون

نیاوردند تاب آنها ز قلت — که در فوج مخالف بود کثرت

شکست از قضا صحرا گرفتشان — پریشان شد ز صرصر خرمن شان

حبیب آمد بحضرت ماجرا گفت — همه حال هجوم اشقیا گفت

شنید احوال و گفت آن شاه فیحا — همه حول و همه قوت من الله

کند هر کس که خواهد بر خلافی — خدای ما براه ماست کافی

در بیان غرق شدن آب فرزندان ساقی کوثر و شور و شورش اعدای خود سر و جان بازی یاران آن سرور

بچشم غور بینید اهل انصاف — ز اعدا جور بینید اهل انصاف

به مهر فاطمه دادار اکرم — دهد آب بحور جمله عالم
کنند آن نابایان سفاک قصاب — جگربندان او را منع از آب
روایت شد که ابن سعد بیدین — عدوی خاندان آل یاسین
چه ظاهر آتش کفر نهان ساخت — که قرق آب هم بر تشنگان ساخت
بدریا کرد پانصد کس مقرر — بذیل ابن حجاج ستمگر
که هر چند از عطش گردند بیتاب — نیابند اهل حق در تشنگی آب
نه بر اشتر نه بر استر شود قرق — بر ابن ساقی کوثر شود قرق
شوند آسوده چون حیوان شتابند — نگر یک قطره مهمانان نیابند
لب دریا رسد بی جرم و تقصیر — بحلق تشنه شان آب شمشیر
عطش چون شد به فوج شاه غالب — لب خشک آب را گردید طالب
کلندی برگرفت آن شه خوش انجام — به پشت خیمه‌ها برداشت نه گام
بسوی قبله آن زاهد زمین زد — برحمت تکیه سلطان مبین کرد
خدایش از عنایت کرد ممتاز — عیان شد چشمه شیرین باعجاز
چه چشمه چشمه ظلمات ثانی — که آبش بود آب زندگانی
چه چشمه چشمه خورشید انور — که آبش بود مثل آب کوثر

رفیقانِ امام و آل و اصحاب
عطش شد رفع فرمودند نوشِ آب

وضو و غسل از آن احباب کردند
سبوها مشکها پُر آب کردند

دو روز آن تشنگان سیر گشتند
مگر روزِ سوم بیتاب گشتند

چنان گم گشت آن چشمه از آن پس
نیامد زو نشان در دیدهٔ کس

نوشت ابنِ زیاد و کرد تاکید
با ابن سعد مکتوبی به تهدید

شنیدم میکند ابنِ علی جا
بر آرد آب شد حسبِ دلخواه

دهی مهلت باو سازی تساهل
ترا معیوب سازد این تامل

چو خوانی نامه‌ام در عرصهٔ جنگ
چنان کن کار بر سبطِ نبی تنگ

گرفته شد جانبِ کوثر شناه
به بینا قطرهٔ آبی نیابد

خدا لعنت کند آن بیحیا را
که گشت از تشنگی آلِ عبا را

روایت شد که در صحرا چو اصحاب
ز فرطِ تشنگی گشتند بیتاب

شکایت از عطش کردند طفلان
به حلقِ خشک غش کردند طفلان

به عباسؑ دلاور گفت مولا
که فکرِ آب لازم گشت بر ما

رهِ دریای جاری تو در گیر
پیاده بست و سه سوار برگیر

شود از بهرِ طفلان صورتِ زیست
اگر پُر آب آید مشکها بیست

چو فرمان یافتند از شاه شیران … گذر کردند به ساحل دلیران
موکل بود آنجا ابن حجاج … مع لشکر کنار نهر مواج
صدای پا شنید و گفت برگو … درین تاریکی شب کیستی تو
ندا کرد ابن نافع ابن عمت … برای آب نوشی کرده نیت
بگفتا نوش کن بادت گوارا … مگر منع ست آل مصطفی را
مجاهد بانگ بر زد وای بر تو … چه داری ای لعین تا به نظر تو
اجازت بهر من ای زشت کردار … دهان خشک اهل بیت اطهار
بگفتا نیست از حاکم اجازت … ندارم چاره غیر از اطاعت
بیاران ابن نافع زد صدا تیز … که هان مشکیزها سازند لبریز
بفوج یاور خود آن ستمگار … بزد نعره که بگذارید زنهار
بیاران آتش پیکار شد گرم … قضا را از دو سو بازار شد گرم
مگر از آب دریا مشکها پر … نمودند از جوانمردی بها در
بسوی خیمه ها گشتند راهی … نشد رنجی بتایید الهی
باین تقریب عباس دلاور … به سقا شهره شد در هفت کشور

در بیان مهلت اعدا و رخصت یافتن یک شب و تقریر جنگ روز دیگر و گفتگوی حضرت و جواب رفیقان

بگوشم میرسد از غیب آواز / بریز اشکی و شو در چشم ممتاز
اگر خواهی نجات از هول محشر / بمان در ماتم سبط پیمبر
به محفل این حکایت کن سماعت / که و مه گریه گردد حال حضرت
باخبار صحیحه اهل اخبار / رقم کردند حال شاه ابرار
که تاریخ مظلم بود از محرم / که شد بر شاه عالم شدت غم
خط ابن زیاد آمد ز کوفه / پیام عمر سعد آمد ز کوفه
با ابن سعد ملعون کرد تحریر / تأمل تا کجا در قتل شبیر
مده مهلت کرا و در قفا بوی پشت / بزیر تیغ و زور بازوی پشت
به عجلت خون او را بر زمین ریز / بمظلومان شود تیغ ستم تیز
چنان کن تا شود چون در میدان / جدا از تن سر شاه شهیدان
سواران پایس حق هرگز نشانند / سمندان بر تن مجروح تازند
کشتی در جنگ اگر شیران نامی / ترا سازم به تزه خود گرامی
دهم او مال دنیا بیش از بیش / بیابی ثمر سعی کوشش خویش
بملک ری ترا حاکم نمایم / بامثال توقف رتو فرمایم
اگر باشد ترا نوعی تامل / بلشکر شمر باشد حاکم کل

چو نامه خواند ابن سعد ملعون ۔ شد آماده شقاوت گشت افزون
سیه رو تر شد از هر حرف تحریر ۔ بپایش زشت شد هر سطر زنجیر
بسر داغ جنون چون نقطه بر فوق ۔ بگردن از دوائر طوق بر طوق
بسان نامه پیچیده پیچید ۔ سیه رو تر بگرد از لیفه گردید
بسوی شمر دید و کرد گفتار ۔ مرا ظالم تو کردی داخل نار
کمر بستم بخون ابن حیدر ۔ شدم محروم از رحمت بمحشر
بعصیان مرتکب ناچار گشتم ۔ بدنیا و بعقبی خوار گشتم
بگفت این و پسر را استاده ۔ بشمر زشت افواج پیاده
بلشکر گفت تیغ و تیر بارند ۔ به فوج سبط احمد حمله آرند
ز صف آمد برون شمر بد نژاد ۔ قریب لشکر حضرت ندا داد
کجایید ای جگربندان اطهر ۔ شما را از گروه ماست مادر
شما ایمن امان او دهد آیید ۔ ازان لشکر سوی این لشکر آیید
بآن سو تشنگی ناشکیبائیست ۔ باین سو خوان نعمتین آب جاریست
بآنجانب همه از فاقه لاغر ۔ باین جانب همه نعمت میسر
جناب جعفر و عباس و عثمان ۔ جگربندان شیر رب سبحان

بستمگر دون برآشفتند و گفتند | بران ملعون برآشفتند و گفتند
وهی مارا امانی ای جفاکیش | ستم بر ناسب پیغمبر خویش
نه با این شاه صفدر میکنی جنگ | به الله و پیمبر میکنی جنگ
تو و بیعت پیشوایان تو نفرین | چه دین است این بایمان تو نفرین
بجاه و ساز و سامان تو لعنت | به نعمتهای الوان تو لعنت
سخن زینسان چه با یکدیگر آمد | خروش از لشکر اعدا برآمد
بزینب چون از این شورش خبر شد | ز دل آهی کشید و نوحه گر شد
حضور شاه آمد دید در خواب | صدا زد یا اخی دریاب دریاب
صداهای ستمگاران ناکس | نمی آید مگر در گوش اقدس
ز زانو سر شه دین کرد بالا | نمود ارشاد صبر ای بنت زهرا
چه دیدا از دست غداران دو | مگر زهرا ره تسلیم پیمود
بخوابم جد من پیغمبر آمد | حسن آمد جناب حیدر آمد
بچشم خونچکان گفتند با من | که زود آ پیش ما زین دهر پرفن
زغارستان آفت پا برون آر | قدم در روضهٔ جاوید بگذار
شنید این خواب زینب کرد فریاد | که وا ویلا از دست اشقیا داد

نمود ارشاد حضرت انچه حالست ‌ ‌ ‌ شریک حال رب ذو الجلالست

بوا ویلا چرا گویان زبانست ‌ ‌ ‌ عذاب و ویل بهر دشمنانست

بکن صبر و ترک جوش آه و افغان ‌ ‌ ‌ مگردان شاد اعدا را مگردان

درآمد حضرت عباس غازی ‌ ‌ ‌ بخدمت گفت یا شاه حجازی

سپاه اشقیا نزدیک آمد ‌ ‌ ‌ قریب آمد بسا نزدیک آمد

ندارند اهل حرمت پیش زین تاب ‌ ‌ ‌ سنانها میخلد در جسم احباب

چه فرمان یا امام مشرقین است ‌ ‌ ‌ سزای شوخ چشمان فرض عین است

نمود ارشاد خاص مقرب ‌ ‌ ‌ برو کن زود استفسار مطلب

سواره رفت عباس علمدار ‌ ‌ ‌ سبب پرسید چون گفتند اشرار

که آمد از امیر شام فرمان ‌ ‌ ‌ کند بیعت باو شاه شهیدان

و الا جنگ را آماده باشد ‌ ‌ ‌ سرش در خاک و خون افتاده باشد

بآنها گفت غازی سیر و من ‌ ‌ ‌ برای عرض پیش خاص ذو المنن

توقف این قدر ای فوج گمراه ‌ ‌ ‌ که آیم باز من از خدمت شاه

حضور شاه دین آمد خبر کرد ‌ ‌ ‌ ز شورش هاے آن انبوه نامرد

نمود ارشاد حضرت گر توانی ‌ ‌ ‌ به تعلیم و به تفهیمے که دانی

از اینها مهلت یکشب طلب کن / ز اعدا فرصت یکشب طلب کن

اگر مهلت دهد این قوم ناری / گذارم شب بحمد و شکر باری

به استغفار و طاعت شب گذارم / بتسبیح و تلاوت شب گذارم

لب سازم بزاری و تضرع / سحر سازم بزاری و تضرع

بشوق سجده و ذوق نمازم / وداع طاعت استغفار سازم

روان عباس غازی شد بمیدان / با عدا گفت این شاه مردان

که نور دیدهٔ ختم رسالت / پی یکشب شود خواهان مهلت

شود آویزش مردان هر صبح / همین گو و همین میدان هر صبح

چو ابن سعد ناری کرد انکار / خروش آمد برون گفتند اشرار

چو مهلت کافری خواهد مجاز است / چرا ممنوع سلطان حجاز است

ز رای فوج شد مجبور کافر / همین مهلت بیکشب شد آخر

ندا کرد ابن سعد دشمن ایمان / که دادیم مهلت یکشب [illegible]

بجای خود در آمد هر دو لشکر / امام رهنما سبط پیمبر

در آنشب جمع کرد اصحاب خود را / عزیزان و همه احباب خود را

خدا را حمد و احمد را ثنا گفت / پس حمد و ثنا با قوم گفت

که من گشتم گرفتار مصیبت / ز سبط مصطفی برگشت امت
نمودند اشقیا قرآن فراموش / احادیث نبی ایمان فراموش
زمانه کرد با من بیوفائی / نماند از دام امید زندگانی
مگر کفار با من کارزارند / درین پیکار با من کار دارند
کمر بستند از طغیان مستی / بهدم کعبه و در بت پرستی
مرا منظور تکلیف شما نیست / ز رنج دیگری نفعی مرا نیست
ز بیعت جمله را آزاد کردم / درین غربت خدا را یاد کردم
عبث همراه من از غم نگاهد / رود هر کس بهر جائیکه خواهد
ز ارشاد امام عرش طارم / همه در گریه افتادند مردم
شباب قاسم عباس اکبر / عزیزان و قریبان و برادر
بزاری دست بسته عرض کردند / ضرورت بود ادای فرض کردند
که یا سبط نبی محبوب داور / چنین با ما مفرما بار دیگر
نه بهر مال و دولت بندگانیم / بامید شهادت بندگانیم
غلامانیم تا بر سر تن ماست / بدرگاهت خمیده گردن ماست
خدا با ما دعا فرمان بر تو / سر ما باد قربان بهر تو

اگر با دامنت وابستہ باشیم
زمینت بہرہ و عالم رستہ باشیم

بفرزندان مسلم گفت سرور
شما را داغ مسلم نیست کمتر

بپای شاہ افتادند و گفتند
بجائے خویش استادند و گفتند

غلامان زندہ و مقتول آقا
بسی زین بیشتر گشت اولیٰ

تو ہستی خضر راہ ما غریبان
تو ای امیدگاہ ما غریبان

رہی خود در جہان ما را گذاری
بما در پیش رہ تجویز خواری

نگاہ رحمتے بر بیکسان کن
بسوی خانہ خویش از خود روان کن

تو در فردوس ما در قوم دشمن
یتیمانیم شاہا رحم بر من

چنین در دشت پر آزار بیچارہ
بنزدیک خدا ہمراہ خود گیر

شہ از گفتارشان گریان شد و بس
برآمد شیون از چشم حق بین

بحضرت مسلم این نوحہ گفتہ
در شہوار ایما را چنین سفت

اگر ہفتاد بار ای شاہ ذیشان
شوم کشتہ بہ تیغ ظلم عدوان

فتد کوہ مصیبت بر سر من
شود برباد این خاکستر من

جدائی از تو جستن کفر دانم
کسے را جز تو در عالم نخواہم

بود در دست من تا تیغ یا شاہ
نسازم دست از پیکار کوتاہ

شود از بی سلاحی سست اگر تنگ / کنم با دشمنانت جنگ از سنگ

براهت کشته گشتن زندگانیست / نه این مرگست عیش جاودانیست

چه خوش آندم که آن باشد هر چند / خدا خوشنود و پیغمبر رضامند

زهیر با وفا هم همچنین گفت / ثناهای امام ما و طین گفت

که قربان تو ام با صد دل و جان / فدای تو شوم اینست ایمان

خطر از کشته گشتن نیست مطلق / شهادت نعمت عظمی است الحق

خبر رسیدن به محمد بشیر حضرمی رفیق حضرت درباره مقیدی فرزند او و عنایت حضرت برو

خدا ثابت قدم دارد بایمان / چو ایمانست سر بازیست آسان

وفادار ست که دارد از وفا کار / ندارد غم اگر گردد گرفتار

فتد گر بر سر شان کوه محنت / زجای خود نجنبد اهل همت

محمد[۱] نام از اصحاب ذی جود / که فرزند سعید حضرمی بود

در آن شب شد خبر او را از آنجا / که فرزندت شده جایی گرفتار

شنید آن یوسف تو گشته پابند / سر اوج شرف در چاه تا چند

باو فرمود شه رو ای خردمند / پی تدبیر آزادی فرزند

فراق کربلائی گشت در پیش / رها کردم گردنت از بیعت خویش

[۱] محمد بن [illegible] حضرمی رفیق حضرت ع

نمود او عرض احمد حق تعالی ... بی هر دو فرزند او مدادست
مرا کافی خدای بی نیازست ... بفکر کار ما آن کارسازست
چرا باشد مرا فکر رهائی ... کند مشکل‌گشا مشکل‌گشائی
اگر از تو جدا گردم دمی چند ... مرا در بندگان یارب بدر بند
چه غم دارم منم پیش نگاهت ... گر شما زیست آزادی بهر است
ببین در راه ره لطف و عنایت ... عنایت پنج نامه کرد حضرت
که بود از روی تحسین غیر نقصان ... بقدر الف درهم قیمت شان
روانه تا کند بهر رهائی ... بگردد در رهائی دیر پائی
خوشا آقا که دارد چنین حال ... خیال بنده آشفته احوال
مقام غور نیست ای محبان ... که حضرت مشکلش فرمود آسان
بقید ظلم عابد مبتلا بود ... بزندان یوسف آل عبا بود
نبود آن دم غریب کربلائی ... که فرموده به بر رهائی

آمدن چند کس از آن لشکر یاری لشکر بتوفیق خدای تعالی

نباشد حال در دنیا برابر ... که نیکان در بدان هستند اکثر
بهر کس میکند تقدیر یاری ... ز قید کفر یابد رستگاری

چنین ثابت شد از بعضی روایات ‌ دران لیل سیه مانند ظلمات

شریک شد شدند از فوج اعدا ‌ بپا بس دین حق سی کس دو بالا

مباد کفر غازی در نوشتند ‌ ز دوزخ داخل فردوس گشتند

در بیان شب عاشور و بیقراری اهلبیت علیهم السلام

شبی از دود آه غم نصیبان ‌ شبی از گرد اندوه غریبان

شبی بر فرق نیلی فام چادر ‌ گریبان چاک همچون صبح محشر

شبی با صد بلا از ره رسیده ‌ ز دود چاه بابل آفریده

شبی از تیرگی غارتگر هوش ‌ شبی شال عزای شاه بر دوش

شبی سرمایهٔ رنج و مصیبت ‌ شبی پیرایهٔ صد درد و محنت

شبی آبستن صد درد و اندوه ‌ جهان لبریز غم از کوه تا کوه

که صبحش بود صبح روز محشر ‌ بپا ماتم قتل فرزند پیمبر

سزاوار سرشت وحشت او ‌ دوات از چشم و کلک از شاخ آهو

زهیبت ناکی الرزه بر جان ‌ کواکب دیده غول بیابان

زمانه در تزلزل بحر در جوش ‌ سما همچون زحل انجم سیه پوش

ز بیتابی بیابان در بیابان ‌ هوا آشفته و صرصر پریشان

سما زان

مه تابان براوج چرخ دوار — بسان گوی غلطان شب تا بار
هوا برهم زن تسکین گل شد — بهر جا شمع روشن گشت گل شد
نه شبنم بر زمین بوستان ریخت — سر اشک غم ز چشم آسمان ریخت
نه آن جوش بخارات زمین بود — بهر جا دود آه آتشین بود
وحوش از دانه واز آب ناکام — بغیر دام طائر قید در دام
بهر جا طائرے در آشیان بود — کباب شعله سوز نهان بود
بشکل دیده نمناک انهار — کف افسوس هر یکے با شجار
کشاد اندر جهان هر حور گیسو — ملائک از تفکر سر بزانو
دل عالم زراحت گشت بیزار — شدند اصحاب کهف از خواب بیدار
زچشم پاک زهرا اشک جاری — پیمبر در کمال بیقراری
علی از درد دل چون برق بیتاب — حسن بی صبر چون از شعله سیماب
مشوش مضطرب غمناک عیسے — گہے بر چرخ وگه بر خاک عیسے
شریک درد ابن شاه لولاک — گریبان حضرت ادریس چاک
بدولت خانه سلطان عالم — همه پرده نشینان معظم
گہے گریان گہے نالان به اندوه — گریبان چاک تا دامان ز اندوه

بگفت آنکه یارب دیده باید | چه آید پیش فردا شب چه زاید
درین غربت به مهمانان چه آید | پس از گردش دوران چه آید
سحرگاهان شود محشر هویدا | خداوندا نگردد صبح پیدا
پذیرد طول چندان شب بغربت | نگردد صبح تا روز قیامت
بود روشن چراغ بزم حیدر | سلامت ماه زهرا و پیمبر

در بیان بیقراری جناب زینب و فهمایش حضرت به خواهر

بسبط احمد مختار وقت | بابن حیدر کرار وقت
عجب نبود ز ظلم فوج دشمن | شب تاریک گردد روز روشن
ز سجاد دستان پر غم روایت | سلام حق بروح پاک حضرت
چنان بیمار بودم من آن شب | که بی جان ناتوانم بود بر لب
نه هوش از پا مرا بود و نه از سر | ز شدت و ناتوانی نقش بستر
ببالین بود زینب عمه من | پرستار من و مصروف شیون
بیک خیمه جدا فرزند حیدر | بخدمت بود مولای ابوذر
سلاح جنگ حضرت راست میکرد | شهادت از خدا درخواست میکرد
ز دنیا پاک دل سوی خدا داشت | که قصد سیر گلزار بقا داشت

خطاب او بدنیا بود هر بار　　که ای دنیای ناانصاف غدار
که گهی دور بجا هرگز نکردی　　جفا کردی وفا هرگز نکردی
کسی کو طالب تو گشت شد خوار　　بصد خواری بصد ذلت گرفتار
نمودی باغ سبز و خلق شد شاد　　مگر چون سبزهٔ بیگانه بر باد
جفا بر اولیای حق نمودی　　ستم بر انبیای حق نمودی
دم تیغ و گلوی پاک یحیی　　خلیل الله و آتش وادریغا
زبیداد تو گریان چشم یعقوب　　ز دستت مبتلای درد ایوب
نمود تو بسی ناپایدار است　　فروغ تو بسی بی اعتبار است
باین راهی که ما هست در پیش　　رود هر زنده آخر با دل ریش
کسی جای سکون اینجا نیابد　　یکی اول دگر آخر شتابد
مریض کربلا گوید بزاری　　بصد اندوه و درد و بیقراری
بآن حالت که بودم سخت بیمار　　شنیدم من کلام شاه ابرار
یقین کردم بدل کان شاه والا　　کمر بر مرگ بست از ظلم اعدا
بلا نازل شد از دور زمانه　　روان شد خنجر جور زمانه
پدید از چهره رنگ و چشم تر شد　　ز اشک دیده دامان پر گهر شد

ولیکن ضبط کردم ناله زار / بیا بین اضطراب آن اطهار
چو زینب همچنین گشت آگاه / بپا محشر نمود از ناله و آه
به پیشش یا رسید گریان و نالان / درید و شد بر شاه شهیدان
که کاش امروز زینب مرده بودی / به خاک او را فلک پنهان نمودی
چنین احوال زارت تو ندیدی / بغم جان فگارت تو ندیدی
امیر المومنین شد از زمانه / کشید ایذا و زهرا شد روانه
حسن تو شد ز زهر و گشت فانی / تو اکنون یادگار رفتگانی
پناه و پشت ما بیچاره چند / بغربت از وطن آواره چند
کنی از خویشتن نا امید ما را / مده از دست دست ما خدا را
درین وادی درین صحرای غربت / بغیر از وارث ما کیست حضرت
امام پاک چون دید اضطرابش / پریشان گیسو و چشم پر آبش
سرشک از دیده ها بارید و فرمود / بسوی او ز حسرت دید و فرمود
که ای خواهر بجان من برابر / تو ای دلبند زهرا دخت حیدر
نباشد لائق تو بیقراری / چو زهرا کن شکیب و بردباری
مده از دست صبر و شکر در هم / طریق خاندان است تسلیم

مرا بگذاشتند اعدا براحت
ندیدم چارہ افتادم بغربت

چو بودے چارہ از اہل شامم
چرا دل بر ہلاکت مے نہادم

ازین گفتار زینب زار تر شد
دوبالا شعلۂ داغ جگر شد

ردا افگندہ و روئے خود خراشید
گریبان چاک زد بیہوش گردید

امام تشنہ لب برخاست از جا
بصد رنج و تعب برخاست از جا

ہم او از لطف آن شاہ ملک خو
سر خواہر بدست خود نہاد او

بہوش آمد چو آب اشک پاشید
بفرمود ارشاد با خواہر شکیبید

کہ دنیا را نباشد اعتبارے
بگیتی نبود کہ با زیست کارے

چہ صاحب شوکتان در خاک خفتند
بیکبار از عدم عارض نہفتند

محمد باعث ایجاد افلاک
ز ہستی جانب فردوس پاک

علی مسند نشین شاہ عالم
لب از ہستی او گشت برہم

جناب فاطمہ از دار محنت
چہ محنتہا کشید و شد بجنت

حسن از دست ظلم قوم بیباک
نہان فرمود رخ در پردۂ خاک

کہ آخر در جہان کو را فنا نیست
کسے را غیر ذات حق بقا نیست

عبث از مرگ فکر چارہ جوئی ست
بہ تسلیم و رضا ماندن نکوئی ست

ترا سوگند رب ای خواهر من ❊ که چون از تن جدا گردد سر من
مدر ملبوس وی خویش مخراش ❊ براه امتحان ثابت قدم باش
توی دخت علی و دخت زهرا ❊ چو زهرا صبر فرما صبر فرما
بسی از پند و وعظ آن خسرو دین ❊ بخواهر گفت و او را داد تسکین

در بیان حفر خندق گرد خیام امام علیه السلام

شبی کان دو جهان را پیشوا بود ❊ بانواع مصائب مبتلا بود
پی تفهیم زینب شاه ذیشان ❊ به اصحاب و اقارب او فرمان
که آن خاصان سلطان معظم ❊ طناب خیمه ها بستند باهم
میان خیمه ها شد راه مسدود ❊ نیاید تا کسی از فوج مردود
بدور خیمه ها کندند خندق ❊ ز چوب و خیمه آگندند خندق
که جنگ از یکطرف باشد بصحرا ❊ ز هر جانب نیاید فوج اعدا
که از اعدای دین جان را خطر بود ❊ جهانی دشمن خیر البشر بود
امام پاک با اهل عبادت ❊ بسر فرمود آن شب با اطاعت
نماز و سجده و تسبیح و تهلیل ❊ برین طاعت ثناخوان بود جبریل
بهوای زهد و طاعت جوهر ذات ❊ جبین در سجده و شوق مناجات

تضرع بود و زاری بود هر دم | بدرگاه خداوند دو عالم
رضاے حق چو شد را مقصود | خدا ہم مالک کونین فرمود
عطاے رب عالم مستجابست | بطاعت ابن حیدر انتخابست

در بیان صبح شهادت و اداے نماز حضرت

گریبان چاک زد چون صبح عاشور | بدل کرد آسمان از مشک کافور
سپیدی بر فلک شد آشکاره | بخوناب آلوده چشم هر ستاره
بلی در چشم چون آمد سپیدی | دگر از روشنی شد ناامیدی
نقاط انجم از فرد فلک پاک | ز آب اشک شستند اهل افلاک
بحیرت عیسی گردون نشین شد | یقین حضرت روح الامین شد
که مصحف ساده شد آمد قیامت | دگرگون دهر را گردید صورت
پریشان شد ز صرصر خرمن هوش | چراغان کواکب گشت خاموش
سیاهی را سپیدی کرد تقدیر | به پیری همچو موهاے تن پیر
ز نور صبح انجم گشت پنهان | دهان پیر گردون ریخت دندان
شفق را جلوه دور آسمان داد | ز خونریزی دران صحرا نشان داد
عمود صبح در سلک نمایان | برنگ نخل تابوت شهیدان

ز بس کردند مرغان ناله زار
بهر جا فتنه شد از خواب بیدار

عجب شوری که تسبیح برین خاست
ز سبزه مو بر اندام زمین خاست

پریشان وحشیان صحرا بصحرا
بچشم ماهیان صد جوش دریا

ز غم شبلی کنان در سینه چاکی
رخ خورشید زرد از سهمناکی

دریده جیب گلها در گلستان
بهر گلبن غنچه با سر در گریبان

بحیرت قدسیان بر اوج افلاک
تلاطم در محیط خطهٔ خاک

لبالب از اهانت انبیا چیست
بامید شهادت اولیا چیست

سحر برخاست سلطان فلک جاه
ظفر خواند آیهٔ نصر من الله

رفیقان و عزیزان و قریبان
بپیرامون گل چون عندلیبان

چو شد وقت نماز صبح داخل
مصلا گشت جای شاه عادل

کجا بود آب در عین تلاطم
پسند طبع عالی شد تیمم

بپشت شاه صف بستند جمعا
در آنجا بود هر کس فاضل ادا

بانبوه کواکب ماه انور
بصحن باغ گلها و صنوبر

نشان سجده زیبا بر جبینها
بهفت اقلیم نامی زان نگینها

ز گردون مشتری چون آن فر
موذن وار گفت الله اکبر

ملایک بر فلک گفتند باهم | عجب بزم نمازی شد فراهم
نگر ختم عبادت بر زمین است | نماز آخر سلطان دین است
پی شرکت ضرور افتاد رفتن | نظاره میکند خود رب ذوالمن
چه جوش لطف رب بی نیاز است | رضا قربان این طرز نماز است
پی نظاره آمد روح زهرا | علی همنام و شیر حق تعالی
نه تنها شیر ذبیحگاه آمد | که خود روح رسول الله آمد
موذن حسب حکم ابن حیدر | بلب آورد چون الله اکبر
محمد رو سوی رب احد کرد | رجوع دل به درگاه صمد کرد
که یارب احد هستی تو دانا | تو ئی قادر تو ئی رب توانا
حسینم را چنان ثابت قدم دار | که در آفاق گردد حق نمودار
شریعت را کهن کردند اعدا | شود نو از طفیل ابن زهرا
چون بشنید اسم خود سر انگون کرد | حیا از امت خوار و زبون کرد
ندا آمد ترا جای حیا نیست | بجرم بنده آقا مبتلا نیست
خلاف تو که این کفار کردند | سرای آخرت مسمار کردند
من و تو هر دو در حال حجیم | از ایشان طالب خون غریم

چو آوازه چو نام مرتضی شد | عجب محشر بپا در انبیا شد
کرا و خود کشته گشت از دست ملعون | شود بر خشمش آمد نوبت اکنون
غرض آن شاه شد مصروف طاعت | فدا شد بر عبادت خود عبادت
چو نیت دلبر شاه نجف کرد | گذر خیل ملایک صف بصف کرد
رکوعش باعث خوشنودی حق | قعود او پسند رب مطلق
رکوع او بر کعت پیش علام | هلال عید مشتاقان اسلام
قعود او چه بزم شرع پیرا است | که شور آفرین بر عرش برخاست
چو شد در سجده سلطان شهیدان | بگردش رحمت رب گشت قربان
ازان سجده به پیشانی علامت | که مهر حق بقربان شفاعت
پس طاعت چو آن بیکس دعا کرد | فدایش ملائک زجرا کرد
بکف دادش جناب عزت | کلید هشت باز و هشت جنت
جز او چون نائب یزدان نباشد | ولای او چرا ایمان نباشد

در بیان سوار شدن حضرت و آراسته کردن لشکر قلیل بجنگ اهل شقاوت

روان شو خامه هنگام سوار است | ز دنیا رحلت مشتاق یار است
قریب است اینکه گردد ترک دنیا | شود زیر نگین اقلیم عقبا

کند سبط پیمبر چون پیمبر / ملاقات خدای بنده پرور
چو فارغ شد ز فرض رب غفار / سوار دوش پیغمبر شد اسوا
سر ملک و ملک خم شد بتسلیم / نگون شد عرش و کرسی بهر تکریم
ملک حاضر بیاری در جنابش / ز روان خیل رسولان در رکابش
بگردون منتظر هر چشم کوکب / که کحل آید بدست از گرد موکب
چو دید از آسمان آن روی پرنور / صدای مهر آمد چشم بد دور
شکوه و حشمت و اقبال و شوکت / مگر از جمله پیشانیش غربت
اجل در جامهٔ استقبال آمد / شهادت بهر استقبال آمد
رفیقان گرد او آمادهٔ مرگ / بزیر پای هر کس جادهٔ مرگ
امام پاک در خیل رفیقان / بسان شوده یوسف نقیبان
همه مونس همه یار و مددگار / بسر بازی بپای شاه تیار
بسوی گلشن فردوس پی هم / یکی بر دیگری می جست اقدم
شه مظلوم رو سوی فلک کرد / ثنای خالق جن و ملک کرد
دو انگشت مبارک کرد بالا / که در پای ریاض خلد شد وا
سر انگشتش کلید باب جنت / گشاده شد از او ابواب جنت

نمودار شاه قدر خویشش ببینید / با یوان های جنت جا گزینید

رفیقان تو بهار خلد دیدند / همه نقش و نگار خلد دیدند

مجلی قصر از یاقوت و گوهر / مصفا چشمهٔ تسنیم و کوثر

زمرد دار هر برگ شجر سبز / چو خضر سبزپوش اشجار سرسبز

لب کوثر هجوم حور و غلمان / بگرد دیده چون موهای مژگان

ببوی مومنان ایمای هر حور / که این قصر گهر این چشمهٔ نور

بگوشش هر کسی رضوان صلا داد / که باید شکر صد نعمت خدا داد

چنان هر صاحب دین شادمان شد / که یکدم در جهان ماندن گران شد

ازین رو زخم تیر و تیغ بران / گوارا بود مردان را بمیدان

بروی نیزه و شمشیر و خنجر / همی رفتند خندان چون گل تر

خلافی قول فوج شاه دین است / مگر از حضرت باقر چنین است

پیاده صد سواران هم چل و پنج / بویرانه فقط بود این قدر گنج

بمیدان جمع شد فوج منافق / همی سی الف حسب قول صادق

تحیر از قلت و غم خسرو دین / زمین شد آسمان از رو تمکین

بکار رفت یک لشکر صفا ظاهر / همی در فوج سرور صاف ظاهر

بآن سو کثرت فوج بدافعال | بسی جمعیت فوج بدافعال
بترتیب سپاه آن شاه پرداشت | بتزئین کواکب ماه پرداخت
مه روی زهیر از میمنه تافت | حبیب ابن مظاهر میسره یافت
علم در دست عباس دلاور | بسان حمزه در فوج پیمبر
فروغ جعفر از رویش عیان شد | نشان مرتضی صاحب نشان شد
نشان پاک بر دوش دلاور | که بر دوش پیمبر قد حیدر
بخندق حسب حکم شاه ذیشان | رفیقان ساختند آتش فروزان
که بند آنجا ره اشرار باشد | بیک سو جنگ از کفار باشد
چو گرد خیمه آتش گشت روشن | کلیم الله گفت آنست ایمن

لشکر آراستن ابن سعد ستمگر بجنگ و قتل سبط پیمبر و سزای دو سه کفار بدعای سید ابرار

مقابل با سپاه شاه اعدا | بسان لشکر فرعون موسی
چه بدعت ابن سعد بیحیا کرد | که زاغ تیره پر قصد هما کرد
کسوف آمد بفکر ماه کامل | شکار شیر روباهان بزدل
بآن سو ابن سعد زشت انجام | مرتب کرد فوج کوفه و شام

بفوج میمنه شد ابن حجاج — مقرر بهر قتل و بهر تاراج
به فوج میسره شمر زنازاد — که لعنت بر وی و بر حامیش باد
به عبد خویش ملعون داد رایت — علم بهر شقاوت شد علامت
بدار ایت بدوش آن ستمگار — کشد او در محشر به جان دار
مقرر گشت عروه بر سواران — معین شیث شد بر نیزه داران
پس ترتیب لشکر زادهٔ سعد — پلید و نحس دردبادهٔ سعد
به صد بی شرمی و صد بیحیائی — روان شد سوی شاه کربلائی
در آندم شاه بهر سعد و هم وجود — دعا میخواند و در ذکر خدا بود
سخن‌ها در آمد و ره ندیدند — به مجبوری عنان‌ها کشیدند
لعینی بود ابن بوجویره — شقی مردود ابن بوجویره
بهم زد دست و کرد آوازه بی پیر — که ای شبیر و ای اصحاب شبیر
بشارت باد با آتش شما را — که خود افروختید آن را بدنیا
شه دین رو بسوی چرخ فرمود — چنان یارب عذاب آتش زود
شود فی الفور ره نار در پیش — لعین یابد سزای گفتهٔ خویش
خدا شمشیر قهر خود علم کرد — که ناگه اسب آن مردود رم کرد

ستمگر را بنار خندق انداخت　　که آتش سوخت تن خاکسترش ساخت

عیان قهر خداوند جهان شد　　به دوزخ کنده دوزخ روان شد

تمیم ابن حصین ملعون دیگر　　ندا زد کن نظر با ابن حیدر ع

چه دریا پیش چشمت میزند موج　　که باشد کهکشان هر موج در اوج

چه آبست این سپید صاف شیرین　　که روح تشنگان از وست تسکین

نیابی جرعهٔ تا ساعت مرگ　　چشی آخر به سختی شربت مرگ

شه دین گفت این این پدر هم　　سقر باشند از اهل جهنم

خداوندا بحق شاه مردان　　هلاکش از عطش امروز گردان

همان ساعت ز اعجاز امامت　　برو شد تشنگی غالب بشدت

زبان نحس بیرون از دهن شد　　تو گویی نار کفرش شعله زن شد

ز اسپ افتاد و شد تغییر احوال　　بصد خواری تهٔ سم گشت پامال

بدشت نیستی آواره گردید　　تنش چون خط باطل پاره گردید

به لبها و زبان خشک بی آب　　به نار هاویه افتاد بیتاب

دگر مرد لعین ابن لعین بود　　که عبدالله فرزند حصین بود

بنارد همچنین بی باک آن مرد　　بحق او شه دین بد دعا کرد

که میرد تشنه لب آن شیخ ناپاک — نیامرزد خدای ارض و افلاک
یکی گوید که بعد شاه ابرار — بخانه رفت و شد مردود بیمار
من از بهر عیادت پیش رفتم — چو دیدم حال ورا خویش رفتم
که می نوشید هر دم از عطش آب — مگر از تشنه کامی بود بیتاب
کشیدی آب چندان جفاکیش — که قی میکرد هر دم با دل ریش
خروشیدی چو خر از صفر دل — به قی مانند خر افتاده در گل
به تن جانش اجل ایذا میکرد — زیاده از عطش فریاد میکرد
ز بس هر روز حال او بتر شد — روانه جانب نار سقر شد
محمد ابن اشعث بود کندی — که آمد پیش شه از خود پسندی
لب از سوی ادب بگشود ملعون — که از روز ولادت بود ملعون
چه باشد حرمت تو نزد احمد — که نبود دیگری را با محمد
امام پاک خواند آیه قرآن — که شاهی بود و هم رفعت شان
نمود ارشاد فرزند محمد — که بود از آل ابراهیم احمد
بود از آل احمد عترت من — بلند از هر دو عالم رفعت من
پس آنگه شاه مصروف دعا شد — دعای شاه تیر بی خطا شد

که این بی‌شرم را ای کردگار / بزودی در مذلت کن گرفتار

همان‌دم آن لعین نامسلمان / برای رفع حاجت شد بمیدان

مسلط عقربی را کردگاری / گزیدا ورا و شد مبتلا بزاری

نه عقرب بشکل جرم آن فعل بود / گزیدنش او دم تیغ اجل بود

میان عذرهٔ خود لیک غلطید / بخود عریان برنگ مار پیچید

بخواری مبتلا در هر نظر شد / بمرد و در سقر اورا مقر شد

کنار خندق آمد شمر بدذات / بحضرت گفت آن کافر مهملات

پسند بدی بدنیا آتش تیز / جدا از آتش روز بلاخیز

شنید ارشاد حضرت ای زنازاد / لعین پریشان زشت بنیاد

بزودی بر تو خواهد گشت روشن / جهنم را توئی شایسته یا من

بحضرت مسلم ابن عوسجه گفت / در صفوت که دُرّ سُستی چنین سفت

که آمد بسر من این ستمگر / که هست از زمرهٔ اعدا شقی‌تر

اگر گوئی کنم تیری روانه / که گردد سینه و قلبش نشانه

امام رهنما فرمود حاشا / توقف باش از تعجیل و سلا

ره اتمام حجت هست در پیش / نخواهم ابتدای قتل از خویش

در بیان نصایح فرزند احمد مختار و نشنیدن اعدای بدکردار

کسی را که از شقاوت دل سیاه است / خمیرش از خاک گناه است
نبخشد فائده وعظی و پندی / بود تفهیم بر آتش سپندی
ز اصحاب امام هر دو عالم / ز احباب امام هر دو عالم
چو زید ابن حسین نیک کردار / بریر ابن خضیر فخر کردار
بسی اندر نصایح لب گشودند / بر اعدا ختم حجت ها نمودند
که بی عهد و پیمان این ستم چیست / درین غربت بمهمان این ستم چیست
شود آلوده تیغ [illegible] / ز خون عترت او [illegible]
چرا وقت درین آخر [illegible] / که [illegible] مهمانان [illegible]
[illegible] / [illegible]
نه این مظلوم شاه مشرقین است / نه فرزند نبی آخر حسین است
ستم بر بیکس و نادان چه سازید / چه سازید ای ستم کیشان چه سازید
نگر آن ناکسان قابل نبودند / به اشقیا نشد از گفتار ابرار
جواب سخت تر از سنگ دادند / بقتل سبط احمد دل نهادند
امام رهنما چون دید این حال / که گمراه اند غولان بد افعال

برای ختم حجت خاست از جا — بر فرعون شد زانسان که موسی
بسر عمامهٔ خیر البشر بست — حسام شیر داور بر کمر بست
سوار اسپ احمد شد به تمکین — در آمد رو بروی لشکر کین
بمیدان او لا خطبه ادا کرد — بآواز بلند آخر ندا کرد
شمارا می دهم ای قوم سوگند — برب پاک عالم را خداوند
مرا ای قوم اعدا می شناسید — شدید از من شناسا می شناسید
همه گفتند شاها می شناسیم — ترا عالم پناها می شناسیم
بگفتا هست جد من محمد — بگفتندش بلی ای سبط احمد
بگفتا والد من هست حیدر — بگفتندش بلی داریم باور
بگفتا مادر من هست زهرا — بگفتندش بلی ای شاه والا
بگفتا حمزه از من جعفر از من — بگفتندش بلی اینست روشن
بگفتا بر سمند جد سوارم — بسر عمامهٔ آن شاه دارم
بگفتندش کلام رب گوئی — بذات تو نباشد جز نکوئی
بگفتا پس چرا دیوانه گشتید — بساط ظلم و دانش در نوشتید
چه خواهد شد چو روز محشر آید — لب کوثر قسیم کوثر آید

سخن از تیغ بیان

شما را چون ز دین بیگانه دانند / چو اشترهای بیگانه برانند
لوای حمد باشد در قیامت / بدست مرتضی شاه ولایت
شما را جا کجا در سایهٔ او / که باشند اتقیا در سایهٔ او
من و شبّر که سبطین رسول اند / چراغ حیدر و شمع بتول اند
بحق ما چه آن فخر زمان گفت / که سردار جوانان جنان گفت
کلام من اگر باور ندارید / ز صدیقان خبر باور ندارید
صحابه زنده اند اکثر بپرسید / خود از اصحاب پیغمبر بپرسید
اگر سازند تصدیق کلامم / شما را فرض باشد احترامم
امام پاک کرد اتمام حجت / همان ماند اشقیا و اهل عیبت
همه گفتند ما زو کار داریم / کجا با روز محشر کار داریم
توئی سبط پیمبر نیک دانیم / مگر ما از سر غفلت ندانیم
غرض با احمد و حیدر نداریم / ز تو دست عداوت بر نداریم
مزاج شاه عادل گشت برهم / ز نا انصافی آن قوم اظلم
کشید او دست خود بر ریش انور / نظر سوی خدای بنده پرور
ز عمرش بود سالی پنجه و هفت / که باغ دین بتاراج خزان رفت

به لبهای مبارک بود هر بار — که شد مقهور این قوم ستمگار
یهود آسا که تهمت می نمودند — عزیز الله را ابن است و فرزند
چو نصرانی که می گفتند باهم — مسیحا هست ابن رب عالم
مجوس آسا که نادان مطلق — پرستیدند آتش را به ناحق
غریق قلزم قهر الهی — در آمد کشتی شان در تباهی
همانا قاتل آل پیمبر — نخواهد رست از دوزخ بمحشر
با امید عطای خلعت و مال — بر آوردند تیغ کین بافعال
نخواهد گشت حاصل مطلب شان — همیشه آه حسرت بر لب شان
مخاطب شد به ابن سعد حضرت — که بعد از من نخواهی دید عشرت
سر و سامان نخواهی یافت هرگز — ری و جرجان نخواهی یافت هرگز
مسلط بر جهان مختار گردد — همه فوج شقی فی النار گردد
چو تیغ آن شیر مرد افگن بر آرد — دمار از لشکر دشمن بر آرد
به نیزه نصب می بینم سر تو — بخون و خاک غلطان پیکر تو
بکوفه در مذلت جسم عریان — سرت گردد نشان سنگ طفلان
لعین نشنید بود و در غضب شد — سزاوار عتاب قهر رب شد

بشکر بانگ برزد چنین تا حُر | بقدر لقمه است این فوج شبیر
بحضرت قیس اشعث این ندا کرد | ترا طالع گرفتار بلا کرد
کنون سودی نبخشد این نصیحت | بده در دست حاکم دست بیعت
بمود ارشاد شه استغفر الله | من و مجوس چه استغفر الله
که تحت حکم ملعونان نگردم | ذلیل فرقهٔ دونان نگردم
ازان انکار و سوی اصحاب خود کرد | مهیا بهر جنگ اسباب خود کرد

در بیان شهادت حُر ابن ریاحی

کسی کو از ازل مرد سعید است | طفیل رحمت رب مجید است
چو گر دو لغزشی زو نیز ظاهر | شود توفیق توبه هم به آخر
رود از دار دنیا از خطا پاک | بفضل رب طفیل شاه لولاک
چو حر دید این همه سامان پیکار | ز نار کینه پُر میدان پیکار
لبی از کردهٔ خود شد پشیمان | بلرزیدش بدن از خوف گریان
چنین هم میکنند از وی روایت | که شد در خواب غازی را بشارت
قریب ابن سعد آمد جوانمرد | بشخ رنگ جوانمردی بدل رد
بگفت ای ابن سعد زشت انجام | مگر رو تافتی از دین اسلام

بسبط مصطفی او قصد زد و ضرب — با و حر گفت بیشک با خدا حرب
امام دین ترا فرمود صد بار — که روم و رخانه از من دست بردار
چرا ظالم همی گردی ضامند — نگردی تا بدام کفر پابند
بگفتا چون شوم راضی برین کار — پسند طبع حاکم نیست زنهار
چو حر دانست غدارست بیشرم — نخواهد شد فرو این آتش گرم
ز قرب او بجای خویش برگشت — سوی فردوس از نار سقر گشت
بقره گفت غازی دست و تاب — که آیا اسب خود را داده آب
بلی از وی شنید و سر بتافت — چنین احوال و قره بیان ساخت
که گر دانستمی عزمش سوی شاه — همانا گشتمی من نیز همراه
میان ره مهاجر دید او را — که لرزانست جسم او سراپا
بگفت ای حر بیان کن آنچه حالست — که در رعشه تنت چون پیر زالست
غلط کردم که دانستم ترا من — بگو دان همه کوفه تهمتن
جوابش داد آن غازی چنین نیست — دلم از بیم جان اندوهگین نیست
تردد در میان خلد و نارست — که روز امتحان در کارزارست
مرا جنت پسند آمد ز دوزخ — خبر دارم ز حال حشر و برزخ

اگر گردد تن من پاره پاره — کنم از جانب فرخ کناره
نمود اسپ سبک رفتار مهمیز — چو صرصر تند چون آب روان تیز
شتابان در حضور شاه آمد — بر ابن رسول الله آمد
سلامش کرد و گفت ای ابن حیدر — ندانستم که این اعدای خودسر
شناسند احترام و حرمت تو — شوند سامان قتل و غارت تو
رسانیدم ترا من تا باینجا — خطا کردم خطا کردم دریغا
پشیمانم بسی از کردهٔ خویش — گنهگارم چه سازم عذر در پیش
کنم گر توبه مقبولست یا شاه — تو عالی همتی غفار الله
امام انس و جان فرمود ارشاد — بحمد الله که توفیقت خدا داد
قبول ای یاور دین توبهٔ تست — بصدق دل اگر این توبهٔ تست
نمود او توبه شد مقبول باری — جبهی کرد التجای جان ربی
که از من شد به گستاخی بدایت — روم اول شوم شاها فدایت
اجازت داد شه آن مرد میدان — به میدان نبرد آمد رجزخوان
که من در مجلسی یار حسینم — بجان و دل نگهدار حسینم
منم دامان پاک ابن حیدر — به محشر سرخرو پیش پیمبر

چه باک از نیزه و شمشیر و تیر ست — که در سر نشئه خم غدیر ست
کمر بست جنگی که بگزید شامی — که در گردان آفاق گرامی
سر شمر لعین بُرد من از تن — دل فرزند سعد و نیزه من
چنین سوی ولی ای قوم کفار — حسین تشنه لب ای قوم کفار
نه خوف حق نه پاس دین احمد — بسبط مصطفی این ظلم بیحد
طلب کردید و عهد خود شکستید — کمر بر قتل بی تقصیر بستید
امانی خواهد و مامن نیابد — ره و سوی وطن رفتن نیابد
سگ و خوک اند سیر از آب دریا — به صحرا تشنه لب فرزند زهرا
قریب ست اینکه آید روز محشر — شود بر ظالمان قهر پیمبر
نترسید از عذاب رب قهار — بی زینگونه غازی کرد گفتار
چو گفتارش نه اعدا غور کردند — نشان تیر اهل جور کردند
بسوی شاه دین بگذشت و بیدار — وداع آخری را شد طلبگار
به بغض و کینه ابن سعد گمراه — خدنگ انداخت سوی لشکر شاه
بگفتا ای کوفیان باشید شاهد — بگوئید یکبان باشید شاهد
که من اول فگندم تیر او را — شود تا خانهٔ اسلام برباد

پس آن کفار ملعون و دشمن دین — عدوی صاحب طه و یسین
نمودند از شقاوت بارش تیر — به گستاخی سوی اصحاب شبیر
درین حمله که ابر فتنه بارید — کسی کم ماند کو زخمی نگردید
دو سه ناوک که چون طایر پریدند — به گلزار خیام شه رسیدند
پرید از چهرهٔ اهل حرم رنگ — که با سبط نبی آغاز شد جنگ
جناب زینب و کلثوم گریان — همه ناموس پیغمبر پریشان
خصوصاً عاشق شبیر زینب — وطن آواره و دلگیر زینب
بفضه گفت حافظ ذوالجلال است — مگو با شه که زینب خسته حالست
چو فضه رفت و گفت این حال با شاه — نگه سوی فلک کرد آن فلک جاه
دعا فرمود در جوشن شاهی — تسلی ده زنان را یا الهی
گهرسنجان اشک بزم ماتم — روایت کرده اند اینجا چنین هم
که گشتند اندرین حمله بیکبار — شهید راه حق پنجاه دیندار
شهیدان نزد پیغمبر رسیدند — حضور ساقی کوثر رسیدند
نمود ارشاد شه مردانه باشید — به حوران جنان همخانه باشید
همی آید ز اعدا تیر بر تیر — رسول فرقهٔ ناریست هر تیر

چو خوا این بدعت ارباب شر دید وداع از سید مظلوم گردید

رجزخوان جنگ سخت آن شیر میکرد شجاعان را تہ شمشیر می کرد

بہر جانب کہ غازی کمیت انگیخت سر از تن صورت برگ خزان ریخت

بہر جانب کہ تیغ او روان شد سر از تن رفت و از تن ہمچو جان شد

ز رعبش شق شدی صفہای ہیجا بسان رود نیل از حکم موسیٰ

یکی بر دیگرے افتاد از خوف اجل میکرد گرد مرکبش طوف

دم شمشیر او از خون تازه بروے خویشتن مالید غازه

روایت میکند راوی باخبار چہل کس شد ز دستش داخل نار

ز بس زخم سنان و نیزه و تیر ز افراط جراحتہاے شمشیر

چو خون جسم شد از جسم طاقت ز پا افتاد آن شمشاد قامت

رفیقان شہ والا دویدند چو رحمت بر سر بالین رسیدند

در آوردند خیمے را ز میدان حضور حضرت شاه شہیدان

بجسم پاک باقی بود جانے ز خونش بر زمین نہر روانی

کشید از لطف سلطان ولایت برخسار جری دست عنایت

بگفتا آفرین ای نیک انجام نہاده مادر تو حُر ترا نام

برو در گلشن فردوس دلشاد | بدنیا و به عقبائی تو آزاد
فدای شاه دین آن نوجوان شد | تبسم کرد و داخل در جنان شد
بیان کردست در اخبار ناقل | که ایوب مسرح گشت قاتل
چو حر شد جانب جنت روانه | ز اصحاب شهنشاه زمانه
همی آمد حضور شاه یک یک | نهادے فرق بر پای مبارک
رضا میخواست و میگردید رخصت | همی فرمود سلطان ولایت
خوشا قومے که قائم در بلا ماند | برای دین ز دنیا دست افشاند
یکے بکشود در جنت خود بمنزل | یکے در شوق جنت مرغ بسمل

ط ایوب بن مسرح به تشدید را نام قاتل حضرت حر ۱۲

آمدن ملایک برای امداد شاه و قبول نکردن آنشاه کم سپاه

عجب دارم ز دور چرخ دوار | حسین و مبتلائے قوم کفار
غریبان راه صد محنت نوشته | چرا شمس و قمر تیره نگشته
خبر زین ماجرا چون بر فلک شد | پی امداد حاضر هر ملک شد
چنین گردید ثابت از روایات | مگر گشت مسموع از حکایات
زمین تا آسمان در دشت تا دور | ز انبوه ملایک گشت معمور
برون از حد هجوم لشکر جن | دران سردار لشکر زعفر جن

سوالِ نصرت از حضرت نمودند / بسے اصرار در نصرت نمودند

قبولِ خاطرِ والا نیفتاد / زہے ہمت زہے صبرِ خداداد

چہ حاجت بود فرزندِ نبی را / بامدادِ کسے در جنگِ اعدا

مجاہد در دعا گر لب گشودے / جہان را برہم و درہم نمودے

بدل میخواست سامانِ شہادت / بصد جان بود خواہانِ شہادت

کہ کعبہ کرد شاہِ کربلائی / ثبوتِ واضح و ظاہر خدائی

در بیانِ شہادت بُریر ابن خضیر

ز اصحابِ نبی بودند بہتر / رفیقانِ حسین اللہ اکبر

در آنہا بود شرکت از منافق / ہمہ این خلد مشتاقانِ موافق

بُریر ابنِ خضیر خضر ارشاد / کہ یکتا بود در زہاد و عُبّاد

فصیح و قاریِ قرآنِ باری / بسے محکم براہِ حق گذاری

برائے اذنِ جنگ آمد بر شاہ / رقم بر جبہہ اش نصر من اللہ

چو رخصت یافت شد وارد بمیدان / زمین از نورِ رویش گشت تابان

رجز خواند و میانِ فوج استاد / بگفتا فسوس ای انبوہِ جلاد

عدوی صاحبِ لولاک بیباک / ز قتلِ آلِ پیغمبر نترسناک

بکفر آماده روگردان ز اسلام | خدا دشمن پرستاران اصنام
منم آن بت شکن نسل براهیم | ز من جسم بتان می لرزد از بیم
دهم آتش بآتش خانهٔ کفر | در اندازم ز پا کاشانهٔ کفر
چنان مالش دهم از ضرب تیغ | که خون بارد ز تن چون آب از میغ
ز هر جانب هجوم آورد لشکر | بران تنها رفیق ابن حیدر
کسی از دور او را تیر میزد | کسی نیزه کسی شمشیر میزد
کشید او هم چو تیغ از تیز دستی | بیکدم شد عدم آباد هستی
ز حیرت مهرها در ششدر افتاد | سر و تن بر سر یکدیگر افتاد
چو روبه میشدند اعدا گریزان | ز رعب حملهٔ شیر نیستان
چو آمد قبضهٔ شمشیر در مشت | بیک حمله مجاهد سی نفر کشت
یزید ابن معقل مست باده | حرامی نطفه از ابلیس زاده
یزید ابن معقل نام ملعون ۱۲
بقصد جنگ آمد در برابر | بلب آورد آن مردود اکفر
توئی باطل گواهی میدهم من | گذشتی از طریق رب ذو المن
شنو ارشاد غازی شو مباهل | غلط آمد ترا این شبهه در دل
اگر کاذب توئی ای مرد نادان | ز دست من شوی کشته بمیدان

وگر صدقی به تقریر تو باشد — تنم مجروح شمشیر تو باشد
قبول این امر آن بیحیا کرد — بغازی حمله از تیغ جفا کرد
ز تیغش بر نیامد هیچ کاری — ز ملبوس بدن نگسست کاری
چو غازی گشت بر وی حمله آور — زره در تن برید و خود بر سر
ز سر تا پا دو نیم آن بد سیر شد — بخاک افتاد و داخل در سقر شد
بآخر این اوس خانه ویران — شهید او را نمود و شد پشیمان
مگر سودی پشیمانی نه بخشید — سزاوار عذاب نار گردید
به خاصان خدا هر کس ستیزد — پس این جرم از خجلت چه خیزد
کسی کو دشمن خیر الانام ست — عدوی او خدا روز قیام ست

در بیان شهادت وهب ابن عبدالله کلبی

دل من باز در جوش و خروش است — که در هر دیده بحر خون بجوش است
بشارت می برد باد خزان باغ — چرا در دل نیفتد داغ بر داغ
چو در صحن گلستان شد پژمرده گل — چو شبنم چون نگرید چشم بلبل
جری وهب ابن عبدالله کلبی — که الفت با ائمه داشت قلبی
دران صحرا که بود او همره شاه — زن او مادر او بود همراه

بذاتِ خویش وهب و مادر او | که شد توفیق واهب رهبر او
بدستِ شه مسلمان گشته بودند | شرف اندوز ایمان گشته بودند
چو شد در دشت بازار قضا گرم | بهر جانب زمین گرم و هوا گرم
به پیش وهب آمد مادر وهب | بسینه کرد چسپیده سر وهب
بگفت آیا چه می بینی چه دیرست | که فرزندِ نبی از زیست سیرست
رفیقان میشوند از شاه رخصت | لبالب کوثر و وا باب جنت
کسی کو خاص رب ذو الجلال است | بدل آماده جنگ و جدال است
چه ارزان جنس بازار شهادت | جهان مفت خریدار شهادت
بسر بازی جوانان چست چالاک | بخاک افتاده پای شان بر افلاک
مهیا شو مقام نام و ننگست | خوشا روی که از خون لاله رنگست
شهیدان تشنه در میدان که گشتند | بکوثر میروند و آب نوشند
براه خلد بهر هر دلاور | باستقبال خود آمد پیمبر
ملایک دست بسته بهر تسلیم | رسل در راه استاده به تعظیم
چنان کن تا نگردم غرق خجلت | من از خاتون جنت در قیامت
شد از گفتار مادر فرحت انگیز | رگ عرقش شد زیاده آتش تیز

بشوق جنگ مانند شیر جست / سلاح آراست بر جسم و کمر بست
حضور شاه آمد بهر رخصت / بپا انداخت سر فرمود حضرت
ترا باید مقدم اذن مادر / زما در نیست ترک مهر مادر
بپشت او که محزون ها درش بود / بنزد از دیا امام پاک می جود
سن آوردم به پیشت گوهر خویش / که قربان سازمش بهر سرور خویش
گلی بهتر که گردد نذر شاهی / نثار فرق شاه دین پناهی
بگفتا شه دل من بیقرار است / ترا بر دولت خود اختیار است
بجا آورد تسلیم آن جوانمرد / دلیرانه روان شد بهر ناورد
با فواج مخالف شور برخاست / که ابر آفت از کوه خطر خاست
کرا یارا که گردد مقابل / که شیر است و امان از شیر مشکل
بگرد و هر لشکر فراهم / زند تیر و تبر بر جسم ضیغم
ز هر سو بارشش تیر و تبر شد / که زخمی پیکر آن شیر نر شد
کشید او تیغ و میدان صاف گردید / ز قاف آوازه اش تا قاف گردید
ز ضرب تیغ رو در هر طرف کرد / چو خصم صد پایه یک صف را دو صف کرد
سر اعدا ز دست آن سبکدست / چو دلو چاه گه بالا و گه پست

ز خون حال سپه دیان دگرگون | سمند شمرشان گردید گلگون
به آب تیغ تیره روزگاران | چو زاغ بسته پر در جوش باران
چنان کانداخت آن نادی شباورد | ز اسوار و پیاده سی و شش مرد
چو زخمی گشت سوی شاه برگشت | که مشتاق زن و مادر دگر گشت
بمادر زن و بدا گشتی رضامند | بگفت او وای سعادتمند فرزند
رضای من چو خواهی بازپس رو | فدای جان خاتون جنان شو
که باشد شافع تو روز محشر | جناب فاطمه بنت پیمبر
زن او گفت با او دل فگار | مرا در بیکسی و یاس مگذار
صدا از مادرش بشنو کلامش | که هرگز نیست بخشد شیر خامش
جری بر گفتن مادر عمل کرد | که رو در معرکه صد جنگ و جدل کرد
چنان در بحر هیجا آشنا شد | که تا پیدا سے پیدای فنا شد
ز فرط زخم جسمش گشت بیکار | بدست ظلم اعدا شد گرفتار
رسن در گردنش بستند اعدا | به رشته گوهر یکتا بود گویا
بحکم ابن سعد دوزخ انجام | جدا کردند سر از جسم گلفام
تن مجروح او خاک شفا شد | سرش قندیل درگاه خدا شد

فگندندش بسوی فوج سرور ‌ ‌ دو نیم از جوشن آن بد سرشت او

فگندند آن را بسوی فوج کفار ‌ ‌ که یک ملعون ز ضربش گشت فی النار

صدا زد صابر جملهٔ قوم اعدا ‌ ‌ نباشد کار اهل صبر اصلا

پی خوشنودی خلاق ذوالمن ‌ ‌ تصدق اوش واپس گرفتن

کشید از خیمه والا عمودی ‌ ‌ برآورد از دو کس آن چوب دودی

بقتل ناریان سرگرم گشت ‌ ‌ مگر چون شاه دین فرمود برگشت

بلب آورد در جوش تباهی ‌ ‌ مکن قطع امید من الٰهی

جناب سید مظلوم فرمود ‌ ‌ سوال تو بود مقرون بمقصود

تو و فرزند تو باشد بجنت ‌ ‌ بظل حضرت ختم رسالت

هوای جنت و کوثر مبارک ‌ ‌ حضور خالق اکبر مبارک

زن او رفت چون بر لاش شوهر ‌ ‌ به بیتابی ز سر افگند چادر

بمقتل ناله‌ها غمناک میکرد ‌ ‌ غبار از روی شوهر پاک میکرد

بامر شمر بی ایمان غلامش ‌ ‌ که بود از نار دوزخ فی سجامش

عمودی زد بصد بیداد بر سر ‌ ‌ که شد آن عاجزه ملحق بشوهر

نمود از نیک بختی خواب راحت ‌ ‌ بزیر دامن خاتون جنت

دربیان شهادت عمر ابن خالد ازدی و خالد پسر او وسعد ابن حنظله تیمی و عمر عبدالله و مسلم ابن عوسجه که بزهد و تقوی و علم و فضل مشهور زمانه و زبدهٔ اصحاب نبی بود

جرس آسا بنالد چون دل زار / برفتن کاروان گردید تیار
سفر در پیش و تیاری ست هر دم / ره ملکِ عدم جاریست هر دم
خوشا حال رفیقانِ شه دین / قضا در پیش و دل در عین تسکین
چو ابنِ خالد ازدی عمر نام / به تنگ آمد ز جور لشکر شام
چو روی لشکرِ شام سیه کار / بچشمش شد زمانه تیره و تار
بذوق مرگ بیزار از جهان شد / دلش مشتاق گلزار جنان شد
به میدان رفت بعد رخصت از شاه / تگاور تاخت سوی فوج گمراه
سر اعدا بپای او نگون شد / نشان چون طالع شان واژگون شد
بسی را کشت از اعیان لشکر / بآخر گشت زخمی آن دلاور
به تن پوشید خلعت از شهادت / بجنت رفت صدر آرای جنت
به غلمان حور آمد تهنیت گو / خوش و مسرور آمد تهنیت گو
که مقبول خدای واحد آمد / بباغ خلد ابنِ خالد آمد

خلود جنت الماوی مبارک | رضای خالق یکتا مبارک
پس از او ابن او مجاهد خالد | دلیر و شیر و غازی و مجاهد
سوی میدان ز پیش شاه دین رفت | جهادی کرد و در خلد برین رفت
ازان پس سعد ابن حنظله زاد | پی تیغی از غم کونین آزاد
قمر وش شمن افواج شامی | از و ماه شجاعت را تمامی
ز نام او سعادت آشکاره | رخش پر روشن چو مهتاب و ستاره
بصد جرأت بمیدان وغا کرد | ز سبط مصطفی رد بلا کرد
بقتل فرقه اعدا دلیری | بهنگام وغا غرنده شیری
بهر سو تاخت مرکب کشته ها بود | ز سرهای بریده پشته ها بود
سران را سر ز تن از تیغ بر داشت | هوای گلشن جنت بسر داشت
شهید راه مولا شد نمازی | شهادت کرد و استقبال غازی
عمر فرزند عبد الله زان پس | روان شد بهر جنگ فوج ناکس
تن تنها به لشکر کرد پیکار | رسیدند آهوان زان شیر سرشار
بآخر شد جوان زخمی بمیدان | روان گردید سوی باغ رضوان
چراغ عمر او گل کرد صرصر | که شد پروانه سبط پیمبر

چنین اہل روایت ناقلانند / که عبدالله و مسلم قاتلانند
ازان پس مسلم ابن عوسجه کرد / باافواج مخالف قصد ناورد
بزهد و طاعت و تقوی سرافراز / به اصحاب پیمبر بود ممتاز
بعلم و فضل مشهور زمانه / بزرگ قوم و در رفعت یگانه
امام دین ز فرط الفت او / بسی مغموم شد در فرقت او
بصحرای سعادت چون قدم زد / ز توصیف شه مظلوم دم زد
گروهی را سوی دوزخ روان کرد / قتال سخت آن شیر ژیان کرد
ز ضرب تیغ و زور دست و بازو / فگند آوازهٔ جرأت بهر سو
چنان از برق تیغ آتش فشان شد / که میدان پر ز لاش کشتگان شد
چنان مغرور فوج اهل شر شد / که تیغ او برای او سپر شد
بلشکر بانگ ابن سعد بر زد / هزاران طعنه بر هر بی جگر زد
که از تنها هزاران می گریزند / ز شیری نیزه داران می گریزند
هجوم آورد فوج او دوباره / تنش شد از جراحت پاره پاره
بخاک افتاد آن بسمل تپان شد / ز هر رگ خون جسم او روان شد
شه دین با حبیب ابن مظاهر / ببالینش رسید افسرده خاطر

چو ابر رحمت رب اشک بارید — مه تابان بکوکب خاک بارید

بفرمود آفرین ای نیک انجام — ترا رحمت کند داور علام

شهادت یافتی ای خاص داور — ادا کردی حق آل پیمبر

تو اوّل رو که می آییم ما هم — بجنت شو که می آییم ما هم

کجا باشد بدنیا پایدارے — جهانی رهرو و راهیست جاری

حبیب ابن مظاهر کرد گفتار — که بر من دیدن تو هست دشوار

باین زخم و باین خاک و باین جان — باین حال و باین رنگ دگرگون

مگر یابی جزاے جانفشانے — که دائم در فضای خلد مانی

منم هم پیرو تو اے مسافر — سفر در پیش و بر سر مرگ حاضر

چه گویم با تو هنگام تباهی — وصیت کن مرا تو هی که خواهی

کشید از سینه مسلم آه حسرت — بگفت اکنون همین سازم وصیت

که دست از دامن شه برنداری — بپاے او نمائی جان نثاری

بگفت این حرف و شد در خلد جانباز — ز تن روح شریفش کرد پرواز

کنیز او ز دل شیون برآورد — بلب از ناله شور محشر آورد

که اے آقاے من مقتول گشتی — به تیغ ظلم از دنیا گذشتی

شنید آواز او ابن سعد خندید
شگفته مثل گل آن خار گردید

برآوردند غداران مقهور
خروشی از کمال شادی سرور

دران مجلس که شبث از اشقیا بود
لعین هرچند از اهل دغا بود

بگفت ای وای بی شرمان غافل
به مرگ همچو صاحب تبه خوشدل

بزرگ قوم خاص درگه حق
گرفت از ذات او اسلام رونق

براه دین و ایمان کارها کرد
جهاد و جهد در راه خدا کرد

بود کافر بدل شک هر که آرد
چه حق ها بر مسلمانان ندارد

بحال این مجاهد خنده حیف است
بروز حشر باشد حالکم کیف

در بیان شهادت زهیر ابن قین

دلم آماده سوز و گداز است
که شمع محفل شاه حجاز است

بفکر هدم ایمان فوج ناری
رفیقانند گرم جان نثاری

زهیر قین اشجع مرد افگن
شد آماده که سازد نام روشن

خورد زهر اجل چون من و سلوی
شود قربان زهی با تیغ زهیر

حضور شاه آمد بهر رخصت
شد از اصرار او مجبور حضرت

چو رخصت از امام انس و جان شد
بجا آورد تسلیم و روان شد

بسر میدان قدم بنهاد غازی — زمین شد آسمان از سرفرازی
بهر بر دین با عدا حمله ور شد — سپاه روبهان زیر و زبر شد
چو باران شد بغازی بارش تیر — تگرگ آسا ز صف بارید شمشیر
فتاد از تیغ غازی آنچنان برق — کز آوازش زمین آمد انا الشرق
رجز میخواند و میزد تیغ بر صف — شدی چون بوریا گسترده هر صف
بیک حمله که کرد آن سیر از لیست — ز اعدا گشت گردان یکصد و بیست
بوقت ضرب تیغ آن مرد میدان — صدا میزد که یا شاه شهیدان
بدورش حلقه پرکار اعدا — چو نقطه درمیان او بود تنها
بدور او فسراهم قوم اشرار — که بی نقطه نباشد خط پرکار
بعین تشنگی در فوج بد ذات — بسان چشمه حیوان به ظلمات
تن او از جراحت ها در آنحال — بسان خانه زنبور و غربال
تن زخمی بهار دیگر آورد — کرامت بین صنوبر گل بر آورد
کثیر بی حیا غدار مکار — مهاجر ابن اوس زشت کردار
بضرب این لعینان کار او شد — تهی از روح جسم زار او شد
ز نور فضل باری روشنی یافت — ز فیض مصطفی تاج شرف یافت

[illegible] ۱۲

بفردوس برین مشتاق رضوان — باستقبال غازی حور و غلمان
جناب سید مظلوم فرمود — همیشه بر تو باشد فضل معبود
برای قاتلان تو همیشا — عذاب رب بدنیا و بعقبا
درین جا این روایت گشت مرقوم — که از راوی بدینسان گشت معلوم
دگر جا حال قتل این دلاور — رقم خواهد شدن بروجه دیگر

در بیان شهادت حبیب ابن مظاهر

بنال ای عندلیب کلک تحریر — که گل افسرده شد نخل این پیر
نه گل ماند نه نسرین نه لاله — بگشت بوستان افتاد ژاله
به نخل آمد تبر بهر قدمبوس — سزد مالد که بر دست افسوس
رفیقان می شوند از شاه رخصت — بحسرت نائب ختم رسالت
حبیب ابن مظاهر خاص معبود — که از طفلی رفیق شاه دین بود
باصحاب امام پاک چیده — علی و مصطفی را برگزیده
قدش خم گشته آن کوکب دین — هلال آسمان عز و تمکین
قدش در عالم پیری که خم شد — نگون فوج جوانی را علم شد
بنقل تافت خورشید امیدش — شعاع مهر هر موی سپیدش

بهجوم سبعه اعضاے نمازی | نقاب دیده مژگان از درازی
چو غمگین دید شه را آن نکوکار | جهان شد در نگاهش تیره و تار
مهیا شد کمر بربست محکم | گشاد آن ره جنت آن معظم
مژه از دیده بر نور بر داشت | ز روی حور زلف حور بر داشت
سلاح آراست بر اندام لاغر | مرخص شد ز شاه هفت کشور
ز ضعف تن چنان اندر نظر بود | که تیغش مرکز کاف کمر بود
رجز خوان شد که ای انبوه ناری | گرفتار عذاب رب باری
منم در عالم پیری جوان سال | براے قتل افواج بد افعال
نمایان استخوان پهلوی من | قوی از زور ایمان بازوی من
قد من سست از شادی به پیکار | کمانم تیر شد از فضل غفار
چو جوش بحر جوشش من دم ضرب | خروشش من خروش رعد در حرب
بهر جا تیغ جرارت من برآرم | دمار از لشکر دشمن برآرم
نمکخوار علی مرتضایم | غلام و خاک پاے مصطفایم
پرستم دامن پاک حسین ست | که سلطان و امام مشرقین ست
هجوم آورد چون آن قوم ناری | نمود از تیغ غازی برق باری

بہر سو کرد روا اسپ ار سر بود — تن ہر کس دو نیمہ تا کمر بود
گہے بر میمنہ انگیخت رہوار — گہے بر میسرہ شد گرم پیکار
ببازو یش خدا تاب و توان داد — کہ از زور ید اللٰہی نشان داد
از و آزردہ خاطر ہر شریرے — جوانان الحذر گویان ز پیرے
بذوق دوستی کشت دشمن — سر شصت و دو کس برداشت از تن
دلیرانہ بمیدان جنگ میکرد — کہ آہن نالہ افغان سنگ میکرد
مگر انبوہ لشکر شد زیادہ — ہجوم تیغ و خنجر شد زیادہ
بدن مجروح خون از تن روان شد — ز فرط ضعف بیتاب و توان شد
ز پشت زین بخاک گرم افتاد — چو سبزہ فرش رہ شد سرو آزاد
حصین ابن نمیر زشت انجام — برید از تن سر غازی بصمصام
برخت خویش او را داشت غدار — چو در دشت بلا شد ختم پیکار
بمکہ بود مردی زشت مردود — کہ با مقتول او را دشمنی بود
براتش تحفہ تجویز این لعین کرد — سفر ہرگاہ از صحرائے کین کرد
سرش در گردن ہوا را آویخت — سوے مکہ ز مقتل مرکب انگیخت
بمکہ بود طفلے پاک و طاہر — جگر بند حبیب ابن مظاہر

چو آن سرور گلوی اسب او دید — فتادن آن سر پر نور پرسید
لعین بخنجر گردید مظهر — که باشد این سر این مظاهر
پسر از جوش خون گردید غمناک — بزد سنگی بفرق نحس سفاک
سرش شد پاش پاش از زخم آن سنگ — بخاک افتاد آن دو بی ننگ
پسر سر را کشود و کرد مدفون — زیارت گر شد آن جای همایون
غم مرگ حبیب خاص سرمد — نهایت شاق شد بر سبط احمد
چو شد مقتول جمع آن سرفروشی — بلند از لشکرش شد خروشی
نمود ارشاد سلطان شهیدان — که میخواهم ز خالق فر ایشان
همه جان من و جانها اصحاب — بود نزد خدا چون موج در آب
بقرب حق سر افرازند دایم — باهل قدس ممتازند دایم
بصحت این روایت گو قریب است — مگر آینده هم ذکر حبیب است

در بیان شهادت مالک ابن انس و هلال ابن حجاج و نافع ابن هلال

ز ظلم آسمان فریاد فریاد — نمیدانند ستمگر غیر بیداد
کجا اهل مدینه صاحب جاه — کجا آن شامیان زشت گمراه

بنحر سندی یزید زشت مرتد / گرفتار مصیبت آل احمد
بصحرا از دحام لشکر کین / پریشان صاحبان عز و تمکین
برون آمد ز فوج شاه مالک / که بود ابن انس آن مرد سالک
شجاعی نامدار شرزه شیرے / بجنگ لشکر یکتا دلیرے
چو زور حیدر کرار غالب / چو رعب احمد مختار غالب
به فوج نحس غازی حمله ور شد / جهان از ضرب او زیر و زبر شد
ز حیدر حمله غازے نه کم بود / بعینه حمله بیر العلم بود
بکشت از فوج اعدا هیرده کس / شهادت یافت آخر آن خدا رس
چنان فیض امام انس و جان شد / که مالک مالک باغ جنان شد
زیاد ابن مهاجر بعد از ان رفت / برائے سیر گلزار جنان رفت
ز بعد کشتن نه کس ز کفار / در آمد در جوار رب غفار
زیاد ابن هلال نیک اختر / به برج سعادت مهر انور
زبان زد در زمانه ابن حجاج / به بحر جنگ در غوطه ور امواج
به ترکش بست تا تیر آن جوانمرد / به میدان فوج اعدا را هدف کرد
چو ترکش شد تهی از تیر جست / بجنگ آماده شد شمشیر در دست

بروز شنبه سیزده کس را فرستاد — چو خود مجروح شد از اسپ افتاد
لعینان دستهاے او شکستند — دو بازو از رسن محکم ببستند
بدام افتاد شهباز سعادت — مگر بے پر بپرد از شهادت
بحکم ابن سعد زشت دشمن — زدند او را بصد بیداد گردن
ازان پس رفت نافع خاص معبود — که فرزند هلال آن ماه وش بود
نصیحت گو باهل شام گردید — عدو ایشان مگر نفعے نبخشید
مثل باشد دواے آخرین کے — بحق آن جمین ناچار شد وے
بمیدان تیغ او باد خزان شد — که پژمرده تمام آن بوستان شد
فنا جمعے کثیر از اشقیا کرد — ادا حق امام رهنما کرد
بآخر کافرے نامش مزاحم — که بود ابن حریف آن زشت ظالم
سر او را ز جسم او جدا کرد — ز کار زشت مردود خدا کرد

دربیان یکبارگی ریختن فوج یزیدیه لشکرگاه جناب سید الشهدا وجواب دادن غازیان واداے نماز بطریق خوف

وگر در مجلس ماتم خروش ست — دل اهل عزا در عین جوش است
که آمد بحر طغیان در تلاطم — با انبوه کثرت اینجا چند مردم
مگر هرچند مردے چند بودند — براه حق چها کوشش نمودند

پسندیدند بر خود جمله آفات — که بود الحق شجاعت جوهر ذات
نمودند از شه دین رو بلا را — سپر گشتند شمشیر خدا را
زبس کشتند اعدا را به کثرت — هراسان شد از ایشان آن جماعت
عیانِ دانه دل با جان مایوس — بزیر آسیای دست افسوس
دغا پیشه ستمگر ابن حجاج — سیه طالع بد اختر ابن حجاج
دگرگون یافت چون آثار ناورد — باین سعد ملعون مشورت کرد
که جنگ فرد فرد اندیشه ناک است — دلاور لشکر سلطان پاک است
همین گر جنگ باشد نیست باور — که خواهد گشت صید کس یک دلاور
سپه یکبارگی ریزد بر ایشان — شود تا جمع این لشکر پریشان
پسندید این سخن از وی جفا کیش — به لشکر داد فرمان آن بد اندیش
سر شمر زشت با فوج کثیره — دغا اندیشه نامردی و شریره
به فوج شاه دین شد حمله آور — بپیچند اصحاب حضرت سپه لشکر
به قلب پیش شه انصار بودند — که جمله سی و دو اسوار بودند
نگه ثابت قدم ماندند چندان — که شد جمعیت اعدا پریشان
حصین را گفت ابن سعد دشمن — اعانت کن به یا نصد تیر افگن

جمان

چنان شد گرم بازار زد و ضرب | نشد تا ظهر خاموش آتش حرب
خیام شه که با هم متصل بود | بیک دیگر پریشان جان و دل بود
بجز از یک طرف هنگام هیجا | ز حمله بود عاجز فوج اعدا
ندا کرد ابن سعد از پا در آرند | خیام پاک را باکی ندارند
نمودند اهل کین آن همت جرات | باین سو سر بکف اصحاب حضرت
عظیم آویزشی با یکدگر شد | که از خون عرصه پیکار تر شد
چنان کشتند اعدا را دلیران | زبون گشتند روباهان ز شیران
چنان تیغ دلیران گشت خونریز | که دوزخ شد ز اهل لبریز
ندا میکرد ابن سعد سرکش | که افتد در خیام شاه آتش
چنین شد حکم شاه اهل هم را | که مگذارید ارباب ستم را
ز سعی و کوشش مردان سید آ | نشد مرکوز آن مردود زنهار
بجرات یاوران شاه والا | نمودند سعی بکوشش دفع اعدا
مگر یک کس اگر میگشت مقتول | کمی میشد به فوج شاه مقبول
بدان لشکر چو صد کس کشته گشتی | کمی هرگز نه در خاطر گذشتی
چو کم ماندند اصحاب شه دین | فزون شد شورش آن لشکر کین

حضور شه ابو ثمامه آمد — پس از تسلیم در گفتار آمد
که دارند اهل کین ششصد رشش یاده — شوم قربان تو دارم اراده
مگر خواهد دل پر اضطرابم — نماز آخری را با تو یابم
کشید آهی ز دل فرزند حیدر — نظر فرمود سوی چرخ اخضر
نمود ارشاد شکر بی نیاز است — بلی این اول وقت نماز است
نمازم یاد دادی ای وفادار — تو از طاعت گذارانی به غفار
مگر از ظالمان مهلت طلب کن — توقف از پی طاعت طلب کن
طلب کردند چون مهلت ز اعدا — حصین زشت مرتد گفت حاشا
بیجا زنهار طاعت از شما نیست — نماز و سجده مقبول خدا نیست
حبیب ابن مظاهر گفت در جوش — که ای غدار کافر حق فراموش
نماز چون تو بشیر نیست مقبول — نماز سبط احمد نیست مقبول
حصین بی حیا مردود کافر — بخشم آمد بر و شد حمله آور
ز غصه تیغ زد ابن مظاهر — بروی اسب آن مردود کافر
بروی اسب خود گردید غدار — مجاهد کرد قصد قتل مکار
هجوم آورده هم جنسان ملعون — لعین زشت را بردند بیرون

زهیر خوش عقیدت ماه ایمان
سعید با سعادت مهر عرفان

به پیش روی حضرت ایستادند
سپر گشتند و سینه طرح دادند

ادای حق شه ذیشان نمودند
فدای جان حیدر جان نمودند

ز لشکر سنگ بیدادی که آمد
خدنگ ظلم جلادی که آمد

گهی بر سینه گه بر دل گرفتند
سر کوی وفا منزل گرفتند

بعنوان نماز خوف حضرت
ادا فرمود طاعت با جماعت

چنین گویند چون شد سوی جنت
سعید با وفا نجم سعادت

بر آمد از تن او سیزده تیر
سوای زخم رمح و سنگ و شمشیر

چنین گفتند بعض اهل روایت
نداوند اهل ظلم و جور مهلت

نماز با جماعت شد التوی ما
جدا هر کس نماز خویش اخواند

در بیان شهادت عبد الرحمان و عمر ابن قرظه و غلام حبشی و عمر ابن خالد رفقای حضرت

کسی را نیست در دنیا بقائی
نکرد این بیوفا با کس وفائی

نجاتی نیست از دور زمانه
بهشتی هر که آمد شد روانه

خوشا آنکس که از دنیای فانی
کند عزم سرای جاودانی

رفیقان شهنشاه ولایت
بدل بودند مشتاق شهادت

سوی مقتل روان شد عبد رحمان
قتالی کرد و آخر گشت بیجان

بحالش رب رحمان کرد رحمت
برحمت عهد خود را داد جنت

جری عمرو بن قرظه بعد از آن رفت
نثار شاه شد سوی جنان رفت

به پیش روی حضرت بود هر جا
چو گل زخمی سراپایش سراپا

زپا افتاد و با شه گفت یا شاه
وفای عهد خود کرد این هواخواه

امام پاک داد او را بشارت
به پیش روی من باشی بجنت

زمن پیش پیمبر ساز تقریر
که می آیم بزودی نیست تاخیر

شوم با خادمان شه ملاقی
زعمر من دمی چندست باقی

چو آن جان فاقت گشت بیجان
صدای از کیوا آمد ز میدان

غلامی بود بس تاریک منظر
که او را کرده بود آزاد بوذر

قریب حضرت آمد خواست رخصت
بگفتا شاه دادم اذن رخصت

ازین مقتل بسوی خانه برگرد
مده جان جانب کاشانه برگرد

بنود او عرض هرگز نیست مردی
که من برگردم و بیجان تو گردی

ز تو حق نمک بر خویش دارم
ترا در دام محنت چون گذارم

نمی خواهم که روی تیره من
شود چون مهر روز حشر روشن

له عبد الرحمن بن عبد ربه انصاری رضی الله عنه ۱۲ عمرو بن قرظه انصاری رضی الله عنه ۱۲

بدل گردد ز خوشبوی تو شمیم ‌ شود آرام حاصل گر بشمیم
بسوگند خدای پاک یکتا ‌ بصدق دل همیدارم تمنا
که قربان تو شاها تا نگردم ‌ بگرد شمع چون پروانه گردم
سر خون را چو سرو جنگ بازم ‌ بخونهای شما مخلوط سازم
اجازت یافت شد مردانه در دشت ‌ مقابل با سپاه اشقیا گشت
چنان با درد و پیکار پا فشرد ‌ که باغ هستی کفار پژمرد
بآخر گشت چون مجروح بسیار ‌ ز تیر و نیزه و شمشیر کفار
ز هستی رو سوی ملک بقا کرد ‌ سر خسته آمد بسی پایش [illegible]
خداوندا شود در پیش خشان ‌ بدل با بوی خوش بویش نگویند
میان آل پاک و فدیه من ‌ فدا گشتی خالق عالم بیفکن
زین العابدین گردید مرقوم ‌ که چون گردید مدفون لاش مظلوم
ز تاثیر دعای شاه شافع ‌ ز جسمش بوی بوی مشک ساطع
کسی کو خاک پای بو تراب است ‌ عذاب او مبدل با ثواب است
عروس ... ز خالد بیان آن شیر ‌ بمیدان شد روان خوردست
چو یادی کرد با اصحاب بیعت ‌ فدای شاه شد رخت از جهان بست

در بیان شهادت حنظله ابن اسعد

دلیری کار هر مخلوق نیست ... ز شیران همت شیری عجیب نیست
خوشا مرد یکه تنها صورت شیر ... بلشکر حمله آور شد بشمشیر
دلاور حنظله فرزند اسعد ... شد استاده به پیش سبط احمد
خریدی زخم تیغ و نیزه و تیر ... برو و سینه ذی کرد تقریر
کهی ترسم من ای قوم ستمگار ... که آید بر شما قهری ز قهار
میان قوم نوح و امت عاد ... شود اسبا شوید از قهر برباد
بحشر سرنگون سازد شما را ... خدا در دوزخ اندازد شما را
بگفتا شاه ای فرزند اسعد ... ترا رحمت کند دادار سرمد
مگر از پند ایشان نیست حاصل ... عذاب حق بر ایشان گشت نازل
حسن را ابتدا از اول بلا ... کنون کشتند خاصان خدا را
ز دین گشتند از کفار گشتند ... سزاوار عذاب نار گشتند
شود او عرض قربان تو گشتم ... لبی بر ظلم اعدا صبر کردم
اتا زشت ده دل عدا اشتم ... بریده سر بمیدان تو باشم
بیا پست سر بمیدان باد غلطان ... لبان در غلطان باد غلطان

اجازت داد شاه هفت اقلیم   روان گردید غازی بعد تسلیم
ز جرأت گشت در میدان بپا   نیامد تاب پیکارش کسی را
ز هیبت رعشه بر اندام اعدا   تموج از هوا گوئی بدریا
نشان فوج دشمن سرنگون شد   بنای کفر سقف بیستون شد
شد از انبوه اعدا بسکه مجروح   بروئیش گشت باب خلد مفتوح
شهادت یافت رخت از دهر بربست   ز دام آفت و اندوه وارست
بجنت رفت حور مهوش [illegible]   بگوشش جام کوثر در عطش رفت

در شهادت سوید ابن عمرو و یحیی ابن سلیم مازنی و ابن ابی قره غفاری و عمرو ابن مطاع جعفی و حجاج ابن مسروق و جناده ابن حارث و عمر ابن جناده و عبدالرحمان ابن عزوه

ز چشم باز نهر خون روان است   که گلزار نبی صرف خزان است
بگلی گر شاخ نهضت میکشد سر   برامش میبرد گلچین صرصر
ز صرصر میفتد گل بسکه بی گل   اجل تا الست خود را شد بگل
سوید ابن عمرو در زهد معروف   که در تقوی بطاعت بود موصوف
دلش در سینه شوق سعادت   سوید است دلش مهر شفاعت
بمیدان قتال آهنگ کرد   رو بالا سپاه اشقیا کرد

مگر از زخم تن گردید گلپوش | میان کشتگان افتاد بیهوش
تن مجروح چون تصویر بیحس | بحیرت چشم او چون چشم نرگس
شنید آن گروه زشت گمراه | بگوش او چو آمد قتل شد شاه
دل مجروح شد در سینه بیتاب | چو ماهی بر زمین غلطید بی آب
نهان چون کارد بی موزه اش بود | کشید او را چو شیر خشم آلود
بمقتل با وجود نیمجانی | بصد ضعف و هزاران ناتوانی
جهادی کرد بر قوم سیه دل | بسی را کشت و بسمل کرد بسمل
بآخر سالم آن رنجور گردید | بجنت همعنان حور گردید
شرف در الفت شاه زمان یافت | ز کوثر سیر شد قصر جنان یافت
ز بعد او کسی همچو ماه مانند | سلیم مازنی را بود فرزند
بمیدان جوانمردی در آمد | بجان از جرات او لشکر آمد
جهادی کرد و شد داخل فردوس | گزید از بهر خود منزل فردوس
ازان پس نامور قره سر آمد | که بود ابن ابی قره زبان زد
عفاری در جهان مشهور بیدار | قدم زد در ره تسلیم غفار
بشوق آمد بسا نار شهادت | بصد جان شد خریدار شهادت

بمیدان بعد از و مقبول سرمد | عمر ابن مطاع جعفی آمد
چنان بشکل شمر سر از تن انداخت | که آتش در نهاد دشمن انداخت
سر خود باخت آخر مرد میدان | فدای شاه شد از صدق ایمان
خوشا تقدیر حجاج ابن مسروق | حق او را برگزیده کرد مخلوق
بغربت یاری سبط نبی کرد | ثنایش روح زهرا و علی کرد
زهی بخت جناده ابن حارث | که دل برداشت از دنیای حادث
کمر بست و سوی میدان روان شد | ثنا با دشاه انس و جان شد
عمر ابن جناده بعد از آن رفت | چو گل خندان سوی باغ جنان رفت
از آن پس عبد رحمان ابن عروه | شتابان شد مرد میدان ابن عروه
بمیدان شد شهادت کرد حاصل | شهادت یافت خلعت کرد حاصل
خوشا حال جوانمردان ممتاز | بدنیا نامور در دین سرافراز

جناده ابن حارث

در شهادت ابن شبیب عابس شاکری شوذب غلام او و بیان احوال

فغان از انقلاب دهر فانی | که با مرگ است توام زندگانی
سوای رنج از زراعت اثر نیست | حیات چند روزه معتبر نیست
فنا روزی شکوه ملک و مال است | چه باشد زیست گردون ماه آن است

زهی طالع خوشا فهم شهیدان — که در راه خدا گشتند قربان
جری عابس که فرزند شبیب است — برحمت او باو رحمت قریب است
دلاور شاکری مشهور عالم — صف آرا و جری مشهور عالم
بزهد و طاعت و تقوی شب و روز — زشکر حق تعالی بهره اندوز
غلامی داشت شوذب نام همراه — مخاطب شد باو گفت آن حق آگاه
درین هنگامهٔ شمشیر یاری — بگو با من که در خاطر چه داری
بگفت او تند و تیزم صورت تیغ — نه استم تا نگردم کشتهٔ تیغ
چو همت دید عابس آفرین گفت — چو جرات دید عابس آفرین گفت
گرفت او را و آمد خدمت شاه — باخلاص و یقین مرد حق آگاه
که یا سبط رسول الله امروز — زهی طالع خوشم از جنت فیروز
خوشا جانی که قربان تو گردد — سعادت گرد ایوان تو گردد
گواهم باش شاها حق پرستم — که بر دین تو و جد تو هستم
برهنه تیغ در دست و غضبناک — روان شد جانب افواج سفاک
بسیج ابن شبیب آواز برداشت — بسوی فوج اعدا گردن افراشت
که می آید هزبری جانب فوج — که عمان ست از بحر کفش موج

له عابس بن شبیب شاکری بروایت زیارت ناحیه ابی شبیب ۱۲

بوقت نعره شیر نر گر زند — زند تیغی بسنت فلک گر زند

بضربش آب گردد زهره سنگ — امان از ساعد تیغش نهنگ

ز بیم و ترس او افتاد یکسر — تزلزل در همه گردان لشکر

مبارز در وغا غازی طلب کرد — بغیض و خشم نعره شیر رب کرد

که تا بش شیر بر گردون نیاورد — کسی از صف قدم بیرون نیاورد

صدا در داد ابن سعد از دور — چه نامردیست این ای قوم مقهور

باین کثرت باین لشکر خطر چیست — ز یک کس بدحواسی این قدر چیست

ز تنها گشت هوش لشکری گم — چرا گردش نمی آیند مردم

شود بر وی هجوم نیزه داران — کنند او را ز هر سو سنگ باران

چو عباس دید این نامردی شان — زیاده گرم شد از بیشرمی شان

زره انداخت از تن شیر افگن — تن خود داد از جرأت به کشتن

شفق گون از غضب روی قمر شد — بیاندام برهنه حمله ور شد

رخ آورده بهر سو مرد میدان — همگی می شدند از وی گریزان

تلاشش شست او را پس سپاها — خسان اکثر ز جا تا کهکشانها

بهر سو سوخت صف از تیغ بازی — که آتش گشت آب تیغ غازی

عَلی شد فراموش اسفلان را | سپر شد داغ رسوائی یلان را
کجا تیغ آختن بر فرق دیگر | ز بندار بی حواسی دست پیکر
بر عشه تن که از خوف آشنا شد | کمان از دست و تیر از کف رها شد
مگر از شورش اعدا که گردید | ز هر سو همچو باران سنگ بارید
خزینه بود بهر علم سینه | ز پیکانهای ناوک شد دفینه
ز بس مجروح شد پاکیزه گوهر | ز خون گلرنگ شد چون لعل احمر
بخاک افتاد جسم لاله فامش | هم آنگه گردید بی جان هم غلامش
جدا کردند بی رحمان سر او | بخون آلوده گلگون پیکر او
نزاعی بود آن قوم شقی را | که هر کس گفت من کشتم جری را
بایشان گفت ابن سعد مردود | که تاب طاقت یک کس کجا بود
بخون این صاحب جرات که غلطید | ز زخم جمله لشکر کشته گردید

در بیان شهادت عبدالله و عبدالرحمان رفیقان حضرت

دگر خامه بدست اشکبار است | که ذکر سید عالی وقار است
حضور شاه دین گشتند حاضر | دو کس با چشم تر افسرده خاطر
بباغ دین حق گلهای رعنا | باوج آسمان شرع جوزا

یکی عبد الله ذیقدر و ذیشان دگر را نام نامی عبد رحمان

نمودند التماس آن هر دو یاور حضور بادشاه هفت کشور

که میخواهیم رخصت از پی جنگ که از ظلم عدو هستیم دلتنگ

شه مظلوم وجه گریه پرسید ز راه لطف گوهر بار گردید

که در غم طبع افغان ناصبور است مگر این رنج و غم وجه سرور است

دمی باقیست این بیداد دشمن وزان پس دل براحت بید روشن

برای خار در گارست محنت که کس اجرت نیابد بی مشقت

نمودند التماس آن هر دو غازی که قربان تو ای شاه حجازی

نه بر احوال خود ها گریه ماست بر احوال تو شاها گریه ماست

تو بی در حلقهٔ اعدا گرفتار بدفع شر شان مائیم ناچار

نمود ارشاد فرزند پیمبر جزای خیر بخشد رب اکبر

کند ممتاز در طاعت گزاران نماید افضل پرهیزگاران

بشارت یافتند و شاد گشتند بشارت یافتند و شاد گشتند

شدند از شاه رخصت هر دو نامی بچشم احمد و حیدر گرامی

دعا با اشتیاق کردند در جوش بمیدان کارها کردند در جوش

چو افراد غلط صفها دریدند / بریدند از جهان و سر بریدند
نه از نیزه نه از ناوک حذر بود / ره ملک بقا پیش نظر بود
نمک بر هر جراحت گردمی شد / مگر مرهم بحق در دمی شد
چنان بیخود بذوق قربت رب / که سیرابی فزودی خشکی لب
چو زار از جوع گردد حالت شیر / شود الحق زیاده جرأت شیر
بیفزد جوع بر لب گو که جان بود / شکار پهلوانان کارشان بود
مگر از جور گردون آه صد آه / شدند از دار فانی قصه کوتاه
بقرب خالق عادل رسیدند / بسر دادن سر منزل رسیدند
خدا بر حال آنها مهربان شد / عطا صد قصر در باغ جنان شد

در بیان شهادت غلام ترکی و زیاد ابن شعثا و ابو عمرو نهشلی و سعد ابن الحرث و مالک ابن عبد الله

چنین آورده اند اهل روایت / غلام ترکی بیداشت حضرت
که قاری بود قرآن خدا را / مدام آماده زهد و اتقا را
چنان در خدمت شاه هدی بود / که قنبر در رکاب مرتضی بود
گرفته رخصت شد و آمد بمیدان / بسی را کرد بی سر زان لعینان
زبس کشتن که کرد و ریخت خون جوش / اجل گردید او را حلقه در گوش

چو زخمی شد ز فرس افتاد بر خاک | حسین آمد به بالینش الم ناک
به صد حسرت نگه میکرد سویش | نهاد از مهر رومی خود به رویش
غلام با وفا چون چشم وا کرد | سجود بالید و شکر حق ادا کرد
غلامی را چه آقا کرد ممتاز | تبسم ساخت روحش کرد پرواز
رخش از خرمی تابید چون بدر | ایازی بود یوسف گشت در قدر
ز بعد او زیاد و عرش پیوند | که از یاد خدا دل داشت خرسند
به عالم ابن شعثا بود مشهور | شجاع مهر سان هر موپر از نور
به بوی مرگ چون عمر روان رفت | پی جنگ جدل کافران رفت
شجاع مهر رومی او سنان بود | که زو خارے بچشم دشمنان بود
به ترکش داشت غازی هشت ناوک | که هر یک قاصد جان گشت تاوک
دعا میکرد شه یارب عطا کن | خدنگش را به آماج آشنا کن
به هر تیرے که آن از کف ها ساخت | یکی را از میان بر خاک انداخت
بجا کانداخت آن فرخنده مسلک | به میدان هشت کس از هشت ناوک
چو او هم کشته در راه خدا شد | به فرزند رسول الله فدا شد
سعد آن نو عمر وشید کو تشنلی بود | مجاهد قارے قرآن معبود

[illegible]

[illegible]

پس قتل سیه دیان باخبر — به مقتل قاتل او گشت عامر
چو او هم شد روانه سوی جنت — شامش تازه شد از بوی جنت
خدا آگاه سیف ابن ابی الحرث — حسین شاه سیف ابن ابی الحرث
دگر فرزند عبدالله مالک — در دریای عزوجاه مالک
بخدمت آمدند این هر دو غازی — گرفتند اذن از شاه حجازی
فدا در راه حق گشتند و رفتند — بجنت مستحق گشتند و رفتند

در بیان شهادت پسران حضرت مسلم و اولاد عقیل و میدان جنگ

دگر ابر سیه برخاست از کوه — که بارد بر زمین باران اندوه
رخ هر باغ از زهراب شوید — بجای سبزه زهر از خاک روید
در آید تیرگی در بزم امکان — کند خاموش از بارش چراغان
ز جوش غم دران صحرای غربت — زمین تا آسمان شد غرق حیرت
دو دست از بر زدن بالید جبریل — برنگ صور خود نالان سرافیل
ز رشک نوح طوفان میزند جوش — صدای وا حسین آید بهر گوش
ز بس هر سو گریبان پاشو ان — چنان بزم غم سبط رسول است
عجب وقت است بر سبط پیمبر — هجوم دشمنان و شور محشر

۱۱۰

شہ مظلوم و باقی چند مردم — خواص اہلبیت مصطفیٰ اند
رفیقان کشتہ و در خون فتادہ — بسر دادن عزیزان ایستادہ
امام دین ز سوزش بر جگر داغ — ز قتل لالہ رویان داغ بر داغ
جدا گشتند انصار از شہ دین — ہمہ یاران غمخوار از شہ دین
بہ خیمہ اہلبیت پاک باقی — فقط آل شہ لولاک باقی
فقط آل حسین و آل حیدر — فقط آل عقیل و آل جعفر
فقط آل حسن در خدمت شاہ — بایشان ذات حضرت قصہ کوتاہ
بیک جا جمع شد خیل نمازی — تقدم خواہ شد غازی بغازی
بہ قصد ذل کمر بستند بر مرگ — مجسم گشت و آمد در نظر مرگ
روان گردید و اول گشت عازم — بشوق جنگ عبد اللہ مسلم
حضور شاہ آمد بہر رخصت — بآن شیر ژیان فرمود حضرت
کہ داغ مسلم مظلوم کم نیست — دلم را تاب این اندوہ و غم نیست
بگفت او شہ مرا باشد لازم — کہ گیرم انتقام خون مسلم
ز جد بگذشت چون اصرار غازی — اجازت یافت از شاہ حجازی
روان شد از پی پیکار ذیشان — رجز می خواند چون آمد بمیدان

ز هر جانب هجوم اهل شر شد — ز هر سو بارش تیغ و تبر شد
چو تیغ آن جری تابید چون برق — شدند آن اشقیا در خون خود غرق
قیامت شد جهان در لرزه آمد — زمین و آسمان در لرزه آمد
بهر سو کرد و از تن سر انداخت — تزلزل در میان لشکر انداخت
یکی از خوف چون دیده گریزان — یکی بر سر ز خجلت خاک بیزان
یکی میگفت این شیرست پر دل — کرا یارست تا گردد مقابل
بسی حمله که فرمود آن دلاور — دو کم یک صد جوان را کرد بی سر
ولیکن از جراحت های کاری — روان شد خون تن چون آب جاری
لعین[1] ابن صبیح و ابن مالک — بقتل او رسیدند این دو هالک
بضرب این لعینان کار او شد — بخون غلطان تن افگار او شد
چنین گویند این شیر دلاور — به هیجا دست خود بگذاشت بر سر
لعینی خرمن هستی او سوخت — ز تیری دست و پیشانی بهم دوخت
محمد نام بود او را برادر — که بعد او روان شد سوی لشکر
به قتل آورد جمعی از لعینان — به تعجیلی منزل گزینان
لقیط[2] ابن ایاس بی سعادت — بقتل آورد او را از شقاوت

[1] عمرو بن صبیح الصیداوی و اسد بن مالک قاتلان عبد الله بن مسلم حضرت علیه السلام ۱۲
[2] لقیط بن ایاس جهنی قاتل محمد برادر حضرت مسلم علیه السلام ۱۲

[illegible]

ازان پس جعفر مقبول معبود — که فرزند عقیل نامور بود

رجزخوان شد سر میدان ارس — بقتل آورد غازی پانزده کس

بقولی ابن سوطا ورا قاتل — بقولی عروه مردود سیه دل

زبعد انتقالش عبدرحمان — که فرزند عقیل ست این اخ ادان

مسلح قصد میدان غا کرد — سر هفده لعین از تن جدا کرد

بآخر گشت مقتول آن مجاهد — بضرب تیغ عثمان ابن خالد

زبعد فوت این مقبول علام — دگر غازی جری عبداللهش نام

که این ضرغام هم ابن عقیل است — شهید و فدیهٔ رب جلیل ست

به میدان شد دلیرانه وغا کرد — بضرب تیغ جمعی را فنا کرد

بهر تیغی که زد بر فرق اعدا — قیامت شد در اهل نار برپا

چو شد مجروح آخر گشت مقبول — بتیغ بشر ابن حوط مقتول

بقول بعض کاین هم صدق ملو — که عثمان ابن خالد قاتل او

محمد بعد آن غازی کمربست — که پور سعید ابن عقیل است

بسی را کشت از قوم ستمگار — بسی را کرد از آب تیغ فی النار

بمیدان قاتل او گشت آخر — لقیط رذل فرزند یاسر

بقول بعض شد کشته دران دم — علی ابن عقیل نامور هم

در بیان شهادت محمد و عون پسران حضرت زینب خاتون

دل هر ناطق فصاحت ملول است — که روز قتل اولاد رسول است
عجب روزیکه در تکلیف یکدم — دهد عیش ابد رب دو عالم
خوشا آنانکه پیش شاه بودند — ز قدسی گوی در رفعت ربودند
چو موری نیز شد پامال آنجا — سلیمان گشت در اقلیم عقبا
سحر گه یا بشب دستی نسودم — درین حسرت که من آنجا نبودم
اگر بودی درانجا خیر اندیش — نثار پای شه کردی سر خویش
کنون گریه بحال آن غریبان — بود نعمت بحق خوش نصیبان
دلا آماده شو آه و بکا را — بدل کن گوش حال کربلا را
چو آمد نوبت اولاد جعفر — پریشان گشت فرزند پیمبر
دو فرزندان زینب بنت زهرا — حضور شاه دین بودند آنجا
محمد ابن عبد الله ذیجاه — ز برج جعفر طیار این ماه
در یکتای دریای شرافت — گل رعنای گلزار نجابت
دگر عون جری صاحب اراده — بسن کم لیک در جرات زیاده

مه پر نور چرخ جاه و اجلال ‌ ‌ جبینش مطلع خورشید اقبال
با وج حسن رخشنده چو کوکب ‌ ‌ چراغ خواهر شبیر زینب
دو گل در باغ رفعت هر دو رعنا ‌ ‌ دو گوهر در شرافت هر دو یکتا
دو ماه آسمان جاه و حشمت ‌ ‌ دو مهر برج تعظیم و کرامت
دو موج بحر عرفان الهی ‌ ‌ دو شمع اندر شبستان الهی
دو جوهر کو بهستی مقدم ‌ ‌ دو حرف کن پی ایجاد عالم
یکی مثل نبی در خلق و همت ‌ ‌ یکی مثل علی شمشیر جرأت
چو رنگ و بوی گل قربت هر دو با هم ‌ ‌ بباغ یکدلی بادام توأم
نه این زان کم نه آن زین کم سر مو ‌ ‌ چو سبطین محمد هم ترازو
چو زینب دید آفت بر برادر ‌ ‌ بفرزندان خود فرمود مضطر
چه می بینید فکر جنگ باید ‌ ‌ ازین بهتر دگر روزی نیاید
پی قربانیان کعبهٔ حق ‌ ‌ چه عیدست اینکه آزادیست مطلق
حسین ابن علی جان پیمبر ‌ ‌ چراغ محفل زهرا و حیدر
درین غربت بصد آفت گرفتار ‌ ‌ خوش آنکس کو شود او را مددگار
بپای شاه مردن زندگانیست ‌ ‌ همین مردن حیات جاودانیست

ولی باید که وقت نام و ننگست / بسر دادن نه این جای درنگست
به تسلیم و رضا مردانه باشید / به حوران جنان همخانه باشید
حسین ابن علی فرزند زهراست / ادای حق او تحصیل عقبی است
تامل در رهِ مولا نسازید / مرا شرمنده از زهرا نسازید
محمد اول از تفهیم مادر / مشرف شد حضور ابن حیدر
چو رخصت خواست از شاهِ زمانه / دلِ شه تیر غم را شد نشانه
تامل کرد و اشک از دیده بارید / محمد بر قدم افتاد و غلطید
بلب آورد که اذن جنگ سرور / کلام شه که اوّل اذن مادر
بنزدیک آمد و زینب صدا زد / قبول این تحفه محتاج گردد
کجا دولت که قربان تو سازم / بسی محتاج یا شاهِ حجازم
همین دولت کند زینب نثارت / که رد گردد بلا از جان زارت
مکن انکار گویم دست بسته / دلِ بیکس مکن شاها شکسته
شه از اصرار زینب گشت ناچار / رضایش داد و گریان گشت بسیار
به میدان وغا وارد شد آن ماه / بصد شوکت بصد حشمت بصد جاه
هجوم اشقیا از هر طرف شد / به هاله ماه سلطان نجف شد

سپاه شام گرد لاله رخسار — چو آن ابرے که آید سوی گلزار
کمانداران بشغل بارش تیر — به پهلو نیزه و بر فرق شمشیر
مگر چون تیغ غازی برق صف شد — بیکدم ابر تیره بر طرف شد
بهر صف حمله ور گردید چون شیر — شریران سوختند از برق شمشیر
شده ند از دست او فی النار شامی — بیکدم کشته شد سردار نامی
ز خوف ضرب او لشکر گریزان — ز تن هر روح تا محشر گریزان
بلشکر برهم و درهم که صف بود — سپه که اینطرف گه آن طرف بود
ز جرات کرد آن غازی سره کرد — بیکدم میمنه را میسره کرد
گریزان گرچه کرد اهل جفا را — علاجے نیست هیچ الا قضا را
ز زخم نیزه و شمشیر و خنجر — تنش صد چاک شد مثل گل تر
بخون آن گل ز دست کینه غلطید — چو بلبل روح اهل قدس نالید
به آخر کشته شد از تیغ عامر — یتیمے بود آن مردود کافر
ز دست عامر ملعون شامی — بپذیرفت آه عمر او تمامی
بعیدش عون سر باغ جعفر — شد از قتل برادر دست بر سر
رضا از شاه حاصل کرد و آمد — ز دنیا بر گران دل کرد و آمد

رجز می خواند کای قوم جفاکار ‌ ‌ جدم جعفر که در خلد است طیار
ز تیغم می چکد خون در میدان ‌ ‌ کنم سرها جدا از تیغ بران
حسین ابن علی را جان نثارم ‌ ‌ سر از پای شریفش بر ندارم
فدای شاه ابرارم بصد جان ‌ ‌ شهادت را خریدارم بصد جان
نگیرم دنیا بچشم من نیرزد ‌ ‌ لعبت ردانه این خرمن نیرزد
بگفت این حرف و حمله کرد بر فوج ‌ ‌ چو موج بحر شد زیر و زبر فوج
نخستین از غضب خون برادر ‌ ‌ نمود از پیکر قاتل جدا سر
پس آنگه تیغ بر فرق عدو برد ‌ ‌ ز آتش ناریان را آبرو برد
ز اسوار و پیاده بست یک کس ‌ ‌ بکشت و کرد میدان پاک از خس
بخاک افتاد چون زخمی بسی شد ‌ ‌ روان از بهر قتلش ناکسی شد
که عبد الله بطه بود نامش ‌ ‌ چو مرد و لعین دوزخ مقامش
گذشته آه فرزندان زینب ‌ ‌ بدن ماند و فنا شد جان زینب
بشغل آه وزارت بود با در ‌ ‌ مگر می گفت در زاری مکرر
خدا را شکر گشتم سرخرو من ‌ ‌ به پیش فاطمه از فضل و منن
خدا آن هر دو را مغفور سازد ‌ ‌ بانواع نوازشها نوازد

عبد الله ... قاتل ... پسر زینب ۱۲

فدا سر در رہ مولا نمودند	بہ محشر عزت مادر فزودند

در بیان شہادت قاسم ابن حسن علیہ السلام

ز عشرت رنگ در باغ جہان نیست	گلی کو پایمال خزان نیست
بماتم جیب ہر گل چاک چاک است	صنوبر شکل آہ دردناک است
چراغی گر بشب گردید روشن	سحر گردید خموش از باد دامن
سحر گردید خورشید یکہ تابان	بہ مغرب شد بوقت شام پنہان
صدای نوبت شادی سحرگاہ	بہ شب شور بکا بزم فقد شاہ
نباشد اعتباری اینجہان را	عداوت با زمین ست آسمان را
ہزاران خانہ آباد ویران	بسا بستان زیر بادی بیابان
بسا نام آوران بر خاک خفتند	کفن کردند در بر رخ نہفتند
غم انگیز ست قطع زندگانی	خصوصاً شاق مرگ نوجوانی
جوان را پیر سازد مرگ فرزند	اگر مہر ست گردد ذرہ مانند
نہ ذوق داغ ہر دلگیر داند	اگر داند دل شبیر داند
چہ فرزندان گلرو لالہ رخسار	ز خون گشتند پیش چشم گلنار
در دولت ز جوشش گل چمن بود	یکے زان قاسم ابن حسن بود

نظیر یوسف از حسن خداداد — از و یثرب چو ملک مصر آباد
رخ این حسن رشک چمن بود — به حسن خلق همچون بوالحسن بود
به علم و فضل و زهد و حلم تامی — بچشم خلق از لطف گرامی
جبین رشک قمر خورشید طلعت — فروغ مطلع صبح سعادت
درخشان چهره اش برق تجلی — که زو روشن چراغ چشم موسی
سواد کاکل مشکین شب قدر — رخ پر نور تابان صورت بدر
میان هر دو رخ بینی هویدا — که رشک شد چون قمر خورشید گویا
هم از زلف و دودی عالم افروز — شب معراج و صبح روز نوروز
دو گیسو مایهٔ صد زینت و زین — دو ابروی معنی تفسیر قوسین
پی سجده محراب مقوس — گرفت از کعبه و بیت مقدس
قریب رخ صفا توام زنخدان — به کعبه چشمهٔ زمزم نمایان
صف مژگان بگرد چشم پرنور — بود این قصه گرد حرم آن صف نور
بچشم این مردمکها فرقهٔ حبش است — که این در جبههٔ کعبه بلال است
فره جنبید و لشکر در جگر شد — دل بینندگان زیر و زبر شد
دهن صرف ثنای رب اکبر — بدان سان که صدف چون بسته گوهر

کرامت در دم گفتار باشد / خوشا لعلی که گوهربار باشد
صفا آگین عجب پر نور سینه / در عرفان باری را خزینه
پی پرواز اوج شوکت و فر / دو بازو صورت جعفر و شهپر
دم خنده بسینه عکس دندان / بگردون سبحه از دُر غلطان
فره از عکس در آئینهٔ کف / رقم از کلک ناخن کرد مصحف
خطوط کف همین آیات باشد / پی حق را صفات و ذات باشد
پی پابوس آمد از ره دور / شهادت در کفش از خلد منشور
کف پا وقت یکه در میدان گذارد / سجل از خلد رضوان پیش آرد
ز خط نا آشنا رخسار گلگون / هم از حد بلوغ او بود بیرون
حضور شاه آمد بهر رخصت / ز رخصت تا کند حاصل سعادت
شه مظلوم سر در پیش انداخت / تامل در اجازت دادنش ساخت
بزاری او بپای شاه افتاد / قدم بوسید و [illegible] کرد فریاد
نشد شه را سوای اذن چاره / بغلگیر از عنایت شد دوباره
زهی الفت که بحر لطف در جوش / تن آن ماه مصحف رحل آغوش
سوار اسپ شد آمد بمیدان / که میدان از جمالش گشت بستان

شد از نور جمال آن مه لاور | بمیدان ذره ذره مهر انور
بتسلیمش خمیده هر علم شد | سر هر نیزه مثل تیغ خم شد
بگرد آن جری فوج سلحشور | چو پیرامون شکر لشکر مور
شگفته در میان سبزه لاله | بسیل تیره کوکب به هاله
بیک حمله که کرد آن ماه رخسار | صف اعدا درید از هم کتان وار
طیور آسا ز تن جانها پریدند | بیک پرواز در دوزخ رسیدند
به ضرب تیغ سی و پنج ملعون | بخاک دشت غلطیدند در خون
شریران هر طرف فی النار گشتند | کباب از آتش رخسار گشتند
چنین راوی کشاید لب بگفتار | که من بودم میان فوج کفار
نظر کردم بچشم خود بمیدان | که آمد کودکی چون ماه تابان
عیان نور از جبین انور او | ز دارائی لباسش در بر او
بپا نعلین با احوال خسته | بپاے رست لعل شکسته او
عمر نامی[له] که بود از سعد ظالم | بلب آورد بیخوف مظالم
برب کعبه اینک قسم من | که بردارم سر او را ز گردن
بگفتم تاب آن دارد دل او | زنی ضربت باین نازک تن او

له عمرو بن سعد بن نفیل الازدی قاتل حضرت قاسم ۱۲

اگر بر من زند شمشیر این ماه / کشم تیغی برو استغفر الله
گروه گرد او در دست کافی / همین او را بود کافی و وافی
سخنهای مرا انشنید مرتد / نگاه و تاخت بر وی ضربتی زد
برو افتاد سید زاده بر خاک / بریگ گرم غلطان جسم صد چاک
ندا فرمود آن مجروح بیتاب / که وا عماه وا عماه دریاب
نظر کردم که سوی لشکر کین / بناگه چون عقاب آمد شه دین
بمیدان چون هجوم اشقیا یافت / صفوف لشکر غدار بشکافت
چو شیر خشمگین شد حمله آور / بران گردن کشان کینه پرور
به قتل قاتل قاسم نظر داشت / قلم شد دست او چون دست برداشت
ز فریادش دوید اهل لشکر / که سازندش رها از دست سرور
کشاکش بسکه شد با هم در اندم / بآخر کشته شد آن ننگ عالم
تن قاسم دران هنگامه و شور / بزیر پای اسپان کوفت یکسر
ببالینش چو آمد دید مولا / که می ساید بمیدان بر زمین پا
کشید آهی ز دل افتاد بر خاک / که لرزید آسمان زان آه غمناک
گرفت آن پیکر مجروح در بر / بگفت ای وای فرزند برادر

طلب کردی مرا بهر اعانت ‌ ‌ ‌ نشد از من اعانت در مصیبت

ترا بی جرم بیدردان کشتند ‌ ‌ ‌ به تیغ و خنجر بران که کشتند

شدند از غیض و قهر رب اکبر ‌ ‌ ‌ گرفتار عذاب روز محشر

اب وجد تو با ایشان ستیزند ‌ ‌ ‌ کجا در عرصهٔ محشر گریزند

تن مجروح را برداشت حضرت ‌ ‌ ‌ بسینه سینه اش برداشت حضرت

کشیدی بر زمین پاهای مجروح ‌ ‌ ‌ روان خون از تن زیبای مجروح

میان کشتگان خویش جا داد ‌ ‌ ‌ بحق بسپرد و در امن خدا داد

دعا فرمود یارب داد من گیر ‌ ‌ ‌ قصاص عترت و اولاد من گیر

بدنیا خوار باشد قوم ظالم ‌ ‌ ‌ به عقبی سرنگون اندر جهنم

در بیان شهادت ابوبکر و عمر و عثمان و جعفر و عبدالله و محمد و نزد بعضی ابراهیم پسران جناب امیر علیه السلام

بیا ای خامه سامان الم کن ‌ ‌ ‌ که آبی در دوات از اشک غم کن

شود هر سطر بر کاغذ صف غم ‌ ‌ ‌ به تن هر حرف پوشد رخت ماتم

من و تو هر دو اشک از دیده ریزیم ‌ ‌ ‌ بیا دستا با عدا ستیزیم

زبان من نماید شعر اسی ‌ ‌ ‌ ترا با او مناسب هم زبانی

چه پروا اگر زاعدا هست انبوه | دو دل هر که شد یک بشکند کوه
چنین راوی روایت کرد انشا | چنان شد کشته خون زجور اعدا
که آمد نوبت اولاد حیدر | جناب مرتضی ضرغام داور
امیرالمومنین انور دیده | که عبدالله بود آن برگزیده
همه گفتند او را هم ابوبکر | دلیر نامی عالم ابوبکر
جوانی بود رعنا سرو اندام | گل رویش بهار باغ اسلام
بمیدان وغا آمد وغا کرد | گروهی را ز بیدینان فنا کرد
بضرب تیغ و زور دست بازو | نمود انهار خون جاری لب جو
ز زور بازوی او کوه لرزان | ز بانگ نعره اش حشری بمیدان
مگر از جور گردون نیست چاره | بمیدان پاره شد آن ماه پاره
بتیغ ابن عقبه کشته گردید | سر حیدر به اوج عرش تابید
و یا در دشت گردید آن فلک قدر | قتیل از تیغ جور زحر بن بدر
عمر ابن علی زان بعد آمد | بسوی فوج ابن سعد آمد
نخستین قاتل بوبکر را کشت | وزان پس فوج اهل مکر را کشت
بوقت ضرب هر دم بانگ شمشیر | که زود این قوم را ای نار درگیر

برون آمد ز صف هر کس به پیکار | کشید او را جهنم اژدهاوار
بآخر آن همای اوج رفعت | بپوشید تشریف شهادت
ازان پس رفت عثمان ابن حیدر | ز رعب جراتش لرزید لشکر
بخاک انداخت بسیاری ز اعدا | بمیدان کرد انباری ز اعدا
ز تیر خولی مردود دشمن | بخاک و خون فتاد از پشت توسن
گل شاداب از شاخ تر افتاد | بلکشت دین گذار لشکر افتاد
ابا سعد ظلم پرور تیره باطن | سیه طالع بد اختر تیره باطن
که بود او ابن حازم نطفهٔ ظلم | خمیر صد مظالم نطفهٔ ظلم
بضرب تیغ کین ظالم جفا کرد | که سر از جسم پاکش را جدا کرد
ز عمر او بقدر بست و یکسال | بهمچنین رفته باشد اندر احوال
پس آنگه جعفر مقبول معبود | که فرزند امیر المومنین بود
ز عمرش بود آخر نوزده سال | شهید راه حق شد آن خوش اقبال
قمر در پردهٔ ظلمت نهان شد | بهار تازه پامال خزان شد
به تیر خولی و شمشیر هانی | روان شد سوی ملک جاودانی
از آن غازی که عبدالله کلان بود | که چون با دام با او توامان شد

خولی بن یزید اصبحی علیه اللعن ۱۲
سله ابان دارمی و نوشته ایادی دیگر
ابن ... بن حسان دم ۱۲
سله هانی بن ثبیت حضرمی قاتل جعفر بن علی ۱۲

برادر

برادر را چو بیجان دید در دشت / مهیای شهادت شد روان گشت

گروهی از لعینان کرد بی‌سر / بزور تیغ و بازو آن دلاور

ز تاب تیغ غلطان هر جفاجو / کباب خام سان پهلو به پهلو

مگر شد تشنگی هرگز نه حاصل / به خامی در جهنم گشت داخل

ز تیغ و تیر زخمی شاهزاده / بگردش هر سوار و هر پیاده

بآخر شد قتیل از تیغ هانی / خزان آمد به گلزار جوانی

خزان باغ جوانی شد جوان رفت / که بست و پنج ساله از جهان رفت

محمد نیز فرزند علی بود / به اعدا جنگ کرد و کوچ فرمود

ز ابراهیم هم آمد روایت / مگر ثابت نه گردید این حکایت

عیان شد از جناب صاحب الامر / بیان شد از جناب صاحب الامر

برادر پنج حضرت را بمیدان / شهید راه حق گشتند و قربان

محمد جعفر ذیجاه و عثمان / دگر عبد الله و عباس ذیشان

عجائب غم بغم ام البنین است / غم افزا ماتم ام البنین است

که چون از مرگ فرزندان خبر یافت / جهان تاریک در پیش نظر یافت

بگورستان صباح و شام میرفت / برای نوحه آن ناکام میرفت

دل اهل مدینه از فغانش | شدی گریان چو چشم خونفشانش
عدوی آل احمد بود میدان | مگر از نوحه اش میگشت گریان
اثر زان ناله شبگیر دارد | که در قلب عدو تاثیر دارد

در بیان شهادت حضرت عباس علمدار ابن شاه خیبرگیر علیه السلام

جهان از جوش غم شد عالم آب | شناور یک به یم موج و گرداب
گرفتار بلا در لطمه ها کیست | سبکباران ساحل را خبر چیست
شکسته کشتی و بیتاب دم | کجا راه سلامت در تلاطم
به تندی تند صرصر بادبان شد | پر پرواز شد برگ خزان شد
ته و بالا سفینه در کف موج | گهی اندر حضیض و گاه بر اوج
بلای ناخدا را گشت پابوس | گهی بالا به حسرت دست افسوس
سبکدوشان سبک از بار گشتند | به بحر غم ز راه پل گذشتند
گرفتار بلا پس ماندگانند | که با جوش تلاطم همعنانند
سلامت ابتلا دارد چه فرق است | سرور جاودان ما بعد غرق است
سبکروحان گذشتند از زمانه | بدست آمد نشاط جاودانه
جدا از همرهان در خانه دل | بپا پس ماندگان مشتاق منزل

کنون حال شہ والا نویسم — بہجوم لشکر اعدا نویسم
کہ چون فوج عدا گردید بے سر — شہ دین ماند با عباس و اکبر
علی اکبر شبیہ مصطفےٰ بود — برادر ہم نشان مرتضےٰ بود
فروغ دیدہ از دیدار اکبر — بقاے زور بازو از برادر
برادر ہم پسر خواہان رخصت — بجان و دل طلبگار شہادت
مسافر در کدام آتش گدازد — کرا رخصت کرا رخصت نسازد
نگاہ یاس بر رخسار اکبر — گہے بر روے عباس دلاور
شجاع و نامور عباس غازی — علمدار شہنشاہ حجازی
بہ فرزندان حیدر بود نامی — باولاد ابوطالب گرامی
جمال باکمالش نور یزدان — بروز و شب چو مہر و ماہ تابان
زہی حشمت زہی شوکت زہی شان — بجرات شہرہ مثل شاہ مردان
شجاعت پیشہ دست جرات او — سخاوت خانہ زاد ہمت او
گریزان شیر از رعبش چو روباہ — ببازو قوت دست ید اللہ
بزہد و طاعت باری یگانہ — بحسن و خلق مشہور زمانہ
بروز آورد شب در طاعت رب — بلب ذکر خدا ہر روز و ہر شب

قد موزون او چون سرو بالا / سهی بالا ز فیض حق تعالے
اگر می شد سوار اسپ تازی / رسیدے بر زمین پای غازی
قمر طلعت بفضل رب خلاق / لقب ماه بنی هاشم بآفاق
بروز معرکه آن خاص معبود / علمدار حسین ابن علی بود
میان فوج فرزند پیمبر / نظیر حمزه و هم شان جعفر
چو آمد روبروی شاه مظلوم / بحسرت دید سوی شاه مظلوم
بحال شاه اشک از دیده بیخت / باب چشم صد خون دل آمیخت
بحضرت ملتمس شد دست بسته / که ای دارو ی دلهای شکسته
مرا بایست دعوای غلامی / غلام خاص خواهد نیکنامی
شوند از تیز گامی همرهانم / من از آهسته رفتاری بمانم
اجازت ده که قربان تو گردم / شریک سرفروشان تو گردم
رسم بر پایۂ اوج شهادت / برم سرمایۂ مجد و سعادت
شه مظلوم از عرض برادر / روان کرد اشک خون از دیده تر
چنان بیتاب شد آن شاه خوشخو / که دستے بر کمر دستے ببازو
نمود ارشاد اذن نیست و شو آ / تو هستی در سپاه من علمدار

شود از رفتن تو سوی میدان
دل من همچو فوج من پریشان

نمود او عرض شاها سینه تنگ است
که دل شیشه برو باران سنگ است

بیک سو شورش افواج کفار
قریب خیمه می آیند هر بار

دگر سو ناله و فریاد اطفال
دلم را می کند در سینه پامال

ز صحرا کاروان گردید راهی
من و چون گرد وامانده تباهی

ز هجر اقربا صد داغ بر دل
تامل بعد ازین البته مشکل

دل من سیر شد از زندگانی
شدم مشتاق ملک جاودانی

چو یابم اذن همت برگمارم
دمار از لشکر اعدا برآرم

عزیزان مرا کشته اشرار
عوض گیرم ازین فوج ستمگار

چو حضرت دید کان مشتاق معبود
براه آخرت گرهست فرمود

پی آل عبا کن فکر آبی
که دارند از عطش سخت اضطرابی

قریب فوج اعدا رفت عباس
بصد تعجیل تنها رفت عباس

بگفت ای سخت جانان سنگدل قوم
ستمگر بی حیا نامنفعل قوم

اگر پیش شما مائیم مجرم
خطا و بی خطا مائیم مجرم

زنان و کودکان را نیست جرمی
صغار شیربانرا نیست جرمی

ترحم بر غریبان فرض عین است | که تنگ از فاقه اولاد حسین است
ندا ایشان آل و اطفال رسول الله | ندا ایشان ز رحمت جان بتول الله
بجور عالمی در مصر زهرا | ز بی آبی پریشان آل طاها
لعینان هیچ نشنیدند برگشت | به پیر جان نصیحت بی اثر گشت
صدا از خیمه ها برخاست ناگاه | که رفت از تشنگی جان آب بالله
شنید این حرف و شد بیتاب عباس | چو ماهی شد طپان بی آب عباس
سوار اسپ شد برداشت مشکی | به دستی نیزه و در چشم اشکی
سوی نهر روان غازی روان شد | بساحل ازدحام دشمنان شد
فراهم چار الف آن جا کماندار | سوای نیزه داران جفاکار
به سقای حرم کردند اعدا | ز هر سو تیرباران بی محابا
هزبر بیشهٔ شیر الهی | دم ثعبان شمشیر الهی
چو دید آن اشتداد فوج مرتد | تن تنها بر آنها خویش را زد
تن اعدا ز هیبت گشت بیجان | که رعبش بود چون شمشیر بران
گریزان از کمال خوف دشمن | چو از صرصر خس و خاشاک خرمن
یکی سر زیر پا مانند چوگان | یکی غلطان بسان گوی غلطان

بهر جا تیغ او چون برق تابید | بآتش سوخت لشکر خاک گردید
عجب محراب بود آن تیغ غازی | سر اعدا نگون کرد آن نمازی
که بود استاده هر سو سر بسر صف | بسجده سرنگون افتاد هر صف
مگر طاعت شقاوت تا دغا شد | وبالِ گردنِ اهلِ ریا شد
فگند آن کثرت مور و مگس را | بدوزخ داد جا هشتاد کس را
بآبِ نهر چون خود را رسانید | روان در نهر آب موجزن دید
کفے از آب بیتابانه بر داشت | که آتش از عطش اندر جگر داشت
بیاد آمد لب خشک غریبان | خصوصاً تشنگی شاه ذیشان
بدریا آب را انداخت از کف | به بیماری دوا انداخت از کف
هوائے آب نهر از سر بدر ساخت | روان نهرِ اشک چشم تر ساخت
ز دریا مشک را پر کرد صفدر | بدوش خود کشید آنرا دلاور
ز ابر آمد برون چون برق تابان | بسوی خیمه شه شد شتابان
خیالِ عترتِ شاهِ زمن بود | سحاب آسا بعجلت قطره زن بود
سر راهش شریران بر گرفتند | رهِ جنگ و جدل از سر گرفتند
دلاور راه می پیمود و میرفت | بهر صف صرف کشتن بود و میرفت

ورا اندر این ورقا نوشته گمراه | بر آمد از کمین سفی الفور ناگاه
حکیم ابن طفیل او را مدد کرد | ز بد بختی بهی امداد بد کرد
ستمگر تیغ جفا بی حیا ساخت | که دست راست را از تن جدا ساخت
بدوش چپ کشید آن مشک آن شیر | ز دست چپ بکف آورد شمشیر
وغا می کرد غازی آه میرفت | بصد عجلت بسوی شاه میرفت
حکیم بی حیا ناگه وغا کرد | لعین دست چپش از هم جدا کرد
گرفت او مشک را آخر بدندان | دوانید اسپ سوی شاه ذیشان
باین امید بود او را شتابی | رسد تا تشنگان شاید که آبی
لعینی تیر زد بر مشک بیباک | که آب مشک یکسر ریخت بر خاک
دگر تیر آمد و بر سینه چسپید | که از ضعف بدن بر اسپ گردید
ندا کرد ای برادر زود دریاب | دل و جان بمیرد زود دریاب
چنین هم راوی کرده است اظهار | لعینی نام نوفل مرد غدار
عمودی زد بفرق آن سرافراز | که روحش کرد سوی خلد پرواز
چه راحت عثمان ابن علی یافت | که آب کوثر از دست علی یافت
شه بیکس ز آواز برادر | پریشان حال گشت و خاک بر سر

صدای حضرت عباس غازی | سنان شد در دل شاه حجازی
چو خود را تا با و حضرت رسانید | تن بی جان او در خاک و خون دید
کشید آهی ز دل از فرط اندوه | ببارید اشک همچون ابر در کوه
نمود ارشاد و بر زانو بزد دست | که پشت من درین اندوه بشکست
چه گویم حال آن مظلوم چون شد | ز تن جان حزین گویا برون شد
بر و مالید گه خون مطهر | گهی چسپید از لاش برادر
بغربت خونفشان گردید و میگفت | بسوی آسمان میدید و میگفت
ازین قوم شقی در حشر یا حق | تو بستان انتقام خون ناحق
خوشا تقدیر عباس علمدار | که در سرکار سبحان گشت مختار
بدست آورد از الطاف داور | بجای هر دو دست خود دو شهپر
بهر جانب که خواهد آن سرافراز | کند در گلشن فردوس پرواز
خداوندا الیسیر از ریا دور | که از اولاد عباس ست مشهور
رسید در کربلا از بخت و تقدیر | بود تا حشر خاک پای شبیر

در بیان شهادت حضرت علی اکبر پسر کلان جناب سید الشهدا

بدنیا خاک و بر اموال دنیا | که باشد لا بقا اقبال دنیا

نه کرد این بیوفا با کس وفائی　　بود هستی نبود بی بقائی

چراغی را که بزم افروز شد دوش　　نسیم آمد صباح و کرد خاموش

ندارد شمع هستی اعتباری　　که در یکدم شود گل چون شراری

بشب اهل دول بر بستر خواب　　سحر تابوت شان بر دوش احباب

کجا پای اقامت زیر افلاک　　که شد از خاک پیدا گو نشد خاک

بسا گلچهرگان سرو قامت　　بسا سیمین تنان ماه طلعت

قضا را یک بیک لبیک گفتند　　بزیر خاک تیره رخ نهفتند

گدا آمد که اینجا شاه بگذشت　　چه آفت ها بر اهل الله بگذشت

جهان خوابست رو سوی فنا کن　　خیال سر گذشت کربلا کن

که خاصان جناب ایزد پاک　　بخون آلوده و با جسم صد چاک

به تفتیده تراب افتاده بودند　　بزیر آفتاب افتاده بودند

روایت می کند راوی بصد آه　　عجب حالست پر اندوه و جانکاه

که چون شد قتل عباس دلاور　　شه مظلوم باقی ماند و اکبر

علی اصغر بود نام گل اندام　　علی اکبر زبان زد گشت در عام

مه برج سپهر جاه و اقبال　　ز عمر او گذشته هیزده سال

چو ماه چارده گردد نمایان | شود بر آسمان تا سلخ پنهان
عجب کاین ماه کامل گفته آه | نهان شد از نگاه خلق ناگاه
بزیر خاک پوشیده قمر شد | نهال تازه مقطوع از تبر شد
نهالی را که روید زیر گردون | بود نشو و نمایش روز افزون
کند پروری دهر هر صبح آبش | کند خدمت بمیدار و خرابش
عجب کین نو نهال تازه و تر | زپا افتاد از تخریب صرصر
بعین نوجوانی نوجوان رفت | بهار گل بتاراج خزان رفت
کمال و فضل او مشهور آفاق | جمال و حسن او را خلق مشتاق
چه اکبر جمله نور رب اکبر | زپا تا فرق اشبه با پیمبر
که مشتاق نبی میگشت هر کس | نظر میکرد بر رخسار اقدس
همان گیسو همان ابرو همان رو | همان قامت همان خصلت همان خو
جهان مشتاق روی انورش بود | مدینه مصر و یوسف اکبرش بود
خوشا شمعی ملک پروانه او | ببزم قدسیان افسانه او
شگفته از بهار حسن باغی | ز نور مصطفی روشن چراغی
بجا باشد مثال از تجلی طورش | که چون نور تجلی بود نورش

جبین آئینہ صاف و مصفا — کہ لوح قدرت خلاق یکتا
بآن آئینہ عکس نبی احمد — بہ گیسو نکہت گیسوی احمد
زخط آن جبین پاک و طاہر — مضامین سعادت صاف ظاہر
نشان سجدہ از مشق عبادت — برای عالمی مہر شفاعت
دو ابرو ہمچو قوسین کشیدہ — بہ قوسین شب اسری رسیدہ
یکی مفتاح فردوس نجابت — دگر ماہ نو چرخ شرافت
دو ابرو بر جبین خمدار و نایاب — میان کعبہ رخ ہر دو محراب
نمایان شد علوی شان قدرت — چہ زیبا مطلع دیوان قدرت
بقرآن سورہ واللیل گیسو — بہ کعبہ سنگ اسود خال ابرو
نہ این گیسو نہ این گنج دہانست — شب معراج و سیر لامکانست
زبانش صفحہ قرآن ایمان — دہانش نکتہ باریک عرفان
قد یکتا ز وحدت بود مشتق — نمایان زین الف یکتائی حق
قد موزون عجب دلچسپ مصرع — ز یکتائی نشد تا حال مطلع
بعینہ قد احمد قد موزون — دو سطر باغ صنع رب بیچون
فقط فرق این قدر در اعتبارست — کہ آن بی سایہ و این سایہ دارست

عجب نبود اگر این سرو قامت / نواے حمد باشد در قیامت
بمشتاقان بود جنت میسّر / قدش طوبی لبا و حوض کوثر
بشکل عین چشم از فضل ذو المن / کزو چشم علی گردید روشن
ہمین یا دو چشمش عین دین است / ہمین آئینۂ عین الیقین است
ببازو زور دین از ہر طریق است / کہ بازوی در بیت العتیق است
نباشد پنجہ ہا در دست این ما / مگر دست شد رستم اللہ اللہ
عجب علم خدا در سینہ میداشت / بصندوقی دو صد گنجینہ میداشت
ہمہ اعضاے جسمش منتخب بود / مجسّم قدرت دادار رب بود
مگر مالد زمانہ دست افسوس / کہ مرگ نوجوانی شد قدمبوس
نہال نو بآب ایواے محتاج / خزان باغ جوانی کرد تاراج
امام پاک را چون دید تنہا / مہیاے اجل شد نخل عمرا
بپا انداخت سر از وی وفا خواست / طلبگار رضای حق جفا خواست
امام از گریہ قاصر دید پیش / نظر بر عارض چون آفتابش
سرشک از چشم چون شبنم روان کرد / بغربت رو بسوے آسمان کرد
کہ یا رب از تو می خواہم الٰہی / ز ظلم اہل کوفہ در تباہی

شبیه مصطفی در حسن صورت / بگفتار و برفتار و بسیرت
بمیدان میرود در خانه سوت / بغش یعقوب و یوسف میشود فوت
دل اهل حرم میرود بجان محو از غم / به مجبوری بمیدان میشد هم
جمال او جمال مصطفی بود / بشوق چشم مشتاق لقا بود
زیارت کی شود دیگر میسر / ز دنیا میرود گویا پیمبر
الهی اشقیا را ساز مخذول / به تیغ حاکمان گردند مقتول
شود جمعیت ایشان پریشان / تلف گردد همه مقصود ایشان
طلب کردند و گردیدند دشمن / دغابازان دغا کردند با من
ز جوش دل که نشتر بر جگر زد / با بن سعد حضرت بانگ برزد
چه میخواهی ز من ای اقبح الناس / ستمگر بی حیا بی رحم خناس
نگهی تقدیر یار تو نگردد / مبارک کار و بار تو نگردد
خوری صد نیش عقرب با زفرت / خدا قطع رحم سازد نجابت
نمودی قطع نسل من ز بیداد / نخواهد بود کس نسل تو جلاد
خدا حاکم کسی را بر تو سازد / که بر دار سیاست بر تو تازد
شوی ای بانی جور و جفا ذبح / کند در رخت خواب تو ترا ذبح

ازان پس آیہ از آیات قرآن
بصد حسرت بخواند آن شاہ ذیشان

نشد چارہ بدلبر داد رخصت
بہ ہمشکل پیمبر داد رخصت

بمیدان آمد آن خورشید تابان
ازان خورشید مشرق گشت میدان

بہر سو تافت از برق رخش نور
عیان بار دگر شد جلوۂ طور

ز بوی زلف خم اندر خم او
ختن شد دشت وقت مقدم او

ہمہ فوج مخالف گشت حیران
کہ یارب این ملک باشد کہ انسان

یکی میگفت در دل نیست اکبر
پی امداد شہ آمد پیمبر

یکی میگفت جان و دل نثار است
مجسم قدرت پروردگار است

رجزخوان گشت غازی با فصاحت
نمود اتمام بر کفار حجت

طلب میکرد از اعدا مبارز
نمی شد فوج با تنہا مبارز

برہنہ کرد تیغ و حملہ ور شد
بمیدان وغا رنگ دگر شد

بہر سو رفت خون صد عدو ریخت
سپاہ بدگہر را آبرو ریخت

چو گنجشکان پیلان فوج نخچیر
ہزاران طعمۂ شہباز شمشیر

بہر جانب لشے کشتہ میساخت
ز جسم کشتگان صد پشتہ میساخت

بسر ارباب کافت خاک بیزان
چو ہوش رفتہ بی شرمان گریزان

بیابان و دمن صحرای محشر / ز شور بسملان غوغای محشر
قیامت گرد برپا ساخت در دشت / یکی را دیگری نشناخت در دشت
سپرها بود در دست لعینان / برنگ نامهٔ اعمال ایشان
سیاه و تیره و تاریک و بی نور / ز جرم شان همه شبهای دیجور
سیه رو ظالمان زشت انجام / صراط حشر تیغ دست ضرغام
روان هر کس که شد از فوج اظلم / دو نیمه شد فتاد اندر جهنم
هزاران تیغ عریان در بیابان / چو در صحرای محشر خلق عریان
نمود از بسکه تاب تیغ بیتاب / دل سنگین دلان چون برف شد آب
بیک حمله که کرد آن شیر هیجا / ته و بالا شدند از خوف اعدا
شدند اشرار بی سر یکصد و بیست / طپان گردان لشکر یکصد و بیست
مگر از زور دست و گرمی جنگ / شد آن شیر حسن از تشنگی تنگ
ز میدان در حضور شاه آمد / سوی سبط رسول الله آمد
بلب آورد شاها بیقرارم / ز فرط تشنگی تابی ندارم
اگر آید میسر جرعهٔ آب / زبانم را کند تر جرعهٔ آب
کنم جنگی که دیگر زنده اشرار / شوند این نابکاران زشت فی النار

روا رو در ستمگاران در آرم ... دمار از لشکر ماران بر آرم

شه بیکس که آن حال پسر دید ... ز ابر دیده دریا بار گردید

نمود ارشاد ای فرزند غمخوار ... زبانت خشک و من مجبور ناچار

نه بر من بلکه بر شیر خدا شاق ... نه بر من بر جناب مصطفی شاق

که باشی از عطش زینسان تو بیتاب ... لب دریا نیابی قطرهٔ آب

زبانش در دهن بگرفت آن شاه ... مکید و داد تسکینی بآن ماه

پس انگشتر نهاد اندر دهانش ... رهد تا از غم خشکی زبانش

بگفت ای مایهٔ جان نور دیده ... دمی اینداست وقت آن رسیده

که گردی از بلا و کشمکش دور ... شوی از صد جوع و عطش دور

ترا سیراب سازد شیر داور ... لب کوثر ز جام آب کوثر

روان شد باز بهر جنگ آن شیر ... ز خاتم تر زبان در دست شمشیر

بقلب فوج اعدا خویش را زد ... تکاپو کرد غازی بیش از حد

بکشت آن ازدحام پیش و پس را ... بدوزخ کرد راهی شصت کس را

بآخر گشت زخمی تا کجا جنگ ... ز تیغ و تیر و گرز و نیزه و سنگ

ملول از بار شد گردن او ... به تن ریخت کفن پیراهن او

زضعف تن عنان از کف فرو هشت
به ضرب ابن مرّه منقذ زشت

به غش در گردن رهوار پیچید
میان فوج اعدا اسپ گردید

زضرب تیغهاے قوم خود سر
تنش شد پاره پاره چون گل تر

صداے زد که اے شاه سرافراز
جد من آمد اینک کرد ممتاز

مرا سیراب کرد از آب کوثر
بکف دارد دگر بهر تو ساغر

بیا در ره براے پشت حیدر
که مشتاق لقاے پشت حیدر

دگر راوی چنین کردست معلوم
که شد زخمے ز تیر حلق مظلوم

روان شد سیل خون از زخم چندان
چو ماهی شد بخون آن ماه غلطان

صدا زد اے پسر تو مهربانی
رسان خود را بمن گر میتوانی

رسول آمد ببالینم بصد آه
که مے گوید سلامے بر تو یا شاه

بگفت این حرف و از دل نعره کرد
که جان شد راهی جنت بدن سرد

حسین آمد چو بر بالین فرزند
سرشک از چشم بارید ابر مانند

کشید آهے زدل فرمود دلریش
که آه از سختیے قوم جفا کیش

کشند آن فرقهٔ بدکیش را حق
که در غربت ترا کشتند ناحق

ترا بیجان که در غربت نمودند
برالله و نبے جرات نمودند

پس از تو خاک بر دنیای فانی | که از هر کس بتر زندگانی
روایت می کند راوی دیگر | که چون در خاک و خون غلطید اکبر
زنی از خیمه اطهر برآمد | به رنگ مهر از خاور برآمد
پریشان مو گریبان چاک پر غم | بلب فریاد و واویلاه پیهم
بگفتم کیست این خاتون اطهر | شنیدم دختر خاتون محشر
امام پاک را خواهر همین است | سرور سینه حیدر همین ست
حسین آمد به فهمانید او را | بسوی خیمه گردانید او را
تن بیجان دلبر باز برداشت | میان کشتگان با چشم تر داشت
کلام حضرت باقر چنین ست | روایت زان امام پاک این ست
دو فرزندان بوطالب که بی سر | شد اول روز میدان بود اکبر

در بیان شهادت طفل معصوم و رخصت حضرت از اهلبیت و امام زین العابدین و شهادت علی اصغر

جهان تاریک بی روی حسین ست | چمن برباد بی بوی حسین ست
دریغا زیب محفل شد ز محفل | ز محفل بعد ازین آیا چه حاصل
چه باشد در نظر این نشئتین | نباشد چون به محفل زیب کونین
الهی مهر از مغرب برآید | که این دور شبا روزی سرآید

چرا این نور مهر و ماه اختر — بخاک ای کاش افتد چرخ اخضر

چرا باشد قیام چرخ دایم — زمین خالی ز شاه و تخت قایم

ز جا برکنده این خرگاه بهتر — قیامت در فراق شاه بهتر

بمیدان بیکس و تنها حسین است — میان فرقهٔ اعدا حسین است

بقتل کشته یاران وفادار — فقط شاه است و اهل بیت اطهار

دران هنگامهٔ فریاد و زاری — بفرط اضطراب و بیقراری

ز خیمه کودکی مهوش برآمد — دویده بی‌خبر تا لشکر آمد

بگوش آن قمروش گوشواره — درخشیده بمیدان چون ستاره

نظر کرده بحیرانی چپ و راست — دویده از پریشانی چپ و راست

که هانی شد جدا از لشکر شام — که بود این لعین آن زشت انجام

عمودی زد بفرق طفل معصوم — که از قالب جدا شد روح مظلوم

عجائب طایری در دام افتاد — ز بیدردی هنوزش ذبح صیاد

قریبش شهربانو بود مدهوش — نه حس در تن نه طاقت محو خاموش

مگر نقل دگر مشهور این است — ز بعض اهل خبر مشهور این است

علی اکبر که زیب زهرا افزود — جناب ام لیلی مادرش بود

چنین هم راویان کردند مرقوم — دران صحرا که آمد شاه مظلوم

نه همره بود آنجا شهربانو — نبود آن دم بدنیا شهربانو

چنین گویند چون شه ماند تنها — فقط زین العباد و آل طاها

دران ایام عابد بود بیمار — ز فرط ضعف بی طاقت تن آ

نه قدرت داشت بر شمشیر بستن — نیارای پا اعضا جز شکستن

پدر را دید چون تنها و بی یار — بهر صورت ز بستر خاست بیمار

بدست مرتعش شمشیر برداشت — قدم آن لاغر و لنگید [برداشت]

بجسم رعشه دارد ناتوانی — بچشم اشکبار و خسته جانی

کمر بربست بر امداد مظلوم — شریک حال مغموم ست مغموم

روان شد جانب میدان چو سجاد — برآورد از جگر کلثوم فریاد

بدامن دست زد محنت کشیده — که میداری چه قصد ای نور دیده

ز جوش دل باو می گفت بیمار — که ای عمه مرا بگذار بگذار

غم تنهائی شه کرد دلریش — فدای پای او سازم سر خویش

هزار افسوس من باشم بدنیا — نباشد روح حیدر جان زهرا

حسین از قصد فرزند گرامی — امام از عزم دلبند گرامی

خبر چون یافت شد از دیدہ خونبار ‌ ‌ نمود ارشاد اے کلثوم مگذار

بعہد خضر حق او در رسانند ‌ ‌ کہ نسل من از و قائم بمانند

از و ذریت ختم رسالت ‌ ‌ بود باقی بعالم تا قیامت

چراغ بزم دین من ہمینست ‌ ‌ بعالم جانشین من ہمینست

غرض گردید ستر راہ کلثوم ‌ ‌ بہ بستر بے خبر افتاد مغموم

بہ میدان آمد آن شاہ سرافراز ‌ ‌ پے اتمام حجت داد آواز

کہ کہف بیکسان آیا کسی ہست ‌ ‌ بوقت امتحان آیا کسی ہست

کہ سازد دفع ارباب شقاوت ‌ ‌ ز آل و عترت ختم رسالت

بعالم ہست آیا حق پرستے ‌ ‌ نہد تا بر دل بیتاب دستے

رہاند از بلا آل عبا را ‌ ‌ بترسد از خدا یابد جزا را

کجا فریادرس در وحشت غربت ‌ ‌ کہ امداد کند در حال کربت

رواج کفر شد آیا بہر شہر ‌ ‌ تہی شد از مسلمانان ہمہ دہر

صدائے سید مظلوم در جوش ‌ ‌ زنان محترم کردند چون گوش

خروش آہ و زاری شد برافلاک ‌ ‌ گریبان بیکسان کردند صد چاک

بباب خیمہ گریان آمد آن شاہ ‌ ‌ زنان را گفت سلطان خواتین

بگهواره که فرزند صغیر ست / بیستر جام آب او را نغیرست
دل و جان مرا تا من بیارید / ز گهواره بدست من سپارید
بود قع بود گو عبدالله ش نام / مگر مشهور بود اصغر گل اندام
چو تا خورشید آمد آن مه عید / کرم مهر امامت کرد و بوسید
گهی بوسه بسی گه بر لبش داد / ز خشکی لب او کرد فریاد
بگفت ای وای بر قومیکه حجت / کند در حشر با ایشان خصومت
بیک ناگه ظالم حرمله نام / ستمگر این کاهل زشت انجام
بمیدان از کمان تیری رها کرد / خطا کرد و خطا کرد و خطا کرد
که آمد بر گلوی خشک مظلوم / چو ماهی شد طپان آن طفل معصوم
بدامان پدر غلطید در خون / گهر یاقوت تر گردید در خون
ز قالب مرغ روحش کرد پرواز / طپید از غم دل شاه سرافراز
ز خونش دست خود را شاه پر ساخت / بسوی آسمان هر بار انداخت
بیان فرمود با صد آه و زاری / که سهل ست اینهمه [illegible]
چنین [illegible] گشت منظور / نیاید بر زمین یک قطره خون
بخاک از حلقه شان خون چکیده / [illegible]

شه دین رو بسوی آسمان کرد   بدرگاه خدا گریان بیان کرد
یقین دارم من ای دادار قیوم   به نزدیک تو این فرزند مظلوم
ز خون ناقهٔ صالح بمقدار   نخواهد بود کم زنهار زنهار
نشان از سختی اعدا ندارد   بلا در حشر بر کفار آرد
تو آگاهی ز حال من خدایم   بهر آزار راضی بر رضایم
ندادم رشتهٔ تسلیم از کف   ثواب آخرت گردان مضاعف
پس آن قربانی راه خدا را   علی اصغر شهید کربلا را
سوی مقتل بجای پیش آورد   میان کشتگان خویش آورد
زمین کند و میان یک بسپرد   گل تازه زباد مرگ پژمرد
بسوی خیمه ها آمد ز میدان   پی رخصت شهنشاه شهیدان
طلب فرمود حضرت دختران را   بخیمه گرد یک جا خواهران را
دم رخصت از ایشان شد بغلگیر   تسلی و تشفی داد شبیر
ثواب آخرت یک یک بیان کرد   که تسکین دل آن بیکسان کرد
صدای الوداع آمد ز هر سو   نوای الفراق آمد ز هر سو
ز شور ناله و آه و فریاد   زمین تا آسمان در لرزه افتاد

سکینه دختر شاه شهیدان | ز سر برداشت مقنع گشت گریان

که ما را با که شاها می سپاری | درین صحرا بغربت میگذاری

امام از شیون او گشت بیتاب | ز چشم تر روان فرمود خوناب

بگفت ای راحت جان تو دارم | چه سازم یاور و یاری ندارم

بجز مردن پی من چاره نیست | ترا جز صبر کردن چاره نیست

خدای مهربان و بنده پرور | به یک یک بنده خود هست یاور

جدا از تو بدنیا و به عقبی | نخواهد گشت رحم حق تعالی

رضا در هر بلا باشد مقدم | شکیبائی ست بهر زخم مرهم

فنا دنیای فانی را مآل است | نعیم دار عقبی لازوال است

کند انصاف داور دهر کاولاد | بود از الفت اولاد دلشاد

چه خواهد بود حال شاه مظلوم | دران غربت ملال شاه مظلوم

بآن دختر چه خواهد بود آفت | قیامت هر دو سو از درد فرقت

عجب صبر امام متقین است | رضا در ابتلا کار حسین است

طلب فرمود زین العابدین را | کشیده اندر بر خود آن حزین را

مفوض کرد اسرار امامت | باو بسپرد انوار خلافت

خلیفه ساخت او را جانشین کرد　　وصیت ها باو شاه مبین کرد

چنین فرمود باقر شاه ذیجاه　　که چون شاه از شهادت بود آگاه

دم رخصت وصیت نامه بنوشت　　به کاغذ از دوات و خامه بنوشت

بدخت خود که نامش فاطمه بود　　خط پیچیده را تفویض فرمود

که نزد خویشتن محفوظ دارد　　بسجاد از پس صحت سپارد

وصیت نامهٔ آن شاه اکنون　　بنزد ماست همچون دُرِّ مکنون

در بیان تنهائی و شهادت جناب سید الشهدا و تمام حجت ها و مظالم آن کافران

شبی بردم سر خود در گریبان　　بفکر گردش گردون گردان

طلسمی یافتم از درد و اندوه　　خروش سیل آفت کوه تا کوه

نه حالا اهل بیت نبی چنین بود　　که این دنیا عدوی اهل دین بود

محب را دید دشمن کمین شد　　عدوی آدم ابلیس لعین شد

سر یحیی قلم کردند کفار　　ز بیرحمی ستم کردند کفار

بغیر خوف مردودان بدذات　　به پیش زانیه بردند سوغات

درین ماتم سرا خیر نمی باشد　　زمین غیر از صفت ماتم نباشد

چه انبوه بلا بر هر ولی شد　　بشد چندانکه بر ابن علی شد

چو تنها ماند در صحرای غربت
کمر بر مرگ محکم بست حضرت

ز خواهر کشتی ملبوس نو خواست
سلاح جنگ بر ملبوس آراست

نگر پوشید سوی خلد رهرو
لباس کهنه زیر جامۂ نو

که چون آن قوم در غارت ستانند
ز بعد قتل تن عریان نمانند

قدم بیرون نهاد از خیمۂ پاک
شد از آه و بکا شوری بر افلاک

نه غمخوار و نه دلسوز و نه لشکر
روان تنها شد آن سبط پیمبر

نه کس وقت سواری چاکر او
رکاب او بدست خواهر او

شهنشاه و بحال خویش مضطر
جهان را یاور و بی یار و یاور

چو گامی چند رفت آن شاه ابرار
بمیدان خود بخود استاد رهوار

بحسرت گفت آیا اینچه حالست
مگر این اسپ ترسان از قتال است

نگه چون کرد سوی پای رهوار
سکینه بود چسپان سینه افگار

فرود آمد گرفت او را بآغوش
تسلی داد تا گردید خاموش

بفهمایش سوی خیمه روان کرد
بمیدان رخ شهنشاه زمان کرد

شدند از مقدم آن شاه عالی
خذف‌ها بر زمین رشک لآلی

گیاه از خاک گل کرد و زبان شد
بشکر مقدمش رطب اللسان شد

علم استاد هر جا بهر تعظیم   کمانها تیغها پر خم به تسلیم

هجوم لشکر اعدای دین شد   بهر سو صف جدار آهنین شد

چو دید آماده پیکار لشکر   پی اتمام حجت بار دیگر

ز خود واقف امام دو جهان کرد   مناقب را مفاخر را بیان کرد

پس اظهار شان و رتبه خویش   بیان فرمود آن شاه جگر ریش

که در تخریب اعدا اختیار است   مگر بر صبر صابر را مدار است

فقط یک جنبش لب هست درکار   شود نازل باعدا قهر قهار

جهان برهم شود در یک اشاره   نماند ماه و افلاک و ستاره

دهم فرمان کند این خاک یک تخت   چو قارون بلع حاکم را مع تخت

نه این لشکر نه این دیهیم ماند   نه این کشور نه این اقلیم ماند

بآهی شش جهت سوزد سراسر   بأشکی غرق گردد هفت کشور

جهان برهم شود از بال جبریل   قیامت آید از صور سرافیل

مگر خود بر سر شورش نیایم   که جوهر صبر و شمشیر خدایم

همه این بدعت و این ظلم و بیداد   گوارا کردم از صبر خداداد

قریب است اینکه گردد حشر برپا   که از امروز نزدیک است فردا

بہ غفلت جملہ اشرار زبون اند — خدا و مصطفی خواہان خون اند

سخن چون بر لب آمد تا باینجا — خموشی از سخن دانست اولی

شقاوت بود دامنگیر کفار — کجا عبرت زہیبت شاہ ابرار

بہ زیبندہ داور برآشفت — مثال فاتح خیبر برآشفت

کمر بر جنگ بست آن شاہ ذیشان — ز برق تیغ میدان شد درخشان

نکردی جنگ لیکن بہر آن کرد — کہ ایزد گفت البتہ توان کرد

ز بہر آنکہ زور و جرات او — عیان گردد بعین غربت او

قیامت شد قضا گفت و قدر گفت — ز بیم آن الامان این المفر گفت

نگشتے گر سپر شہپال جبرئیل — دم تنفیش شدے صور سرافیل

بنائے ہستی عالم کجا بود — بہ ہستی ہرچہ بود اندر فنا بود

گہے بر میمنہ زد شاہ خود را — گہے بر میسرہ زد شاہ خود را

بیک سو گشتہ سرداران لشکر — بیکسو تودہ از تنہائے بے سر

بہر سو گرمے فرمود آن شیر — فنائے کرد جمعے را بشمشیر

ز ترس او ہمہ افواج نارے — شدی چون ہوش بدمستان فراری

ہجوم مور فوج اشقیا بود — کہ جائے او بکام اژدہا بود

بهر حمله که می آورد حضرت
ز لب لاحول گویان بود آن شاه
عطش چون تشنه تر ان جگر کافت
با لشکر گفت ابن سعد کافر
در خیبر بدر بر کند و افگند
شما با او شتاوی کی توانید
که یکبارگی لشکر بریزد
کند از چار جانب تیر باران
روان گردد به تن خون از رگ و پی
باخر در بدن طاقت نماند
بعینان چار الف آندم کما آر
هجوم از هر طرف مردود کردند
ندا فرمود شه گر نیست ملت
اگر هست از من تنها تعرض
ندا زد و شمر هر جانب ستازید

توقف لمحه می کرد حضرت
بکف زور و بدل تسکین من الله
طلب میکرد آب الا نمی یافت
که اینست اشجع و فرزند حیدر
پسر اینست در آفاق ماند
بیک حمله شکست خویش دانید
همه لشکر زیک زخمی ستیزد
شود مجروح این شیر مردان
فتد در استخوان سوراخ چون نی
بمیدان جنگ کردن چون تقع آند
بهم گشتند گرد شاه ابرار
رهش از خیمه ها مسدود کردند
باین کثرت چه شد آخر حمیت
بود از خیمه ها بیجا تعرض
بزودی کار این مجروح سازید

کمانداران ز جوش بارش تیر ‌ ‌ ‌ گرفتند از شقاوت دور شبیر
عطش شد بر امام پاک غالب ‌ ‌ ‌ نگه می آب را گر دید طالب
روان فرمود مرکب سوی دریا ‌ ‌ ‌ هجوم ناریان بر روی دریا
فزون از چار الف آنجا سپه بود ‌ ‌ ‌ که آماده برای قتل شه بود
شهِ دین با وجود ناتوانی ‌ ‌ ‌ بجسم زخمی و تشنه دهانی
چنان حمله به فوج اهل شر کرد ‌ ‌ ‌ که چون امواج یم زیر و زبر کرد
چنان صفهای آن افواج بشکافت ‌ ‌ ‌ بدریا راهوار خویش ایافت
به مرکب گفت سلطانِ معظم ‌ ‌ ‌ تو اول آب خور تا من خورم هم
دهن از آب اسپ شاه برداشت ‌ ‌ ‌ سوی شه بیزبان لیکن نظر داشت
که اول آب این مظلوم نوشد ‌ ‌ ‌ زند آبی بر آن آتش که جوشد
چو شه در کف ز دریا بر گرفت آب ‌ ‌ ‌ صدا زد کافری چون چرخ دولاب
تو اینجا خشک لبها می کنی تر ‌ ‌ ‌ در آمد در میانِ خیمه لشکر
امام از دست آب انداخت فی الفور ‌ ‌ ‌ توجه سوی خیمه ساخت فی الفور
برآمد دید کاذب آن خبر بود ‌ ‌ ‌ پی ایذا دروغِ اهل شر بود
یقین فرمود در دل ابن حیدر ‌ ‌ ‌ مقدر نیست غیر از آب کوثر

پس آمد بار دیگر سوی خیمه — امام هفت کشور سوی خیمه
نمود اهل حرم را باز رخصت — تسلی داد آن مهر امامت
ثواب اخروی یکیک بیان کرد — عیان لطف خدا از تن و جان کرد
که در اینجاست حافظ حق تعالی — بهر آفت محافظ حق تعالی
دهد عزت پس از ذلت شما را — رها سازد ازین آفت شما را
برای دشمنان ذل و عذابست — سزای بد عقوبت بیحسابست
شما را صاحب توقیر سازد — با نواع کرامت ها نوازد
مگر دست از شکیبائی مدارید — کلام ناخوشی بر لب میارید
بگفت این حرف و سوی ظالمان تاخت — دران طوفان شورش کب انداخت
بآن لب تشنگی و جان خسته — بآن ضعف تن و حال شکسته
هزاران کشته از اعدا پشته ها ساخت — ز تن برگ خزان آسا سر انداخت
ز آب تیغ چندان شد روان خون — که در خشکی روان گردید جیحون
هزار و نهصد و پنجاه کفار — شدند از تیغ غازی داخل نار
ز حکم ابن سعد نامسلمان — نمودند اهل کوفه تیر باران
ز هر سو شد نشست اهل تکفیر — بابر رحمت حق بارش تیر

بهر تیر و سنان و زخم کاری / بلب آورد غازی شکر باری
همان سعی جهاد راه حق بود / بمخ خون بدن مالید و فرمود
براه دوست تکلیف شهادت / بحق خویش میدانم سعادت
نمیدانند بیدینان که روزی / شود این ظلم نار خانه سوزی
چکد طوفان ز جام خون ناحق / کشد حق انتقام خون ناحق
حسین بر پشت شد از طعن گویا / کشد چون انتقام از ما بفرد
نمود ارشاد در روزی رونماید / که چون من بر شما سختی فزاید
ز تیغ یکدگر مقتول گردید / ز قهر ایزدی مخذول گردید
فتد برق غضب با هم ستیزید / ز دست خویش خون خود بریزید
بدنیا قطع هر مقصود و امید / به عقبی در عذاب نار جاوید
کجا عبرت نصیب کافران بود / که مهر کفر بر قلب زبان بود
بدنیا واله و از دین گذشته / پری در پرده و دیوانه گشته
ز هر سو تیر بر مظلوم بارید / ز زخمی بار تن شمشیر گردید
یکی شمشیر بر رنجور میزد / دگر سنگ جفا از دور میزد
ز ناوک بر تن شاه سرافراز / یکی پرواز جنت بال پرواز

جراحتها بجسم خاص معبود — هزار و نه صد و پنجاه و یک بود
صحیح این هم بود جای عجب چیست — که فرمودند باقر سی صد و بیست
مگر هر زخم حضرت پیش رو بود — که در هیجا باعدا روی او بود
مقابل ماند گو مجروح گردید — گهی رو واز ستمگاران نتابید
بناگه بو حتوق زشت مقهور — خدنگی زد به پیشانی پر نور
کشید آن تیر و چندان خون روان شد — که نهری بر رخ گلگون وان شد
دران غربت برای پاک کردن — بدشت خویشتن برداشت دامن
سه شعبه تیر زهر آلود دیگر — نشست و کرد زخمی صدر انور
بگردون دید و گفت ای خالق پاک — تو میدانی منم مظلوم و غمناک
دهند آب دم خنجر کسی را — کنند از دشمنی بی سر کسی را
که مثل او بدین رهبر نباشد — جدا و فرزند پیغمبر نباشد
کشید آن تیر را چون خاص باری — برنگ ناودان خون گشت جاری
بکف پر کرد و سوی چرخ انداخت — که یک قطره نه شود از آسمان ساخت
ازان روی است این حمرت هویدا — شفق بر آسمان گردید پیدا
بریش پاک خون مالید و گفت — که این ناوک دل خیر الورا ست

باین احوال خواهم شد بجنات   حضور جد خود بهر ملاقات

چو ضعف جسم زخمی شد زیاده   سوار دوش احمد شد پیاده

کسی از اشقیا جرأت نمیکرد   ز هیبت قصد آنحضرت نمیکرد

یکی از هیبت و دهشت جدا بود   یکی در دل پشیمان از خطا بود

لعینی بود مالک نام مقهور   که ضرب تیغ زد بر فرق پر نور

به خون زخم سر عمامه آلود   امام دین بآن بیرحم فرمود

که هرگز ای لعین زشت سیرت   نخواهد شد خور و نوشت ازین دست

سحاب رحمت حق از تو شد دور   شوی با ظالمان در حشر محشور

از آن ساعت که حضرت کرد نفرین   بتر هر روز شد احوال بدین

دو دست آن ستمگر خشک گردید   چو شاخ نخل بی بر خشک گردید

بتابستان چو چوب بید مجنون   زمستان می چکیدی متصل خون

باین احوال بود آن مرد غافل   بآخر در جهنم گشت داخل

مفید آن شیخ و سید ابن طاوس   نوشتند این خبر با جان مأیوس

که عبدالله طفل خرد ستیر   چو دید آن حال خویش ابتر

دوید از خیمه نزد شاه آمد   برنگ نجم پیش ماه آمد

گرفته گرچه زینب در کنارش — بجا لیکن نمے صبر و قرارش
قریب شاہ دین آن طفلِ گریان — گہے فریاد و گہ مے کرد افغان
کہ آمد حرملہ زد تیغ بر شاہ — سپر فرمود دستِ خویش آن ماہ
ز شانہ دست آن کودک جدا شد — بجون خود شفق گون مہ لقا شد
چو واعماہ گفت آن شاہ انور — کشید او را شہِ مظلوم در بر
خدنگے زد لعین بر حلق معصوم — کہ در آغوش حضرت مرد مظلوم
لعینے کافرے ملعون و مردود — کہ نامش صالح و ابن وہب بود
بہ پہلو نیزۂ ظلمے زد ظالم — بیرو افتاد سلطان دو عالم
برآمد زینب خاتون ز خیمہ — دوید از جوشِ خون بیرون ز خیمہ
بلب نالہ ز دل جوشش بجا بود — صدائے وا اخاہ و اسیداہ بود
صدائے کرد با صد درد و اندوہ — شود اے کاش پارہ پارہ ہر کوہ
فتد این آسمان بر خاک یکباش — نماند انجم و افلاک ای کاش
با بنِ سعد گفت ای بیمار زشت — ستمگر بانی جور و جفا زشت
تو مے بینی و فرزند پیمبر — بخاک و خون ز زخم تیغ و خنجر
برآمد اشک سنگین دل ولیکن — بگردانید رو آن تیرہ باطن

صالح بن وہب [illegible]

امام پاک می غلطید و می گفت / بعارض خون همی مالید میگفت

ز دنیا می روم با جان غمناک / پی تسلیم شاهنشاه لولاک

بخون غلطیده و ایذا کشیده / بحلق تشنه چون ماهی طپیده

صدا زد شمر ای لشکر چه دیر است / بکار سبط پیغمبر چه دیر است

حصین بجیبا زد بر دهن تیر / ابو ایوب بر حلق و ذقن تیر

بدوش و دست چپ زرعه صمصام / نترسید از خدا ملعون بد انجام

سنان زد نیزه بر پهلوی سرور / بخولی گفت ملعون کن جدا سر

چو او نزدیک آمد دست لرزید / بجسمش رعشه افتاد و بترسید

سنان نزدیک شه آمد جفا کرد / سر سبط نبی از تن جدا کرد

بوقت ذبح شه می گفت مرتد / که میدانم که جد تست احمد

پدر شیر خدا زهراست مادر / جدا دانسته از تن میکنم سر

همین از حضرت سجاد بیانست / که قاتل ابن احمد را سنان است

مگر اشهر روایت اینچنین است / که قاتل شاه را شمر لعین است

فرود آمد چو او از مرکب خویش / که سر سازد جدا از جسم دلریش

بگفت آن شاه بود آگه دل من / تو خواهی بود ظالم قاتل من

تو عیسی و برص داری باندام | سنگ ابلق تو ای زشت انجام
مگر آنچه از احمد شنیدم | بچشم خویش ظالم در تو دیدم
لعین شد در غضب جور و جفا کرد | که خون سبط محبوب خدا کرد
سر اقدس به تیغ کین جدا ساخت | سر اسلام و فرق دین جدا ساخت
چنین هم از خبر مسموع گردید | بقول معتبر مسموع گردید
که خولی کرد این ایمان فروشی | لعین ابن لعین ایمان فروشی
مگر اشهر همین باشد روایت | که شد از هر سه ملعون این شقاوت
بقتل شاه دین کردند اراده | سنان و شمر از خولی زیاده
شریک قتل گشتند این ثلثه | همیشه قابل نفرین ثلثه

در بیان سوانح بعد شهادت حضرت و آمدن اسپ بر در خیمه ماتم اهل حرم

دریغا سید عالی مکان رفت | مسیحا از زمین بر آسمان رفت
روان سوی جنان گردید حیدر | زمانه گشت خالی از پیمبر
قیامت در جهان گردید برپا | که شد قتل ابن حیدر جان زهرا
شهید راه حق از دست امت | پیمبر زاده شد در دشت غربت
روایت می کند راوی که چون شاه | شهادت یافت صد افسوس صد آه

هوای تیره رنگی گشت پیدا / ز شور او قیامت شد هویدا
زمین در لرزه آمد مثل سیماب / بخاک از آسمان بارید خوناب
بگردون منکسف خورشید گردید / که کس اکس بتاریکی نمی دید
تلاطم در محیط و رعشه در کوه / ملایک در بکا انبوه انبوه
گمان کردند مردم شد قیامت / قیامت را نمایان شد علامت
جهان برهم ز قتل شاه عادل / عذاب حق تعالی گشت نازل
ولیکن ساکن آن شور و شغب گشت / بهمین مقدم سجاد در دشت
نظر چون کرد اسپ سید پاک / که مولایش بخون افتاد در خاک
ز بیتابی شد اسپ برق جولان / چو زاغ آشیان گم کرده گردان
بزاری بود با جان فسرده / بسان مادر فرزند مرده
بهر سو کرد جولان هر طرف گشت / ز بیتابی بمیدان صف بصف گشت
درین گردندگی و ترکتازی / چهل کس از اعدا کشت غازی
بضرب چار سم کفار را کشت / به تیغ چار دستی اشقیا کشت
سر خود را بخون شاه گلگون / نمود و دید گریان سوی گردون
ز مقتل سوی خیمه توسن آمد / بفریاد و فغان و شیون آمد

میان اشقیا من نیز باشم — سزاوار سزا من نیز باشم
گمان کردند بعضے از لعینان — که دیوانه شدست این مرد نادان
شدند از نعره اش بعضے خبردار — چنین با یکدگر کردند گفتار
بجز دکردیم آن از حیله و فن — نمے کرد آنچه با ما هیچ دشمن
پے ابن زیاد بانئ شر — شد از ما خون فرزند پیمبر
همانجا یکدگر کردند بیعت — مکر رب بے خبر کردند بیعت
که بر ابن زیاد زشت انجام — خروج آرند بعد چند ایام
خروجے بر لعین کردند لیکن — نشد نیل مرام قوم ممکن
به صادق گفت راوی یا شنیدن — که بود آن نعره زن در لشکر کین
نمود ارشاد امام پاک جبرئیل — که بود آنجا گریبان چاک جبرئیل
اگر میداد رخصت رب عزت — کشیدے نعره در بوش رقت
که ارواح کثیف قوم اظلم — همه رفتے سوے نار جهنم
زمهلت لیک با شد این اراده — عذاب آخرت گردد زیاده

در بیان غلطیدن کلاغ در خون شهدا و رفتن او به مدینه

فغان زین گردش گردون گردان — بخاک کربلا فخر سلیمان

جهان در ماتم شاه سرافراز — طیور از آسمان کردند پرواز

یکی در ناله و دیگر بشیون — ز بال و پر به قتلش سایه افگن

کلاغی آمد و غلطید در خون — سوی یثرب وآن طیر محزون

بقصر شاه بر دیوار جا کرد — گهی نوحه نمود و گه بکا کرد

چو صغرا دید حال طیر محزون — که از بال و پر اوی می چکد خون

خروشی از دل پرغم آورد — که در گریه ملایک را در آورد

بدل از نوحهٔ طاعت یقین کرد — که آگاهم ز قتل شاه دین کرد

زنان گشتند جمع و شد قیامت — ز شور ناله های اهل عصمت

نمایان شد که فرزند پیمبر — بدشت ظلم شد ذبح بخنجر

ز فریاد زنان مو پریشان — به یثرب طرفه محشر شد نمایان

در بیان تاراجی آل اطهار از دست ظلم لشکر کفار

خیام شاه شد غارت ببیداد — چرا این چرخ گردون نیفتاد

عجب قوم شقی جور و جفا کرد — که بر کشتن نه تنها اکتفا کرد

میان خیمه ها گشتند داخل — برهنه تیغ ها و کینه در دل

همه خونخوار خشم آگین غضبناک — بخیمه بیکسان افتاده بر خاک

در آنخانه که از بیم جاه و رفعت | نشد داخل ملایک بی اجازت
سپاه اشقیا بی رخصت آمد | پی تاراج و بہر غارت آمد
گروه نجس در بارِ حسینی | بغارت رفت سرکار حسینی
رداہاے زنان از سر کشیدند | دو گوشِ کودکان گوہر کشیدند
قدم چندان به بیرحمی فشردند | که از پاے زنان خلخال بردند
چنین از فاطمہ گردید مرقوم | حزین وزار دختِ شاہ مظلوم
که وقت غارت آن قوم مردود | دو خلخالِ طلا در پاے من بود
ز پایم ظالمی میکرد بیرون | مگر چشمش اشک جیحون
بگفتم اے عدوی ایزد پاک | چه وجه ست اینکه چشمت ست نمناک
بگفتا گریہ من نیست بیجا | که غارت میکنم دختِ نبی را
بگفتم که میدانی تو ہرگاه | که من دختِ رسولم صاحبِ جاه
چرا غارت نمائی ای بد انجام | چرا بیرون روی از دین اسلام
بگفتا من نگیرم گر ز بدعت | برد البته دیگر کس بغارت
بفوج ابن سعدِ زشت مردود | ز خیل بکر بن وایل زنی بود
چو دید از دور این سامان غارت | که اشرار اند سرگرم شرارت

به کف تیغ ز روی خشم برداشت — قدم در خانهٔ بیمار بگذاشت
صدا زد وای بیمار آن ظالم — نترسید تا چند این مظالم
بغارت می برید آن خاندان را — که مثل کعبه هست اهل جهان را
چه ظلمت انگیز است تاج معراج — کند امت ز دست جور تاراج
پس آمد جانب او شوم بر او — ردا انداخت بر عریان سر او
به لشکرگاه گردانید او را — ز ره گمراه گردانید او را
دریغا وای حسرت وای حسرت — لشکر او را گوارا هتک حرمت
بغربت وارث زینب کجا بود — غریب کربلا یا رب کجا بود
که پوشیده سر عریان زینب — نهادی گوش بر افغان زینب
رهانیده ز دست ظلم کفار — امان دادی ز دست جور اشرار
کرم کردی بحال عترت خویش — در آوردی بظل رحمت خویش
حمید آن ابن مسلم میکند نقل — ز ظلم شمر ظالم میکند نقل
که تا رفت بر بالین سجاد — مریض بیکس و مغموم و ناشاد
بد از فرط ضعف لاغر بود در خواب — ز بیماری به بستر بود در خواب
ستمگر خواست تا او را کند قتل — به شمشیر جفا او را کند قتل

بگفتم حمله را کشتید در دشت | که خالی خاندان مصطفی گشت
چه سود از قتل طفل ناتوانست | قریب مرگ خود این نیم‌جان است
که ناگه ابن سعد آمد به خیمه | قدم بنهاد آن مرتد به خیمه
صدا زد آنچه شد شد نیست پروا | تعرض از زنان بیجاست بیجا
علی ابن حسین هست از مرض زار | تعرض کے بجا باشد ز بیمار
غرض غارت نمود آن قوم خودسر | به خیمه آنچه بود از رخت و زیور
زدند آتش بخیام مصطفی را | پریشان ساختند آل عبا را
زنان و کودکان سرگرم فریاد | برهنه سر ز دست ظلم و بیداد
بخیمه چون قیام خود ندیدند | پریشان مضطرب بیرون ندیدند
ز دهشت شاه بیکس هست قوم | که پیش آمد سوارے کافر شوم
بدستش نیزهٔ سر تیز و خونخوار | که بر پشت زنان میزد ستمگار
ز خوفش هر یکے هر سو گریزان | بهر جانب پریشان مو گریزان
صداهاے زنان میکرد غارت | ز فریاد زنان برپا قیامت
که آیا هست مسلمانی ز عالم | نباشد مسلمے در قوم اظلم
دهد ما را درین آفت پناهی | کجا در عالم غربت پناهے

من از هنگامه وزین شور محشر | بخود لرزیدم از خوف ستمگر
که ناگه در هجوم ظلم و بیداد | نگاه آن ستمگر بر من افتاد
سنان نیزه اش دیدم چو بر دوش | در افتادم بروی خاک بیهوش
درید او گوشم بهر گوشواره | مرا جز صبر در غربت چه چاره
ردا از سر کشید و در بغل داشت | مرا بیهوش وی خاک بگذاشت
پی تاراج دیگر رفت ظالم | مرا وقتی که آمد هوش دیدم
نشسته بر سر من عمه من | روان از چشم اشک گرم شیون
بمن فرمود برخیز ای ستمکش | زدند اهل ستم در خیمه آتش
ببینیم بر یتیمان تا چه بگذشت | به زین العابدین آیا چه بگذشت
بگفتم نیست چادر بر سر من | بگفتا بین سر بی چادر من
سر من مثل تو گردید عریان | من و تو هر دو در غربت پریشان
من و عمه بعابد چون رسیدم | ز ضعف او را بر و افتاده دیدم
مریض و درد حیران گریه میکرد | بر احوال غریبان گریه میکرد

در بیان اسیری اهل حرم و گذرشان بمقتل شهیدان و نوحه خوانی زینب

قلم از آتش غم شعله زار است | سمندر طایر جان ترا است

که آتش سر کشید از کشور شام — بدشت کربلا آمد بانجام
خیام اهل بیت پاک اطهار — بآتش سوختند اشرار غدار
بچشم صبر عابد بود آن نور — چو بیند چشم موسی شعلهٔ طور
فتد پایش برون از حد تسلیم — بچشمش نار چون باغ براهیم
از آن سوزی که در غرباش سوخت — چراغی در ره اسلام افروخت
بچشم رهروان راه ایمان — فزود از پرتو او نور عرفان
روایت کرده اند اهل حکایت — شهادت یافت چون شاه ولایت
سر آن سرور و سرهای دیگر — بنوک نیزه ها چون ماه و اختر
سیه رویان لشکر نصب کردند — لعینان بد اختر نصب کردند
خروش از چرخ و هفت اختر برآمد — فغان از جان پیغمبر برآمد
به ضعف و لاغری سجاد دلگیر — مسلسل در میان طوق و زنجیر
زنان و دختران شاه بی سر — بغیر مقنع و روپوش و چادر
یتیمان امام و کودکی چند — بعمر خردسالی مه مانند
سوار پشت اشترهای عریان — چو ابر و رعد گریان و خروشان
باین احوال ابن سعد نامرد — سوی کوفه بیا زار روان کرد

محافظ ابن اشعث ابن حجاج
دگر شمر لعین روبش شب داغ

اگر طفلے فغان میکرد در جوش
بزجر و ضرب میکردند خاموش

چه بیرحمان بایذا دل نهادند
کہ طفلان از افغان کردن نہادند

بیان کرد ست راوی نقل دیگر
بخولی داد ملعون فرق انور

چو در مقتل گذار کاروان شد
ز شور بیکسان محشر عیان شد

چه یوسف طلعتان جمع ابید دیدند
میان خاک و خون غلطیده دیدند

بدنها پاره و اعضا بریده
بصد جا از جراحت خون چکیده

دران تنهای بسیر لاش شبیر
مشبک از سنان و نیزه و تیر

غریبان طرح صد غوغا فگندند
ز پشت اشتران خود را فگندند

بگریه جمله وحش و طیر صحرا
بنوحه ساکنان عرش اعلے

ملایک جن و انسان پست بسر
زمین تا آسمان صحرای محشر

بدریا ماهیان از غم در آتش
بصحرا وحشیان بیتاب و غمکش

بلاشش قاسم آمد مادر او
برهنه لاشه و عریان سر او

بفرط بیخودی زینب صدا زد
کجائی یا محمد یا محمد

حسین تست بر خاک افتاده
بمقتل جسم صد چاک افتاده

فرستادش خدا در عید پوشاک
فتاده بر تنش جامی کفن خاک

نشانیدی جبینی راکه بر دوش
شد است از خون جسم خویش گلپوش

تنش بر خاک بی ملبوس و جامه
سرش بر نیزه بی تاج و عمامه

بریدند از قفا اعدا سرش را
فگندند از شقاوت پیکرش را

لب نازک ز بی آبی کبود است
تنش صد پاره از تیغ حسود است

مخضب شد ز خون ریش مطهر
رخ پر نور او چون لاله احمر

اسیر دست اعدا دخترانت
تبه صحرا بصحرا دخترانت

برهنه در هجوم اشقیا سر
نه برقع بر رخ ایشان نه چادر

رداها ظالمان از سر کشیدند
به بیرحمی ز سر چادر کشیدند

دریدند از پی گوهر لئیمان
که خون جاریست از گوش یتیمان

بآتش خیمه های ما همه سوخت
بغربت خانه زهرا همه سوخت

کجا رونق بدربار حسینی
که شد تاراج سرکار حسینی

بغربت گشت هتک حرمت تو
گرفتار رسن شد عترت تو

مریض کربلا سجاد دلگیر
به تپ شد مبتلا بی طوق زنجیر

ز مقتل می برندش مردم شام
چو خورشید درخشان جانب شام

رخ خود پس به قبر فاطمه کرد | که ای مادر حسین ناز پرورد
که پروردی بصد رنج و مشقت | بخون غلطیده از شمشیر امت
تو در فردوس مصروف تماشا | تن شبیر و ریگ گرم صحرا
تو ای در سایه طوبی براحت | حسین و تابش مهر و اذیت
تو در قصر جنان در خواب آرام | حسین و تیغ ظلم لشکر شام
حسینی را که جا دادی در آغوش | بخاک افتاده و زخمی تو خاموش
حسینی را که پروردی بنازش | بخون آلوده گیسوی درازش
حسینی را که پروردی بشیرش | بکشتند اشقیا با تیغ و تیرش
گرفتار مصیبت ما غریبان | بصد انده رفت ما غریبان
بمقتل بی کفن بی سجا یتیم | سر ما بیکسان محتاج چادر
درین لشکر درین انبوه ایشان | نقاب چهره موهای پریشان
نگاهی کن سوی سجاد بیمار | حمائل در گلو طوق گرانبار
پیاده ناتوان و منزل شام | بسان طائر بی پر ته دام
ز رفتن چاره بیکس ندارد | شهیدان را بمقتل چون گذارد
پس انگه رو بسوی لاشه کرد | بحسرت جانب حضرت نگه کرد

کشید آهی و گفت ای ابن حیدر | فدای غربت تو جان خواهر
سر از خجلت به پشت چون برآرد | که قدرت بر کفن زینب ندارد
برهنه جسم تو عریان سر من | ز سر بردند اعدا چادر من
سکینه دید چون لاش پدر را | تن مجروح شاه بحر و بر را
دوید و با تن مجروح چسپید | ز الفت با پدر چسپید و غلطید
ز حسرت با پدر می گفت بیتاب | که من بر سینه بودم خوگر خواب
کنون بی وارث و حال یتیمی | که می پرسد ز احوال یتیمی
بنوعی کرد بیکس نوحه در جوش | ز رقت حاضران گشتند بیهوش
چو شمر بیحیا آمد جفا کرد | بجبر از لاش شه او را جدا کرد
یتیم شه ز فریادش چگویم | لعین بیدین ز بیدادش چگویم
چو می آید بگوشم این فسانه | زند غم بر دل من تازیانه
نگاهی کرد زینب سوی عابد | چو میت یافت رنگ روی عابد
بترس آمد مبادا روح از تن | کند پرواز چون طایر ز گلشن
بگفت ای یادگار شاه ابرار | چه حالست اینکه می بینم تن زار
نمود ارشاد عابد چون توانم | که دارم تاب این غم ناتوانم

عزیزان و پدر بر خاک بی سر
چنین بر بیکسان ظلم ستمگر

بصحرا ای مصیبت این شهیدان
کسی را نیست فکر دفن ایشان

چنان غافل ز ایشان کافرانند
که گویا از مسلمانان نبودند

شنیدا ز عابد و زینب بکا کرد
بیان آن بضعهٔ خیر النسا کرد

ز جد تو خبر دارم من زار
رود از دشت چون این فوج کفار

گروهی باشد از امت که آید
ته خاک این شهیدان را نماید

نماید جمع پاره پاره اعضا
کند مدفون عزیزان را بصحرا

نشانی از ضریح پاک سازد
ثریا تکیه افلاک سازد

که هرگز آن نشان پاک تربت
نگردد محو تا روز قیامت

کنند اعدا بهدم او اراده
ولیکن رفعتش گردد زیاده

ز هر سو زایرانش جمع گردند
همه پروانهٔ آن شمع گردند

شود زین خاک نهر فیض جاری
دعای زایران مقبول باری

در بیان ارادهٔ اهل جفا به پامالی لاشه های شهدا و آمدن شیر صحرا بحفاظت آنها

چه کردی ای سپهر دون چه کردی
جهان گردید دیگرگون چه کردی

گلستان رسالت گشت پامال — مغیلان ستم در ظل اقبال
محب رب بخواری شاد دشمن — حرم تاریک و آتش خانه روشن
زیاده زین چه باشد کج ادائی — صنم در فکر دعوای خدائی
جهانی پیش فاسق دست بسته — بصدر مصطفی میکش نشسته
بمقصد فاسق و فاجر رسیده — بخاک و خون حسین سر بریده
رقم شد از کلینی این روایت — که چون مذبوح خنجر گشت حضرت
بهین آماده شد قوم ستمگر — که تازد اسپ بر تنهای بیسر
بآل مصطفی چون این خبر شد — بدل داغ مصیبت تازه تر شد
جهان در چشم زینب گشت تاریک — قیامت شد ز شور ناله نزدیک
نگه بر آسمان و لب بفریاد — که یارب چون رهد بیکس ز بیداد
حضور دخت حیدر فضه آمد — پریشان حال و مضطر فضه آمد
که ای نوباوه خاتون محشر — شنیدی قصد این فوج ستمگر
که میخواهند نزد کینه تازند — بلاش کشتگان هوا تر تازند
سفینه را که احمد کرد آزاد — شکست و کشتیش در ورطه افتاد
بناگه دید شیری در جزیره — ز خوفش شد جهان در چشم تیره

مگر با شیر بیشه اینقدر گفت — بچشم تر دوان خوف و خطر گفت
سفینه من عجب مریضانیم — که آزاد از جناب مصطفایم
چو نام مصطفی آن شیر بشنید — روان شد رهبر من در دشت گردید
در اینجا نیز دارد شیر اقامت — اگر گوئی ازو خواهم اعانت
به پیش او برم چون نام حیدر — یقین دارم که گردد شیر یاور
اجازت یافت چون سوی دشت رفته — چو دید آن شیر را گویا چنین گفت
که ای بوالحارث غافل ز بیحال — که کشت فاطمه گردید پامال
شد ابن شیر مردان کشته تیغ — شهنشاه شهیدان کشته تیغ
بدین قصد اشقیا می حیله سازند — که فردا اسپ بر جسمش بتازند
حق شیر خدا ای شیر ادا کن — اعانت از پی مشکلکشا کن
بگوش او چو این احوال آمد — سوی مقتل پریشان حال آمد
بجسم اطهر شه دست بگذاشت — نشست و تا سحر پاسش میداشت
سحر چون گشت آمد فوج کفار — که سازد کشتگان پامال رهوار
بمقتل شیر را دیدند ساکن — که پامالی ازان شد غیر ممکن
ز خوف شیر بیشه رخ نهفتند — با ابن سعد ملعون حال گفتند

ستمگر گفت راه خویش گیرند / طریق مسکن خود پیش گیرند
مقرر فتنه گردید پیدا / نگردد بکسی این راز افشا

در بیان آمدن اهل قاضریه برای دفن شهدا بظاهر و بباطن آمدن امام زین العابدین علیه السلام باعجاز امامت از قید اهل بدعت

عجب آن قوم غافل از خدا بود / عدوی مرتضی و مصطفی بود
که بعد قتل آن سلطان مظلوم / بخورد و نوش شادان لشکر شوم
زنان در فاقه و آسوده اعدا / باین سوصوم آنجا شرب صهبا
روان چون کرد ابن سعد گمراه / سوی کوفه زنان را با سر شاه
سه روز آن بی حیا در کربلا ماند / پی دنیا ز عقبی دست افشاند
بدفن کشتگان خویش پرداخت / کفن داد و قبور اشقیا ساخت
جسدهای شهیدان همچنان داشت / بغیر دفن روی خاک بگذاشت
باهل قاضریه این خبر شد / که خالی دشت از ارباب شر شد
شهیدان بی کفن افتاده بر خاک / بغیر دفن سبط شاه لولاک
بمقتل سایه زیر آسمان نیست / کسی پرسان حال بیکسان نیست
بمقتل آمدند و جمع گشتند / چو پروانه بگرد شمع گشتند

چو هر دو در مقتل رسیدند	قبور آن شهیدان کنده دیدند
که مرغان سپید آنجا خدا ساخت	بهم بودند و می کردند پرواز
پس رسم ادای سرور دین	شدند آماده تجهیز و تکفین
تن شاه دو عالم گشت مدفون	بآن موضع که تربت هست اکنون
علی اکبر بپائین پدر گفت	بخواب ناز آن رشک قمر خفت
شهیدان جمله در پائین اکبر	پسندیدند جا تا روز محشر
کنار آب دریا گشت طیار	مزار پاک عباس علمدار
بظاهر صورت دفن اینچنین بود	بباطن کار زین العابدین بود
که ایشان را هم ایشان دفن سازند	امامان را امامان دفن سازند
باعجاز امامت آمد آن شاه	پی دفن تن سلطان ذی جاه
نماز آن شاه کرد و دفن فرمود	بر آورد آه سرد و دفن فرمود
سر قبر امام پاک و طاهر	گروهی از ملایک شد مجاور
برای زائران قبر پرنور	باستقبال می آیند تا دور

در بیان آمدن ساکنان شهر بعلبک باستقبال لشکر یزید در آشنائی راه

بدا مردی که چشم از فهم پوشد	خرد و دنیا و عقبی را فروشد

ز حق هر کس سوی باطل شتابد | درین بازار جز نقصان چه یابد
چو ابن مصطفی شاه شهیدان | روان شد جانب گلزار رضوان
گرفتار بلا آل عبا شد | اسیر غم مریض کربلا شد
سر نیزه سر سردار عالم | دگر سرها بنوک نیزه همدم
ز مقتل چون روان آن فوج شر شد | بشهر بعلبک آن را گذر شد
چو واقف مردمان ز احوال گشتند | روانه بهر استقبال گشتند
علم ها آن طرف با طبل شادی | باین سو ناله های نامرادی
پریشان زینب و سجاد مغموم | باه و ناله می فرمود کلثوم
خدا معدوم گرداند شما را | چو ما مغموم گرداند شما را
مسلط بر شما سازد کسی را | نماید سر جدا از تن بسی را
جناب عابد مغموم دلگیر | بدرد و غم اسیر طوق و زنجیر
بشهری چند آن مغموم محزون | شکایات زمانه کرد موزون
که گوناگون بود درد زمانه | نه ما در رنج و راحت جاودانه
خوشا مردی که جسمش با ملال است | رجوع جمله سوی ذوالجلال است

در باب ورود آل عبا و سرهای شهدا بشهر کوفه

چه کار بد یزید بی حیا کرد / چه با ابن زیاد ابن زنا کرد
که نازان گشت در قوم خود ابلیس / که پر کرد او جهنم را به تلبیس
چنان از مرگ آدم خطا رفت / که امید ترحم از خدا رفت
چنان شد گرم نار قهر باری / یقین دارم که عالم گشت ناری
مگر البته آن جن خواه انسان / که خواهد شد برین مظلوم گریان
برادر من کدام از اشقیا نیست / مگر در خلق یا حیابش مرا نیست
اگر پسر یزید زشت بنیاد / خلف ابلیس را باشد باولاد
دگر ابن زیاد است باده / ازو هم هست در زشتی زیاده
چو آمد آل احمد سوی کوفه / لعین آراست چون گل روی کوفه
شقی بی رحم فرمان داد و خندید / ز قتل سبط پیغمبر شود عید
موافق شد به حاکم گردش دهر / لباس نو بنو پوشید همه شهر
سوی بازار خلقی شد روانه / ز شادی کوچه کوچه شادیانه
غرض در ازدحام مجمع عام / به هر سو گرفتاران ناکام
بنوک نیزه ها سرهای اقدس / چو مه پر نور و چون قرآن مقدس
برون آمد زنی از خانه پرسید / که وجه این ستم آیا چه گردید

اسیران کدامی قوم ہستید — مسلمانید یا آتش پرستید
ہمہ گفتند پامال جفائیم — گرفتاران آلِ مصطفائیم
شناسا بود آن زن نیک بخت — بحالِ زار ایشان گریہ ہا ساخت
ز خانہ چند مقنع چند چادر — بعجلت پیش شان آورد مضطر
گرفتند آلِ احمد آن ردا ہا — مقدر گفت آہا ثم آہا
دران ہنگامہ پوشیدند خود را — کہ در نامحرمان دیدند خود را
بحالِ پُر ملال آن غریبان — نگہ مے کرد ہر کس بود گریان
زنان در گریہ وزاری بہر بام — ز ہیبت لرزہ مردانرا باندام
بحال اضطراب و شدتِ غم — جناب زینبِ خاتون معظم
پس از حمد و ثنائے مصطفٰے گفت — بہ تقریر فصیح مرتضٰی گفت
کہ لعنت بر شما اے اہلِ کوفہ — ہمان مکر و دغا اے اہلِ کوفہ
ستم بر ما و بر ما باز گریہ — بدل دنیا ز عقبٰے باز گریہ
نہ شاہِ کربلا را قتل کردید — علی و مصطفٰے را قتل کردید
تدارک ہیچ ممکن نیست اکنون — کہ در کونین گردیدید ملعون
شریعت را عبث برباد کردید — دل ابلیس ملعون شاد کردید

بامت شاه دین سبط محمد / امانت بود از الله و احمد
تلف کردید امانت از خیانت / چه باشد عذر در روز قیامت
کمر بر هدم بیت الله بستید / بقرآن سوختن آتش پرستید
غرور دولت دنیا نزیبد / که شیطان اهل دولت را فریبد
بدنیا هست مهلت چند ایام / ثباتے کو چو خورشید لب بام
نماند اکنون ز بعد این شقاوت / شما را از خدا امید رحمت
عذاب حشر اے اهل حسد وائے / سزاوار سقر ایوائے صد وائے
ازان پس دختران شاه مظلوم / وزان پس عابد بیمار و مغموم
باشک دیده و با جان ناشاد / به مجمع همچنین کردند ارشاد
پشیمان حاضرین گشتند چندان / که شورے شد بلند از آه و افغان
ز حسرت دستهای خود گزیدند / که خود را خود سوے دوزخ کشیدند
خراشیدند روی خویش مردان / زنان کردند مو بر سر پریشان
بسجاد حزین گفتند بهم / که یا ابن محمد فخر آدم
به نیروان انچه گفتی راست گفتی / به سوز ما دل حضار سفتی
بدل اکنون ترا گشتیم محکوم / نداریم اقتدا اے حاکم شوم

نمود ارشاد و شستہ ہیہات ہیہات | چہ سود از توبہ بعد قتل ہیہات
شما را ہست دنیت وفا وکے | نمیدارم برین قول اعتماد وکے
زبان گویاست لیکن قصد دل نیست | چرا چہا کہ لوازم منزل نیست
چہ آفتہا ازین کذب بیان شد | تلف جان امام انس جان شد
از ان پس آن شہ مغموم و محزون | بیاتم کرد شعرے چند موزون
کہ مضمونش ہمہ درد و الم بود | شکایت ہا ز ارباب ستم بود

روایت مسلم گچکار

دریغا منہدم شد قصر ایمان | عیان شد از تنور کفر طوفان
ستمگر انتظام ملک فہمید | بمعنی خانۂ اسلام کندید
چنین شد مسلم گچکار ناقل | مرا در شہر کوفہ بود منزل
بشغل کار گچ بودم کہ ناگاہ | بگوشش آمد صدای نالہ و آہ
ز خادم کردم استفسار احوال | کہ این شیون چہ باشد کن بیان حال
بگفت او دشمن حاکم کسے بود | کہ لشکر رفت و کشت آورد و سر زود
بگفتم نام آن دشمن چہ باشد | بگفتا سبط احمد سبط احمد
حسین ابن علی گویند او را | ستمگر خارجی گویند او را

ز اصغائے کلام وحشت انجام — مرا شد راست مو بالائے اندام
شنیدم نام و ہیچ آنجا نگفتم — ز خوف جان ملال خود نہفتم
کشیدم دست شد چشم دلم تر — برون رفتم ز قصر از راہ دیگر
زدم بر تیغ لبہا بسکہ از زور — گمان کردم کہ شد چشمان من کور
کنار شہر کوفہ چون رسیدم — ہجوم مردم آن شہر دیدم
ز مرد و زن گروہے چشم بر راہ — کہ مے آیند اسیران آہ صد آہ
جمل محمل بناگہ گشت پیدا — کہ بودند اندران ناموس طاہا
ستمکش اہلبیت شاہ ذیجاہ — زنان و کودکان با نالہ و آہ
مریض کربلا را دیدم از دور — سوار اشتر عریان و رنجور
روان خون از تن مجروح محزون — کہ مے فرمود شعرے چند موزون
بمضمون عزائے شاہ والا — کہ گریان برائے شاہ والا
چو حال کودکان دیدند مردم — تصدق پیش کردند از ترحم
کسے نان جوین خشک میداد — کسے خرما بدست خود فرستاد
بہ مردم زجر مے کرد ام کلثوم — کہ صدقہ بر ما شما را نیست معلوم
گرفتے از دہان و دست طفلان — فگندے بر زمین نالان و گریان

درین اثنا سر سلطان والا — بنوکِ نیزه شد از دور پیدا
دگر سرها بسانِ ماه تابان — دران خورشید فرقِ شاهِ ذیشان
شبیه مصطفیٰ رخسار ظاهر — خضاب از لحیه پر نور ظاهر
نگاهِ زینب خاتون ناشاد — بفرقِ سیدِ عالم چو افتاد
سر خود زد به محمل شور انگیخت — که بر روی زمین خون از جبین ریخت
بگفت ای ماهِ دین مهر امامت — بگفت ای شمع ایوانِ خلافت
یتیمانِ تو در رنجِ اسیری — پی مشکل کشا کن دستگیری
ز گفتارش دلِ خارا شد آب — همه گشتند چون سیماب بیتاب
ز شور نالهاے اہلِ بازار — قیامت شد بهر جانب نمودا

در بیان آمدن اہلِ حرم به بازار ابن زیاد بانی جور و ستم

زبانم می کند از من شکایت — ز لذت نیست خالی این حکایت
مرا تفویض تو کرد دستِ داور — برای حمد و نعت و مدحِ حیدر
نمایم از تو کی منت پذیری — تو راهِ ذکر اعدا پیش گیری
مرا مد نظر از شهد بهبود — تو هر دم می نمائی زهر آلود

چو لشکش میدهم گاهی بانطق — زتو از آتشش و پیرایهٔ نطق

چو نام دشمنی گیرم به گفتار — علیه اللعن هم گویم بتکرار

تو چون با من شریک این فیض یابی — مگردان رو خود زین کامیابی

چو راضی گشت گفتم در حکایت — که با این زیاد زشت لعنت

لعین از نطفهٔ ابلیس زاده — ز ابلیس لعین ملعون زیاده

چو وقت صبح تابان شد ستاره — لعین بنشست در دار الاماره

همه اعیان کوفه را طلب کرد — چو روز عید سامان طرب کرد

ببزم آن لعین سامان شادی — بر اهل بیت دنیا نامرادی

سر شاه شهیدان در طبق بود — که زیر تخت آن مردود حق بود

در آوردند در مجلس حرم را — زنان و عترت شاه امم را

بقول حضرت سجاد ذیجاه — ستان آورد در مجلس سر شاه

نمود آن زشت شعری چند موزون — بایین معنی باین بیهوده مضمون

که چیزی از نقره و زر کن سپر را — نمودم قتل شاه بحر و بر را

که از آفاق بهتر در نسب بود — وحید جمله عالم در حسب بود

پدر شیر خدای پاک و مادر — جناب فاطمه خاتون محشر

چو او زینسان بیان مدعا کرد / غضب ابن زیاد بی حیا کرد

که بودی اینچنین گرز و خبردار / چرا کشتی چرا کردی چنین کار

رگ خشمش چنان گردید جنبان / برای قتل قاتل داد فرمان

نظر چون بر سر شاه عرب کرد / تبسم کرد و اظهار طرب کرد

بدست نحس چوبی داشت میزد / بدندان و لب شهزاده احمد

ز مجلس زید ارقم داد آواز / ز لب بردار چوب ای فتنه پرداز

که این لب بوسه گاه مصطفی بود / لبی مرغوب محبوب خدا بود

بگفت این حرف و گریان شد باواز / درانده کرد از چاک دل باز

لعین از گریه مومن بر آشفت / به تندی بانگ بر وی برزد و گفت

خدا داد دست ما را فتح و تمکین / تو گریان میشوی ای دشمن دین

خرف گشتی و پیری است لاغر / وگرنه میزدم گردن سراسر

شنو ارشاد من ای نیک انجام / یقین دارم شدی بیرون ز اسلام

ز مجلس خاست بیرون آمد آن مرد / میان جمع عام این ندا کرد

که لعنت بر شما ای اهل کوفه / گرفتار خطا ای اهل کوفه

برای عترت زهرا اسیری / پی فرزند مرجانه امیری

لبو کنند خدایا شوید ناکام | نخواهد شد شما را نیک انجام

در بیان گفتگوی زینب خاتون و سجاد نمودن از ابن زیاد ملعون و شهادت ابن عفیف پیر نابینا و ضعیف

لعین ابن لعین ابن زیاد است | سراپا شر همه بغض و عناد است

لعین در بزم آن مغرور اظلم | بدور او کنیزانش فراهم

نگاه بی حیا بر زینب افتاد | بگفت این کیست با زو بسته ناشاد

کنیزی گفت این بنت نبوت | ز گریان در غم سبط رسول است

ستمگر گفت شکر حق تعالی | شما را کرد در آفاق رسوا

دروغ کشتگان گردید ظاهر | شدند آخر قتیل از حکم قاهر

بدرد آمد دل و فرمود زینب | کنم من حمد و شکر رحمت رب

مرا فرمود افضل در زمانه | چه من در نسل باشد یگانه

ز رجس لوث و عصیان پاک فرمود | برفعت برتر از افلاک فرمود

نگردد هیچگه رسوا در آفاق | مگر فاجر مگر بدکار فساق

ستمگر گفت دیدی حال تقدیر | چه کرد آخر خدا نسبت به شبیر

نمود ارشاد زینب من ندیدم | بجز نیکی ز شاه هر دو عالم

شهادت یافت و مقبول رب شد | سعادت حصه شاه عرب شد

ترا معلوم خواهد شد به محشر
که غالب کیست پیش رب اکبر

لعین در خشم شد بیرون ز ایمان
به قتل دخت زهرا داد فرمان

شد ابن حارث استاده سر بزم
به ملعون گفت هرگه دید این عزم

مناسب نیست ای از خود رمیده
غضب بر بیکس ماتم رسیده

ستمگر باز گفت از بیدماغی
مرا شد فتح بر شبیر طاغی

بحمد الله ظفر رب علا داد
ز درد سینه شد صحت شفا داد

نمود ارشاد زینبؑ بد شفائیست
شفای تو بحق تو بلائیست

توجه جانب دیگر لعین کرد
نظر بر حال زین العابدینؑ کرد

بگفت این کیست با احوال تغییر
مریض و مبتلای طوق و زنجیر

بگفتندش علی ابن حسینؑ است
که جان فاتح بدر و حنین است

بگفت آمد خبر نزدم مکرر
که او را روز میدان گشت داور

سرش از تیغ بران پاره پاره
تن او چون گریبان پاره پاره

مریض کربلا ارشاد فرمود
امام رهنما ارشاد فرمود

شنیدی بر خلاف او بود اکبر
علی نامش که او را کشت لشکر

ستمگر گفت کی فوج جفا کشت
بمیدان وغا او را خدا کشت

امام هر دو عالم صدر تمکین | نمود ارشاد با صد جان غمگین
که قابض بهر روح شیخ و شاب است | خدا وقت اجل یا وقت خواب است
لعین گفت حذر کن از عتابم | چه جرأت می نمائی در جوابم
گلوی سرکشان را ولی ته تیغ | شوی البته چون یحیی ته تیغ
ز حرف قتل زینب مضطرب شد | زبانه در نگاهش منقلب شد
ز جا برخاست با سجاد چسپید | ز فرط غم بآن ناشاد چسپید
بآن بد جسم گفت اول مرا کش | پس این زار و حزین را از جفا کش
بگفت آن شمر را بگذار از غمه | چه طاقت دارد این غمدار از غمه
مخاطب شد بآن دشمن که دشمن | مرا تهدید می سازی به کشتن
شهادت در ره حق عادت ماست | پریشانی همه جمعیت ماست
نترسیم از ستمگاران به کشتن | [illegible] ز شاه کربلا من
پس آن ملعون بدین فرمان داد | شوند این قیدیان محبوس [illegible]
مکانی بود کهنه تیره و تار | دران محبوس گردید آل اطهار
بروز آنجا نتاب مهر ذیت | و شب آنجا ز شبنم رنج و محنت
بیابان وادی محشر بر آفات | مقام هول و ظلمت در آنجا

دران آل نبی با حالِ تغییر
مریضِ کربلا در طوق و زنجیر

به مسجد رفت آن ملعون غدار
برآمد بر سرِ منبر ستمگار

به مردم گفت آن مردود کاذب
که حق ارباب حق را کرد غالب

یزید و تابعش را کرد یاری
مهیا شد پی کذاب خواری

شنید این حرف عبدالله ناگاه
که بود ابن عفیف آن مرد آگاه

محب حیدر و یک چشم حق بین
ز بینش رفته بود او را به صفین

ز دنیا بود فارغ در قناعت
به مسجد روز و شب صرف عبادت

درآمد پیش و گفت ای دشمن حق
تو و آبای تو کذاب مطلق

یزید و تابعش کذاب بی دین
ترا او را امیر کرد تعیین

به قتل آل پیغمبر دلاور
چنین یاوه سخن بالای منبر

شنید این گفتگو ظالم برآشفت
بگفت آخر که باشد کاین سخن گفت

زیاده خشمگین شد مرد و بندار
بجوشش دل بگرد گرد گفتار

چنان شد تیز نار خشم دشمن
که پیچید از غضب رگهای گردن

به مردم گفت دست از وی مدارید
به صد خواری قریب من بیارید

ز هر جانب ستمگاران دویدند
گرفتند و به صد خواری کشیدند

عزیزان وقریبانش کہ بودند ‌ ‌ ‌ رہا او را ز غداران نمودند
نمودندش ازان مسجد روانہ ‌ ‌ ‌ رسانیدند مومن را بخانہ
ستمگر گفت دست از وی مدارید ‌ ‌ ‌ روید این کور را تا من بیارید
بقوم از دختر چون خبر کرد ‌ ‌ ‌ بہم گشتند آنجا ہمقصد مرد
ز اقلیم یمن اکثر قبایل ‌ ‌ ‌ پی امداد گردیدند شامل
فرستاد آن لعین از مصر لشکر ‌ ‌ ‌ بلشکر ابن اشعث بود افسر
میان ہر دو قوم از روی افساد ‌ ‌ ‌ نبرد سخت و جنگ صعب رو داد
حسام از ہر دو سو بارید چون میغ ‌ ‌ ‌ عرب گشتند اکثر کشتۂ تیغ
بآخر گشت غالب فوج ظالم ‌ ‌ ‌ درون شہر آمد قوم ظالم
در ابن عفیف اعدا شکستند ‌ ‌ ‌ بخانہ آمدند و حلقہ بستند
پدر را زود کرد آگاہ دختر ‌ ‌ ‌ کہ شد در خانہ انبوہی ز لشکر
بہ ضعف و ناتوانی گفت آن پیر ‌ ‌ ‌ کہ باکی نیست تا من آرم شمشیر
بدستش دخترش شمشیر بسپرد ‌ ‌ ‌ رجز خواند و بقبضہ دست خود برد
بہ تحریک حسام برق پیکر ‌ ‌ ‌ ز تن ہیکرد آن غازی جدا سر
وغا با دیدۂ بی نور می کرد ‌ ‌ ‌ ز خود آن اشقیا را دور می کرد

ز هر سو حمله می آورد لشکر	پدر را ازان خبر میداد دختر
جری دفع ضرر میکرد از خویش	بتیغ آن قوم را میراند از پیش
رجز می خواند و کد میکرد چندان	که نامردان ازو بودند حیران
نمودی دخترش فریاد و میگفت	نترسیدی ازان بیداد و میگفت
که می کردم چنین هنگامه اسرد	بضرب تیغ می بودم اگر مرد
بآخر یافتند اشرار قابو	گرفتند از ستم بستند بازو
رسانیدند پیش حاکم زشت	ببویش دید و گفت آن ظالم زشت
خدا را حمد و شکر رب دادا	ذلیل و خوار گشتی آخر کار
جوابش گفت مومن صد تمکین	توئی خوار و ذلیل ای دشمن دین
ندارم چشم زین مجبورم از جنگ	و الا کار می کردم بتو تنگ
ستمگر گفت حالا می شوی فوت	ترا هم می چشانم شربت موت
جری فرمود هرگز نیست دهشت	که بودم آرزومند شهادت
غرض بیچاره را کشتند دشمن	ز راه دین بجنت یافت مسکن
بباغ خلد صرف سیر گردید	جری را خاتمه بالخیر گردید

نوشتن ابن زیاد بحاکم مدینه و مشتهر شدن خبر قتل حضرت سید...

ز جور حاکم کوفه زنا زاد — چه حق‌ها شد تلف فریاد فریاد
خلل آمد بدین شاه لولاک — سگ ناپاک مسجد کرد ناپاک
ستمگر روز دیگر داد فرمان — که بر نیزه سر شاه شهیدان
بهر کوچه بهر بازار گردد — که تشهیر سر ابرار گردد
به عبرت اشک ریزان مرد هر راه — که قرآن می شنیدند از سر شاه
روایت می کند راوی دیگر — بنخل آویختند آن فرق انور
سیه رو گشت حاکم شل خدا — بهر کشور روان شد فتح نامه
عمر فرزند سعد از اهل کینه — که ظالم بود حاکم در مدینه
بنامش هم خطے از کوفه آمد — که شد مقتول فرزند محمد ص
منادی هر طرف هر سو ندا کرد — که جان حیدر و زهرا قضا کرد
بلند از چار سو شور بکا شد — قیامت در بنی هاشم بپا شد
بهر خانه بهر کوچه بهر جا — ز شیون گشت شور حشر برپا
بر آمد بر سر منبر ستمگار — ز روی بیحیائی کرد گفتار
که شد سبط نبی آماده جنگ — بگشتی کار چون بر باغیان تنگ
خبر آمد به عبدالله جعفر — که فرزندان تو گشتند بیسر

بلب آورد آن صابر سر دست / رجوع جمله کس سوی اله است
غلامی گفت نازل کاین بلا شد / همه از وجه سبط مصطفی شد
بر ود و نعل عبد الله در جوش / بفرمود ای کنیزک زاده خاموش
چنین گویی بحق آن شهنشاه / که باشد محرم اسرار الله
مرا خود بود ذوق این سعادت / که یابم در رکاب او شهادت
چو من محروم ماندم از مقدر / نشد این دولت عظمی میسر
بحمد الله که پیش شاه شهیدان / جگر بندان من گشتند قربان
به یثرب بود هر سو ماتم شاه / بهر خانه عزای شاه ذیجاه
زنان در خانه با گیسو گشاده / سرشک دیده از باران زیاده
بشب آواز ماتم بر هوا بود / جهان از آه و شیون پر صدا بود
یکی اشعار غم می خواند الا / نمی شد صورت خواننده پیدا

باب روانگی اهل حرم از کوفه بشهر شام محنت انجام

درین ماتم قلم را سینه چاک است / بروی خاک از آه ار خاک ست
حرم را چون بقید درد و آلام / بکوفه منقضی شد چند ایام
نوشت ابن زیاد زشت انجام / چنین نامه بسوی حاکم شام

کہ قید ست آل پیغمبر بزندان ... بحق این اسیران چیست فرمان
جواب آمد روان کن جانب شام ... سران را با گرفتاران ناکام
لعین زشت سامان سفر کرد ... روانہ عترت خیر البشر کرد
کہ غل در گردن سجاد انداخت ... اسیران را سوار اشتران ساخت
محافظ کرد از قوم منافق ... ابو بردہ محفر زجر طارق
فرستاد از عقب شمر لعین را ... بہمراہش بسی اعدای دین را
بخوف آنکہ شاید اہل اسلام ... بگیرند اہل دغا را سر بہ صمصام
مبادا اہل دین از جوش ایمان ... بگیرند از رہ سرہا و اسیران

در بیان مسلمان شدن راہب بر اعجاز سر جناب سید الشہدا

زہی لطف خدای بندہ پرور ... کہ با بندان دام کفر اکثر
بسر کردند در کفر و ضلالت ... بآخر یافتند از حق ہدایت
ز اعمش قطب راوندی رقم کرد ... کہ او ہنگام حج قصد حرم کرد
در انجا دید مردی زشت انجام ... کہ ہمراہ شمر بود در شام
بیان کرد او کہ ما چون سر تہیم ... بدیر راہبی در شب رسیدیم
سر مظلوم بر نوک سنان بود ... نگہبان گرد فوج شامیان بود

سمر و سامان مینوشی نمودیم | بسامان طرب مشغول بودیم
بناگه دیده هر شامی در آنجا | که دستی گشت از دیوار پیدا
نوشت از خامهٔ آهن بدیوار | ز خون شعری بمضمون غم آثار
که قتل شاه دین از دست امت | ز جدش باز امید شفاعت
یکی از ما ز جای خویشتن جست | که گیرد دست را گم گشت آن دست
بکار خود چو ما مشغول گشتیم | بعصیان و خطا مشغول گشتیم
عیان شد باز دست از حکم داور | باین مضمون رقم زد بیت دیگر
که ایشان را بر رب پاک اکبر | نخواهد بود کس شافع به محشر
معذب جاودان اشرار باشند | همیشه در عذاب نار باشند
دگر برخاست زان انبوه مردم | گرفتن خواست دست غیب شد گم
سکون بر گاه آن مرد و رقم کرد | نمایان باز شد بیتی رقم کرد
که کشتند آن امام رهنما را | بحکم جور سبط مصطفی را
بساحل نهر خون جاری نمودند | خلاف مصحف باری نمودند
درین اثنا بر آمد راهب از دیر | ز شر رو تافت راجع شد سوی خیر
بچشم خود نوری دید ناگاه | که رفتی بر فلک از فرق آن شاه

بحیرت آمد و پیدا از فوج
ز حال آمد و شد صورت موج

همه گفتند محنت ها کشیدیم
حسین ابن علی را سر بریدیم

سر او را ز دست نینوا تا م
بریدیم از بهر نذر حاکم شام

بحیرت رفت راهب کرد فریاد
که آیا آنچه ظلم ست و چه بیداد

حسین ابن علی سبط نبی بود
که زهرا دخت و دامادش علی بود

جفا کردید بر پیغمبر خویش
ببیند البته انجام بد اندیش

اگر می بود فرزند مسیحا
مقامش بودی اندر دیدهٔ ما

کنون میخواهم از سردار لشکر
دهم امشب که باشد پیشم این سر

بوقت صبح گیرد فرق پرنور
خیانت در امانت نیست دستور

و دالت از من بگیرد درهم زر
که دور از شب بدر آید سیاهش

با بن سعد ملعون چون خبر شد
سرش شوریده از سودای زر شد

براهب فرق شه آن بد سیر او
پی ارزان دو لعین بد گهر داد

زر از راهب ز ظلمت بگرفت و سر را
سر حسینان به جنبش قهر پیچ و خشت

به خازن داد تا اندر خزانه
نهد دارد حفاظت جاودانه

چو راهب یافت فرق شاه ذیشان
بدیده آورد چون گنجینهٔ جان

منور دید شد از نور آن سر / لبان مشرق مہر منور

صدای ہاتفی آمد بگوشش / کہ از ہیبت پریشان گشت ہوشش

خوشا حال کسی کو ہست مشتاق / نماید حرمت این شاہ آفاق

لبی زین مژدہ راہب شاد گردید / ز بس شادی بہ پیراہن نگنجید

گلاب آورد و شست و شوی سر کرد / ز خونش پاک چون شمس و قمر کرد

معطر ساختش از مشک و کافور / زہے خوشبو زہے نکہت ہی لو

نہاد او را چو راہب بر مصلا / ببوی آسمان رو کرد بالا

کہ یارب بہر عیسی این سر پاک / بہ نطق مسیحا این سر پاک

رہ بیگانگی از من نہ پوید / ہمہ از سرگذشت خویش گوید

سر شہ ناگہان آمد بگفتار / کہ ای راہب چہ میخواہی کن اظہار

نمود او عرض اظہار نسب کن / وطن گو نام خود را در لب سخن

لب لعلین شہ گوہر فشان شد / گل باغ نبی طیب اللسان شد

کہ جدم مصطفی محبوب داور / پدر حیدر قسیم حوض کوثر

حسن اخ است و زہرا مادر من / برید از ستم اعدا سر من

ز نام من چہ می پرسی کہ شبیر / شہید کربلا مظلوم و دلگیر

مرا کفار بی تقصیر کشتند / بضرب نیزه و شمشیر کشتند
همه بدعت پسندان ذبح کردند / لبان گوسفندان ذبح کردند
بشمشیر و سنان کشتند اعدا / جوان تا طفل شش ماهه بصحرا
اسیر دست اعدا آل من شد / زن و فرزند پابند رسن شد
شنید این قصه راهب بر آشفت / برو مالید روی خویشتن گفت
که روا و روی انور ندارم / شفاعت خواهم و امید دارم
سر سلطان شهیدان داد آواز / شوی از دین جد من چو ممتاز
کنم البته اقرار شفاعت / ترا از کرب روز قیامت
ز فیض شاه راهب شد مسلمان / شفیعش شد شهنشاه شهیدان
چنین هم گفته اند اهل روایت / یهودی بود آن راهب بملت
مع خویشان و یاران شد مسلمان / ز اعجاز امام جن و انسان
سحر چون گشت سر را مستتر کرد / سفارش مرد دین بیرون حد کرد
که بهر حق سر بر نیزه نه نارند / سر اطهر بصندوقی گذارند
اجابت ابن سعد بیحیا کرد / همان پیدا ولیکن بی وفا کرد
بمنزل آمد و زر خواست مقدور / به همیان بود مهر او بدستور

[illegible]

گشود و دید کان دولت تلف شد — که جمله آن زر خالص خزف شد
نوشته پشت در رو زر دو آیه — که عبرت خیز بود آن هر دو آیه
کف افسوس مالید آن ستمگار — که در دنیا و دین گشتم زیان کار
به آب انداخت آن زر را بحسرت — حصه شیطان بود بر ابلیس لعنت

در بیان مردی ملعون که محافظ سرهای شهدا بود در راه شام

خطا چون بگذرد از حد عذابست — سفر با دانش بکار ناصوابست
پناه از نار قهر رب قهار — همیشه ظلم کیشان داخل نار
روایت کرد سید ابن طاوس — حکایت کرد سید ابن طاوس
که مردی را بطوف کعبه دیدند — همه حجاج نزد او رسیدند
ندا میکرد رحم ای رب ذو المن — نخواهی کرد الا رحم بر من
همه گفتند این گفتن نزیبد — خلاف راه دین گفتن نزیبد
اگر باشد بقدر کوه عصیان — خدا بخشنده است ای مرد نادان
یکی را زان میان عصیان بیرون — بگفتا احوال من گوش ار کنند
که من بودم دران قوم بد انجام — که می بردند سرها جانب شام
بعهد و قتی سر شاه زمن بود — که در منزل بشب در حفظ من بود

نهادم در میانِ گردِ آن جمع
برای روشنی افروختم شمع

همه در شغلِ میخواری و بدمست
بپهلوی شیشهٔ می جام در دست

دران شب می ننوشیدم مگر من
نگشتم زان چو آنها بیخبر من

چو آن ساغر کشان در خواب رفتند
چو بخت خویش شان در خواب رفتند

صداها مثلِ برق و رعد آن دم
بگوشِ من رسید از چرخ پیهم

کسی می گفت می آید پیمبر
محمد شافعِ امت بمحشر

که ناگه باز شد درهای افلاک
لبانِ رخنه های خشت صد چاک

صهیلِ مرکبان هر دم شنیدم
صدای اسلحه پیهم شنیدم

نظر کردم که آمد نوح و آدم
جناب خضر و اسحق مکرم

خلیل الله آمد با محمد ؐ
محمد ؐ واقف اسرارِ سرمد

نه تنها جبرئیلِ محترم بود
که میکائیل و اسرافیل هم بود

بسا روحانیان همراه احمد
بسا کروبیان گردِ محمد

پس آن صندوق را جبریل آورد
سرِ شاهِ شهیدان را برآورد

تلاطم طرفه از فریاد افتاد
که هر یک میگرفت و بوسه میداد

غبار از چهره اش میرفت یکیک
با حمد تعزیت میگفت یکیک

پیمبر گریہ ہاے کرد و میگفت | کشیدی از دل آہ سرد و میگفت
بہ بینید اشقیا با من چہ کردند | بنور دیدہ ام دشمن چہ کردند
چنان برگشتہ شد چرخ و زمانہ | کہ سید کشتہ شد بے آب و دانہ
بہ پیش مصطفیٰ جبریل آمد | بصد آہ و بکا جبریل آمد
کہ جوش قلزم قہر و غضب شد | مرا یا مصطفیٰ فرمان رب شد
دہم پاداش این قوم لعین را | چو گردون سرنگون سازم زمین را
کنم مانند قوم لوط نازل | عذاب سخت بر قوم سیہ دل
مگر این حکم چون قہار فرمود | شما را اندرین مختار فرمود
نبی فرمود مہلت اے برادر | از ایشان دشمنی خواہم بمحشر
دوبارہ از فلک آمد گروہے | در انجا از ملک آمد گروہے
کہ یا ختم الرسل ما راست فرمان | کہ این پنجاہ کس گردند سوزان
بلب آورد حضرت اختیار است | ہمانا حکم محکم کردگار است
بکف شان حربہ ہاے آتشین بود | ظہور قہر رب العالمین بود
زدند و سوختند و خاک کردند | غرض از خشن جہان را پاک کردند
نگاہ قہر شان چون بر من افتاد | برآوردم ز خوف و ترس فریاد

خدا را یا رسول الله امانی
چه باشد گر بسوزد نیم جانی

نبی فرمود و را ای مرد ظالم
نیامرزد ترا رب دو عالم

تل خاکستری دیدم سحرگاه
نبودند آن همه یاران همراه

شنیدند این سخن چون آن جفاکیش
بزودی حاجیان رفتند از پیش

کنند آن را که نفرین خود پیمبر
نجاتش چون شود در روز محشر

در بیان ورود آل اطهار بدربار یزید جفاکار

ببارای دیده اشکی در غم شاه
ز صد شادیست بهتر ماتم شاه

نبی گفت هر کس گشت گریان
بزهرا و علی کردست احسان

چنان باید که این غم کل سرا شد
بیک [illegible] که ریشه صد اشک باشد

چو قتل ابن علی در کربلا شد
بقید و بند آلش مبتلا شد

روان ابن زیاد دوزخ انجام
نمود اهل حرم را جانب شام

به حاکم چون خبر کردند از این حال
چو گل بشگفت از شادی فعال

بشادی بزم عیش آراسته ساخت
به تزئین و زیب بزم پرداخت

باعیان و بسرداران خبر کرد
به اشرار و بغداران خبر کرد

بهم در بزم آن باطل خلیفه
خلایق گشت مانند سقیفه

شراب و جام و مینا پیش تختش — سیه روی لعین مانند بختش
اسیران ستم در ماتم و رنج — بزرم او قمار و شغل شطرنج
بهر دم داد فرمان آن ستمگار — که آرند آل احمد را بدربار
ودید از خرمی شد سرمست — جوان و طفل را دست از رسن بست
بنوک نیزه سرهای شهیدان — سر آل رسول پاک عریان
بدربار ستمگر ازدحامی — ز جوش شامیان انبوه عامی
در آنجا عبدرحمان بود مردی — بحاکم زد صدا با آه سردی
که نسل فاطمه از بیخ کندی — بخاک اولاد طاهر را فگندی
همیه را که بود آن زانیه زن — نمودی نام او بسیار روشن
بگفت آهسته حاکم صبر کن ایست — درین محفل مقام این سخن نیست
تنبه کی شود آن بیحیا را — که سازد قتل آل مصطفی را
به طشت زر سر سبط پیمبر — نهاده پیش تخت آن ستمگر
گهی می زهر ماران بیحیا ساخت — گهی و بازی شطرنج پرداخت
خوش و خرم ز قتل سبط احمد — بیاران و کسان میگفت مرتد
مبارک شد مرا این شربت باده — سر دشمن به پیش من نهاده

بحق شه نکرد ناسزا گفت ‖ بجد او برابر ناسزا گفت

طلب چوبی نمود آن وقت مرتد ‖ بدندان و لب مظلوم میزد

صدا زد کرد دم امداد امیه ‖ کجا هستند اولاد امیه

همه کشتگان بدر سرشد ‖ که اولاد علی بی پا و سر شد

ته تربت چه باشد حال حیدر ‖ کشیدم انتقام از آل حیدر

ابوبرده که حاضر بود آنجا ‖ ز اصحاب رسول حق تعالی

بگفت ای وای بر تو ای پر آشوب ‖ بدندان مبارک میزنی چوب

بچشم خود نظر کردم مکرر ‖ که می بوسید این دندان پیمبر

بحق هر دو سبط خویش فرمود ‖ که ایشانند خضر راه معبود

دو شمشاد گلستان بهشت اند ‖ دو سردار جوانان بهشت اند

کشد هر کس که ایشانرا لعین است ‖ معذب پیش رب العالمین است

رسد روز جزا در درک اسفل ‖ مقامش نار جا در درک اسفل

برآشفت آن سیه و داد فرمان ‖ کشیدندش ز محفل اهل ایمان

برون کردند از محفل بخواری ‖ ذلیل و خوار شد مقبول باری

جناب زینب دلخسته برخاست ‖ ز جوش دل صفت برجسته برخاست

ابوبرزه [illegible] ۱۲

بگفت ای نطفهٔ ناپاک سفاک | ندارمی از خدا و مصطفی باک
خدا را می کنم حمد و ستایش | که در درگاه او زیبد ستایش
درودی بر محمد می فرستم | که از اولاد او من نیز هستم
پس از حمد خدا و نعت گویم | کلامی چند و راه راست پویم
که از کیف می دنیا شدی مست | نماند اندیشهٔ فردا شدی مست
باین مال و منالِ چند روزه | باین جاه و جلال چند روزه
ز خود رفتی چنان در جوش مستی | که رکن کعبهٔ ایمان شکستی
تو میدانی که ما را خوار کردی | ستم بر بیکسان زار کردی
خدای پاک ما را داد حرمت | گرفتن میتوانی کی کرامت
نه این خنده بحالِ تیر ماست | که استهزای تو بر حق تعالی است
مدان کار ریاست راست گردید | موافق آسمان بخواست گردید
نخواهد شد کنون یاری تو رنجور | بره خاری که بود امروز شد دو
دهد مهلت خدا چندی ستمگر | ستمگر را کم تا شود بسیار بسیار
سزاوار عتاب آخر نماید | گرفتار عذاب آخر نماید
رهائی نیست بهر قوم ظالم | همیشه داخل نار جهنم

زنانِ تو بی پرده ای جفا کار — زنانِ سبطِ پیغمبر ببازار
از آنها نیست دور این زشت کردار — که بهتان بر خدا بندند اشرار
جگر خاییده اند اکثر بدندان — لب‌نوشان ست از خونِ شهیدان
کشیده از حسد شمشیرِ کینه — بروی حضرتِ شاهِ مدینه
براهلِ بیتِ احمد ظلم و بیداد — کنی از قصهٔ بدر و احد یاد
لبِ لعلِ شه و چوبِ تو بیدین — ز اهلِ بزم خود خواهان تحسین
نموی تست از کشتِ ضلالت — خمیر تست از خاکِ شقاوت
بنار آنها که سوزند از زبانها — تو هم جویی تقرب سوی آنها
بسوگند خدا روزی بیاید — ترا از جای تو آتش رباید
کنی فریاد ای بدبخت خفاش — مرا مادر نزادی در جهان کاش
نمودی هتکِ حرمت مرتضیٰ را — رخِ خود چون نمایی مصطفیٰ را
قریب است اینکه این قدرِ تو کاهد — خدا خونِ شهیدان از تو کاهد
بد احوالِ ستمگاران ظالم — معذب جمله خونخواران ظالم
شهیدانی که در مقتل طپیدند — ازین عالم بآن عالم رسیدند
مدان مرده که جمله زنده گانند — حضورِ کبریا با عز و شانند

دهر روزی ز لطف خویش داور | بقرب حیدر و ظل پیمبر
عداوت با تو حیدر چون نماید | سزای پاداش پیغمبر نماید
چه خواهد بود حال تو به محشر | گرفتار عذاب رب اکبر
ترا آنها که بر خود برگزیدند | بساط کفر در آفاق چیدند
خلافت را بتو دادند زینت | شوند آخر پشیمان در قیامت
ندیم خاص تو باشند در نار | تو و آنها بصد خواری گرفتار
سخن حق ست بر لب آنچه رانم | اثر در شوا لیکن در تو دائم
دل تو سخت تر از آهن و سنگ | بعید الفت ز سنگین دل بفرسنگ
نه در مغز دل تو بوی رحمت | نه در چشمت نشانی از مروت
مسلمانان ز دست تو بفریاد | شهیدان کشتهٔ شمشیر بیداد
ز اغوای تو شد گمراه عالم | توئی در دهر ابلیس مجسم
ز فرعون و ز نمرود و ز شداد | نیامد آنچه از دست تو رو داد
بصد بیداد کشتی اولیا را | شهیدی خلق خاصان خدا را
بما بیداد کن چندانکه خواهی | نه ترسیم از خرابی و تباهی
بزرگی بر جهان ما را خدا داد | ریاست در جهان ما را خدا داد

ظرافت کے گرفتن میتوانی ۔ چہ گمراہے کہ راہِ حق ندانی

ہمہ پاکیم ما از سہو و نسیان ۔ تو ناپاک و نجس اے نامسلمان

چہ پروا گر بلائے ما سترگ است ۔ نمیدانی خدائے ما بزرگ است

چو از لب حرف واویلا بر آریم ۔ بہ محشر دود از اعدا بر آریم

تو نفع خود کہ میدانی زیان است ۔ جہنم خواستگار کافران است

سخن زینگونہ زینب گفت بسیار ۔ فصاحت شد نثارِ طرزِ گفتار

نشد از حاکم بیدین جوابے ۔ بلب آمد جوابے ناصوابے

کہ مقصود دور این گفتا عیشم ۔ بماتم از زنانِ اہل ماتم

بشارت رفت گشتِ حاصلِ او ۔ بگوید ہر چہ آید در دلِ او

پئے تنبیہ کجبازان ناراست ۔ نشست از پا چو او سجاد برخاست

رخِ بیمار بود از لاغرے زرد ۔ ز غصہ سرخ شد مثلِ گلِ ورد

یزید روسیہ دید و باو گفت ۔ گران گفتن دلِ احمد برآشفت

کہ بشنو اے علی فرزندِ شبیر ۔ ہمہ از والدِ تو بود تقصیر

مرا ز اہلِ ریاست ہم ندانست ۔ سزاوارِ قرابت ہم ندانست

فتورے در ریاست کرد پیدا ۔ سزایش داد آخر حق تعالیٰ

بسی رنجید ازین گفتار سجّاد — بفرمود ارشاد خاموش ای زنازاد
تو بودی نطفه اندر بطن مادر — بعالم بود جدّ من پیمبر
همیشه بود از حکم الٰهی — بآبا و بجدّم بادشاهی
چو در بدر و احد روز وغا بود — علمدار محمّد مرتضیٰ بود
بدست جدِّ تو هنگام پیکار — همیشه رایت افواج کفّار
اگر دانی که ای اکفر چه کردی — به اهل بیت پیغمبر چه کردی
روی در کوه و صحرا جا گزینی — زغم بر روی خاکستر نشینی
بسنج کردهٔ خود ای زنازاد — کنی تا زیست صبح و شام فریاد
تو بر تخت و سرِ سبط پیمبر — بزیر تخت تو الله اکبر
بامت از نبی بود این ودیعت — خیانت از تو آمد در امانت
سیه روی تو بادا کور دیده — زبان و دست و پای تو بریده
بدنیا تا کجا کبرِ حکومت — چه خواهی کرد آخر در قیامت
باعدا سخت تر روز حسابست — عذابست و عذابست و عذابست
چنین ثابت شد از بعضی روایات — که آمد در غضب مردود بدذات
به جلّادی ستمگر داد فرمان — بکش او را و گردن زن به بستان

همانجا دفن کن در پردهٔ خاک — همین باشد سزای مرد بیباک
ز حکمش حشر در اهل حرم شد — قیامت در اسیران ستم شد
بماتم زینب و کلثوم گریان — سکینه در غم و فریاد و افغان
کشید آن مرد ملعون دست سجاد — بباغ آورد و شد مصروف بیداد
لحد کندید اول بهر تدفین — کز و پوشد جسم پاکش دشمن دین
امام خلق شد مصروف طاعت — چو حیدر در نماز استاد حضرت
ز حضرت چون فراغ گشته نامرد — بقصد قتل تیغ کین علم کرد
کز دستی از هوا ناگه عیان شد — نزول قهر رب دو جهان شد
به ضربی گشت بیجان جسم ظالم — بخاک افتاد و شد سوی جهنم
ز حاکم بود طفلی نام خالد — رسانید این خبر ترسان به والد
بگفت او جسم مرده در همان گور — شود مدفون چه باشد از قضا زور
به آخر پیش آمد کردهٔ خویش — کمند چه هر که چاه او است در پیش
به مجلس باز حضرت را طلب کرد — گل باغ امامت را طلب کرد

در بیان طلب کردن شامی دختر حضرت را بکنیزی و یافتن سزای کردار

کسی کو دشمن آل عبا شد — چو شیطان مورد لعن خدا شد

بدنیا و بعقبی رفت برباد	نه در دنیا نه در روز جزا شاد
هم اینجا خوار و رسوا و سیه رو	در آنجا در عذاب نار بدخو
نوشتند اهل اخبار این حکایت	غم انگیزست بسیار این روایت
که دخت شاه بیکس فاطمه نام	در آن خیل اسیران بود ناکام
رسن در دست موی سر پریشان	در آن انبوه چون تصویر حیران
چنان گردیده غم پرور بحسرت	که اشک از چشم حاکم هم فروریخت
دلش ترسان ز غم سینه در جوش	چو نرگس چشم حیرت باز و خاموش
نگاهش گاه بر سجاد محزون	گهی از دیدن زینب جگرخون
ز اهل شام مرد سرخ موی	چو بخت تیره خود تیره روی
بحاکم گفت این دختر بمن بخش	ز بحر فیض این گوهر بمن بخش
ز ترس آن لعین دختر بلرزید	ز فرط خوف با زینب بچسپید
ز دهشت رعشه بر اندام افتاد	بغش بر خاک آن ناکام افتاد
صدا از حضرت کلثوم در جوش	خموش ای شامی بدبخت خاموش
زبانت قطع گردد دیده ها کور	دو دستت خشک بادا ای زنده در گور
کنی اے بیجا از بے تمیزی	طلب آل نبی را در کنیزی

هنوز آن آتشی اندر دهن بود — اثر از دیدهٔ مشتاق حزن بود
زبانش لال چشمش کور گردید — دو دستش خشک شد بر خاک غلطید
صدا کلثوم زد الحمد لله — شدے از ناله مظلوم آگاه
نبود اینگونه گستاخی سزاوار — بدنیا یافتی یاداش کردار
چنان گشتند ترسان مردم شام — که مو شد سست هر یک را باندام
یکی با دیگرے میکرد گفتار — که این باشد سزای زشت کردار
تزلزل در تن حاکم هم افتاد — بزندان آن اسیران را فرستاد
ز حال سختی زندان چه گویم — ستمهای ستم کیشان چگویم
شکسته چار سو دیوار و در بود — ز سقف کهنه جانها در خطر بود
ز تاریکی در آنجا روز چون شب — ز گرمی جان هر محبوس بر لب
گریبان زنان بی ردا چاک — نشسته بی بساط و فرش بر خاک
گرفتار بلا سجاد دلگیر — بگردن طوق و پا در قید زنجیر
یتیمان در بکا از جوش آلام — بسر شد در مصیبت چند ایام

در بیان خطبه خواندن حضرت امام زین العابدین روبروی یزید علیه

خدا آنرا که علم و فضل دادست — بنامش قرعهٔ دولت فتادست

مجالِ کیست تا با او ستیزد	بغفلت آبروی خویش ریزد
جہالت پیش اہلِ علم ناحق	تفاوت بین کجا باطل کجا حق
یزیدِ روسیہ مردودِ سرمد	عدوی احمد و اولادِ احمد
سوی مسجد چو روزی رفت ناگاہ	مریضِ کربلا را برد ہمراہ
خطیبی را طلب کرد آن بداختر	بمسجد رفت او بالای منبر
یزید و والدِ او را ثنا گفت	حسینِ مرتضیٰ را ناسزا گفت
مریضِ کربلا در عالمِ جوش	خطیبِ ہرزہ گو را گفت خاموش
بخشم آوردی ای ظالم خدا را	جہنم را بجو کردی گوارا
بحاکم گفت رخصت دہ مرا ہم	کہ من ہم بر سرِ منبر بر آیم
بمجلس است گویم نکتہ چند	کز آن خلقِ خدا گردد رضامند
ندادآن بیحیا رخصت ابا کرد	مگر ہر کس بظالم التجا کرد
اجازت دہ کہ بینم قالِ او را	بمنبر بشنوم اقوالِ او را
بگفت اندیشہ دارم از مقالش	شود رسوا ابوسفیان و آلش
ہمہ گفتند گوید ہر چہ خواہد	ز قولِ کودکی قدرت نکاہد
بلب آورد این از اہلِ بیت	علومش دلنشین از اہلِ بیت

اگر طفلی از ایشان تشنه خوارست | بعلم و فضل فخر روزگارست
ولیکن چون حاضرین کردند اصرار | اجازت داد آخر آن سپه‌کار
امام پاک بر منبر برآمد | ز مشرق خسرو خاور برآمد
بجای خویشتن بنشست بیانگر | ثنا و حمد رب دو جهان کرد
درود کامله آنگاه سجاد | بر اهل بیت پیغمبر فرستاد
چنان گویا لب معجز بیان شد | که دریا بار چشم حاضران شد
ندا فرمود پس یا ایها الناس | خدای دادرس یا ایها الناس
میان خلق ما را رهنما کرد | فضیلت در دو شش خصلت عطا کرد
جوانمردی و حلم و بردباری | فصاحت در سخن جرات شعاری
محبت در دل ارباب ایمان | که مفتاح ست بهر باب ایمان
چه عزت در همه آفاق داریم | فضیلت بر همه آفاق داریم
جناب مصطفی از ماست آخر | علی مرتضی از ماست آخر
جناب حمزه از ما جعفر از ماست | که هر یک خاص پیش حق تعالی ست
دو سبط مصطفی قدسی سرشت اند | که سردار جوانان بهشت اند
مرا هر کس که داند نیک داند | چو واقف نیست دانستن تواند

منم فرزند که هم نام هستم — منم دلبند زهرم هم صفیا هم
جد من بود کو برداشت تنها — مقام پاک ابراهیم از جا
جد من تاج بخش سرور انست — جد من خاتم پیغمبران است
بعالم بهترین ما جبیا کم — بعالم خوشترین ساعیا کم
جد من بر براق تیز رفتار — بسوی لامکان شد پیش دادا
بیازویش توان قاب قوسین — از و زور کمان قاب قوسین
منم فرزند آن شیر دلاور — که شد از زور دستش فتح خیبر
چنان فرمود شمشیر آزمائی — که بر آفاق ظاهر شد خدائی
جد من آفتاب مشرقین است — جد من فاتح بدر و حنین است
منم فرزند آن عابد که اصلا — دمی غافل نبود از حق تعالی
بنای کفر و خذلان را بر انداخت — هزاران پهلوانان را سر انداخت
بجنگ کافران ضرغام او بود — بصحبت سابق الاسلام او بود
عنان او بسوی تهه معاوفت — بصد رغبت بصبر و شکر مصروف
منم فرزند آن شیر غضبناک — که کرد از کافران آفاق را پاک
کشنده مارقان و قاسطان را — درنده اژدر آتش فشان را

منم صندوق علم حق تعالی — سر من در فصیحان هست بالا
منم فرزند فرزند محمد — منم دلبند دلبند محمد
منم فرزند شیر بیشهٔ حق — علی تیغ آزمای بدر و خندق
گل شاداب باغ مصطفایم — در نایاب بحر مرتضایم
محمد جد من محبوب باری — منم اینجا اسیر قوم ناری
پدر مشکلکشای هر دو عالم — منم اینجا بقید جور ظالم
پدر مقتول تیغ اشقیا شد — سرش از جسم پاک او جدا شد
بلاش او طیور و وحش گریان — مگر خندان گروه نامسلمان
جهان آزاد از امداد او شد — گرفتار رسن اولاد او شد
سخن هرگاه تا اینجا در آمد — خروش از مردم حاضر بر آمد
یزید روسیه ترسید آن دم — که برگردند ازو قوم فراهم
اشارت کرد ظالم با مؤذن — اذان گوید به مسجد تا مؤذن
مؤذن گفت چون الله اکبر — صدا زد عابد الحق اوست برتر
مؤذن لا اله آورد بر لب — به الا الله کرد اتمام مطلب
جناب عابد بیمار فرمود — که در هر وقت بیشک اوست موجود

باین نکته که ظاهر وحدت اوست — گواهی میدهد خون در رگ و پوست
مؤذن از محمد کرد چون یاد — مخاطب سوی حاکم گشت سجاد
بگو اے زشت انجام این محمد — که نامش شد عیان باشد کرا جد
چو جد خویشتن گوئی درست است — صریحا این دروغ بیفروغ ست
چو گوئی جد من آخر چه کردی — چه کردے وای ایکافر چه کردی
که کشتی عترت اطهار اورا — با آتش سوختی سرکار اورا
اسیر ظلم دلبندان احمد — سنان و پشت فرزندان احمد
نداد آن ظالم بیدین جوابی — نبود اورا سوای کین جوابے
سیه رو در نماز استاد فی الفور — چه آید از نماز صاحب جور
بظاهر سجده کرد از قبله رخ تافت — خدارا بے پیمبر کے توان یافت

در بیان خواب دیدن هند زوجه یزید و خوفناک شدن یزید و رهائی اهل بیت اطهار از زندان

کسے کو خلق از وی سینه ریش است — همانا در پے آزار خویش است
جفا کیشی که بر مردم جفا کرد — جفا بر خویش از راه خطا کرد
بدنیا هیچند و از و نه سخت است — عذاب او بروز حشر سخت است
زن حاکم که هند او بود مشهور — شبی بالای بستر خفت رنجور

عجب خواب پریشان وقت شب دید / که از وحشت برنگ بید لرزید

چه دید آمد بجنبش سطح خاک / درے شد باز از درہا افلاک

ملائک خاک بر سر داغ بر دل / ز گردون بر زمین گشتند نازل

بنزدیک سر شاه شهیدان / بهم گشتند با حال پریشان

یکے قربان شد و دیگر ندا داد / سلام اے کشتۂ شمشیر بیداد

سلام اے حنجر آفت رسیده / سلام اے سرور گردن بریده

بیان خود مے نماید بنده بنحال / که در رویا دلم گردید پامال

نظر کردم دگر با جان محزون / که ابرے بر زمین آمد ز گردون

دران ابر سیه مردان لبیا / بسر پیراهن ماتم عزادار

دران ها بود مرد صاحب جاه / علو رتبه اش منجانب الله

رخش تابنده چون مهر سما بود / جبینش مطلع نور خدا بود

دوید از جوش دل سوے سر پاک / بآغوشش کشید و گشت غمناک

لب و دندان همی بوسید هر بار / بفریاد و بکا میکرد گفتار

که اے فرزند نور دیده من / شهید من بخون غلطیده من

ترا کشتند اعداے ستم کیش / نکردند از غم فردا پس و پیش

نمودند آب دریا بند بر تو / ره رفتن ز صحرا بند بر تو
ترا نشناختند ای جان زهرا / سر و سینه بریان زهرا
منم جدت رسول رب ذو المن / علی مرتضی هم همسر زن
حسن در زاری و هم خاک بر سر / عقیل و حمزه و عباس جعفر
رسول رب چو این گفتار میکرد / دمادم گریه بسیار میکرد
یکی را دست بر سر بود در جوش / ز بس زاری یکی گردید بیهوش
شدم بیدار چون من خواب ترسان / گزیدم از تأسف لب بدندان
ودیدم بهر آن سر سیاهم / شفق از نور تا افلاک دیدم
ضیائے از زمین میرفت تا اوج / بالا گردان ملائک فوج در فوج
روان گشتم از انجا مضطرب تا / خبر سازم یزید رو سیه را
بجائے خود نبود آن زشت افعال / تفحص کردم و دیدم در ان حال
که هست او در مکان تیره و تار / بصد حسرت نشسته رو بدیوار
ز دهشت رعشه بر اندام دارد / بلب این ذکر زشت انجام دارد
چه کارم با حسین ابن علی بود / که او ابن علی سبط نبی بود
نمودم چون ز خواب خود خبر را / مضاعف شد غم آن زشت گر را

یزید افگند سر از فرط خجلت | سراپا گشت تر از فرط خجلت
چو شب رفت و سحر شد آشکارا | طلب کرد اہل بیت مصطفی را
مخیر کرد و در تکریم پرداخت | بصد لینت با آنہا گفتگو ساخت
کہ گر باشد رضا در شام باشید | بعز و اعتلا در شام باشید
دگر باشد سر کوی مدینہ | شوید اکنون روان سوی مدینہ
ہمہ گفتند می خواہیم رخصت | برای ماتم شاہِ ولایت
کہ چندی گریہ و زاری نمائیم | ادای رسم عزاداری نمائیم
طلب آورد او مارا چہ کار است | بکار خود شما را اختیار است
مکانی کرد بہر شان مقرر | در آنجا شد مقیم آل پیمبر
پی رسم تعزیت گشتند ہمدوش | بماتم بہر مظلومان سیہ پوش
بنی ہاشم قریش آنجا کہ بودند | درین ماتم ہمہ شرکت نمودند
جہانی در غم شاہِ مدینہ | گہی بر سر زد و گاہی بہ سینہ
شبانہ نوحہ و روزانہ زاری | بسر یکہفتہ شد در بیقراری
چو روز ہشتم آمد در غم و درد | یزید رخصت ایشانرا طلب کرد
نوازش کرد تا شوید سیاہی | زبان بگشاد اندر عذرخواہی

بسے تکلیف ماندن کرد مکار | قبول شان نشد زنهار زنهار

اجازت بهر رفتن فتنه گر داد | بعجلت حکم سامان سفر داد

شد از بهر سفر کردن از اصحاب | عماریها و محملها مهیا

برای خرج زرها کرد حاضر | بلب آورد آن شوریده خاطر

که این باشد عوض آنرا که از من | وقوعی یافت از تاراج و کشتن

صدا از ام کلثوم دل افگار | که ای مغرور دوزخ را سزاوار

خمش تا چند این بیهوده درائی | ازین افزون چه باشد بیحیائی

نمودی خون فرزند پیمبر | زراه ظلم با خویش و برادر

سراسر دولت بازار امکان | برابر نیست با یکموی ایشان

چه بیباکی که میگوئی ستمگر | که آنها را عوض دادیم این زر

نبی بیزار و محزونست از تو | خدا را دعوی خونست از تو

در بیان واپس دادن یزید تبرکات غارت کرده با امام زین العابدین علیه السلام

خدا حفظ محب خود چو خواهد | بنزم دشمنان قدرش نکاهد

چنان قاتل یزید کفر بنیاد | زدست ظلم او محفوظ سجاد

بلب آورد روزی حاکم شام | که ای ابن حسین نیک انجام

بہ خالد آنکہ باشد زادۂ من — شرار برق و موج بادۂ من

اگر خواہی کہ گشتی شو مقابل — کہ بینیم زور دست و قوت دل

دلاور گفت کشتی کار من نیست — طریق جاہلان رفتار من نیست

اگر خواہی بجز این بہانہ — یکے اورا دگر در دست من دہ

حضور تو درین محفل بجنگم — بہم ہمچون حق و باطل بجنگم

بجوئی بر تو گردد حالِ ظاہر — کہ غالب شد کہ از تقدیر قادر

ستمگر گفت جرأت حصۂ تست — دلیری و شجاعت حصۂ تست

کہ تو از خاندانِ مصطفائی — نصیب تست زور مرتضائی

کنون حاجت طلب کن ہرچہ داری — روا سازم من از خدمتگزاری

نمود ارشاد حضرت حاجتی نیست — کہ حاجت بی شمولِ ذلتی نیست

فقط خواہم کہ فرق شاہ ذیجاہ — بمن دہ تا برم از شام ہمراہ

دگر اسباب غارت آنچہ دارند — بگو آنرا بمن مردم سپارند

سوم داری چو قصدِ کشتن من — چرا قید زنانِ پاکدامن

ز قید و بند ایشان را رہا کن — کسے را ہمرہ آل عبا کن

بہ یثرب بیکسان را تا رسانند — بقبر احمدؐ والا رسانند

ستمگر گفت رو ای شاه ابرار
بغیر خود نخواهی دید زنهار

نگه از کشتن تو درگذشتم
ز قتل بچه تو لاغر گذشتم

فرا دادم زنان را شو روانه
ببر همراه ایشان را بخانه

ز مالت آنچه شد تاراج دشمن
عوض ز آنکه بیسته خود دهم من

شنو ارشاد حضرت نیست در کار
ز مال تو مرا زنهار زنهار

مگر در جامهای تار تیاره
لباسی چند باشد برگزیده

که خود آن ریسمان رشته است زهرا
بدست ناتوان رشته است زهرا

قلاده پیرهن مقنع و ردا هاست
تبرک خواستم گر از تو زیباست

مکن ضبط آنچه از رحمت خداداد
بود مال بزرگان مال اولاد

ستمگر گفت دادند اشقیا زود
دو صد دینار هم بر جامه افزود

چو پیدا داشت آن شاه بنشه دین
همانجا کرد قسمت بر مساکین

دربیان سفر اهلبیت اطهار از ملک شام بمدینه منوره

چو ظالم خون مظلومان بریزد
ازان پس از پشیمانی چه خیزد

خصوصاً خون فرزندان حیدر
سزایش نار باشد روز محشر

مفید آن شیخ رکن شرع محکم
روایت کرده دیگر راویان هم

که حاکم گفت با نعمان بکر — که فرزند بشیرست آن لئیم
که مردی را سفرساز فی الفور — ز اهل شام او باشد بهر طور
امانت دار و دیندار و خدادان — بصدق و راستی مشهور دوران
کند سامان سفرساز و مهیا — رود اندر رکاب آل طاها
نگهبانان دگر همراه او ساز — فهیم و راه دان و کارپرداز
چنین هم گفت اوی صدق بنیاد — که نعمان راهبرای فرستاد
ازان پس آن لعین زشت کردار — برآمد گشت و جالس شد بدربار
طلب او کرد زین العابدین را — امام مالک دنیا و دین را
حضور حاضرین آورد بر لب — عبیدالله را لعنت کند رب
بسوگند جلال رب ذوالمن — که اندر کوفه بودم اگر من
ز من شاه شهیدان هرچه خواست — اجابت کردمی باشد همین راست
کنی بر گشتنش راضی نبودم — نهان بود آنچه در دل وانمودم
ترا باید که پیوسته سوی من — نویسی نامه‌ها ای خاص ذوالمن
تکلف در طلب وا و منافات — اجابت هست مقرون جمله حاجات
پس آن مرد که از بهر رفاقت — مقرر بود وا داد او اجازت

محافظ باش در هر رهگذارے ‌ ‌ ‌ خلاف شان مکن در راه کارے
سفارش در رعایت کرد بسیار ‌ ‌ ‌ روان گشتند زانجا آل اطهار
چو نزدیک عراق آنها رسیدند ‌ ‌ ‌ بیاد کربلا از غم طپیدند
شده از اشک تر در دل هراسے ‌ ‌ ‌ به همراهے نمودند التماسے
که سوے کربلا محمل براند ‌ ‌ ‌ ازانجا باز در یثرب رساند
قبول و کرد وازدین کامران شد ‌ ‌ ‌ بسوے کربلا محمل روان شد

در بیان رجوع اهلبیت اطهار به مقتل شهدا علیهم السلام و برپا کردن ماتم

چو گل زخم شهیدان هست خندان ‌ ‌ ‌ زمین کربلا صحن گلستان
بجسم زخمیان از تیغ دشمن ‌ ‌ ‌ هجوم لاله در دامان گلشن
چمن شاداب در فصل بهارے ‌ ‌ ‌ ز جوش خون بهر سو نهر جاری
ملایک بر سر هر جسم بی سر ‌ ‌ ‌ بسان قمریان گرد صنوبر
گل صدبرگ ملبوس رسول است ‌ ‌ ‌ چو بلبل نالکش هم بتول است
خزان آمد به گلزار محمد ‌ ‌ ‌ ز پا افتاد سرو باغ احمد
چو آمد کاروان آل اطهار ‌ ‌ ‌ قریب کربلا با حالت زار
نسیم آورد بوے گل بدامن ‌ ‌ ‌ مشام از عطر تازه شد چو گلشن

چه گویم حال اهل بیت چون شد / روان از چشم عابد جوی خون شد

گریبان چاک زد زینب بماتم / پریشان کرد مو کلثوم از غم

برنگ ابر اشک از چشم جاری / مژه مثل رگ ابر بهاری

چو گریان بر سر مقتل رسیدند / دران صحرا عجب انبوه دیدند

که جابر ابن عبدالله حق آگاه / که مشهور ست انصاری هواخواه

گروهی از بنی هاشم سیه پوش / لبی از اقربا چون بحر در جوش

ز ترک یثرب آنجا جمع بودند / همه پروانه گرد شمع بودند

فراهم جمله از بهر زیارت / بصدق آماده کسب سعادت

بنای مجلس ماتم نمودند / بهم سامان بزم غم نمودند

به گرد و پیش مشهور این خبر شد / باقطاع و نواحی مشتهر شد

زنان از هر طرف بسیار بسیار / شریک بزم غم گشتند و خونبار

برسم تعزیت کردند زاری / زمین تر شد ز جوش اشکباری

بپا محشر به اهل بیت اطهار / هوا تیره ز دود ناله زار

بلب هر جا صدای واحسینا / فلک پیما صدای واحسینا

بیاد سید مظلوم زینب / پریشان کرده مو مغموم زینب

بدرد تشنگان کلثوم نالید — لبان ماهی بی آب غلطید
سر سجاد عریان و جگر خون — روان از چشم اشک خون و محزون
کسی پرسید اگر حال غم اندوز — کشید از سینه صد آه جهان سوز
غرض بعد تمام چند ایام — عزا و ماتم شاه خوش انجام
مقرر شد سفر سوی مدینه — رجوع الغرض سوی مدینه

در بیان داخله اهلبیت اطهار روضهٔ منوره و ماتم و فریاد بر روضهٔ جد بزرگوار خود

شنیدم تاجری انجام اندیش — بسی ملکی شد روان از خانهٔ خویش
متاع او گرانمایه جواهر — چو انجم آسمان پایه جواهر
تطاول رهزنان ناگاه کردند — که غارت مال او در راه کردند
سراسیمه شد و حیران مسافر — پریشان بی سر و سامان مسافر
تهی سوی وطن چون باز گردد — بجای خویشتن چون باز گردد
همین احوال زین العابدین شد — پریشان حال زین العابدین شد
همه هنگام رفتن ساز و سامان — عزیز و اقربا و خویش شاه ذیشان
بوقت بازگشتن ماند تنها — عزیزان کشتهٔ شمشیر اعدا
نه قاسم ماند و نی اکبر نه عباس — هجوم بیکسی و عالم یاس

زنانی چند و طفلی چند همراه — همه گریان همه با ناله و آه
چو آمد کاروان غارتیده — بنزدیک مدینه غم رسیده
بحکم حضرت سجاد آنجا — پی اهل عزا شد خیمه برپا
ستی گرد پیه محملها نشستند — پی ماتم به خیمه حلقه بستند
بشیر نیک منظر بود همراه — طلب او را نمود آن شاه ذیجاه
نمود ارشاد میدارم بخاطر — که جد و والد تو بود شاعر
تو هم داری درین فن دستگاهی — نمودی مرثیه هم نظم گاهی
نمود او عرض البته شه دین — نیم ناواقف این رسم و آئین
اجازت شد برو سوی مدینه — بهر برزن بهر کوی مدینه
زمن اهل مدینه را خبر کن — بنظم این ماجرا را مشتهر کن
بتقریب عزای شاه ذیشان — ملال انگیز شعری چند بخوان
بشیر از حکم حضرت شد روانه — بشهر آمد چو ناوک بر نشانه
قریب مسجد محبوب داور — رسید و کرد برپا شور محشر
بلند آواز او در آه و زاری — بزاری صورت ابر بهاری
بنظم اینحال گفت از درد سینه — شوید آگاه ای اهل مدینه

امیر مومنان سبط پیمبر ‌ ‌ ‌ بدشت کربلا گردید بی سر

عزیزان و رفیقانش بغربت ‌ ‌ ‌ شهادت یافتند از جور امت

علی ابن حسینؑ آمد جگر ریش ‌ ‌ ‌ به اهل و خواهران و عمهٔ خویش

بقیه اهل بیت پاک دامان ‌ ‌ ‌ رسیدند از سفر گریان و نالان

شدم سوی شما پیک صبا دم ‌ ‌ ‌ ز زین العابدین و اهل ماتم

از این آوازه در یثرب زن و مرد ‌ ‌ ‌ باشک و ناله گرم و دم سرد

ز هر خانه ز هر برزن دویدند ‌ ‌ ‌ گریبانها ز بی صبری دریدند

زنان هاشمی افسرده خاطر ‌ ‌ ‌ فنای قوم انصار و مهاجر

برهنه پا و سر با جان محزون ‌ ‌ ‌ شدند از خانه‌های خویش بیرون

خراشیدند رو از ناخن غم ‌ ‌ ‌ پریشان موی سر در جوش ماتم

صدای نوحه و زاری بهر سو ‌ ‌ ‌ بلند آوازهٔ واویلا بهر کو

همی گفتند ما را ده نشان زود ‌ ‌ ‌ بکن آگه از مقام بیکسان زود

کجایند آن همه مضطر کجایند ‌ ‌ ‌ بگو ناموس پیغمبر کجایند

نشان داد دم از آنجا چون بصد درد ‌ ‌ ‌ با تشویش شد روانه هر زن و مرد

شتابان آنچنان آن خسته جانها ‌ ‌ ‌ بر اشکل رسیدن شد با نها

قریب خیمه چون من هم رسیدم — پی در هر طرف انبوه دیدم
هجوم خلق چندان قصه کوتاه — که مشکل شد عبور و بند شد راه
بکرسی حضرت عابد نشسته — به خیمه خلق گردش حلقه بسته
سرشک از دیده بر رخسار جاری — برنگ بارش ابر بهاری
بدستش دست مالی بود غمناک — که میکرد اشک از رخسارها پاک
بدور کرسی شه از دحامی — ز مردان و زنان انبوه عامی
خواتین معظم در تلاطم — بلب نوحه روان از دیده قلزم
صدای واحسینی ناله غم — زمین و آسمان لبریز ماتم
جهانی تعزیت میکرد و سجاد — بآه و ناله و افغان و فریاد
زمین در لرزه و افلاک خونبار — ملائک در عزای شاه ابرار
چو ساکت اندکی گردید آنجوش — لب مردم شد از فریاد خاموش
نمود ارشاد حضرت رو بمردم — که حمد کردگار ماه و انجم
قدیر مالک کون و مکانست — کریم و کارساز و مهربانست
بلفظ کن جهان را آفریده — زمین و آسمان را آفریده
بزرگی خالق ارض و سما راست — برو هر راز پنهان آشکار است

رجوع خلق سوی او به محشر
جزای هر عمل در دست او بر

شوید آگاه ازین یا ایها الناس
که گل شد شمع دین یا ایها الناس

کسی کو خاص درگاه کریم ست
بلای او درین دنیا عظیم ست

گرفتار مصیبت اولیا بند
همیشه در اذیت اوصیا بند

ز قتل حضرت شاه خوش انجام
در آمد رخنه اندر دین اسلام

ستم کردند اعدای ستم کیش
نکردند از غم فردا پس و پیش

نه آن شاه هدی را کشته کردند
علی و مصطفی را کشته کردند

جگر بند نبی ابن بتول ست
همانا خون او خون رسول ست

به کین کشتند دلبندان او را
ندادند آب فرزندان او را

شدند اهل و عیال او گرفتار
سر عریان و محبوسان بازار

علم بر نیزه ها سرها نمودند
عجب ظلم صریح اعدا نمودند

اذیت نیست مثل این اذیت
مصیبت نیست مثل این مصیبت

چسان فریاد از هر دل نخیزد
چسان هر چشم تر دریا نریزد

درین ماتم ملایک اشکبارند
زمین ها آسمانها لرزه دارند

درختان سوختند از آتش غم
بدریا ماهیان بیتاب هر دم

بهر جا هست دریا در خروش ست — نه هر سنگ خون ز عین جوشش ست
چه گویم از ستمهای لعینان — ز بد بختهای آن دوزخ گزینان
اسیر طوق و زنجیرم نمودند — بشام و کوفه تشهیرم نمودند
پیمبر خود اگر موجود بودے — ز کشتن منع اعدا را نمودے
نه هرگز قول حضرت می شنیدند — حضور مصطفیٰ ام سر می بریدند
چو من بیکس وطن آواره نیست — مرا جز صبر لیکن چاره نیست
غمی از ظلم بدکیشان ندارم — ثواب اخروی را خواستگارم
ز عقبیٰ غافل اند این اهل بیداد — ندارند از عذاب آخرت یاد
زمین از ظلم پر شد قاف تا قاف — خدا خواهد گرفت از عدل و انصاف
مقرر انتقام خون ناحق — به محشر انتقام خون ناحق
چو بر لب این بیان آورد سجّاد — دگر برخاست شور آه و فریاد
فتوحان آنکه ابن مسعود بود — سپاهی شاه افتاد و زمین سود
حضور شاه والا کرد تقریر — که من گردیده ام اکنون زمین گیر
ازین باعث من محزون پر غم — ز یاری شما محروم ماندم
قبول عذر او شه کرد و خوش کرد — ترحم بر وی و بر والدش کرد

ازان بیس آن امام ہر دو عالم مع اطفال و ناموس معظم
بہ آہ و نالہ آمد در مدینہ شد انور از رخ انور مدینہ
گروہے از عزاداران بیش بیش پریشان حال و اشک افشان و دلریش
قریب مرقد پاک پیمبر رسیدند اہلبیت گشت محشر
برہنہ سر برائے استغاثہ فلک فرسا صدائے استغاثہ
بلب در گریہ و اندوہ بے حد صدائے وا محمد وا محمد
حسینت کشتہ شد ای فخر آدم گلوئے خشک و تیغ قوم اظلم
ندادند اشقیا جز آب خنجر بفرزند قسیم حوض کوثر
گلوئے خشک از خنجر بریدند تنش کردند زخمی سر بریدند
بہ خیمہ ریختند لشکر بہر غارت بہر سو مشتعل نار شقاوت
رداہائے زنان بردند اشرار گلو و ریسمان از دست کفار
بگیسے تشہیر در بازار کردند بگیسے حاضر سر دربار کردند
ز فریاد غریبان ستم کش ملایک انس و جن در عالم غش
فلک خونبار و ہر چشمہ بر پا زمین در لرزہ و در جوش دریا
بدرد از غم دل پیغمبر آمد بجنبش روضۂ اقدس در آمد

سر افشاندند بر ادر عزا خاک ... گریبان علی مرتضی چاک
نبودی در میان گریهٔ سجاد ... بپا محشر شدی زین آه و فریاد
تلاطم خاک را بر باد دادی ... فلک بر سطح غبرا فتادی
ز صبر عابد و تسلیم عترت ... بتحت شد باند قهر رب سطوت
خوشا چشمی که گرید اندرین غم ... خوشا دستی که باشد حسرت ماتم
بهشتدار پیشه اگر اشک ... سر مژگان برآید چون گهر اشک
حدیث است اینکه گرو و مرد و سیدگ ... سزاوار بهشت از فضل غفار
مریض کربلا را بود این حال ... که گریان ماند حضرت تا چهل سال
طعام و آب تا آمد چو پیشش ... بسی تازه می گردید ریشش
بدان سان اشک میبارید محزون ... که تر میشد طعام و آب افزون
اگر می گفت خادم گریه تا چند ... تناول کن طعام ای عرش پیوند
بگفتی من چو سازم تناول ... که گرسنه قتل گشته اند با کل
بگفتم از آب چون کام و دهان تر ... که شد لب تشنه ذبح ابن حیدر
اگر روزه بشب افطار میکرد ... از آن بس گریه بسیار میکرد
طعام از اشک تر میکرد هر روز ... بوقت تناول آه جانسوز

شهیدان را همیشه یاد می کرد / بماتم ناله و فریاد میکرد

نه این گریه برای اقربا بود / بوجه رخنه در دین خدا بود

همانا بود سلطان شهیدان / چراغ دین و شمع بزم ایمان

ز قتل او جهان تاریک گردید / زمین و آسمان تاریک دید

درآمد دور اولاد امیه / فزون شد جور اولاد امیه

چنان دور گروه اشقیا شد / که ضائع دین و آیین خدا شد

رواج دین دران آوان کجا بود / و فور گریه عابد بجا بود

خاتمه مثنوی

بحمد الله که این نظم گرامی / پذیرفت از عطای حق تمامی

مرا زین نظم قصد شاعری نیست / که اعجاز است این جادوگری نیست

بیان حال شاه تشنه کام است / غرض از سرگذشت آن امام است

روایات صحیحه نظم کردم / نگاه من بصحت بود هردم

محمد باقر عالم فلک شان / رقم کرد آنچه از حال شهیدان

همان آورده ام در ذیل تحریر / بیان مختصر بی طول تقریر

مرا مقصود ازین کسب ثواب است / که این مذکور ابن بوتراب است

خدایا دہ رواجے نامہ ام را	اثر نطق زبانِ خامہ ام را
کہ مردم جا بجا خوانند و گریند	بہ بزمِ عزا خوانند و گریند
برین مجرمِ سیہ نامہ سیہ کار	رحم شاید ازین از قہرِ قہار
کنند رحمی بحالم ربِّ رحمان	طفیلِ حضرتِ شاہِ شہیدان
نظر ہر کس برین نامہ کشاید	دعا در حقِ عاصی ہم نماید
رقم کین سرگذشتِ کربلا شد	بسالِ غین دا و صاد و یا شد

اسیر از طولِ سودی نیست بس کن
رقم اللہ بس باقی ہوس کن

تمت

تلخیص قصیدۂ حافظ شیرازی در منقبت اسد اللہ الغالب امام المشارق و المغارب امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب ع

ای گلبنِ باغِ وفا آن سروِ بستانِ صفا	خورشید برجِ ارتضی یعنی علی مرتضیٰ
مقصودِ امرِ کن فکان سلطانِ جسم و جان	معنی در سرِ انما مفتی احکامِ قضا
عالی علم والا ہمم شیرِ خدا میرِ امم	شاہِ عرب ماہِ عجم سلطانِ جملہ اولیا
از ہیبتِ صمصامِ او از ضربتِ ضرغامِ او	شیرِ فلک در دامِ او چون روبہ بستہ دست و پا

قغفور ایوان درش قیصر غلام قنبرش — خاقان کمینه چاکرش با حکمتش قارون گدا
از لطف سبحانی برش علم لدنی حاضرش — جان تن و آب گلشن با علم و حکمت آشنا
ادریس با ارشاد او حیران استعداد او — موسی با استعداد او با اژدها کرده عصا
بینش بفضل لم یزل خالی ز نقصان و خلل — ذاتش مبرا از زلل وینش مبرا از ریا
نقش نگین خاتمان صاحب یقین عالمان — خاتون جنت فاطمه گلدستهٔ باغ صفا
سیم حسین است و حسن آرام جسم و جان و تن — بمهر ایشان دم مزن گر میزنی لاف از ولا
آن یک امام محترم وان یک امام محتشم — آن سوخته سحر کرم وان قدوهٔ اهل صفا
آن سال سه اندر کربلا وان سال و بستهٔ تعب — آن خسته زهر تعب وان کشته تیغ جفا

با دا هزاران آفرین از فضل رب العالمین — بر روح زین العابدین بر قدوهٔ اهل صفا
از جعفر و باقر سخن گر میکنی کاظم بکن — کاپیل کحل دیده کن خاک ره موسی رضا
... تقی با نقی از غم کنی با عسکری — گردد دل و جانت زکی هم کار تو گردد روا
ای ... آخر زمان تا می‌دمی خود عیان — تا چند باشی در نهان خود را نما ای رهنما
... پیشم ... از جان و دل بگسسته — هر گرد و هر ... گشته ای ... احسان شما
حافظ خموشی پیشه کن در کار خود اندیشه کن — قطع نظر زین بیشه کن گر صبر باید مر ترا

تقریظ کتاب ھذا

تروتازگی شاخِ قلم نگارش توصیف سلطانیست کہ تاجداران
گلستان را بہ چتر سحاب سرافراز گردانیدہ و رنگینی رقم بآرایش
تعریف جہانبانیست کہ تخت نشینان بوستان را باقلیم تازگی
دست تصرف رسانیدہ و حشش وطیر از بیت المال عنایتش
روزینہ دار و جن وانس از خوانِ مرحمتش وظیفہ خوار
پرتو ذاتش در ظلمات عالم ہویدا و نور صفاتش در تیرگی
شش جہت پیدا۔ و صد صلوات بر جہانگیرے کہ در
اسلام آباد مدینہ از بہار سخا منصبداران شریعت را
لب سبزی جاوید رسانید و ہزار تحیات بر شہریارے
کہ از نیسان عطا جاگیرداران طریقت را از نموی روزافزون
نونہال برگ خرمی گردانید صلی اللہ علیہ وعلی آلہ واصحابہ
اجمعین الی یوم الدین اما بعد مبرہن باد کہ این نسخہ الیست نگارین
و مجموعہ الیست بہارین رقت خیز ماتم انگیز مشتمل بر احوال
کربلائے معلی یعنی شہادت جناب خامس آل عبا علیہ

التحیہ والثنا از مصنفات جناب مستطاب قدسی القاب
قدوۃ المدققین عمدۃ المحققین فخر شعرای زمان رشک سخنوران

جهان مثنوی بصنعت غیر منقوط

عماد کامل و سردار مدرک — اساس علم و مهر حلم و سالک
کمال علمها دارد کرم عام — دل او مورد احکام علام
مراد دل سواد علم حاصل — مآل کار او محمود و کامل
حسام علم در عالم علم کرد — گدا آمد اگر مهر و کرم کرد
دل او مصدر احکام مسعود — مآل کار او مسعود و محمود

صاحب دواوین و دیگر کتب کثیره اعنی جناب ملک الشعراء تدبیر الدوله مدبر الملک منشی سید مظفر علی خان صاحب بهادر همادر جنگ المتخلص به اسیر حسب الارشاد امیر اعظم رئیس معظم شهیرۀ اشتهار و امصار مستغنی الاوصاف جناب منشی نولکشور صاحب مطبع اوده اخبار بحلیۀ طبع آراسته

و پیراسته گردید

تاریخات طبع کتاب ہذا

از سخنور عدیم المثال مورخ کامل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل المتخلص

چہ گفت اسیر سخن سنج کربلا نامہ — کہ ہست شہرۂ تحسین فصاحتش ہر سو
نوشت عاقل غمگین بہ صفحۂ خاطر — عجیب بحر غم۔ از بہر سال ہجری او

الیضاً

بچار سوی جہان ہست شہرۂ خوبیش — نوشت کربلا نامہ چہ خوش جناب اسیر
نمود سال مسیحیش عاقل غمگین — چہ طرفہ لذت ماتم۔ بلوح دل تحریر

از عذب البیان منشی محمد ناظم حسین خان ناظم شاہ آبادی مصحح مطبع

خوب آسیر این کربلا نامہ نوشت — داد در ہر بیت گویا داد غم
ناظم غمگین بہ لوح دل نگاشت — سال تاریخش۔ نکو رو داد غم

از طبع عالی مولانا محمد حامد علی خان حامد شاہ آبادی محافظ عملہ تصحیح

شد چو مطبوع کربلا نامہ — ریخ آمیز نظم پاکیزہ
مصرعۂ سال طبع حامد گفت — درد انگیز نظم پاکیزہ

الیضاً

کرد تصنیف کربلا نامہ — خوش جناب آسیر خستہ حزین

سال تاریخ حامد غمگین		گفت حال غم حسین و حسن

از خطا طبع نوسواد منشی نرائن بخش صاحب راقم اعلیٰ خوشنویس مطبع

حال مظلوم کربلا منظوم		طبع شد چون بفضل رب ودود
سال تاریخ طبع ای راقم		گو بیان غم حسین نمود ۱۳۳۱ھ

خاتمۃ الطبع

للہ الحمد والمنۃ کہ درینولا واقعات کربلا و معارک جانفرسا موسوم بہ کربلا نامہ منظوم فارسی کہ در نظافت لفظی و لطافت معنوی ہمتایش معدوم از مصنفات بحر ذخار علوم و فنون مستغنی الاوصاف افتخار الشعرا عالیجناب تدبیر الدولہ مدبر الملک منشی سید مظفر علی خان صاحب بہادر بہادر جنگ اسیر رحمہ القدیر در مطبع نامی منشی نول کشور واقع کانپور بسرپرستی ذی الجود والنجراش معلی القاب عالیجناب رائے بہادر منشی پراگ نرائن صاحب مالک مطبع دام اقبالہ باہتمام کامل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل ایجنٹ بار دوم ماہ ستمبر سنہ ۱۹۱۳ء زیور انطباع در بر کشید ؛

صحت نامہ کتاب ہذا

صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۲۵۸	۸	اگر چشمش اشک چیہوں	اگر چشمش ز جوش اشک جیحوں

جنگ نامہ کربلا یعنی واقعات معرکہ کربلا۔

دہ مجلس۔ مصائب کربلا مصنفہ حکیم نصر اللہ خان وصال۔

عین البکاء۔ معروف بہ دہ مجلس مع رسالہ شفاء غم مشہور بہ چہل مجلس تصنیف نواب سید عطاء اللہ۔

مواعظ حیدریہ مصنفہ سید غلام حیدر خان بہادر اکسٹرا اسسٹنٹ۔

تذکرۃ الشہدا۔ منظوم واقعات کربلا۔

روضۃ الشہدا۔ اردو موسوم بہ گنج شہیدان مولفہ حکیم امانت علی۔

شہادت نامہ۔ آل نبی مصنفہ شیخ امام بخش ناسخ۔

مرثیہ ظہیر مصنفہ منشی محمد ظہیر الدین بلگرامی۔

معجزہ آل نبی۔ شہادت نامہ و معجزہ ہمہ مبارک امام حسین علیہ السلام

عناصر الشہادتین۔ حالات شہادت شہدا و خلفائے کرام از مولوی ناصر علی۔

سر الشہادتین۔ مترجم معرکہ کربلا بسند احادیث معتبرہ۔

تحریر سر الشہادتین۔ شرح فارسی سر الشہادتین پایہ اعتبار کی

تحریر سر الشہادتین۔ ترجمہ اردو تحریر الشہادتین جو شرح فارسی سر الشہادتین کی ہے۔ نہایت بیش بہا۔

گلزار خلیل۔ شہادت نامہ مع سراپا نیا طرز و انداز پہ شعر و ابیات مصنفہ مولوی غلام امام شہید جنکا مولد شریف مشہور ہے۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات مرزا سلامت علی تخلص دبیر دو جلدین۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات میر انیس چار جلد۔

مجموعہ کلیات۔ مراثی و سلام و رباعیات میر نواب تخلص مونس جلد اول۔

ایضاً۔ جلد دوم و سوم۔ جدا جدا۔

ناصر الابرار فی مناقب اہل بیت اطہار۔

تذکرۃ المعاد۔ معاد کے بیان میں ہے مصنفہ قاضی ثناء اللہ پانی پتی۔

فتوح الحرمین۔ منظوم مع نقشہ جات حرمین شریفین اور اوسکے مقامات متبرکہ کا ذکر ہے۔

ظہیر الاسلام معروف بہ ظہیر الدارین جسمیں فوائدات و نکات کا بیان بعنوان اہل تصوف مصنفہ منشی ظہیر الدین۔

ادعیہ زیارت۔ مدینہ منورہ مولفہ مولوی محمد احسن۔